

МАТИЦА СРПСКА

ЗАПИСНИЦИ

ПРИВРЕМЕНИХ ОРГАНА ВЛАСТИ
У НОВОМ САДУ
1918–1919.

БАРСКИ

ЧКИ ЗАВОД
Н. КРУШЕДОЛАЦ
PHOTO ATELIER N. KRUSEDOLA

ВИЛИН
VIL

АРХИВ ВОЈВОДИНЕ

ПРИСАЈЕДИЊЕЊЕ 1918.

Музеј Војводине

Едиција: *Присаједињење 1918*, књига 7

МУЗЕЈ ВОЈВОДИНЕ
MUSEUM OF VOJVODINA

АРХИВ ВОЈВОДИНЕ

ЗАПИСНИЦИ

ПРИВРЕМЕНИХ ОРГАНА ВЛАСТИ У НОВОМ САДУ
1918–1919.

Приредила

Љиљана Дожих

Нови Сад, 2018.

**ЗАПИСНИЦИ
ПРИВРЕМЕНИХ ОРГАНА ВЛАСТИ
У НОВОМ САДУ 1918–1919.**

Главни и одговорни уредници

Др Драго Његован
Др Небојша Кузмановић

Уредници

Зоран Вељановић, архивски саветник
Весна Башић, архивски саветник

Рецензенти

Др Драго Његован
Зоран Вељановић

Стиручни редактор

Весна Башић

Стиручни сарадници, виши архивисти

Илдико Мергеш
Мср Леонила Павловић
Мср Драгана Катић
Ивана Петровић
Љубица Будаћ
Сандра Радојчић

ISBN 978-86-81086-09-4

Штампање публикације омогућио је
Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе
с верским заједницама и Покрајински секретаријат за високо
образовање и научноистраживачку делатност АП Војводине.

© Copyright: 2018, Музеј Војводине, Архив Војводине

Садржај

Предговор (<i>др Драјо Њејован</i>).....	9
Историјска белешка о фонду (<i>Илдико Мерјеиш</i>).....	13
Напомена читаоцима (<i>Љиљана Дожић</i>).....	23
Скраћенице.....	27

I

СРПСКИ НАРОДНИ ОДБОР У НОВОМ САДУ

Први записник.....	35
Други записник.....	37
Трећи записник.....	40
Четврти записник.....	42
Пети записник.....	44
Шести записник.....	46
Седми записник.....	48
Осми записник.....	50
Девети записник.....	52
Десети записник.....	54
Једанаести записник.....	57
Дванаести записник.....	60
Тринаести записник.....	63
Четрнаести записник.....	65
Петнаести записник.....	67
Шеснаести записник.....	69
Седамнаести записник.....	71
Осамнаести записник.....	74
Деветнаести записник.....	76
Двадесети записник.....	80

Двадесет и први записник.....	82
Двадесет и други записник.....	85
Двадесет и трећи записник.....	87
Двадесет и четврти записник.....	90
Двадесет и пети записник.....	93
Двадесет и шести записник.....	95
Двадесет и седми записник.....	98
Двадесет и осми записник.....	100
Двадесет и девети записник.....	103
Тридесети записник.....	105
Тридесет и први записник.....	108
Тридесет и други записник.....	112
Тридесет и трећи записник.....	116
Тридесет и четврти записник.....	122
Тридесет и пети записник.....	125
Тридесет и шести записник.....	128
Тридесет и седми записник.....	132
Тридесет и осми записник.....	134
Тридесет и девети записник.....	138
Четрдесети записник.....	140
Четрдесет и први записник.....	142
Четрдесет и други записник.....	145
Четрдесет и трећи записник.....	149
Четрдесет и четврти записник.....	152
Четрдесет и пети записник.....	155
Четрдесет и шести записник.....	159
Четрдесет и седми записник.....	163
Четрдесет и осми записник.....	166
Четрдесет и девети записник.....	170
Педесети записник.....	172
Педесет и први записник.....	175
Педесет и други записник.....	178
Педесет и трећи записник.....	181
Педесет и четврти записник.....	184
Педесет и пети записник.....	187
Педесет и шести записник.....	190
Педесет и седми записник.....	193

Педесет и осми записник.....	196
Педесет и девети записник.....	199
Шездесети записник.....	203
Шездесет и први записник.....	207
Шездесет и други записник.....	211

§

Ликвидациони пододбор (први записник).....	219
Ликвидациони пододбор (други записник).....	224

II ВЕЛИКА НАРОДНА СКУПШТИНА

Први записник.....	231
Други записник	239

III ВЕЛИКИ НАРОДНИ САВЕТ

Први записник.....	247
Други записник.....	249
Трећи записник.....	251
Четврти записник.....	254
Пети записник.....	265

IV НАРОДНА УПРАВА

Први записник.....	273
Други записник.....	276
Трећи записник.....	280
Четврти записник.....	284
Пети записник.....	288
Шести записник.....	292
Седми записник.....	310
Осми записник.....	318

Девети записник.....	325
Десети записник.....	329
Једанаести записник.....	336
Дванаести записник.....	341
Тринаести записник.....	343
Четрнаести записник.....	345
Петнаести записник.....	348
Шеснаести записник.....	357
Седамнаести записник.....	361
Осамнаести записник.....	368
Деветнаести записник.....	373
Двадесети записник.....	381
Двадесет и први записник.....	386
Двадесет и други записник.....	391
Двадесет и трећи записник.....	394
Двадесет и четврти записник.....	397
Двадесет и пети записник.....	400
Двадесет и шести записник.....	405
Двадесет и седми записник.....	408
Двадесет и осми записник.....	412
Двадесет и девети записник.....	415
Тридесети записник.....	419
Тридесет и први записник.....	426
Тридесет и други записник.....	429
Именски регистар.....	433
Географски регистар.....	448
Додатак.....	455

ПРЕДГОВОР

Верно живоју и докуменћу

Ова књига, као седма у едицији Музеја Војводине, *Присаједињење 1918*, настала је заједничким трудом Музеја Војводине и Архива Војводине, уз свесрдну подршку Покрајинске владе Аутономне Покрајине Војводине и непосредно учешће председника Покрајинске владе, господина Игора Мировића, председника Одбора за обележавање стогодишњице присаједињења војвођанских области Краљевини Србији (1918–2018).

У њој су објављени записници Српског народног одбора у Новом Саду, записници Велике народне скупштине Срба, Буњеваца и осталих Словена у Банату, Бачкој и Барањи, записници Великог народног савета и записници Народне управе за Банат, Бачку и Барању.

Треба напоменути да су записници Велике народне скупштине и Великог народног савета до сада објављивани више пута, а да се записници Српског народног одбора у Новом Саду и Народне управе, први пут публикују у овој књизи.

Због целовитости и упоредног праћења делатности ових привремених органа власти на подручју Баната, Бачке и Барање, који су истовремено били и најзначајнији институционални облици српско-словенског покрета за присаједињење Краљевини Србији и покрета за уједињење јужнословенских народа у заједничку државу, доносимо их у једној књизи.

Наравно, за њихово разумевање неопходно је имати у виду и друга документа која су ови органи стварали: прогласе СНО, наредбе и прогласе Српске народне страже и остале прилоге у *Српском листу* као званичном органу Српског народног одбора у Новом Саду, писање других листова, наредбе и друга акта Великог народног савета, као и друга документа из делокруга рада Народне управе и њених одсека.

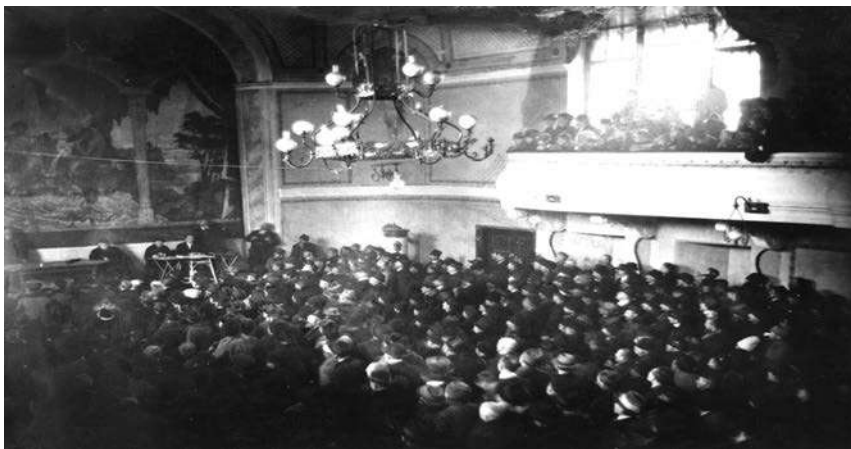
Уз то, треба имати у виду и акта Српске војске и Српске владе, као и акта савезничких снага са Солунског фронта и њихових влада, али и акта Централних сила, пре свега Аустро-Угарске док је постојала, а

потом новоформиране мађарске државе, чији је првенствени циљ после изгубљеног рата био очување територијалног интегритета Угарске.

Записници белодано показују какву су улогу имали ови привремени органи власти. Српски народни одбор у Новом Саду имао је двоструку улогу: прво, био је политички орган, централни за Банат, Бачку и Барању, са циљем да се што пре дође до представничког тела Срба и осталих Словена које ће изразити политичку вољу овог, релативно најбројнијег становништва, с обзиром на прокламовано право народа на самоопредељење; и друго, био је административни орган у граду Новом Саду, с функцијом локалне власти. Зарад прокламовања активног и пасивног бирачког права за жене, СНО Нови Сад заслужује похвале. Записници са Велике народне скупштине од 25. новембра 1918. и 27. фебруара 1919. године, представљају аутентичан и снажан доказ народног суверенитета.

Кључна одлука Велике народне скупштине од 25. новембра 1918, гласи:

„Прикључујемо се Краљевини Србији која својим досадањим радом и развитаком ујемчава слободу, равноправност, напредак у сваком правцу не само нами, него и свима словенским, па и несловенским народима, који са нама заједно живе.“ Скупштина је упутила молбу „[...] Влади братске Србије“ да на Конгресу мира заступа интересе Војводине.¹

¹ Цитирано према: Записник Велике народне скупштине од 25. новембра 1918, Архив САНУ у Београду, Историјска збирка, аката о уједињењу, бр. 13707/1; опширније видети у: Ч. Попов – Ј. Попов, *Аутономија Војводине. Српско ишшање*, Сремски Карловци 1993, 18–19.

Велики народни савет бавио се тренутним потребама за променама у легислативи, а Народна управа је интензивно радила на томе да се на подручју Баната, Бачке и Барање, у оквирима демаркационе линије између снага Антанте и поражене Аустро-Угарске, односно новопроглашене Мађарске, успостави редовно грађанско стање и спроведу у живот одлуке Велике народне скупштине од 25. новембра 1918. године.

Записници у овој књизи сведоче о значају историјских догађаја у којима су они настајали, али и о величини, пре свега људској, а затим и политичкој, мушкараца и жена са подручја некадашње Српске Војводине, који су у њима учествовали и ова документа стварали. *Спога је она верна живоџу али и докуменџу.*

Сенка заборава, опасан противник историјског знања, овом књигом у потпуности, као и магла после првих зрака сунца, нестаје. Архиви спречавају и брана су заборава, обезбеђују накнадно трајање некадашњег, а опасност су за преносиоце идеолошких порука и препрека фалсификовању и конструкцији историје.

Зато истичемо да је веома срећна околност што су се тако стручни, упорни и марљиви архивисти латили овог посла, омогућујући тако стручној али и широј јавности да читајући изворна документа, повежу садашњост са оним што јој је пре једног века претходило. Осим тога, из сачуваног архивског наслеђа и прошли и садашњи свет изгледа другачије неголи што би то био без њега.

О архивима и њиховој улози у науци, академик Радован Самарџић је писао: „[...] Истраживања у архиву су непосредан контакт са прошлошћу. Захватање воде са здравог кладенца, дружење са ишчезлим људима, друштвима и појавама које на вас остављају непосредан утисак. То је залажење у оне сфере које су ишчезле, а које ми морамо да доживимо као сам живот. Архивски рад је неопходан као што су неком природњаку, или математичару, потребна непрекидна задржавања у лабораторијама или над чистим папиром који ће ускоро испунити својим формулама. Немогуће је писати историју без архива.“²

Стога, увек је потребно истицати, колико је важно и неопходно откривање и објављивање изворних докумената и чињеница.

Књига која је пред вама, леп је пример како се проучавају, припремају и објављују истине које су сачуване у грађи. Осим тога, издавачи и приређивачи овог дела надају се да ће овај издавачки подухват омогућити и проницљиво ишчитавање, а тиме и откривање многих скривених фрагмената, који у зналачкој интерпретацији бришу варљиве

---

² Р. Самарџић, *На рубу историје* (пр. Душан Т. Батаковић), Београд 1994, 9 и даље.

границе времена. Архивисти Архива Војводине, Љиљана Дожић, у својству приређивача ове књиге и сви сарадници који су учествовали у обликовању овог издања, у томе настојању су успели.

Публиковање архивске грађе је и њена својеврсна заштита; документа ће овако приређена бити доступнија стручној, научној и широј јавности, а оригинали заштићенији.

Ова књига и опомиње, истичући задатак да архивску грађу као културно добро морамо сачувати од расипања, нестајања и уништавања. Архивска документа нису „мртва, сива и узалудна“, наглашавао је академик Дејан Медаковић, зато што „То нису папири, то су животи људи!“; драгоцени сведоци времена без којих би нам остале неразумљиве многе појаве у садашњости, без којих не бисмо могли назрети ништа од будућности. Архиви поштују прошлост, али стварају за будућност. Сви људи су потенцијални корисници архивске грађе, а брига о архивској грађи је општедруштвени задатак.

Др Драго Њејован

ИСТОРИЈСКА БЕЛЕШКА О ФОНДУ

НАРОДНА УПРАВА ЗА БАНАТ, БАЧКУ И БАРАЊУ – НОВИ САД (1918–1919), 1918–1919

Историјат ствараоца фонда

Српски народни одбор у Новом Саду

Након слома Аустро-Угарске монархије, почетком новембра 1918. године, у Новом Саду је конституисан Српски народни одбор, који је био главни носилац политичких идеја и стремљења Срба у Јужној Угарској.

Српски народни одбор (СНО) у Новом Саду, организован је на иницијативу Јаше Томића, са задатком да сачува ред, личну имовину и безбедност грађанства после расула аустроугарске, а до доласка српске војске, и да обави припреме за „прикључење“ Баната, Бачке и Барање, односно уједињење ових области са Краљевином Србијом. Одбор су чинили активисти који су у Новом Саду у периоду 1917–1918. радили у Одбору за смештање деце из Босне, Херцеговине и Далмације, по местима у Војводини.¹ У почетку је радио тајно, да би јавно иступио 21. октобра (3. новембра) 1918. године, када је одржана конститутивна седница.² На овој седници за председника је изабран Јаша Томић, за потпредседнике Аркадије Варађанин и Игњат Павлас, а изабрани су и секретари и чланови Извршног одбора.

На седници Извршног одељења СНО у Новом Саду одржаној 28. ок-

---

¹ *Сйоменница ослобођења Војводине 1918*; друго издање приредио Д. Његован, едиција Присаједињење 1918, књ. 2, Нови Сад 2017, 34–40.

² Архив Војводине (даље АВ), Ф. 76, кут. 2, Записници седница Српског народног одбора у Новом Саду, бр. 1, седница од 21. октобра (3. новембра) 1918.

тобра (11. новембра) 1918. године, Јаша Томић је изабран за политичког референта и истовремено је поднео оставку на место председника Одбора.³ С обзиром на то да је донета одлука да се председник изабере тек када се састав Одбора прошири члановима „из свих српских места у Угарској“, а према тој одлуци ипак није поступљено, функцију председника Српског народног одбора обављао је потпредседник Аркадије Варађанин. Као орган СНО покренут је „Српски лист“ који је био штампан у 12.000 примерака и чији је главни уредник био Мита Клицин.⁴

На седници СНО у Новом Саду одржаној 3. (16) децембра 1918. године донета је одлука да се СНО разреши и претвори у политички клуб са сличним делокругом рада, у који би спадало и старање о култури и изабран је подбор за припрему нацрта правила.⁵ Основна начела Статута усвојена су 18. (31) децембра 1918. године и гласе:

„1. С в р х а: Српски Народни Одбор је политичка организација за расправу политичких питања међу својим члановима и за активно деловање у јавном животу. У ту сврху састаје се у својим друштвеним просторијама, расправља актуелна питања у свом кругу или јавним предавањима са искључењем партијско-политичких питања. Поред ове главне сврхе остварује или подупиरे Српски Народни Одбор опће културне установе; поглавито водиће бригу о свом листу, који жели подићи на степен модерне журналистике; стараће се, да се у Новом Саду подигне одговарајући народни дом као стециште народних културних усанова; водиће бригу о том, да се назиде стална позоришна зграда, у којој ће се стално представе одржавати; подупираће потхвате, који предузимају неговање уметности и лепих вештина; учиниће кораке, да се у Новом Саду оснује правна академија и централна библиотека.

2. Ч л а н о в и су Српског Народног Одбора оснивачи, редовни чланови и почасни чланови, даље прилагачи и добротвори.

3. У п р а в а. На челу друштва стоји председник са главним одбором и више секција са потпредседницима.“⁶

³ АВ, Ф. 76, кут. 2, Записници седница Српског народног одбора у Новом Саду, бр. 11, седница од 28. октобра (10. новембра) 1918.

⁴ АВ, Ф. 76, кут. 2, Записници седница Српског народног одбора у Новом Саду, бр. 3, седница од 24. октобра (6. новембра) 1918.

⁵ АВ, Ф. 76, кут. 2, Записници седница Српског народног одбора у Новом Саду, бр. 48, седница од 3. (16) децембра 1918.

⁶ АВ, Ф. 76, кут. 2, Записници седница Српског народног одбора у Новом Саду, бр. 58, седница од 18. (31) децембра 1918.

На последњој седници СНО одржаној 23. децембра 1918. године (5. јануара 1919) изабран је Ликвидациони одбор, примљен Статут и списак чланова оснивача (деведесет и један члан), а рад је довршен избором представништва града Новог Сада (педесет представника).⁷ Након тога Српски народни одбор у Новом Саду као орган управе, разрешен је дужности, с тим да су одржане још две седнице Ликвидационог пододбора 29. децембра (11. јануара) 1918. и 4. (17) јануара 1919. године.

Велика народна скупштина

На иницијативу СНО у Новом Саду 12. (25) новембра 1918. године дошло је до заседања Велике народне скупштине Срба, Буњеваца и осталих Словена у Банату, Бачкој и Барањи у Новом Саду, када је донета Одлука о „прикључењу“ Баната, Бачке и Барање, односно, о „отцепљењу од Угарске“ и присаједињењу Краљевини Србији. На одржаној Скупштини било је заступљено 211 општина, са укупно седамсто педесет и седам посланика, који су изабрани на основу прописаног Изборног реда, према коме се „на сваку хиљаду српских, буњевачких и осталих словенских душа“ бира по један посланик.⁸

Велика народна скупштина у Новом Саду одржала је још једну седницу 27. фебруара 1919. године ради избора двадесет и четири посланика и двадесет и четири заменика за привремено Народно представништво Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца, које је сазвано за 1. март 1919. у Београду.⁹

Велики народни савет

Велика народна скупштина је 12. (25) новембра 1918. године из својих редова изабрала Велики народни савет од педесет чланова, са надлежношћу да доноси уредбе и наредбе, поставља и врши надзор над радом Народне управе за Банат, Бачку и Барању као свог извршног органа.

---

⁷ АВ, Ф. 76, кут. 2, Записници седница Српског народног одбора у Новом Саду, бр. 62, седница од 23. децембра 1918. (05.01.1919).

⁸ Записник Велике народне скупштине од 12. (25) новембра 1918, према: *Сјоменица ослобођења...*, 181–183.

⁹ АВ, Ф. 76, кут. 2, Записник седнице Велике народне скупштине од 27. фебруара 1919.

За време свог постојања Велики народни савет је одржао пет седница, од којих је последња одржана 26. фебруара 1919. године.

Народна управа за Банат, Бачку и Барању

На темељима одлука Велике народне скупштине од 12. (25) новембра 1918. године Велики народни савет је на седници одржаној 14. (27) новембра 1918. године изабрао поверенике и заменике једанаест одсека Народне управе за Банат, Бачку и Барању:

1. Председништво и политички послови (**Председништво**), народни повереник: др Јован Лалошевић, заменик: Петар Коњовић;
2. Унутрашњи послови (**Одсек за унутрашње послове**), народни повереник: др Игњат Павлас, заменик: др Светислав Михајловић;
3. Правосуђе (**Одсек за правосуђе**), народни повереник: др Август Рат, заменик: др Јован Петровић;
4. Просвета /школа и црква/ (**Одсек за просвету**), народни повереник: др Јован Лалошевић (привремено)¹⁰, заменик: др Милан Петровић;
5. Финансије (**Одсек за финансије**), народни повереник: др Владислав Манојловић, заменик: није изабран;¹¹
6. Саобраћај (**Одсек за саобраћај**), народни повереник: Стеван Славнић, заменик: Миливој Матић;
7. Привреда (**Одсек за привреду**), народни повереник: Мита Клицин, заменик: др Миливој Ковачевић;
8. Прехрана и снабдевање (**Одсек за прехрану и снабдевање**),

---

¹⁰ Увидом у записнике Народне управе не може се утврдити да ли је накнадно изабран (стални) народни повереник за просвету, с обзиром на то да је др Јован Лалошевић на састанцима присуствовао у функцији председника Народне управе, а др Милан Петровић је био присутан у својству заменика.

¹¹ На седници Народне управе одржаној 23, 24, 27. и 28. новембра (5, 6, 9. и 10. децембра) 1918, Иван Бранкован је присуствовао у својству привременог заменика за финансије, а на седници 19. (31) децембра др Стеван Карамата „као саветник у финансијским питањима“. Др Владислав Манојловић је на седници 28. децембра 1918. (10. јануара 1919) поднео оставку на место повереника за финансије, а за новог повереника је на истој седници изабран др Стеван Карамата.

народни повереник: др Коста Поповић, заменик: Димитрије К. Тодоровић;

9. Социјалне реформе (**Одсек за социјалне реформе**),

народни повереник: Душан Тушановић, заменик: др Мита Топаловачки;

10. Народно здравље (**Повереништво за народно здравље**),

народни повереник: др Лаза Марковић, заменик: др Сима Алексић;

11. Народна одбрана (**Одсек за народну одбрану**),

народни повереник: Душан Попов, заменик: Ђура Барако;¹²

„Народна управа управљаће означеном територијом на основу начела потпуне слободе и равноправности за све народе. Сваки грађанин има неоспорно право, да на свом матерњем језику општи са свима властима. До коначног организовања наше државе Народна управа управљаће по могућностима према постојећим законима и законитим наредбама.“¹³

Краљевство Срба, Хрвата и Словенаца¹⁴ прокламовано је 18. новембра (1. децембра) 1918.¹⁵, а прва седница Народне управе одржана је 20. новембра (3. децембра) 1918. године, на којој је донета одлука да Народна управа за Банат, Бачку и Барању „узима на том запоседнутом територију сву власт у своје руке“ и да се на територији Баната, Бачке и Барање на чело сваке муниципије постави велики жупан, као повереник Народне управе, односно да се начелницима градова Нови Сад, Суботица, Панчево и Вршац доделе дужности и права великог жупана. За велике жупане именовани су др Славко Жупански (за Торонталску жупанију), др Коста Бугарски (за Бач-бодрошку жупанију и град Сомбор), др Мартин Филипон (за Тамишку жупанију, град Темишвар и запоседнуте крајеве Крашовско-северинске жупаније) и др Стипан Тунић-Војнић (за град Бају и

¹² АВ, Ф. 76, кут. 2, Записници седница Великог народног савета, седница од 14. (27) новембра 1918.

¹³ Записник Велике народне скупштине од 12. (25) новембра 1918, *Сјоменица ослобођења...*, 187.

¹⁴ Одлуком Привременог народног представништва од 15.07.1920, реч Краљевство је промењена у Краљевина, те је од тог датума званичан назив државе био Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца. М. Милошевић, „Краљевство Срба, Хрвата и Словенаца. Први назив југословенске државе“, у: *Архив*, часопис Архива Југославије, година I, бр. 1, Београд 2000, 97.

¹⁵ http://www.arhivyu.gov.rs/.../leksikon_jugoslavije/konstitutivni_akti_jugoslavije/prvo-decembarski_akt.html (14.09.2017).

запоседнуте крајеве Барање).¹⁶

Министарски савет је 12. (25) децембра 1918. године, на предлог председника Владе Краљевства СХС, Стојана Протића, донео решење, о чему је Народна управа обавештена следећом депешом:

„Водећи рачуна о изјављеној жељи за уједињењем и тим поводом, што је његово Краљ. Височанство Престолонаследник Александар именовано државну владу за цело краљевство Срба, Хрвата и Словенаца, чиме је задовољено и жељи Ваше Народне Скупштине да се целокупни народ уједини, сматрам за своју дужност а по овлашћењу министарског савета да обратим пажњу Народне Управе на потребу, да Народна Управа преко министра унутрашњих дела поднесе своју оставку, како би се могла образовати нова управа према новој ситуацији, која је актом проглашења државног уједињења постала. – потпис: Прибићевић.“¹⁷

На седници Народне управе 14. (27) децембра 1918. године донета је одлука да се Централној влади, преко министра унутрашњих дела Краљевства СХС, поднесе оставка и захтев за разрешење од дужности.¹⁸ Према саопштењу министра унутрашњих дела Светозара Прибићевића, оставка је узета на знање, с тим да је Народној управи поверено вођење послова до даљњег.¹⁹ Поверљивим саопштењем Министарског савета бр. 999/1919 од 8. фебруара 1919. године коначно је разрешена дужности. Према циркулару Народне управе бр. 922/1919 од 5. марта 1919. године, упућеном свим жупанима и градоначелницима, делокрузи њених одсека прешли су у делокруге ресорних министарстава Краљевства СХС, односно њихових одсека за Банат, Бачку и Барању. Седишта неких одсека су остала у Новом Саду, док су друга премештена у Београд.²⁰

Народна управа је 11. марта 1919. године одржала своју последњу седницу. Сви списи, књиге, рачуни и архива предати су 12. марта 1919. године Министарству унутрашњих дела.

---

¹⁶ АВ, Ф. 76, кут. 2, Записници седница Народне управе, бр. 1, пленарна седница од 21. новембра (4. децембра) 1918.

¹⁷ АВ, Ф. 76, кут. 2, Записници седница Великог народног савета, седница од 15. (28) децембра 1918.

¹⁸ АВ, Ф. 76, кут. 2, Записници седница Народне управе, бр. 12, седница од 14. (27) децембра 1918.

¹⁹ АВ, Ф. 76, кут. 2, Записници седница Народне управе, бр. 14, седница од 21. децембра 1918. (03.01.1919).

²⁰ АВ, Ф. 76, кут. 2, Председништво, преписка 922/1919.

Историјат архивског фонда

Архива Председништва Народне управе за Банат, Бачку и Барању поверена је на чување Државној архиви у Новом Саду (тадашњи назив Архива Војводине) 1. маја 1927. године, решењем Министарства унутрашњих дела.²¹ Одељење за Банат, Бачку и Барању Министарства унутрашњих дела известило је 27. маја 1927. године Државну архиву у Новом Саду да су списи Председништва Народне управе отпослати, а државни архивар [др Димитрије Кириловић] је 22. јуна известио Министарство да је архива примљена. Већ сутрадан, 23. јуна, државни архивар је молио Министарство просвете, да се заложи код Министарства пољопривреде, да и архива Одсека за привреду Народне управе за Банат, Бачку и Барању буде предата Државној архиви у Новом Саду²², међутим нема података када је грађа овог одсека примљена у Архив.

Архивска грађа је 1956. године приликом сеобе Архива из зграде Покрајинског Извршног већа у Новом Саду, пренета у Патријаршијски двор у Сремским Карловцима (тадашње седиште Архива). Пријем грађе заведен је у књизи Улазног инвентара Архива Војводине под редним бројем 70, 1956. године. Према подацима из радног картона, фонд је издвојен приликом сређивања грађе Краљевске банске управе Дунавске бановине.

Део архивске грађе овог фонда примљен је од Архива Југославије²³ и заведен је под бр. 283 у Улазном инвентару Архива Војводине. Грађа је била у несређеном стању, а сређивање и обрада обављани су током 1967, 1983, 1991, а ревизија 2008. године. Архивска грађа фонда је настајала на српском (већим делом) и мађарском језику (мањим делом) и сређена је по принципу слободне провенијенције. Према подацима из радног картона фонда, излучивање безвредног регистратурског материјала у Архиву није вршено.

Архивски фонд (Ф. 76) Народна управа за Банат, Бачку и Барању, проглашен је културним добром од изузетног значаја, Одлуком Народне скупштине Републике Србије, 1998. године.

Архивска грађа се састоји од једне књиге и девет кутија, у количини од 1,01 метара. Књиге нису сачуване, осим једне, деловодника Санитетског одељка, Одсека за народно здравље. Списи Просветног одсека са-

²¹ *Службене новине Краљевине СХС*, бр. 106 од 14. маја 1927.

²² АВ, Ф. 121, бр. 45/1927, 73/1927 и 74/1927.

²³ АВ, Ф. 121, 031.5-3/1990 примопредајни записник од 31. маја 1990.

чувани су скоро у потпуности, Привредног одсека већим делом, а списи других одсека фрагментарно у веома малој количини или чак нису ни сачувани. Од информативних средстава израђен је сумарни инвентар са историјском белешком и аналитички инвентар у облику књиге за део фонда (Просветни одсек).

Оригинали свих записника чувају се у фонду (Ф. 76) Народна управа за Банат, Бачку и Барању у Архиву Војводине, осим записника са Велике народне скупштине од 12. (25) новембра 1918, који се чува у Архиву Српске академије наука и уметности у Београду.

Српски народни одбор у Новом Саду: 62 записника (1–62) и 2 записника Ликвидационог пододбора (2 листа, формат 21,4 x 34,4 цм). Записници бр. 1–15, 17–21, 22–24, 29–33 и 38 су писани руком, црним мастилом, док су записници бр. 16, 22, 25–28, 34–37, 39–62 и два записника Ликвидационог пододбора писани писаћом машином.

Велика народна скупштина (27. фебруар 1919): 1 записник (2 листа, формат 21,4 x 34,4 цм). Записник је писан руком, црним мастилом, има печат као и Записник Великог народног савета од 26. фебруара 1919. године.

Опис печата. Печат је округлог облика, љубичастог отиска. Чине га две концентричне кружнице које омеђују спољашњи обод печата. На спољашњем ободу је исписано великим словима, српским језиком ћирилицом: ВЕЛИКИ НАРОДНИ САВЕТ * У НОВОМ САДУ. На унутрашњем ободу је исписано великим словима, мање величине у односу на слова у спољашњем ободу, српским језиком, латиницом: VELIKI NARODNI SAVET * U NOVOM SADU. У средини печата је уписана година: 1918.

Велики народни савет: 5 записника (2 листа, формат 21,4 x 34,4 цм); 1. и 5. записник је писан руком, црним мастилом, док су 2, 3. и 4. писани писаћом машином. Један записник (од 26. фебруара 1919) има печат. Народна управа за Банат, Бачку и Барању: 32 записника (1–32) од тога 8 записника имају и прилоге, укоричено (није утврђено када, формат 21,4 x 34,4 цм). Записници су писани руком, црним мастилом, док је један од прилога уз записник бр. 6 писан писаћом машином.

Основне карактеристике садржаја: записници седница Српског народног одбора у Новом Саду; основна правила СНО; записник седнице Велике народне скупштине; записници седница Великог народног савета; записници седница Народне управе; преписка Председништва (документа у вези са учвршћивањем власти, размене мишљења у вези

са осетљивим догађајем као што је слање делегације на Мировну конференцију, забрана излажења неких мађарских листова, извештај да Народна управа не може да се сели у Темишвар, усклађивања у вези са државним календаром и др.); преписка Одсека за унутрашње послове, Одсека за прехрану и снабдевање, Повереништва за народно здравље и Одсека за народну одбрану; преписка Привредног одсека (извозне дозволе, дозволе за транспорт, набавка сировина за индустрију, инспекција казана, инспекција фабрика, рад ветеринара, набавка лекова за стоку, итд.); предмети тематских група (на тему: политички послови, званичне новине, привреда и разно); преписка Одсека за просвету (регулисање припадности просветних радника, молбе за ратни доплатак, конкурси за радна места у школама, регулисање и измене у наставном програму, материјална помоћ студентима у иностранству, и др.).

Илдико Мерџеш, виши архивист

НАПОМЕНА ЧИТАОЦИМА

Публикација са насловом *Записници привремених органа власти у Новом Саду 1918–1919*, заједничко је издање Архива Војводине и Музеја Војводине у едицији Присаједињење 1918. (књига 7) коју је установио Музеј у част стогодишњице „прикључења“, односно присаједињења Баната, Бачке и Барање са Краљевином Србијом 1918. године. Записници из фонда Народна управа за Банат, Бачку и Барању који чува и стручно одржава Архив Војводине, први пут су овако уцелињени публиковани у овом, заједничком издању Музеја Војводине и Архива Војводине у Новом Саду, у години обележавања националног јубилеја присаједињења, ове, 2018. године.

Подстицај за приређивање архивске грађе дао је др Драго Његован, директор Музеја Војводине, ценећи изузетан значај грађе за стручну и научну јавност, као и то, да она до сада није у целини објављивана. Ову идеју подржао је др Небојша Кузмановић, директор Архива Војводине, а грађу је за објављивање приредила Љиљана Дожић, архивски саветник у Архиву Војводине.

Књига пред вама садржи оригиналне записнике који су настали радом: Српског народног одбора у Новом Саду, Велике народне скупштине, Великог народног савета и Народне управе за Банат, Бачку и Барању. Сви записници се чувају у фонду (Ф. 76) Народна управа за Банат, Бачку и Барању у Архиву Војводине, осим записника са Велике народне скупштине од 12. (25) новембра 1918, који се чува у Историјској збирци Архива Српске академије наука и уметности у Београду. Грађа је приређена према методологији публикавања грађе на основу досадашње праксе САНУ и Катедре за историју Филозофског факултета.

Количина грађе. Српски народни одбор је одржао шездесет и две, а Ликвидациони пододбор Српског народног одбора две седнице. Велика народна скупштина је два пута сазивана (прва, 12. (25) новембра 1918;

друга, 27. фебруара 1919), Велики народни савет је имао пет, а Народна управа за Банат, Бачку и Барању тридесет и две седнице.

Језик и правопис. У записницима су доследно поштоване особености језика, правописа и стила изворне архивске грађе, а које припадају функционалностилском комплексу одступања од општеважећих ортографских норми савременог српског језика у писању великог слова и употреби правописних (интерпункцијских) знакова (тачка, запета, црта, цртица, тачка запета, комбинације тачке и заграде, знак процента). Тачка као помоћни правописни знак у записницима, писана је различито, са или без скраћеничке тачке и међусловних белина: у верзалним скраћеницама (С.Н.О./СНО/С Н О – Српски народни одбор), иза сажетих скраћеница састављених од првог и последњег слова или слогова (Др./Др/др. – доктор), мерним скраћеницама (кг./м.) пресловљено, почетним скраћеницама које су углавном сведене на ужи или шири почетак речи (нпр. п. председник/ппредседник/п председник). Ипак, без обзира на врсту употребљених скраћеница и честу употребу слободнијег скраћивања речи, оне су у контексту јасне и недвосмислене (видети одељак Скраћенице). Интервенисали смо само у писању тачке на крају реченице, када је она у оригиналу недостајала.

Тиме смо желели да сачувамо аутентичност језика и административног стила, као и додатне емоционалне и експресивне особине исказа документа. То се пре свега види у различитим начинима обраћања, употреби архаичних речи, израза и термина у канцеларијском пословању тога времена, у германизмима и другим туђицама, као и употреби вишечланих назива инстанци државне и црквене управе и хијерархије. Остала решења оновремене лексике и правописног узуса која се не подударују са општеважећом нормом савременог српског језика, вероватно су била инспирисана социолингвистичким разлозима и ми смо их такође у потпуности поштовали.

У записницима се уочава неуједначеност у начину писања редног броја записника словима и употребе везника (нпр. Двадесет други/тридесет и други) или писања само цифре која означава редни број записника (нпр. 11. Записник), у наслову записника. Ми смо уједначили.

Текстолошка разјашњења. Изабрана лица која су учествовала у раду различитих органа власти (без обзира на функцију) приликом потписивања записника, често су скраћивали очево име на почетно слово уз презиме без белине или с тачком, ређе на почетну сугласничку гру-

пу, а само изузетно и до другог самогласника, па су тако и овде унесена, поштујући и белине између слова и/или речи. Овде их наводимо како су се потписивали на записницима, да бисмо избегли понављања у приређивачким напоменама испод текста, с обзиром на учесталост њиховог јављања (у свим записницима) али и **рашчитано**:

АркВарађанин [Аркадије Варађанин]; ЈЛалошевић [Јован (Јоца) Лалошевић]; Др П Јанковић, Др П. Јанковић [др Павле Јанковић]; Кост. П. Миросављевић, Кост. П.Миросављевић, Кост П. Миросављевић [Коста П. Миросављевић]; М. Клицин [Мита Клицин]; Љуб. Стефановић, Љуба Стефановић, Љ. Стефановић [Љубомир Стефановић]; М. Вилић [Марко Вилић]; Д.К.Тодоровић [Димитрије К. Тодоровић]; ДрМихајловић [др Светислав Михајловић]; Др. МСтојков, Др МСтојков, Др. М Стојков, Др. М. Стојков, Др Стојков [др Мојсије Стојков]; АркМилетић [Аркадије Милетић]

Очигледне омашке и грешке. У писању имена и презимена задржане су грешке да би препис остао веран оригиналу, код навођења следећих личности: Зденко **Коно** уместо Зденко **Крно**; др Мартин **Филетон** уместо др Мартин **Филипон**; Јан Груник уместо Јан Груњик; Александер Моч уместо Александар Моч. Презиме **Оберкнежевић** (Сава) је писано у том облику, али и као **Обркнежевић**, исто као и презиме **Тодоровић** (Димитрије К.) које је врло често навођено и као **Теодоровић**. Име **Радивоје** (Стратимировић) је писано у том облику, али и као **Радивој**. Садржајне грешке су такође сачуване.

Текстолошки знаци. Речи, синтагме или делови текста који су у оригиналу подвучени, у објављеном тексту дати су **курзивом**. Будући да су оригинални записници често били кориговани, о чему сведочи потпис лица које је руком унело корекције на самом записнику, овде их доносимо у том, исправљеном облику, **болдом**, с обзиром на то да су унесене корекције у текст записника биле прихваћене. Уколико неку реч ипак нисмо били у могућности да рашчитамо стављена је у угласту заграду [нечитко].

Навођење датума. Грегоријански календар у Краљевству СХС званично је прихваћен *Законом о изједначавању старог и новог календара* од 10. јануара 1919. године. Према овом закону на дан, 15. јануара по јулијанском календару, престао је да важи стари календар и исти дан, 28. јануара по грегоријанском календару, уведено је ново рачунање времена. У Банату, Бачкој и Барањи, као саставним деловима Аустро-Угарске, пре

присаједињења Краљевини Србији био је у употреби грегоријански календар. У записницима су у почетку навођени датуми по јулијанском, да би затим био уведен грегоријански календар, и то пре његовог званичног усвајања на нивоу нове државе. У случајевима где је у записницима наведен само датум по старом календару, додали смо и датум по новом календару, у угластој загради.

Сарадници. У припреми записника за штампу, што подразумева поређење садржаја оригиналних записника са преписом и контролу спољашњих обележја докумената (прва контрола), учествовале су: мср Леонила Павловић, Ивана Петровић, Љубица Будаћ, мср Драгана Катић, све у стручном звању виши архивист у Архиву Војводине. Грађу су ишчитале и прекуцале запослене у Архиву Војводине: Ивана Гојковић, архивист, Бранислава Матић Видовић, Данијела Ђургуз, Радојка Лукић и Снежана Аксић, архивски помоћници I врсте.

Исправљену, ревидирану и допуњену Историјску белешку о фонду за потребе овог издања, сачинила је Илдико Мергеш, а регистре су саставиле, именски: Леонила Павловић и Љубица Будаћ, а географски: Ивана Петровић и Сандра Радојчић такође у стручном звању виши архивист. Рукопис су преломили и графички обликовали за штампу: Татјана Цавнић, архивист и Александар Павловић, архивски помоћник I врсте. Свима захваљујем на свесрдној сарадњи и труду. Посебно захваљујем колегиници Весни Башић, без чије драгоцене стручне и академске помоћи, као и упорног настојања током припреме рукописа за штампу, не бих успела у овом тешком али лепом послу.

Посебну захвалност Архив Војводине дугује Покрајинској влади АП Војводине и њеном председнику, господину Игору Мирковићу, Покрајинском секретаријату за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама АП Војводине, као и Музеју Војводине, који су имали разумевања да стручно и материјално подрже припрему и штампање ове књиге.

Љиљана Дожич, архивски саветник

СКРАЋЕНИЦЕ

Ad, Ad., ad. – уз, поред, осим
адм. – административно
акц. – акционарски
аустр. уг. нем. војска – аустро-угарска-немачка војска
Б. Б. и Б. – Банат, Бачка и Барања
Б. Пешта, БПешта – Будимпешта
Б.Б.Б. – Банат, Бачка, Барања
бр., Вр. – број
В. Бечкерек – Велики Бечкерек
В. Кикинда – Велика Кикинда
В. Н. Савет, ВНСавет, В Н Савет, В.Н.С. – Велики народни савет
Вел. Бечкерек – Велики Бечкерек
вел. жупан – велики жупан
Вел. Кевереш – Велики Кевереш
Вел. Кикинда – Велика Кикинда
Вел. Нар. Скупштина – Велика народна скупштина
Вел. Народни Савет, Вел. Нар. Савет, В. Нар. Савет – Велики народни савет
вел. савет – велики савет
г. – година
г., гд., госп. – господин
г. г. – господа
д. д. – деоничарско друштво
дец. – децембар
др, др., Др, Др., Дг – академска титула, доктор наука
држ. – државни

држава СХС, држава Срба, Х. С. – Држава Срба, Хрвата и Словенаца
евент. – евентуално
електр. – електрични
ех – експедовано
зак. чл. – законски члан
зам. – заменик
зам. повереника – заменик повереника
зам. председника – заменик председника
зач. – зачеље
и т.д., и.т.д., ит.д., итд. – и тако даље
инж. – инжењер
К, К., кр. – круна, званична валута Аустроугарског царства
кат. јутро – катастарско јутро
кг., кг – килограм
Кр. Влада – Краљевска влада
Кр. Срп. Влада, Кр. Српска Влада – Краљевска српска влада
Кр. Срп. Војска – Краљевска српска војска
Краљ., краљ. – краљевски
краљ. срп. – краљевска српска
Краљ. Срп. Команда – Краљевска српска команда
м – метар
М.Е. – Miniszter Elnökség (прев. „министарско председништво“)
тј. Влада Угарске
М.П. – „министарско председништво“ (прев. Miniszter Elnökség)
тј. Влада Угарске
мађ. – мађарски
мил, мил. – милион
мл. – млађи
мц – метричка цента (квинтал); 1 квинтал = 100 кг
н. пр. – на пример
Н.У., Нар Управа, Нар. Управа, Н. Управа, Нар. У., Нар. Упр., Н. Упр. – Народна управа
Нар Представништво, Нар. Представништво – Народно представништво
нар. – народни

нар. веће – народно веће
нар. влада – народна влада
нар. здравље – народно здравље
нар. обрана – народна обрана (одбрана)
нар. одбор – народни одбор
нар. одбрана – народна одбрана
нар. повереник – народни повереник
Нар. Скупштина – Народна скупштина
нар. читуља – народна читуља
нов. – новембар
НСад, Н. Сад, Н Сад – Нови Сад
N^o – број
о. г., ог., о. год. – ове године
о. м. – овог месеца
овд. – овдашњи
одн. – односно
п. председник, п.председник, п председник – потпредседник
п.н.к. – по новом календару
пл.с. – пленарна седница
плаћ. разред, пл. разред, плаћ. разр., плаћев. разр. – плаћевни
(платни) разред
по ј.к. – по јулијанском календару
по н. кал. – по новом календару
по н.к. – по новом календару
по нов. – по новом (календару)
по ст. кал., по ста. кал. – по старом календару
по ст., по стар. – по старом (календару)
по ст.к – по старом календару
пок. – покојни
пол. – полицијски
пол. админ. послови, полит. админ. послови, полит.-адм. по-
слове – политичко-административни послови
полит. – политички
полит. адм. одељење, полит-админ. одељење, политичко-админ.
одељење, политичко-администр. одељење – политичко-админи-
стративно одељење

пр. – правосуђе
предс. – председник, председништво
председ. – председништво
привр. – привремени
рођ. – рођен
с. р. – својеручно
С.Н.С., СНС – Српска народна стража
С.Х.С., СХС, Срба, Х. С. – Срба, Хрвата, Словенаца
Савез земљорад. задруга – Савез земљорадничких задруга
сл. – слично
СНО, С.Н.О., С. Н. Одбор, Срп. Нар. Одбор, Срп. Народни Одбор – Српски народни одбор
соц. реформе – социјалне реформе
социј. реформе – социјалне реформе
срп. – српски
Срп. армија – Српска армија
Срп. Влада – Српска влада
Срп. војска – Српска војска
Срп. Држава – српска држава
срп. краљ. – српска краљевска
срп. краљ. Команда – српска краљевска команда
Ст. Бечеј – Стари Бечеј
Ст. Кер – Стари Кер
Ст. Сивац – Стари Сивац
Ст. Стапар – Стари Стапар
Ст. Футог – Стари Футог
Ст. Шове – Старе Шове
т. ј. – то јест
т. г. – текуће године
там. – тамошњи
уг. – угарски
ул. – улица
унутр. – унутрашњи
ф, ф., фил. – филер, најситнији аустроугарски метални новац
финанс, финанс. – финансије, финансијски

финанс. стража – финансијска стража
финанц. – финансије
Центр. – центри
Центр. Кред. Завод – Централни кредитни завод
цркв. – црквени
чинов. – чиновници, чиновнички
чл. – члан
члан. – чланови
q – квинтал; 1 квинтал = 100 кг

I

**СРПСКИ НАРОДНИ ОДБОР
У НОВОМ САДУ**

Први записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 21. октобра [3. новембра, по новом календару] 1918.

Бр. 1.

Јаша Томић извештава, да је сад већ потреба, да овај одбор јавно ступи пред наш народ прогласом. У договору са више пријатеља народних без разлике странака и група; био је на састанку изасланика неколико већих наших градова у Суботици 14. [27] октобра о.г., који су се споразумели међу собом у начелним тачкама овога прогласа и у том, да се организација Српског Народног Одбора спроведе у свима нашим местима и да се покрене српски политички лист.

Узео се у претрес нацрт прогласа Одбора и крај мањих допуна и исправака усвојен је у целини и у појединостима. Штампаће се у Одборову органу, социјал-демократској Слободи и засебно на листовима, па ће се раздати и разаслати нашем народу.

Бр. 2.

Др. Игњат Павлас позвао је Одбор, да се конститујише. Једногласно су изабрани за председника: Јаша Томић, за потпредседнике Аркадије Варађанин и Др. Игњат Павлас, за секретаре Мита Ђорђевић и Др. Милан Петровић, за чланове извршног одбора осим председништва и секретаријата: Павле Татић, Душан Тушановић, Др. Лаза Марковић, Јован Јовановић, Др. Миладин Свињарев, Коста Миросављевић и благајник Лаза Миросављевић. Остали су чланови Српског Народног Одбора: Ђорђе Велић, Богољуб

Прешић, Др. Александар Моч, Душан Лалошевић, Стеван Дотлић, Мита Клицин, Тихомир Остојић, Др Паја Јанковић, Др. Радивој Стратимировић, Марко Вилић, Јован Живојновић, Влада Стефановић, Љубомир Стефановић.

Одбор ће држати своје седнице у Матици Српској. Покреће се политички дневни лист орган Српског Народног Одбора под именом Српски Лист, за који полаже кауцију члан Лаза Миросављевић у државним папирима у вредности од 20.000 круна. У Уреднички одбор бирају се: Мита Клицин уредник, Др. Милан Петровић, Марко Вилић, Др. Тихомир Остојић, Богољуб Прешић, Јаша Томић, Др Миладин Свињарев, Др Павле Јанковић, Др Александар Моч. Власника заступа према властима и према сваком овај Уреднички одбор допуњен ради финансиске стране са два члана: Душан С. Марковић и Душан С. Монашевић.

Прочитано и оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 24. октобра [6. новембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Јаша Томић
председник
Др П Јанковић
Арк Варађанин
Др Лаза Марковић
Душан Тушановић
Кост. П. Миросављевић
М. Клицин
Др Милан Петровић
Др Александар Моч
Богољуб Прешић
Др Милан Свињарев

Други записник

вођен у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 23. октобра [5. новембра] 1918.

Председава: Др Игњат Павлас, потпредседник.
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Јаша Томић, Јован Јовановић, Др Милан Петровић, Др Павле Јанковић, Аркадије Варађанин, Коста Миросављевић, Лаза Миросављевић, Душан Монашевић, Павле Татић, Душан Тушановић, главни уредник листа Мита Клицин.

Бр. 1.

Узима се у претрес проглас Српске Народне Страже.
Пошто је проглас у четири тачке стилизован, примљен је, штампаће се и одмах истаћи на видним местима града.

Бр. 2.

На кући Матице Српске истаћи ће се натпис: Српски Народни Одбор.
Одређено је дежурство одборских чланова у канцеларији.

Бр. 3.

Потпредседник Др Павлас извештава, да је ступио у преговоре с овдашњим Словацима, да се прикључе акцији овога одбора. Словаци пристају. Шаљу изасланика у Банат, да се споразуме с тамошњим Србима и Словацима. – Узима се на знање.

Бр. 4.

Исти извештава, да је преговарао са Др Људевитом Мичатеком, који је обећао, да ће и бачке Русе позвати, да се организују и прикључе акцији овог одбора.

Овдашњи свештеник руски Јован Храниловић примио се, да ступи у свезу с овдашњим Хрватима.

Председник Јаша Томић ставиће се лично у свезу с Буњевцима у Суботици.

Узима се на знање.

Бр. 5.

Члан и секретар Др Милан Петровић предлаже, да Српска Народна Стража организује санитарско одељење помоћу Црвеног Крста и да се уреди болница уз помоћ члана др Лазе Марковића.

Усваја се.

Бр. 6.

Позваће се Срби посланици у државном сабору будимпештанском, да одмах положе посланички мандат.

Бр. 7.

Члан Јован Јовановић добива мандат, да се стави у свезу са Хрватима у Петроварадину и тражи додира с Народним Већем Словенаца, Хрвата и Срба у Загребу.

Бр. 8.

Члан Павле Татић извештава, да Ђорђе Шикопарија сазива народни збор у бачком Ђурђеву за Митровдан о.г.

Изашиље се на збор председништво и чланови овог извршног одбора.

Бр. 9.

Члан Душан Тушановић извештава, да је српскобуњевачки агитациони Одбор социјал-демократске странке у Угарској сазвао за 9. новембар по ј.к. конференцију свију својих повереника из Јужне Угарске и позива овај одбор, да на конференцију изашље свога изасланика, на којој ће се коначно расправити питање о самоодређењу народа.

Предлог се усваја и изаслаће се изасланици овог одбора: Јаша Томић, Др Игњат Павлас и Мита Клицин.

Прочитано и оверено у седници Извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 24. октобра [6. новембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Јаша Томић
председник
Др П. Јанковић
Др Милан Петровић
Арк Варађанин
Др Лаза Марковић
Душан Тушановић
Др Миладин Свињарев
Кост. П Миросављевић

Трећи записник

вођен у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 24. октобра [6. новембра] 1918.

Председава: Јаша Томић, председник.
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Коста Миросављевић, Др Павле Јанковић, Др Радивој Стратимировић, Јован Јовановић, Лаза Миросављевић, Павле Татић, Душан Тушановић, Др Милан Петровић, Др Александар Моч.

Бр. 1.

Председник извештава, да је стигао транспорт српских војника, који су били заробљеници у Аустроугарској и смештени су овде у неколико јавних зграда на стан и храну.

Решено, да се изашљу одавде чланови: Ј. Томић, Др А. Моч, Л. Миросављевић и П. Татић, поздраве српске војнике и с њима се споразумеју, како да с нама споразумно раде и како да нам помогну у одржању реда у месту.

Бр. 2.

Бирају се чланови Јаша Томић, Др Радивој Стратимировић, Др Александар Моч, Лаза Миросављевић и Душан Тушановић ради опћења с властима у месту, па и о предлозима Српске Народне Страже за обезбеђење мостова, који гласе:

1. Да Мађарски Народни Одбор учини пропозицију Немачкој команди, да у интересу грађанства и несметаног про-

лаза немачке војске не разоравају мостове на Дунаву.

2. Да Немачка команда у ту сврху допусти да мостове чувају заједно с њима и мађарска, хрватска и српска стража.
3. Да Немачка команда јави одлазак последњих трупа, да би се сачували мостови од непозваних индивидуа.

Бр. 3.

Сентомашки Српски Народни Одбор јавља, да се конституи-сао и тражи, да одржава свезе с овим одбором, тако, да им у парне дане шаљемо извештаје, а они нама у непарне.

Усваја се.

Бр. 4.

Главни уредник Српског Листа, Мита Клицин јавља, да је лист сложен и пита, у колико ће се примерака штампати?

Решено, да се штампа у 12.000 примерака.

Бр. 5.

Члан Марко Вилић предлаже, да се по рејонима Српске Народне Страже сазову породичне старешине и позову, да помогну рад ове страже утичући на чланове Народне Страже, а особито на ону омладину, која није члан, а има пушку, да наступи у сваком погледу прави ред у граду.

Усваја се. Позив ће изаћи у листу.

Оверено у седници извршног одељења Српског Народног Одбора 26. октобра [8. новембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
Др П Јанковић
Др Радивој Стратимировић
Душан Тушановић
Др Лаза Марковић
Кост. П. Миросављевић
Душан Монашевић

Четврти записник

вођен у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 24. октобра [6. новембра] 1918. после подне.

Председава: Јаша Томић, председник.
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Аркадије Варађанин, Др Милан Петровић, Душан Тушановић, Др Лаза Марковић, Коста Миросављевић, Др Миладин Свињарев, уредник Мита Клицин.

Бр. 1.

Изасланици из Каћа извештавају, да су жупанијске власти позвале политичку опћину, да изрази поверење Карољијевој влади.

Упутити опћине, да се у политичком држању покоравашу једино упутствима овога одбора.

Бр. 2.

Уређење болнице поверава се Др Милану Петровићу, с упутством, да се стави у споразум с председништвом Црвеног Крста и са Србима лечницима.

Бр. 3.

Оснивање Дечјег Дома у Српском Учитељском Конвикту поверава се потпредседнику Аркадију Варађанину и Задрузи Српкиња.

Бр. 4.

У питању организације рада решено, да се Српски Народни Одбор попуни и по стручним секцијама подели рад.

Упутити прочелништво Српске Народне Страже, да муницију спреми на згодно место и повери је стручњаку.

Оверено у седници Извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 26. октобра [8. новембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
Др П Јанковић
Кост. П. Миросављевић
Др Радивој Стратимировић
Лаза Миросављевић
Љуб. Стефановић
Др Лаза Марковић
Душан С Монашевић
Душан Тушановић

Пети записник

вођен у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 25. октобра [7. новембра] 1918.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник.
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Коста Миросављевић, Лаза Миросављевић, Др Радивој Стратимировић, Др Павле Јанковић, Др Милан Петровић, Павле Татић, Љубомир Стефановић, Душан Марковић.

Бр. 1.

Решено, да члан Коста Миросављевић преговара о чувању дунавских мостова с немачким Командантом војничким у Петроварадину.

Бр. 2.

Изашиле се члан Душан Марковић у Петроварадин, да преговара с управом Петроварадина и тамошњом народном стражом, ради одашиљања српских војника, који стижу из заробљеничких табора аустроугарских, да имају сигуран пролаз и да се под заштитом даље одашљу у Карловце. Први транспорт да иде после подне.

Организоваће се српско војничко полицајско одељење од 2–300 српских војника.

Узима се на знање.

Бр. 3.

Проглас о организацији српских народних одбора у свима нашим местима. Проглас ће се штампати у Српском Листу и Слободи и штампаће се засебно и разаслати у места.

Оверено у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 26. октобра [8. новембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
Др П Јанковић
Кост. П. Миросављевић
Др Радивој Стратимировић
Лаза Миросављевић
Душан С Монашевић
Душан Тушановић
Др Лаза Марковић

Шести записник

вођен у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 25. октобра [7. новембра] 1918. после подне.

Председава: Јаша Томић, председник.

Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Др Александар Моч, Лаза Миросављевић, Др Радивој Стратимировић, Јован Јовановић, Др Милан Петровић, Коста Миросављевић, Аркадије Варађанин, Др Павле Јанковић, Др Лаза Марковић.

Бр. 1.

Решено, да се Објава команданта краљ. срп. војничке полиције за Нови Сад, поручника Бошка В. Павловића штампа и растури по граду.

Бр. 2.

Такође: Апел на грађанство, којим се позива, да спреми станова за размештај српске војске.

Бр. 3.

Изаслати су: Аркадије Варађанин, Др Александар Моч, Лаза Миросављевић и Мита Ђорђевић, да спреме проширење овога одбора и поделу на одељења (секције).

Оверено у седници извршног одбора Српског Народног Одбора у Новом Саду 26. октобра [8. новембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
Др П Јанковић
Љуб. Стефановић
Лаза Миросављевић
Душан С Монашевић
Душан Тушановић
Др Радивој Стратимировић
Кост. П. Миросављевић

Седми записник

вођен у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 26. октобра [8. новембра] 1918. пре подне.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник.
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Др Радивој Стратимировић, Др Павле Јанковић, Лаза Миросављевић, Др Александар Моч, Душан Тушановић.

Бр. 1.

Решено, да се крилатичко летиште у Новом Саду поседне четом српске војске и да се крилатице по потреби ставе у службу исте војске ради одржања реда у месту и околини.

Бр. 2.

Решено, да се железнички мост на Дунаву чува српском војничком стражом под часником српске војске, а прометни мост да чувају стражари мађарске и српске народне страже.

Бр. 3.

Српски Народни Одбор из Ст. Сивца тражи помоћ Српске Народне Страже. И слаће ради контакта сваки дан изасланика. Моле, да их изасланици овог одбора саветом помогну.

Изашиље се Др Радивој Стратимировић и Душан Тушановић.

Бр. 4.

Из Каћа шаљу извештај, да су изабрали Српски Народни Одбор и да су организовали заједно са Немцима народну стражу. Узима се на знање.

Бр. 5.

Из Кумана траже помоћ од 50 војника, јер распуштена несрпска војска пуца машинским пушкама.

Из Бегеча стигао је извештај, да је немачка војска у повлачењу свом село просто опустила.

Пошто и из других места стижу слични гласови, обраћа се овај одбор команданту срп. краљ. дунавске дивизије у Срему, да редовна српска војска у што већем броју и што пре дође у ове крајеве.

Бр. 6.

Прочелник Српске Народне Страже, да је за трошак стражине канцеларије потребна свота од 1000 круна.

Одобрава се.

Оверено у седници извршног одбора Српског Народног Одбора у Новом Саду 26. октобра [8. новембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
Др П Јанковић
Љуб. Стефановић
Др Лаза Марковић
Кост. П. Миросављевић
Др Радивој Стратимировић
Лаза Миросављевић
Душан С Монашевић

Осми записник

вођен у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 26. октобра [8. новембра] 1918. после подне.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник.
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Др Милан Петровић, Др Павле Јанковић, Коста Миросављевић, Љуба Стефановић, Душан Тушановић, Душан Монашевић, Др Радивој Стратимировић, Лаза Миросављевић, Др Лаза Марковић.

Бр. 1.

Чита се Дневна заповед Српске Народне Страже бр. 4. и после мале измене усваја се и штампаће се и раздати.

Бр. 2.

Стигла је тужба, да овдашњи пекари уз велику цену продају хлеб. Изашилу се чланови Др Павле Јанковић, Коста Миросављевић, Др Радивој Стратимировић и Душан Монашевић, да ово питање уде-се и реше с продавцима брашна и пекарима.

Бр. 3.

Изашилу се чланови Љубомир Стефановић, Јован Јовановић и Душан Монашевић, да од Германаца приме стоваришта хране и друга стоваришта на Дунаву.

Бр. 4.

Члан Др Александар Моч подноси писмени извештај о проширењу овога одбора и подели на одељења, секције.

Извештај и подела примају се с тим, да се одбор и секције могу попуњавати. Штампаче се у оба овдашња српска листа.

Бр. 5.

Решено, да се у листовима донесе позив, да се и на страни купе прилози за трошкове ове народне организације.

Бр. 6.

Решено, да се у листовима објави, да је у месту завладала сигурност и да нема никакве основе за бојазан од стране Несрба у месту.

У овој истој ствари изашиљу се градском начелнику чланови, који су већ у 2. бр. изаслати, а њима се још придружују чланови Др Стеван Адамовић и Павле Татић.

Бр. 7.

Извештава председник Јаша Томић, да је с Јанком Перићем и Павлом Татићем био на збору у Ђурђеву и још 4 места Шајкашке. Зборови су потпуно успели у корист нашег народа и наше организације.

Узима се на знање. У недељу да се оде у других 5 већих места у Шајкашкој.

Оверава се у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 27. октобра [9. новембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
Кост. П. Миросављевић
Јаша Томић
Др П Јанковић
Љуб. Стефановић
Јован П. Јовановић
М. Вилић

Девети записник

вођен у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду у поноћи између 26. и 27. октобра [8. и 9. новембра] 1918.

Председава: Јаша Томић, председник.

Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни чланови извршног одељења: Аркадије Варађанин, Др Игњат Павлас, Јован Јовановић, Коста Миросављевић, Др Милан Петровић, Лаза Миросављевић; остали чланови Српског Народног Одбора: Др Миладин Свињарев, Марко Вилић, Ђорђе Велић, Љубомир Стефановић, Душан Марковић, Др Александар Моч, Мита Клицин, Богољуб Прешић, Др Радивој Стратимировић, Душан Стакић;

од стране новосадског магистрата: градски начелник Бела Профума, велики капетан Нандор Пајерле, Др Калман Гибицеји сенатор и чиновник полицијски Вахтл.

Бр. 1.

Пошто је извесно, да ће српска војска 27. октобра [9. новембра] у 10 сати пре подне ући у Нови Сад, дошли су у седницу градски начелник, велики капетан, сенатор и члан полиције да се споразумеју о одношају између овог одбора и магистрата односно команданта и српске војске која долази.

Решено, да управа града, магистрат остане привремено на свом месту, ако на то пристане војна команда, чија војска поседне овај град. У досадашњи магистрат изашиљу се повереници овог одбора: уз градског начелника Др Стеван Адамовић, уз великог капе-

тана Др Александар Моч, за култус Марко Вилић, за касу Коста Миросављевић и за апровизацију Дим. Тодоровић.

Даље је решено, да се коњицом Српске Народне Страже објави грађанству долазак српске војске;

Да овај одбор и грађанство дочека српску војску код дунавског моста и град се окити српским заставама; и

Да у име одбора поздрави команданта и српску војску председник Јаша Томић са балкона Матице Српске, а у име народа српског потпредседник Др Игњат Павлас.

Бр. 2.

Бира се пододбор, који ће спремити предлог о новој организацији политичке општине новосадске и чиновништва. Чланови су пододбора: Др Павле Јанковић, Др Радивој Стратимировић, Коста Миросављевић, Јован Јовановић, Др Игњат Павлас, и Мита Клицин.

Бр. 3.

Узима се на знање изјава команданта српске краљ. војне полиције у Новом Саду, потпоручника Бошка В. Павловића, да у име српског краља узима војничку власт у своје руке и његовим наређењима да се грађанство поковава.

Оверено у седници у Новом Саду 28. октобра [10. новембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
Др Радивој Стратимировић
Љуб. Стефановић
Др П Јанковић
Др Игњат Павлас
Др Стеван Адамовић
Д.К.Тодоровић
Марко Вилић
Јаша Томић
Мита Клицин

Десети записник

вођен у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 27. октобра [9. новембра] 1918.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник.
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Јаша Томић, Коста Миросављевић, Др Павле Јанковић, Јован Јовановић, Др Лаза Марковић, Лаза Миросављевић, Др Милан Петровић, Др Игњат Павлас.

Бр. 1.

Члан Коста Миросављевић са свештеником Тошом Милићем постараће се, да се набаве кола за транспорт грађана (не војника) Србије да иду својим кућама.

Бр. 2.

Изасланици Ђурђева извештавају, да се тамо образовао Српски Народни Одбор од 25 чланова, председник Ђока Зличич, перовођа Никола Кириловић. Организовали су заједно с тамошњим Русима народну стражу од 100 момака. Траже 25 пушака.

На знање. Старешина СНС Марко Вилић ставиће се због пушка у свезу с командом српске војске у месту.

Бр. 3.

Изасланици Сомбора извештавају, да се тамо образовао Српски

Народни Одбор: председник Др Јован Лалошевић, потпредседник Стеван Маглић, тајници Павле Терзин и Душан Темеринац. Организација је спроведена заједно с Буњевцима.

На знање.

Бр. 4.

Чита се извештај Српског Народног Одбора у Каћу, да је тамошњи збор изабрао одбор од 35 чланова: Председник је Петар Веркић, потпредседник Рада Суботин, тајници Бранко Јагеровић и Обрад Веркић. Образовали су народну стражу под заповедништвом заповедника чете српске војске.

Бр. 5.

Српски Народни Одбор у Ст. Керу писмено извештава, да је изабран одбор од 9 лица: председник Драгутин Чолаковић, перовођа Јефта Ботић. Изасланици су добили усмена упутства и тисканице.

Бр. 6.

Српска Академска Омладина у Новом Саду изабрала је своје изасланике за Српски Народни Одбор: Димитрија Кириловића, Милана Поповића, Жарка Васиљевића, Косту Хаџи мл. и Младена Прешића.

Петорицом омладинаца проширује се овај одбор.

Бр. 7.

Из табора нижидерског стижу 450 жена и деце, 90 свештеника и 45 других интелигената, међу овима 150 болесника.

За смештање болесника постараће се члан Влада Стефановић у споразуму с физикатом варошким. Остале ће сместити одељење за размештај.

Бр. 8.

По извештају команданата мајора српске војске Војислава Бугарског разоружава се Српска Народна Стража и грађани који имају пушака, осим коњице, која ће се ставити г. мајору на располагање. Покупиће се муниција, топови и др. За пошту, брзојав и телефон поставиће овај одбор своје поверенике цензоре.

Прима се члан Димитрије Кириловић, да нађе потребни број омладинаца и у споразуму с потпоручником Бошком Павловићем организује цензуру.

Бр. 9.

Присутни господин мајор Војислав Бугарски изјављује, да ће, кад добије одговор од свог Команданта, овдашњи Магистрат функционирати. Стога овај одбор да спреми организацију на основи закона Србије, али с том опаском, да у Управу града уђе извештај део Несрба.

Бр. 10.

Решено, да ове записнике одсад потписују председник и секретар.

Оверено у седници у Новом Саду 28. октобра [10. новембра] 1918. с тим, да се наредба о разоружању народне страже односи и на мађарску народну стражу.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
потпредседник

Једанаести записник

вођен у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 28. октобра [10. новембра] 1918.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник.
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Др Милан Петровић, Коста Миросављевић, Јаша Томић, Павле Татић, Др. Лаза Марковић.

Бр. 1.

Градски сенатор Др Жарко Стефановић извештава, колико има Нови Сад на располагање жита и брашна и колико има на разним местима и стовариштима робе и намирница пренесених из Београда.

Решено, да члан Марко Вилић с Др Жарком Стефановићем поднесе ове податке српској војној команди. Уједно, да се на дотична места ставе војничке страже и сачува за исхрану Новог Сада за целу економску годину.

Бр. 2.

Пошто се показала потреба, да овај одбор има свог политичког референта, бира се за ово место једногласно досадашњи председник Јаша Томић.

Председник Јаша Томић прима се за политичког референта и изјављује, да ће свом вољом помагати рад овог одбора. Уједно подноси оставку на председништву, а место председника попуниће се

онда, кад се овај одбор допуни и прошири спољашњим члановима из свију српских места у Угарској.

Бр. 3.

Српска војничка команда у Новом Саду тражи, да се заузме једна већа зграда за смештај грађана Србије, који долазе из интернације и удесе постеље за 5–600 лица, да буду у њој засебна одељења за жене и интелигенцију, да овај одбор прими дужност исхране њихове, да на зграду стави натпис: Зграда за пријем интернираних Срба, и да има два стална лица као дежурне на железничкој станици.

Одређује се за грађане зграда домобранске касарне са 400 постеља, у којој се може и 5–600 постеља поставити, затим мађарска гимназија са 200 постеља.

Изашиљу се чланови Марко Вилић, Др Милан Петровић и Др Лаза Марковић, да позову Србе официре из Угарске, који се овде налазе, да са подофицирима помогну пријем и смештај Срби из Србије. Известиће о том војничку команду и изискаће потребна кола, automobile и др. Узеће се и употребиће се у овој ствари и магистратска снага. Официри и подофицири имаће месечне односно дневне плаће.

Позваће се одељења, секције овог одбора, да у споразуму с официрима раде.

Бр. 4.

За градску потрошарину је повереник овог одбора Милан Абрамовић с плаћом, која ће се одредити.

Бр. 5.

Известити српску војничку команду, да може у оба српска листа овдашња своје објаве штампати.

Бр. 6.

Због немира у Ст. Футогу изашиљу се чланови Др Радивој Стратимировић и Душан Тушановић. А због немира у Ст. Стапару умолиће се Др Јован Лалошевић с једним чланом социјал-демократске организације из Сомбора да тамо оду.

Бр. 7.

Примају се у Српски Народни Одбор Коста Јорговић и Божидар Ковачић, Др Јован Латинчић, Др Бранко Николић.

Оверено у седници у Новом Саду 29. октобра [11. новембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
председник

Дванаести записник

вођен у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 29. октобра [11. новембра] 1918.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник.
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Др Павле Јанковић, Др Игњат Павлас, Коста Миросављевић, Душан Монашевић, Лаза Миросављевић, Др Лаза Марковић.

Бр. 1.

Градски сенатор Др Жарко Стефановић, да Конзервна фабрика б. рег. (Футошка ул. бр. 80 код месара Микића има на стоваришту намирница: 2.404 кг пекмеза, 13.730 кг пасуља, 48 флаша укуваних крушака и дуња, 2.905 кг патлићана, 2.260 кг црна лука, 2400 кг киселе бундеве, 22.477 кг кисела купуса, 66 кг бела лука, 3496 кг сочива, 1000 комада паприка у патлићану (буре, бр. 39)

Решено, да војна команда узме у посед, а пасуљ предати за апровизиацију Новосађана, пошто га овде уопће нема.

Бр. 2.

Објавити, да грађанство има вратити све оно што је узело или добило, а припада војницима, граду, исхрани. Умолити војничку команду, да изашиље у ове седнице свога члана, који ће односити одавде рефереде команди о решењима одборским, која може само Команда извршивати помоћу својих органа.

Бр. 3.

Члан Др Павле Јанковић, као сазивач подбора за организацију управе и власти овога града, извештава, да су се чланови подбора споразумели у овим начелним одређењима за привремену организацију: Место градског начелника и великог жупана поставља се управник града, за разна одељења чиновничка градска поставља се 5–6 повереника овога одбора, који су уједно шефови дотичних одељења. Место магистрата и градског представништва бира се градско народно веће од 20 чланова. Шефови с управником решавају предмете већега значаја, а код којих се не сложе и који су од еминентне важности подносе се градском народном већу на решење.

Усвајају се принципи. Подбор ће и у појединостима обрадити штатут и поднети га овом одбору.

Бр. 4.

У Госпођинцима је спроведена организација, председник Никола Арсеновић, потпредседник Милан Ђукић, тајник Секула Попов, у одбору су још 5 чланова. У месту је неред. Траже оружану помоћ, најмање 6 војника.

Известиће се војн. Команда.

Бр. 5.

У Пирошу организовао се одбор од 15 чланова, председник Срета Коларски, потпредседник Стеван Плачков и Стеван Вишњићки, перовођа Тодор Милованов. Српска Народна Стража има 28 момака.

Бр. 6.

Установљена је српска народна Коњица од 6 момака под командом Милоша Дотлића за одржавање везе с најближом околином. Ови ће бити под плаћом.

Бр. 7.

У секцију за финансијске послове бира се Др Иван Кобал.

Бр. 8.

Решено, да одсад видирају исплате председник и секретар.

Бр. 9.

Благајник Лаза Миросављевић извештава, да је данас издао припомоћи 30.000 К грађанима из Србије, који су били интернирани.

Решено, да се обустави даље исплаћивање ове припомоћи, а грађани, који стижу из интернације и спремни за одлазак кућама, добиваће по 20 К на трошак.

Бр. 10.

Повереник овог одбора за апровизицију Дим. К. Тодоровић јавља, да је нашао у темерин. ул. бр 22. шталу са 22 коња, у истој улици бр. 17. шталу са 15 коња, 9 волова, 1 автомобил и 1 воловска кола; у подруму каване „Парка“ нашао је, не 40 буради, него 53 бурета вина. Све је пријавио војн. Команди.

Узима се на знање.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 30. октобра [12. новембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Тринаести записник

вођен у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 30. октобра [12. новембра] 1918. пре подне.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник.
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Јаша Томић, Др Игњат Павлас, Коста Миросављевић, Лаза Миросављевић, Др Милан Петровић, Павле Татић.

Бр. 1.

Потпредседник Др Игњат Павлас извештава, да ће данас између 2–3 сата после подне ући у Нови Сад Драгомир С. Милојевић, пуковник осмог пука Дунавске Дивизије на челу српске војске.

Објавиће се грађанству долазак и учиниће се што треба. На дунавском мосту поздравиће пуковника и војску Др Игњат Павлас, а са балкона Матице Српске Јаша Томић.

Бр. 2.

Срби из Пироша и Кисача траже оружану помоћ, јер је у тим местима настао неред.

Члан Марко Вилић пријавиће ову ствар војничкој Команди у месту.

Бр. 3.

Брзојав пароха Грбе из Парабућа јавља, да у блиској му опћини

Дероњима Мађари кољу Србе.

Брзојав је предат војничкој команди у месту с молбом, да предузме потребне мере.

Оверава се у седници у Новом Саду 2. [15] новембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Четрнаести записник

вођен у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новом Саду 31. октобра [13. новембра] 1918. пре подне.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник.

Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Др Игњат Павлас, Душан Монашевић, Лаза Миросављевић, Др Милан Петровић, Павле Татић.

Бр. 1.

Командант српске војске у Новом Саду извештава, да је сад наступило време, да се непоуздани магистратски чиновници Несрби суспендују са звања а на њихова места да се изабере поуздани људи, с којима ће командант моћи опћити. Имена нових чиновника да му се одмах по избору писмено доставе.

Решено, да се сви чланови Српског Народног Одбора сазову за данас после подне у седницу. На дневном је реду предмет: Попуњавање места у администрацији градској.

Бр. 2.

За чланове Српског Народног Одбора бирају се архимандрит и управитељ епархије бачке Георгије Видицки, прота Милан Ђирић и Др Жарко Стефановић.

Бр. 3.

Чланови Др Радивоје Стратимировић и Душан извештавају, да су по упутству овога одбора били на збору у Ст. Футогу ради стишавања немира и да је збор потпуно успео.

Узима се на знање.

Бр. 4.

У Ст. Бечеју изабран је Српски Народни Одбор од 35 лица. Председник му је Др Павле Мартиновић, потпредседници Новак Дунђерски и Стеван Грчић, тајници Др Живко Еремић и Димитрије Хаднађев.

Оверено у седници у Новом Саду 2. [15] новембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Петнаести записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 31. октобра [13. новембра] 1918. после подне.

Председава: Др. Игњат Павлас потпредседник.

Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Дим К. Тодоровић, Арк. Варађанин, Др. Радивој Стратимировић, Милан Ђирић, Љуба Стефановић, Др. Бранко Николић, Георгије Видицки, Др. Александар Моч, Душан Монашевић, Јован Живојновић, Мита Кириловић, Коста Хаџи мл., Младен Прешаић, Ђорђе Велић, Др. Милан Петровић, Лаза Миросављевић, Душан Лалошевић, Павле Татић, Драгољуб Прешаић, Др. Стеван Адамовић, Коста Миросављевић, Влада Стефановић, Мита Клицин, Жарко Васиљевић.

Бр. 1.

Српски Народни Одбор у споразуму с дивизионаром осмог пука Дунавске дивизије Драгомиром С. Милојевићем решава, да се Управа града Новог Сада преда људима овога поверења из разлога што данашња управа врши пасивну резистенцију, која угрожава интерес овога града и српске војске, што не извршава законске дужности своје и дужну предусретљивост према окупацијоној војсци, што је пасивна према епидемији, која се у граду шири, што је градска апровизација престала функционисати и све друге јавне послове занемарује, што званични органи буне српске војнике да не приме оружје и т.д. Стога решава, да се суспендују са звања несрби административни чиновници градски а на њихова места постављају се Срби, и то:

1. Суспендује се градски начелник Бела Профума – на његово место поставља се професор Јован Живојновић.
  2. Суспендује се велики капетан Нандор Пајерле – на његово место поставља се адвокат Др. Александар Моч.
  3. Суспендују се поткапетани Елек Вешеји и Август Цамбауер – поставља се адвокат Др. Милан Матић.
  4. Суспендује се главни мерник Игнац Орбин – поставља се мерник Миливој Матић.
  5. Суспендује се градски економ Тибор Бала – поставља се учитељ Стојан Стакић и помоћник му с почасним местом економ Милан Јовановић Вакин.
  6. Суспендује се управник градске болнице Др. Александар Шосбергер са управе болничке, с тим, да као болнички лечник и даље врши у болници лечничке дужности – за управника болнице поставља се Др. Миладин Свињарев.
  7. Апровизационо градско одељење допуњује се чиновником овог одељења, штампаром Димитријем К. Тодоровићем.
  8. Суспендује се градски фискал Лајош Сабона – на његово место поставља се адвокат Др. Павле Јанковић
- Суспендовани чиновници добивају и даље досадашње плаће, а нови по штатуу градском.

Бр. 2.

У Ади је изабран Српски Народни Одбор од 20 лица, председник је Никола Поповић, потпредседник Иван Шигић, тајник Арон Јаковљевић.

Бр. 3.

Изасланицима овог одбора на зборове у околину, социјал-демократима упућује се за сад на рачун трошкова 1.000 круна.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 6. [19] нов. 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Шеснаести записник

вођен у седници извршног одељења Српског Народног Одбора у Новоме Саду 1. [14] новембра 1918.

Председава: Др. Игњат Павлас, потпредседник
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Јован Јовановић, Др. Милан Петровић, Арк. Варађанин, Дим. К. Тодоровић, Душан Монашевић, Коста Миросављевић.

Бр. 1.

Начелник војне станице извештава, да је по решењу команданта Дунавске Дивизије ЕБр.31726. отворио новосадску Главну Војну Станицу у згради јеврејске школе. Моли, да се ради споразума изашље одавде један члан одбора и по двојица од сваке секције и десет писмених људи.

Узима се на знање. Изашиле се члан одбора Коста Хаџи мл., да са по два члана секција и 10 писмених људи ступи у споразум с начелником станице Драгићем Павловићем.

Бр. 2.

Бирају се за чланове Српског Народног Одбора Милан А. Јовановић, Сима Машић, Љубомир Ђукић и Рацко Поповић и Глиша Мирковић.

Бр. 3.

Збор доњоземских Словака у Бачкој и у име сремских словачких опћина с радошћу се придружује овом одбору и хоће да буде на по-

моћи у свим праведним тежњама.

Узима се на знање. Позвати Словаке, да изашљу своје делегате за народну скупштину.

Бр. 4.

Суботичани јављају, да су изабрали буњевачко-српски народни одбор. Председник је умир. пуковник Шимун Милодановић. Број телефона 884.

Бр. 5.

Срби у Мољу изабрали су Српски Народни Одбор од 20 чланова; председник Душан Јосимовић, потпредседник Сима Матић, тајник Миливој Радулашки.

Бр. 6.

Вођа секције за уређење болница Др. Милан Петровић извештава о радњама које је предузео и моли, да му се предрачуњени трошковници одобре.

Др. Милану Петровићу остављају се одрешене руке, да у споразуму са шефом санитета спроводи уређење болница.

Бр. 7.

Начелник главне војне станице у Новом Саду Драгић Павловић извештава о кругу рада ове станице. Апелује на Србе овдашње официре, подофицире и друге интелигенте и остале Словене, да му буду на помоћи. Ко из Србије и Црне Горе треба новчане помоћи, нека се претходно обрати станици.

Живојин Тајсић начелников помоћник изјављује, да ће војна станица поступити по војним законима Србије, а политичку дужност вршиће у свом кругу рада. Такође тражи помоћ овог одбора.

На знање. Обећава се тражена помоћ.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 6. [19] нов. 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Седамнаести записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 2. [15] новембра 1918.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник.
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Др Игњат Павлас, Др Стева Адамовић, Др Радивој Стратимировић, Др Милан Петровић, Лаза Миросављевић, Павле Татић, Мита Кириловић, Младен Прешић, Мита Клицин, Јован Јовановић, Коста Јорговић, Милан А. Јовановић, Љубомир Ђукић, Коста Миросављевић, Коста Хаџи мл. Љуба Стефановић, Жарко Васиљевић, Милан Поповић, Глиша Мирковић, Јаша Томић, Душан Монашевић.

Бр. 1.

Спроведена је организација у Каћу, Српски Народни Одбор има 35 чланова, председник је Петар Веркић, потпредседник Рада Суботин, тајници Бранко Јагеровић и Обрад Веркић;

у Мартоношу је председник Српском Народном Одбору Милан Милованов, парох;

у Деспотсентивану Српски Народни Одбор има 27 лица, председник Милош Григоријевић, перовођа Бранко Стефановић;

у Тителу је председник Емил Степанов, потпредседник Филип Прокин, перовође Др Бошко Ђурђевић и Милан Вујић.

у Турији Српски Народни Одбор изабрао је за председника Василија Јојкића, за потпредседника Живка Тошића, за тајника Милана Петровића. У одбору има још 17 чланова;

у Ст. Шовах има у одбору 15 чланова, председник је који води и тајничке послове Орестије Павлов, а потпредседник је Ђока Гајинов.

Бр. 2.

Српска Народна Стража у Новом Саду, њено прочелништво и старешинство својим дописом од 20. октобра [2. новембра] о.г. моле, да се у споразуму с командом српске војске одлучи, да ли је и даље потребна помоћ С. Н. С. У случају, да није више потребна, полажу своје мандате.

Пошто је међутим Команда српске војске изјавила, да ће српска војска држати сав ред и поредак у граду, то делање С. Н. С. овим престаје. Српски Народни Одбор је много захвалан С. Н. С., што је у најтежим данима одржавала ред и поредак и стога јој изјављује своје потпуно признање.

Бр. 3.

Пошто Ђока Шикопарија у питању ритова и даље мути у Шајкашкој и свет збуњује, учиниће се пријава о том месној Команди српске војске.

Бр. 4.

За чланове подсекције за преузимање ерарског имања бирају се Александар Замуровић као заменик вође, даље Федор Георгијевић и Др Љубомир Апић.

Бр. 5.

Бира се пододбор, који ће спремити изборни ред и предлоге за народну скупштину. У пододбор улазе: Јаша Томић, Др Милан Петровић, Др Игњат Павлас, Мита Клицин и Павле Татић.

Бр. 6.

Потпоручнику Бошку Павловићу, првом команданту српске чете у Новом Саду даје се у име помоћи 2000 К.

Бр. 7.

Пошто овом одбору предстоје велики трошкови, потребно је, да се скупи велика свота прилога.

У месту ће се на табацима купити прилози, а одредиће се омладинци, који ће заћи и у околину.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 8. [21] новембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Осамнаести записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 3. [16] новембра 1918.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник.
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Јаша Томић, Др Игњат Павлас, Јован Јовановић, Душан Тушановић, Павле Татић, Лаза Миросављевић, Мита Клицин, Др Радивој Стратимировић.

Бр. 1.

Чета српских четника под Миланом Пећинцем вршила је овде реквизирање и чувала имања у првим данима пре уласка српске војске.

53-ци четника у име путна трошка даје се по 50 К, а Пећинцу још и 100 К.

Бр. 2.

Магистрат овога града одговара на решење овога одбора у ствари суспендовања неких старих чиновника и постављања нових од 31. окт. [13. новембра] о.г. и труди се да обеснажи разлоге, са којих је горње решење донесено. Уступа своја места новим чиновницима, задржавајући и на даље своја права на њих.

Градски начелник Јован Живојновић извештава, да је изабрано чиновништво заузело своја места.

Извештај градског начелника узима се на знање. Одбор остаје

и надаље при својим разлозима и не упушта се у дискусију с магистратом односно старом управом градском.

Бр. 3.

Организација је спроведена у Бођанима, где је изабран српскобуњевачки Народни Одбор од 10 чланова, председник Туна Бенак, потпредседник Сава Узуров, тајник Родољуб Увалић;

у Пивницама је изабран српкословачки Народни Одбор од 24 члана, председник је Алекса Дорошки, потпредседник Миша Књазовић, тајник Људевит Грајзингер. Имају у месту 40 српских војника.

Бр. 4.

Бира се у одбор Сава Оберкнежевић.

Паја Нинков, потпоручник, мерник вољан је ступити у службу С. Н. Одбора. – Упутити га Војној Станици.

Др Матија Сатлер, овдашњи лечник ставља се на располагање и вршиће лечничку дужност, где му се додели. – Упутити Дру Лази Марковићу.

Љубомир Поповић, овдашњи трговац нуди своје услуге. – Додељује се секцији за преузимање ерарског имања.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 8. [21] новембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Деветнаести записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 5. [18] новембра, 1918.

Председава: Аркадије Варађанин потпредседник.
Бележи: Мита Ђорђевић секретар.

Присутни: Љуба Стефановић, Коста Миросављевић, Лаза Миросављевић, Душан Тушановић, Др. Игњат Павлас, Др. Милан Петровић, Марко Вилић, Павле Татић.

Бр. 1.

Интендант мајор Алимпије Семичић извештава, да му се канцеларија налази у згради новосадске штедионице. Исхрана у трпези у Конвикту прекида се кроз два дана. Конвикт и све школе испразниће се и предати својој сврси до 1. децембра п.н.к. Требовање за војску накнадиће благајница војна. Све државно државе је српске. Од тога може се дати и грађанству уз признанице. Војна Станица има права, да комору набави без плаћања, а људима и стоки дају храну. Животних намирница има, а цене за њих, да одреде у управи града.

Извештај се узима на знање и по њему ће се поступити. Позваће се вођа секције за апровизацију српских војника Душан Ружић, да се члановима Одбора Лазом Миросављевићем и Димитријем К. Тодоровићем ликвидира рачуне трпезе у Конвикту. За пролазнике да се удеси трпеза у једној оближњој гостионици, која ће их снабдевати храном.

Бр. 2.

Пошто се у граду осетила оскудица у сирћету – издати налог творници „Браће Кенигштетлера“ у месту да настави производњу сирћета.

Бр. 3.

Градски начелник Јован Живојновић извештава, да је управу градске болнице привремено поверио дру Ђури Трифковићу, докле изабрани шеф ове болнице Др Миладин Свињарев не буде од лечничких дужности у другим болницама замењен.

Бр. 4.

Сprovedена је организација у Обровцу, председник је Младен Ђурошевић, потпредседник Ђока Јатић, перовођа Манојло Чолин. У одбору има 12 чланова. Српска народна стража броји 27 лица;

у Шајкаш Сентивану одбор има 8 лица. Председник је Живан Ченејац, потпредседник Данило Путник, перовођа Жива Пауновић. Имају чету од 12 српских војника;

у Парагама има у одбору 12 чланова, председник је Тоша Апић, који води и тајничке дужности, потпредседник Чеда Попов;

у Петрову Селу има одбор 20 чланова, председник је Исидор Јаковљевић, потпредседник Исидор Суботички, перовођа Душан Живојновић. Предали су нашој благајници 14105 К прилога. Скупљање је продужено.

Бр. 5.

Градски начелник Јован Живојновић јавља, да је мерник Миливој Матић примио службу у градској управи. У корист редарске службе потребно је поставити једно лице на место двојице суспендованих редарских капетана, које би заузело место капетана дра Жарка Ковачевића. Даље моли Градски Савет, да се новим чиновницима у смислу градског статута и стања, које постоји услед ратних прилика стави у течај плате. Напослетку предлаже, да се ради

уознавања виших функционала и гостију одржи вечерас вече за познавање и приреди гостима заједничка вечера.

Извештај узима се на знање. По предлогу Српске Омладине на место редарског капетана дра Жарка Ковачевића бира се ригорозант права Светозар Лабуд Стакић. Позваће се Градски Савет, да новим чиновницима по предлогу стави у течај плате од дана примања им службе, с тим, да им се плате издају из градске благајнице. О стављању смењених чиновника у мир касније ће се одлучити. За приређивање вечера за познавање и заједничке вечере сматрају се домаћинима Градски Савет и Српски Народни Одбор.

Бр. 6.

На предлог тројице чланова социјалдемократске странке Д. К. Тодоровића, Д. Тушановића и П. Татића усвојен је пословник за седнице овога одбора, по коме ће се седнице редовно држати сваки дан у 11 сати пре подне и 5 сати после подне. Пословник ће се прикуцати на зид на углед члановима и објавиће се у „Српском Листу“ и „Слободи“.

Бр. 7.

Српска Академска Омладина у Будимпешти извештава, да је опуномоћила дра Симу Алексића, да заступа исту омладину на седницама Српског Народног Одбора. Омладина се у већини развила, да у својим крајевима агитира за организацију и прилоге.

На знање.

Бр. 8.

Петар Христилић, управник првог српског новосадског позоришта „Орфеум“ жели у месту представе давати и моли позајмицу од 1000 К.

Одобрава се.

Бр. 9.

Поручник књиговођа Миливој Каракашевић из Бачког Брестовца нуди своје услуге.

Упућује се Војној Станици.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду
9. [22] новембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Двадесети записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 6. [19] новембра, 1918. пре подне.

Председава: Др. Игњат Павлас потпредседник
Бележи: Мита Ђорђевић секретар.

Присутни: Др. Милан Петровић, Лаза Миросављевић, Коста Миросављевић, Др. Радивој Стратимировић, Љуба Стефановић, Глиша Мирковић, Милан А. Јовановић, Богољуб Прешић, Мита Кириловић, Младен Прешић, Марко Вилић, Душан Тушановић, Павле Татић, Јован Јовановић.

Бр. 1.

За припреме и како да се спроведе избор посланика у Новом Саду за Народну Скупштину бира се пододбор. У њему су Мита Клицин, др. Јован Латинчић, Душан Тушановић, Милан А. Јовановић и Богољуб Прешић.

Бр. 2.

За организацију народних одбора, агитацију за изборе посланика, купљење народног пореза и белога рубља у куту између Тисе и Мориша изашиљу се Милан Поповић и Сава Игњачев. За њихове трошкове упућује им се по 500 К уз обрачун.

Бр. 3.

Пошто је у болничкој благајни радничкој у месту остало место

управитеља упражњено одласком овога из Новог Сада – изашиље се повереник овога Одбора, члан Павле Татић.

Бр. 4.

У Српски Народни Одбор бирају се Др. Миливој Ковачевић и Васа Стајић.

Бр. 5.

Др. Милан Петровић подноси оставку на почасним местима овога Одбора и појединих секција, а задржава право на чланству у Српском Народном Одбору.

Прима се оставка. За секретара на његово место, за члана редакционог одбора и одговорног издаваоца „Српскога Листа“ бира се члан Васа Стајић; у политички пододбор бира се члан Др. Јован Латинчић, за вођу секције за уређење болница члан Сава Оберкнежевић.

Бр. 6.

Позива се секција за финансијске послове, да предузме опорезивање Новосађана за народни порез. Према потреби може се и скупљање добровољних прилога продужити.

Бр. 7.

Како новине из Загреба и других места у Хрватској и Славонији не долазе решено је, да се новине набављају путем улака (курира) из Петроварадина, односно Ирига и Руме.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 9. [22] новембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Двадесет и први записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 6. [19] новембра 1918. год. после подне.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Др.. Игњат Павлас, Влада Стефановић, Лаза Миросављевић, Љуба Стефановић, Богољуб Прешић, Глиша Мирковић, Милан А. Јовановић, Мита Кириловић, Коста Миросављевић, Младен Прешић, Др. Јован Латинчић, Мита Клицин, Дим. К. Тодоровић, Павле Татић, Др. Александар Моч, Др Радивој Стратимировић, Милан Поповић, Коста Хаџи мл., Сима Машић.

Бр. 1.

Команда Дунавске Дивизије моли, да се Срби медицинари пријаве, да раде добровољно у болницама, у којима леже на хиљадутриста болесника под старањем малог броја лекара.

Решено, да се медицинари позову преко чланова овога Одбора и путем наших листова.

Бр. 2.

Команда Дунавске Дивизије, референт санитета п. пуковник Др. Добровој Поповић чини апел на овај Одбор и грађанство, да се купи рубље (кошуље, чаршави, јастуци, пешкири и др.) без којих је немогуће држати болнице у примереној чистоћи. То је потребно и за Нови Сад и Београд, јер је непријатељ све оданде изнео. Уз ове

потребе нарочито је оскудица у намирницама. (млеко, јаје и т.д.)

Решено, да се умоли Добротворна Задруга Српкиња у месту, да се идући од куће до куће за први мах прибере све што може; да овдашња интелигенција уз помоћ млађих трговаца заиђе по трговачким радњама, у којима има платна и готова рубља и узме ту робу под процењеним умереним ценама; и да члан Богољуб Прешаћ организује омладину, да отпутују у села и градове у околини, у истом послу, а уједно и да купе народни порез.

Бр. 3.

Пошто се овом Одбору јавило, да у IV. четврти Новог Сада (Салајки) није обавештен наш српски свет о досадашњем раду овог Одбора и о оном, шта се има радити – изашиљу се ради обавештаја чланови Глиша Мирковић, Душан Тушановић и други.

Бр. 4.

Лечник Др. Миладин Свињарев потпомогнут Командом места и дивизије моли, да се у болници у Сиротишту подигну дрвене просторије, као помоћне одаје уз болнице и да се за тај рад и подизање просторија нађу 10 дрводеља.

Решено обратити се Градском Савету.

Бр. 5.

Контролор овдашње поште Павле Шилић моли, да се дрво поштанског особља, које лежи на земљишту између Футога и Бегеча пренесе у Нови Сад. Вољни су дали по 1m³ 10 К.

Поднети с препоруком Војној Станици.

Бр. 6.

Пошто је на овдашњој пошти престало издавање новца, које стиже упутницама – умолити Команду Дунавске Дивизије, да пошти изда налог за исплаћивање.

Бр. 7.

Команда Дунавске Дивизије извештава, да болничаркама у овдашњим болницама Војна Команда даје храну, а Одбор позива, да им изда наплату.

На знање. Болничарке ће добијати из благајнице овога одбора 10 К дневно.

Бр. 8.

Пододбор, који спрема све што треба за изборе посланика у Новоме Саду извештава, да Срби бирају према броју душа 14 посланика и предлаже, да се бирају 5 интелигената (међу њима једно женскиње) два трговца, два занатлије, два социјалдемократа и три ратара. Избор да се обави у суботу у 9 сати пре подне у алмашкој школи. Има се јавити овдашњим Словацима, Русима и Шокцима, да и они изврше изборе посланика.

Извештај и предлог узима се на знање и позивају се назначене групе, да се споразумеју у кандидатима, и имена њихова доставе овом Одбору. Потпредседник Др. Игњат Павлас позваће Словаке, Русе и Шокце, да спроведу избор.

Бр. 9.

Пошто је бивши велики капетан Нандор Пајерле и повереник апровизације код бивше власти Балинт Ковач, а тако исто, пошто су чланови пограничне полиције и детективи својим штетним радом грађане овога места до дна срца ујели и огорчили – умолиће се Команда Дунавске Дивизије, да све скупа и сваког појединца потпуно онемогући.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 9. [22] новембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Двадесет и други записник

вођен у седници СРПСКОГ НАРОДНОГ ОДБОРА у Новом Саду 7. [20] новембра 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, потпредседник.

БЕЛЕЖИ: Васа Стајић, секретар.

ПРИСУТНИ: Мита Ђорђевић, Димитрије К. Тодоровић, Глиша Мирковић, Љуба Стефановић, Лаза Миросављевић, Др Радивој Стратимировић, Душан Монашевић, Коста Миросављевић, Јован Јовановић, Др Јован Латинчић, Др Миливој Ковачевић, Душан Марковић, Др Милан Петровић.

Бр. 1.

Члан Глиша Марковић извештава, да на поштанској цензури има помоћника, који без награде не могу живети; предлаже, да се 15 људи плате дневно по 20 К., а 5 по 10 круна. Према том цензура би месечно стала 10.500 Круна.

Усваја се и рачуна се од 1. новембра по старом.

Бр. 2.

Председник поздравља Јосип Бертића, жупника из Петроварадина као и капелана новосадског Чаталинца, који се примају рада, да овдашње Шокце организују.

Јосип Бертић захваљује за братски пријем, истичући потребу заједничког рада.

Узима се на повољно знање. Изборни проглас штампаће се и латиницом.

Бр. 3.

Срби у Бајши изабрали су Српски Народни Одбор од 10 лица, председник је Милан Лесковац, потпредседник и перовођа Симеон Новковић.

Срби у Ђурђеву с Русинима изабрали су Народни Одбор од 25 чланова, председник је Ђорђе Зличић, потпредседник Павле Манојловић, тајник Никола Кириловић. Имају народну стражу од 20 момака.

Узима се на знање.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду
18. новембра [1. децембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Двадесет и трећи записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 7. [20] новембра, 1918. год. после подне.

Председава: Аркадије Варађанин, п. председник.
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Др. Радивој Стратимировић, Љуба Стефановић, Милан А. Јовановић, Мита Кириловић, Др. Игњат Павлас, Коста Хаџи мл. Глиша Мирковић, Др. Миливој Ковачевић, Дим. К. Тодоровић, Јован Јовановић, Душан Монашевић, Лаза Миросављевић, Душан Тушановић, Васа Стајић, Влада Стефановић, Павле Татић, Др. Јован Латинчић, Богољуб Прешић, Др. Лаза Марковић, Младен Прешић.

Бр. 1.

Бивши велики Капетан Нандор Пајерле писмено извештава, да се грађани новосадски, који су пре више дана отишли у Будимпешту не смеју да се враћају оданде у Нови Сад због тобожњих грозота, које овде владају.

Пошто се у Новом Саду ни одавде ништа криво није учинило за њихов одлазак и повратак – није ништа закључено предузети.

Бр. 2.

Изабран је Српски Народни Одбор у Товаришеву од 56 чланова. Председава Стеван Протић, п. председник је Стеван Радојчин и Даша Шијачић, перовођа Милорад Борђошки. Српска Народна Стража има 20 чланова;

у Башаиду конституисан је Српски Народни Одбор. Председник му је парох Димић;

у Лалићу је изабран Српско-словачки Народни Одбор од 20 чланова. Председник је Ђока Татомиров, перовођа Ђура Попов.

На знање.

Бр. 3.

Да би се за будући јавни рад учиниле претходне припреме, примаће овај одбор пријаве стручних и школованих људи. Позив за пријаве изаћиће у листовима.

Бр. 4.

На основу наредбе Градске Капетаније изнео је др. Брежовски из дворишта болнице у Мађарској Гимназији 10 хвати дрва, који би њему припадали. Но како је дрво из болнице у данима безвлашћа много разнесено, то је болница одједанпут остала без дрва. Право је, да штету сноси и болница и др. Брежовски.

Умолиће се градска капетанија, да своју одлуку у овом предмету измени у том смислу, да се 10 хвати дрва врати болници, а за штету нанесену дру Брежовском, да се даде сразмерна оштета у новцу.

Бр. 5.

Чланови омладине у овом Одбору извештавају, да су спремни на више страна у околину Новог Сада ићи ради спровођења организације, припрема за скупштину, примања народног пореза, рубља и т. д.

Издаје им се пуномоћ и предујам за путни трошак.

Бр. 6.

Питање Срба и Словака с оне стране Мориша поверити п. председнику дру Игњату Павласу, с тим, да у друштву са овдашњим Словацима то питање претресе и изашљу поверенике за тамошњу

организацију.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду
10. [23] новембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Двадесет и четврти записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 8. [21] новембра, 1918.

Председава: Аркадије Варађанин п. председник
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Др. Милан Петровић, Др. Миливој Ковачевић, Милан А. Јовановић, Др. Љубомир Апић, Љуба Стефановић, Др. Радивој Стратимировић, Душан Тушановић, Павле Татић, Д. К. Тодоровић, Глиша Мирковић, Др. Павле Јанковић, Др. Бранко Николић, Др. Стева Адамовић, Влада Стефановић, Јован Јовановић, Мита Кириловић.

Бр. 1.

У Пачиру основао се Српски Народни Одбор од 20 чланова. Председник је Ђорђе Степанов, п. председник је Михајло Видаковић, тајник Тодор Лазић. — На знање.

Бр. 2.

Ливница гвожђа Сигмунда и др. у Новом Саду моли, да јој се уступи 4 вагона кокса, што леже на новосадској железничкој станици. Ако убрзо не добије кокс творница ће бити приморана, да обустави рад.

Решено, да Градско начелништво испита истинитост ове изјаве и да се према томе уступи истој творници извесна количина угља.

Бр. 3.

Народни Одбор у Петроварадину моли, да му се упуте лечници за тамошње болнице.

Позива се Велика Капетанија овдашња, да упути дра Лајтнера и дра Сатлера.

Бр. 4.

Српски Народни Одбор у Товаришеву шаље 7130 К прилога. Купљење је продужено.

На знање.

Бр. 5.

Бивши велики капетан Нандор Пајерле јавља, да га је мађарска влада именовала за комесара уз српску војску у Новом Саду. Дужност биму била, да Српској Војној Команди као представник мађарске владе помаже око извршења уговора о примирју. У случају, да Одбор држи, да је његова личност неподесна, он је вољан да ту дужност препусти другом.

Има се поднети Команди Дунавске Дивизије.

Бр. 6.

Пошто се 11. [24] новембра очекују да са стране стигну чланови Народне Скупштине и гости –

позива се вођа секције за размештај, да се постара за пријем и станове скупштинара и гостију. Умолиће се Команда Дунавске Дивизије, да засебни воз на прузи Сомбор – Нови Сад донесе скупштинаре 11. новембра после подне, а 12. нов. после подне одвезе их натраг.

Бр. 7.

Велика Капетанија Градска јавља, да је Милана Вујића отпратила у пратњи стражара до Петроварадина, а оданде ће се на исти

начин отпрати у Сремске Карловце и тамо предати градском ре-
дарству. – На знање.

Бр. 8.

Одбор решава, да се за Скупштину даду штампати улазнице,
једне за скупштинаре, друге за госте, који ће бити смештени на
балкону. Штампане улазнице поверава се потпредседнику Арка-
дију Варађанину.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду
10. [23] новембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Двадесет и пети записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 9. [22] новембра, 1918. године.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, потпредседник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Милан А. Јовановић, Др Радивој Стратимировић, Глиша Мирковић, Др Јован Латинчић, Др Милан Петровић, Др Миливој Ковачевић, Мита Кириловић, Младен Прешић, Др Љубомир Апић, Др Павле Јанковић, Лаза Миросављевић, Душан Монашевић.

Бр. 1.

Организација Српског Народног Одбора спроведена је:
– у Госпођинцима, Одбор има 20 чланова. Председник му је Никола Арсеновић, тајник Секула Попов; шаљу прилога К 66.932.–
– у Немету, председник је Миша Арсин, перовођа Максим Стануловић.
– у Бремену, Одбор има 20 чланова, председник Милан Костовић, перовођа Ђорђе Петровић. – На знање.

Бр. 2.

Команда српске војске у месту тражи, да јој се аутомобили који су били у служби Српског Народног Одбора у Новом Саду предаду.
Позваће се командир аутомобилног одељења Ђура Илић, да преда аутомобиле српској војсци.

Бр. 3.

Српски Народни Одбор у Баји моли, да му се пошаље неколико српских и хрватских застава и 2000 К. за трошкове агитације.

Прима се.

Бр. 4.

Пошто су се у последње дане појавила пљачкања приватних кућа у Новом Саду

– умолити Команду Места, да строге мере предузме и објави, да ће пљачкаше најстрожије казнити.

Бр. 5.

Из околних места, у којима живе Мађари и Немци стижу вести, да тамошње месне политичке власти врше пасивну резистенцију.

– Умолиће се Команда Места, да мање одреде војске под вођством бивших аустроугарских официра изашље тамо.

Бр. 6.

За чланове Српског Народног Одбора бирају се Др Радивој Каленић, Др Ђура Трифковић и Душан Ковачевић.

Бр. 7.

Члан Мита Клицин предлаже, да чланови овога Одбора, који не буду изабрани за скупштинаре, имају право саветовања у Скупштини.

Прима се.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 20. новембра [3. децембра] 1918. год.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Двадесет и шести записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 10. [23] новембра 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, потпредседник
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

Присутни: Љуба Стефановић, Мита Клицин, Др Љубомир Апић, Глиша Мирковић, Др Миливој Ковачевић, Душан Ковачевић, Милан А. Јовановић, Душан Монашевић, Жарко Васиљевић, Др Радивој Каленић, Јован Живојновић.

Бр. 1.

Члан Јован Живојновић јавља, да је умро овде у болници бивши часник Српске Народне Страже и часник аутомобилског одељења Васа Дамјановић.

Одбор устајањем одаје му почаст и наређује, да се о трошку Одборове благајнице сахрани, а на укуп изашиљу се чланови Одборски.

Бр. 2.

За квесторски рад, за примање улазница и веровница у дворници Народне Скупштине

– бирају се Др Љубомир Апић, Дака Поповић и Жарко Васиљевић.

На балкон пустиће се 500 гостију.

Бр. 3.

Спроведена је организација Српског Народног Одбора у Брестовцу, у Бачкој, Одбор има 10 чланова, председник је Александар М. Коњевић, потпредседник Сава Деспотов, тајник Миливој Каракашевић. — На знање.

Бр. 4.

Бирају се за чланове Одбора Др Каменко Суботић и Др Тоша Гавански. Последњи и за члана у финансијски одбор.

Бр. 5.

Старшина Српске Народне Страже Марко Вилић предлаже, да се члановима Српске Народне Страже упути награда дневно по 30 К., а официрима 50 К.

Прима се. Уједно се укида Коњица Српске Народне Страже. Оружје ће предати Војној Станици у месту.

Бр. 6.

Члан Др Миладин Свињарев извештава, да је уз болницу у Сиротишту врло потребно подићи споредне просторије од дрвета са одељењима.

Приказује се нацрт за грађење и предрачун од 2060 К.

Поверава се Дру Миладину Свињареву и мернику Даки Поповићу да градњу са стручњацима удесе и спроведу.

Бр. 7.

Жупник петроварадински Јосип Бертић моли, да се за данас после подне у 4 сата уступи велика дворница Матице Српске, где би се одржао збор овдашњих Шокаца ради организацију.

Прима се.

Бр. 8.

Председник извештава, да су из Жабља донели двоја кола рубља за болнице и 28.213 К прилога. Скупљање је продужено.

На знање.

Бр. 9.

Поводом смрти Васе Дамјановића –
решено је начелно, да се офисири и сва лица у служби Српског
Народног Одбора у случају смрти имају о трошку одбору сахра-
нити.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду,
20. новембра [3. децембра] 1918. год.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Двадесет и седми записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 11. [24] новембра 1918. године.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, потпредседник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Др Игњат Павлас, Др Јован Латинчић, Мита Клицин, Влада Стефановић, Коста Миросављевић, Лаза Миросављевић, Др Радивој Каленић, Др Радивој Стратимировић, Павле Татић, Др Миливој Ковачевић, Јаша Томић, Божидар Ковачић, Др Павле Јанковић, Душан Тушановић, Милан А. Јовановић, Сава Оберкнежевић.

Бр. 1.

Потпредседник Др Игњат Павлас реферише о свом путу у Београд, поводом извиђаја, шта је истина у исказу министра Нинчића, да ли оно, што је рекао Јаши Томићу, или оно, што је рекао Петру Коњовићу и другима. Др Павлас уверио се, да је министар заиста рекао Јаши Томићу, да Народна Скупштина Баната, Бачке и Барање непосредно преко Београда ради на ослобођењу и отцепљењу од Угарске, а с друге стране, да је заиста рекао и Петру Коњовићу и др. да глас нашега народа из ових крајева пренесе Загребачко Народно Вијеће у Београд и на мировну конференцију, због којих је навода избио неспоразум у претконференцији, која је била 4. [17] новембра о. год. у Новом Саду. Министар је зато рекао, једно и друго, да би оставио одрешене руке Великој Народној Скупштини у Новом Саду, да у овом створеном питању заузме своје становиште.

Узима се на знање.

Бр. 2.

Збор Срба у Будимпешти тражи упутства о том, какво становиште да заузму они Срби изван границе (демаркационе линије) нове државе у Угарској и моле, да се Народна Скупштина заузме и за њих.

Решено, позвати Србе у Будимпешти, да се организују као јединица у опсегу Угарске. Одбор обећава, да ће се с оним чиниоцима, с којима је у вези побринути, да и о Србима изван наших граница буде реч на мировној конференцији и да им се зајамчи, да могу у свом крају живети и као Срби, и као људи. У овом смислу донеће се резолуција у Народној Скупштини.

Бр. 3.

Решено је, да се и данас у вече одржи претконференција, која ће спремати дневни ред и рашчишћавати гледишта, те олакшати рад сутрашње конференције, која је заказана за 8 сати изјутра, непосредно пред заказану Народну Скупштину.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 20. новембра [3. децембра] 1918. год.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Двадесет и осми записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 13. [26] новембра 1918.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. потпредседник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Др Милан Петровић, Лаза Миросављевић, Коста Миросављевић, Љуба Стефановић, Сима Машић, Јован Живојновић, Глиша Мирковић, Др Павле Јанковић, Јован Јовановић, Димитрије К. Тодоровић, Др Стеван Адамовић, Сава Оберкнежевић, Марко Вилић, Др Миладин Свињарев.

Бр. 1.

Члан Димитрије К. Тодоровић реферише о свом путу у Суботицу. Нашао је новинарске хартије за 40000 К.

решено је, да Одбор узме ову хартију и преда је Српском Листу и Слободи, који ће је отплаћивати.

Бр. 2.

Команда Дунавске Дивизије пита, шта значи Одборов израз „оне могућити“, што се односи на бившег великог капетана Нандора Пајерла и другове.

Нандор Пајерле моли, да му се да времена за сеобу у Будимпешту.

Решено Команди протумачити, да се Пајерле и другови, што пре упуте преко границе демаркационе линије.

Бр. 3.

Поводом избора Великог Народног Савета и Народне Управе новоизабрани чиновници у Градском Савету стављају своје положаје на располагање.

Пошто је Велики Народни Савет известио овај Народни одбор, да Одбор и даље ради докле год Народна Управа не отпочне функционисати –

то се решава, да и новоизабрани чиновници остану на својим положајима и продуже рад. У свези са овим има се и суспендованим чиновницима градским упутити плата за децембар.

Бр. 4.

Градски мерник Миливој Матић извештава, да се дунавски мост одређен за промет кола и пешаке налази у лабавом стању. Мерник ће поднети исцрпан предлог, како да се оправке изведу.

Решено, да се овај Одбор постара за исплату трошкова код оправка моста. Заводи се, да кола при прелазу моста плаћају досадашњу таксу.

Бр. 5.

Градски начелник Јован Живојновић извештава, да је упражњено место окружног градског лечника Дра Деака још увек непопуњено и предлаже, да се позове изабрани шеф градске болнице др Миладин Свињарев.

Присутни Др Миладин Свињарев изјављује, да се не може примити управе градске болнице.

Решено је, да се на место Дра Деака одмах распише стечај на 14 дана. Дужности овога места вршиће привремено до попуњења Др Миладин Свињарев. Усваја се оставка Дра Миладина Свињарева на месту управника градске болнице и на ово место бира се једногласно досадашњи заменик му Др Ђура Трифковић.

Позваће се главни градски физик Др Карло Вагнер, да све случајеве грознице бележи и пријављује Градском Савету. Позваће се лечници Др Владан Јојкић и Др Матија Шали, да врше лечничке дужности у овдашњим болницама.

Бр. 6.

Командир менаже на жељезничкој станици Ранко Славнић подноси рачун за три надзорника, 4 куварице, који од 4. [17] до 11. [24] новембра износи 1260 круна.

Решено, да се упути рачун за 4 куварице на исплату. Надзорничка служба не потпада под исплату, јер је диктира дужност и родољубље.

Бр. 7.

У Батањи изабран је месни Српски Народни Одбор. За председника изабран је Михајло Пандуровић, за потпредседника Стеван Вукадиновић, за перовођу Душан Ђирић.

Ступили су у везу са Словацима у Чанадској, арадској и бекешкој жупанији, који ће се наскоро организовати. Словака је у бекешкој жупанији по државном статистичком исказу 64.467 душа, у чанадској 17.274, а у арадској 5600.

На знање.

Бр. 8.

Пошто је секретар овога Одбора заузет и перовођским дужностима Великог Народног Савета –

бира му се једногласно за заменика Глиша Мирковић.

Оверено у Седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 20. новембра, [3. децембра] 1918. год.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Двадесет и девети записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новоме Саду, 13. [26] новембра 1918. год. после подне.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник
Бележи: Глиша Мирковић

Присутни: Др. Игњат Павлас, Лаза Миросављевић, Љуба Стефановић, Милан А. Јовановић, Коста Миросављевић, Дим. К. Тодоровић, др. Александар Моч, др. Радивоје Стратимировић, Сава Оберкнежевић, Димитрије Кириловић, Милан Радонић, др. Павле Јанковић, Јован Живојновић.

Бр. 1.

Др. Игњат Павлас јавља, да је овдашњим трговцима браћи Сремчевићима кр. одветништво у Новоме Саду пре неколико месеци запленило велику количину платна, које се и сада налази у згради овдашњега суда. Како је код кр. срп. војске велика немаштина баш што се тиче рубља – решено да ту ствар пријави Коста Миросављевић интендатури срп. кр. војске.

Бр. 2.

Др. Игњат Павлас, предлаже, да се Сави Оберкнежевићу, као старатељу болница, који у том својству врши велики посао, а који је и пре тога у народној стражи вршио важну функцију додели пристојна месечна награда.

Решено, да му се од почетка месеца новембра 1918. год. стави у течај месечна награда од 1000 К.

Бр. 3.

Како је обрлајтнант Кастел за време трајања револуционарних немира и изгреда Народној Стражи па и читавом овоме месту велике услуге учинио као бивши аустро угарски часник одбор решава: да му се изда награда онолика колико би износила његова месечна плата са свима споредним беривима, да је и надаље остао часник бивше војске.

Бр. 4.

Сава Оберкнежевић, старатељ болница саопштава, да кр. срп. војна интендантура не плаћа рачуне настале услед потребних оправака на болничким зградама иако је она то на себе примила а које плаћа, то је плаћање скопчано са врло великим и дугим процедурама.

Решено, искупити све рачуне настале услед оправака и других потреба око болничких зграда почевши од новембра 1918. год и поднети их интендатури на исплату, а у будуће да благајна Срп. Нар. Одбора у Новоме Саду ради брже процедуре исплаћује само интендатуром сигниране рачуне, који ће се после са интендатуром обрачунати. Да ово решење саопште интендатури делегирани су: др. Радивоје Стратимировић и Сава Оберкнежевић.

Прочитано и оверовљено у седници Срп. Нар. Одбора у Новоме Саду 15. [28] новембра 1918. год.

Глиша Мирковић
заменик тајника

Арк Варађанин
п председник

Тридесети записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 14. [27] новембра 1918. год. пре подне.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник
Бележи: Глиша Мирковић, зам. секретара.

Присутни: Милан А. Јовановић, Душан Ковачевић, др. Павле Јанковић, Љуба Стефановић, др. Александар Моч, Коста Миросављевић, др. Радивоје Стратимировић, Сава Обркнежевић, др. Ђура Трифковић, Јован Живојновић, др. Миладин Свињарев, Душан Стакић.

Бр. 1.

Претреса се питање о порези у граду Новом Саду као и о чиновницима, који би могли бити постављени на чело тога одељења.

Решено, све досадашње порезе и надаље убирати, а за шефа порезног одељења у Новом Саду да постави Јован Живојновић, градски начелник једног од најспособнијих градских порезних чиновника.

Бр. 2.

Јован Живојновић, градски начелник пита чланове одбора, на ком језику да се званичи у магистрату града Новог Сада.

Решено, да се у будуће званичи на српском језику. Не Срби суграђани могу са магистратом опћити на свом матерњем језику, живи грађани да буду на српском језику.

Бр. 3.

Јован Живојновић, градски начелник извештава одбор, да је жеља великог Народног Већа да Срп. Народни Одбор и даље врши до опозива своју досадашњу функцију, а тако исто да се на Народни Одбор има пратећи и делокруг рада представничке скупштине града Новог Сада, што он и проглашује. – На знање.

Бр. 4.

Др. Миладин Свињарев саопштава, да се шпањолска болест нарочито у српским деловима у врло великом обиму шири и да је велики проценат морталитета, да је епидемички наступила.

Предлаже, да се школе још не почну, да се забрани шк. деци да учествују при спроводима, да се забрани свако скупљање, а нарочито да се имају забранити уобичајене даће у кућама умрлих од ове заразе.

Решено, предлоге све усвојити и поднети их сенату града с препоруком на извршење.

Бр. 5.

Градски начелник Јован Живојновић предлаже, да се у граду уведу француско рачунање времена, јер је то време уведено и код француске и код српске војске а и на жељезницама.

Решено, умолити Капетанију града, да ноћас у 12 сати помакне све градске сатове за један сат напред, да добовањем грађанству ово саопшти исто тако да се и поштанском звању ово решење саопшти.

Бр. 6.

Члан одбора Сава Обркнежевић, старатељ болница саопштава одбору, да се имање (свињи, говеда, коњи, и т. д.) бившег угарског Црвеног Крста продаје у безцење, а по његовом знању то предавање врши Пилишер, бивши старатељ уг. Црвенога Крста.

Решено, предати ствар вел. капетану града др. Мочу, да службено испита ствар и да поднесе реферату овоме одбору.

Бр. 7.

Јован Живојновић реферише, да Душан Гложански, акт. капетан из Сентомаша и Манојло Поповић, акт. капетан из Бечкерека моле сваки по 500 К. припомоћи од овог одбора. – Молбе се не уважавају.

Прочитан и оверовљен у седници Срп. Нар. Одбора у Новом Саду, 16. [29] новембра 1918. год

Глиша Мирковић
зам. секретара

Арк Варађанин
п председник

Тридесет и први записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 14. [27] новембра 1918. год. после подне.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник
Бележи: Глиша Мирковић, зам. секретара.

Присутни: Милан А. Јовановић, Душан Ковачевић, др. Павле Јанковић, Љуба Стефановић, др. Александар Моч, Коста Миросављевић, поп Веља Миросављевић, др. Радивоје Стратимировић, Душан Стакић, Јован Живојновић, Сава Обркнежевић, др. Ђура Трифковић, др. Бранко Николић, др. Милан Петровић, Милан Радонић.

Бр. 1.

Јован Живојновић, градски начелник саопштава, да је закључке овога одбора од 14. [27] о. м. од пре подне саопштио магистратском већу. – На знање.

Бр. 2.

Директор овдашње електричне централе, Гантер моли, да се повисе таксе за осветљење електриком, а исто тако да се повисе таксе и за вожњу на електричним колима.

Решено, изаслати др. П. Јанковића, др. Б. Николића и К. Миросављевића да испитају уговор, који је овдашње деоничарско електрично друштво склопило са магистратом овога града у погледу наплаћивања, те да о томе известе овај одбор.

Бр. 3.

Свештеник Веља Миросављевић саопштава, да се у болници налази велика множина лешева, да су сви на једну гомилу набацани, да су се поједине лешине од распадања већ слепиле и да се често пута не зна идентитет умрлога.

Др. Ђура Трифковић саопштава, да је истина да лешине стоје на гомили, али да не стоји она тврдња В. Миросављевића, да се лешине распадају, јер су оно све фришке лешине. Што се тиче идентичности умрлога учињене су најстроже наредбе у том погледу, но србијански интернирци често пута долазе у болницу у агонији у којој већ за неколико сати умру. У таким случајевима када уз себе немају никаквих докумената идентичност умрлога не може се констатовати.

Решено, реферат др. Трифковића узети на знање с тим, да у будуће лешеве ређа у бараку једно уз друго а не на гомилу.

Бр. 4.

Веља Миросављевић саопштава, да је чуо од својих парохијана, да у околним местима бивши аустроугарски официри буне народ противу српске војске, чиновништво позивају на пасивну резистенцију, да не иду у кулук, јер српска војска и онако неће овде дуго остати..

Решено, замолити команду да оваке личности одмах одстрани, да се позову српски листови, да упозоре народ да таким смутљивцима не наседају и да месни нар. одбори оваку личност одмах имају пријавити војним властима.

Бр. 5.

Душан Стакић, цензор на овдашњој пошти саопштава, да му је Јован Турцер, директор овдашње трговачке школе поднео једно своје писмо на цензуру. Писмо је било пуно лажи и нападаја против српске војске, те му је он уз негодовање нецензурирано писмо вратио натраг.

Решено, умолити команду да наведену личност због шпијунаже и ширења лажних вести одстрани ван демаркационе линије.

Бр. 6.

Велики капетан града Новог Сада, др. Алекс. Моч подноси извештај овоме одбору у ствари материјалног стања бившег угарског овдашњег Црвеног Крста, које је податке сакупио од: др. Милана Петровића, Пилишера и Кенигштетлера. И он је констатовао, да је марва Црвеног Крста продавана.

Да у ову ствар унесе више светлости др. Милан Петровић саопштава ово: да по др. Мочу наведена имовина де факто постоји. Марва Црвеног Крста у време револуције, када су сви млађи напустили рад код Црвеног Крста, јер су сви војници били, остала је и без неге, надзора и хране. Много су и сами војници собом понели (украли). Прасици скоро сви су мањкали (због) од глади. Полуугојени свињи, који неколико дана ништа нису добили јести, опали су са 15–20 kg. Тако је бедно стање било и код говеда и коња. Да би ипак нешто спасао Црвеном Крсту решио се да огласи јавну дражбу и да тиме спасе оно, што се још може спасти. Дозволу за продавање марве добио је од срп. вој. Команде места.

Обе реферате узимају се на знање, а из одбора се делегирају: Миливоје Ковачевић, Милан Радонић и Сава Обркнежевић да приме инвентар и новац – капитал од Црвеног Крста.

Бр. 7.

Сава Обркнежевић реферише, да је био код интенданта срп. војске и да му је он обећао исплатити све рачуне настале око оправка и чишћења болница у којима се налазе Србијанци. – На знање.

Бр. 8.

Градски начелник реферише, да је на место управитеља варошке болнице постављен др. Ђура Трифковић, на место окружног лечника да се има расписати стечај, а док се место не попуни да ће замењивати др. Миладин Свињарев. Др. Мирић на место пок. др. Јефте Стојаковића да има заузети примарно место специјалисте за очне болести, др. Душан Вујић заузима место помоћног лечника у градској болници камо је одређен и медицинар Сабо. – На знање.

Бр. 9.

Коста Миросављевић саопштава, да је на много места у граду видео, како српски и француски војници мењају динаре и франке у круне. То још у већој мери бива у чивутско – мађарским новчаним заводима и мењачницама. Ови плаћају много више и за динаре и за франке него што курс, те тиме евидентно показују намеру, да извуку напоље новац првог бонитета, а да на окупираном земљишту оставе дубиозне аустроугарске банкноте.

Решено, умолити Команду Дивизије, да изда наредбу да се француски и срп. новац може мењати само у Централном Кредитном Заводу и у Српској Задружној Банци у Новом Саду, а мењање новца на маком другом месту на територијуму Новог Сада да се има најстрожије забранити. Исто тако да се спречи изнашање српско-француског новца ван демаркационе линије строгим прегледањем путника.

Прочитан и оверовљен у седници Срп. Нар. Одбора у Новом Саду, 30. новембра [13. децембра] 1918. год.

Глиша Мирковић
зам. секретара

Арк Варађанин
п председник

Тридесет и други записник

вођен у седници Срп. Народног Одбора у Новом Саду, 15. [28] новембра 1918. год. после подне.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник
Бележи: Глиша Мирковић, зам. секретара

Присутни: Коста Миросављевић, Милан А. Јовановић, Дим. Кириловић, др. Радивоје Стратимировић, др. Бранко Николић, Јован Јовановић, Мита Ђорђевић, др. Јован Латинчић, Јован Живојновић, Влада Стефановић, Љуба Стефановић, Миливој Матић, др. Павле Јанковић, др. Алекс. Моч, Сава Оберкнежевић, др. Игњат Павлас, Ст. Стакић, Душан Стакић, Веља Миросављевић, др. Милан Петровић, Д. Ковачевић.

Бр. 1.

Чита се записник од 29. седнице Срп. Нар. Одбора у Новом Саду. – Записник се оверава без примедбе.

Бр. 2.

Јован Живојновић, градски начеоник Новог Сада под бр. реферише о већ спроведеним закључцима овога одбора односно магистрата као и о променама, које кане предузети у Новом Саду. – На знање.

Бр. 3.

Како је према рефериши градског начеоника Ј. Живојновића

становништво за време револуције врло мало или ништа порезе плаћало – решено, што пре почети оку убирања неплаћене порезе.

Бр. 4.

Новосадска Главна Војна Станица отписом својим, бр. 198. ех. 1918. моли да овај одбор ступи у преговоре са председништвом овдашњег суда, да би исто председништво уступило колико може просторија у судској згради ради намештања француске војске.

Решено, опуномоћити др. Бранка Николића, да у тој ствари преговара са председништвом суда и о преговорима да извести овај одбор.

Бр. 5.

Јован Живојновић, градски начеоник тражи упутства, шта да се ради са брисовним дозволама у погледу белега.

Решено, таке дозволе још не издавати, него сачекати наредбе повереника за финансије.

Бр. 6.

Јован Живојновић, градски начеоник саопштава, да је добио телеграм од мађарског министра, где му се саопштава, да се дебели свињи без икаквих посебних дозвола и прегледа могу одмах слати у Будимпешту.

– Решено, преко овог телеграма прећи на дневни ред.

Бр. 7.

Јован Живојновић, градски начеоник саопштава, да је добио од мађ. министра телеграм, да ће после 1. децембра послати бившим војницима демобилизационе награде у новцу. – На знање.

Бр. 8.

Јован Живојновић предлаже, да се Ферду Кастелу место раније

одређене мање награде изда из благајне нар. одбора једном за свагда награда од 1.000 К. –

Предлог се једногласно прима.

Бр. 9.

Мита Ђорђевић, секретар подноси усмену молбу матичних послужитељки Олге и Славке Михајловић по којој исте моле за садашњи ванредан посао у матичној згради новчану награду.

Решено, дати им 300 К.

Бр. 10.

Неки овдашњи сиромашнији грађани, код којих су ноћили српски војници, траже да им коначење плати Срп. Нар. Одбор.

Решено, молбу не уважити.

Бр. 11.

Др Јован Латинчић тражи предујма од Срп. Нар. Одбора новосадског за Нар. Савет.

Решено, предујмити 10.000 К.

Бр. 12.

Јован Живојновић реферише о скупљању прилога у околним местима, што је учинила наша, Новосадска Омладина на свом агитационом путу. Уједно констатује, да је и Омладина на своме путу, а и овдашњи скупљачи Нар. Одбора често пута дошли у дисхармонију са скупљачима других корпорација, који су такођер радили за народну општу ствар.

Да би се у будуће сваки неспоразум и рад без плана избегао решено, да свака и корпорација и личност, која жели да по народу купи прилоге за срп. војску, Срп. Црвени Крст, Нар. Одбор и т. д. има се претходно јавити овом одбору ради дозволе.

Бр. 13.

Сава Обркнежевић реферише, да је са Душ. Ковачевићем а без Милана Радонића отишао у Трандафилкину болницу, да на основу решења одборског покупе и приме инвентар од старатеља бившег мађ. Црвеног Крста од др. Милана Петровића, Пилишера и Конигшетлера.

Кенигштетлер је рекао, да се у њега налази само књига од улога Црв. Крста; но рекао је још и то, да се једна крмача продала за 150 К. што је као неистината др. М. Петровића јако увредило, те никаква даља објашњења није дао изасланицима.

Др. Милан Петровић у седници овој признаје, да није хтео дати никаквог објашњења С. Обркнежевићу, јер је био узрујан због лажних вести, да лажност тих вести писмено може доказати. Навађа имање Црвеног Крста и поново упозорава овај одбор, да се марва штопре мора продати, да не би пропала.

После дуге дебате решено, објавити јавну дражбу све марве Црвенога Крста за недељу 18. новембра [1. децембра] о. г., да марву продаје градски магистрат, али у случају пасива да буде код бившег мађ. Црвеног Крста да ни овај одбор, а нити магистрат не узима на себе никакве обавезе. Одбор чисто са хуманог гледишта само спасава, што се још спасити може.

Бр. 14.

Сава Обркнежевић саопштава, да је на варошкој овдашњој кланици велики неред, да су злоупотребе и крађе на дневно реду, што потиче из старог режима, а сви су изгледи да се кане наставити и даље.

Решено, опуномоћити С. Обркнежевића, да ступи споразум са једним од синова Николе Николића, Салајца, овдашњег месара, те када у руци буде имао доказе о злоупотребама и крађи, да ту ствар одмах пријави овоме одбору.

Прочитан и оверовљен у седници Нар. Одбора у Новом Саду, 22. [5. децембра] новем. 1918. год.

Глиша Мирковић
зам. секретара

Арк Варађанин
п председник

Тридесет и трећи записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 16. [29] новембра 1918. године.

Председава Аркадије Варађанин, потпредседник.
Бележи Глиша Мирковић, зам. секретара

Присутни су: Милан А. Јовановић, Јован Живојновић, Коста Миросављевић, Лаза Миросављевић, Јован Храниловић, др. Бранко Николић, др. Ђорђе Ковачевић, Душан Ковачевић, Миливој Матић, Мита Ђорђевић, др. Стева Адамовић, др. Павле Јанковић, др. Јован Латинчић, др. Александар Моч, Сава Обркнежевић, Димитрије Кириловић, Љуба Стефановић и др. Радивоје Стратимировић.

Бр. 1.

Одбор прима изаланство из Фелдварца, које предводи тамошњи учитељ Стеван Жорж, који наводи граваника против чланова пређашњег Срп. Нар. Одбора у Фелдварцу. Уз Жоржа и његове људе дошли су људи и бившег Нар. Одбора у Фелдварцу и све наведено поричу. Напротив оптужују Жоржа и садањи Срп. Нар. Одбор тамошњи као нелегалан, незгодан и неисправан. –

Решено, изаслати Милана А. Јовановића и Лазу Миросављевића, да спроведу нов избор Нар. Одбора, да људе умире и да им даду потребна упутства.

Бр. 2.

Др. Бранко Николић реферише, да се код овдашњег суда распитивао о празним локалима за смештање француске војске но да је добио негативан одговор.

На знање.

Бр. 3.

Др. Александар Моч, градски велики капетан саопштава, да је разговарао са др. Брезовским о дрвима што их пренео из болнице. Он да тврди да су то његова дрва и да му је за његову фамилију тај квантум потребан. –

Решено, наредити вел. капетану, да одмах сва дрва пренесе из Брезовског стана о његовом трошку у болницу.

Бр. 4.

Читају се две нове организације у Каћфалви и у Станишићу. –
На знање.

Бр. 5.

Послуга Срп. Нар. Одбора Илија и Јован Жикић траже да им се повиси плата, јер сада не добијају ништа у нарави.

Решено, задржати само једног послужитеља, а њему се одређује плата од 15 К. дневно.

Бр. 6.

Две послужитељке матичине траже награду због великих послова које сада врше у просторијама матичиним. – Решено, дати свакој по 100 К., али су дужне тај посао још 10 дана вршити.

Бр. 7.

Др. Жарко Ковачевић реферише, да су заходи у болницама

пуни и да се морају чистити. Пита ко ће то да плати. – Решено, поднети рачун савету града, да се исплати из рачуна за уконачење војске.

Бр. 8.

На позив овога одбора предстају одбору Михајило Георгијевић овдашњи трговац и Паја Мога овдашњи економ. Г. Георгијевић навађа да је одавно у пријатељству и добрим везама са Бахраком, да је Бахрак стручњак у лиферацији мяса, он Георгијевић није, а дневно се тражи 25–30 q¹. Због тих разлога није могао он сам са Могом а без Бахрака да узме ту ствар, да без Бахрака ни њих двојица не улазе, а уосталом да је та ствар већ потпуно довршена, јер лиферовање почиње већ сутра.

Одбор свршени чин узима са замерком на знање и моли и Георгијевића и Могу, да други пут траже српско друштво.

Бр. 9.

Јован Живојновић саопштава, да је ономад умрла овде уважена и знаменита Српкиња Савка Суботић, а да о њеној смрти ни новине нису донеле вест. Предлаже, да се заведе једна читуља у којој ће се забележити имена свих Срба, који су у ово бурно време погинули за народну ствар. У ту читуљу да уђе и В. Дамјановић и Буровац. – По предлогу.

Бр. 10.

Др. Павле Јанковић саопштава, да орган овога одбора „Српски Лист“ не стоји на висини на којој би требао да стоји, да врло мало доноси вести из страних земаља, да улазе у њега и таки чланци, који се не слажу са мишљењем овога одбора, а како га овај одбор плаћа то држи, да одбор има права да даје листу и директиву у писању јер и цео одбор морално је донекле одговоран за правац листа. Предлаже, да се и редакциони и административни одбор рено-

---

¹ Квинтал, стара мерна јединица за масу. 1 квинтал = 100 kg

вира, те тиме да се заведе ред у сваком погледу што се тиче листа.

У редакциони одбор улазе ови: др. Павле Јанковић, председник, Јован Храниловић, Мита Клицин, Богољуб Прешић, др. Тихомир Остојић, др. Стева Адамовић, Аркадије Варађанин, Димитрије Кириловић, У административни одбор улазе: др. Јован Латинчић, Коста Миросављевић, др. Радивоје Стратимировић, Душан Ковачевић, и др. Бранко Николић.

Бр. 11.

Јован Живојновић предлаже да се марва Црвенога Крста, која се налази на салашу процени да ли ју је вредно даље држати и да ли има за њу места и хране.

Решено, изаслати на салаш градске економе: Милана Вакина, Ст. Стакића и Сл. Станојевића, да констатују и да одбору референту.

Бр. 12.

Душан Ковачевић предлаже, да се за чланове овога одбора приме: др. Миливој Григоријевић и Д. Илин, апотекар.

Решено, примити обојицу за чланове, а осим њих још и апотекаре Ненадовића и Попића.

Бр. 13.

Ставља се до знања овоме одбору, да је у Сенти тамошњи Нар. Одбор запљенио 8 вагона папира.

Решено, да се папир пошаље у Нови Сад.

Бр. 14.

Штампар Јовановић тражи папира за штампање „Српског Листа“. – Решено издати му потребну количину, а цену да удеси административни одбор.

Бр. 15.

Јован Живојновић саопштава, да је агитациони одбор на своме путу у Кули код тамошњег пореског уреда запљенио 8 милијона круна. – На знање.

Бр. 16.

Јован Живојновић саопштава, да овдашњи порески уред врши пасивну резистенцију. – Решено, изаслати Милана Француског и Ђулу Киша да извиде ствар, да учине потребна расположења да рад дође у нормалан колосек.

Бр. 17.

Како је овај одбор стао на становиште, да се француски и српски новац може мењати само у Централном Заводу и у Српској Задружној Банци у Новом Саду то решава известити о томе обе команде и наредбу о томе плакатирати.

Бр. 18.

Миливоје Матић, реферише да је угаљ, који се налази на Дунаву потребан српској војсци а да само незнатан део може уступити грађанству. – Решено опуномоћити К. Миросављевића и др. Стеву Адамовића да потраже за град угља из Печуја и да им се у том послу оставе потпуно одрешене руке.

Бр. 19.

Миливоје Матић предлаже, да се за надзорника цеста, канала и насипа постави Милош Дотлић са платом 600 К. месечно на терет градске благајне. – Предлог се прима.

Бр. 20.

Миливој Матић предлаже да се због опште скупоће повисе и

цене елект. струје и то: за осветљење од 60 фил². на 100 фил. а за индустрију од 25 фил. на 40 фил. по хектовату, а подвоз на трамвајима од 20 фил. на 30 фил., од 12 и 16. фил. на 20 фил. Деца у свима правцима плаћају 10 фил. – Предлог се прима.

Оверава се у Новом Саду 19. дец. [1. јануар 1919] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

---

² Филер, најситнији аустроугарски метални новац.

Тридесет и четврти записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 17. [30] новембра, 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, потпредседник
БЕЛЕЖИ: Димитрије Кириловић, II. заменик секретаров.

Присутни: Аркадије Варађанин, Мита Ђорђевић, Др Игњат Павлас, Лаза Миросављевић, Веља Миросављевић, Др Степа Адамовић, Владислав Ненадовић, Влада Стефановић, Коста Миросављевић, Сава Оберкнежевић, Др М. Ковачевић, Душан Стакић, Др Радивој Стратимировић, Јован Храниловић, Д. Ковачевић, Љуба Стефановић, Димитрије Кириловић.

Бр. 1.

Чита се записник седнице финс. одбора од 7. [20] новембра о. г., по коме апроксимативни буџет наших расхода износи 3 милиона круна. Ту су ставке: мањак Српског Листа 100.000 К., болнице К 730.000, потпомагање интернираних Срба К 100.000, потпомагање књижевника и политичара К 20.000. набавка одела 200.000, цензура 144.000, плате часницима 250.000, шоферска служба К 100.000, агитациони фонд К 1,000.000, непредвиђени издаци К 150.000. – Према овом расходу стоје потребе, које би се подмириле опћим прирезом тако, да они који располажу имањем од К 50.000 на више, имају платити 1% целог свог имања. Особе које су искоришћењем ратне конјуктуре појачали своја имања потпадају нарочитом и интензивнијем опорезивању. Од грађана с имањем испод К 50000 очекује се да добровољно и по савести притекну опћим потреба-

ма. За распорезивање приреза у целој нашој области одлучило се апроксимативно одреде своте, тако да Нови Сад и Панчево плати по К 500.000, Кикинда 400.000, Сентомаш К 300.000, и т.д.

Извештај финансијског одбора се узима на знање и акцију финс. одбора продужити с напоменом, да ће се опорезивње народа накнадно урачунати у ратни порез.

Бр. 2.

Срби из Арада извештавају, да су изабрали Српски Народни Одбор, председник је Милан Табаковић, потпредседник Ст. Ил-кић, перовођа Ђорђе Табаковић.

На знање.

Бр. 3.

Члан Мил. Поповић извештава, да је са Савом Игњачевим путовао у куту између Тисе и Мориша ради агитације и да су прекопредујмљене своте потрошили више 45 К.

Изриче им се признање на раду, сувишак ће им се накнадити и сваком још ће се упутити у име одштете по 200 К.

Бр. 4.

Потпредседник А. Варађанин извештава да 19. новембра [2. децембра] после подне долази овамо из Београда војвода Петар Бојовић на челу штаба I. армије српске војске. Позива одбор да учини припреме за дочек.

Решено да се позове градски савет, све без разлике корпорације и друштва у Месту, да буду корпоративно заступљени при дочеку. Бирају се у Одбор за дочек чланови: Душан Ковачевић, Владислав Ненадовић, Мита Кириловић и Лаза Миросављевић. Позваће се свештенство. да у црквама објави долазак, а „Српски Лист“ да штампа листиће и разда по граду.

Бр. 5.

На предлог Лазе Миросављевића решено је, да се отвори Српска Читаоница и у њеним просторијама да се приређују сваке недеље села ради упознавања са српским официрима.

Бр. 6.

Члан Мита Кириловић јавља, да се у порезном звању у Кули и код тамошњег српског свештеника Бранислава Буњевчева налази неколико милијуна круна готова новца на чувању.

Известиће се о том повереник за финансије Др Владислав Манојловић.

Бр. 7.

Члан Мита Кириловић јавља, да се на прузи Врбас – Стари Бечеј у вагонима налази папир.

Известиће се Команда Места, да папир овамо донесе и преда Српском Народном Одбору.

Бр. 8.

Градски начеоник Јован Живојновић јавља, да се са Командом Дивизије споразумео, да се српски и други страни новац не може преносити изван демаркационе линије и да се може мењати у Централном Кредитном Заводу и Српској Задружној Банци у Новом Саду, али уједно да се дозволи и овдашњим трговцима, да новац могу примати по курсу, који означе наведени новчани заводи.

На знање.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 22. новембра [5. децембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Тридесет и пети записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 18. новембра [1. децембра] 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, потпредседник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Јован Живојновић, Јаша Томић, Др Милан Петровић, Др Миливој Ковачевић, Душан Илин, Мита Клицин, Љуба Стефановић, Др Лаза Марковић, Др Павле Јанковић, Јован Храниловић, Вељко Миросављевић, Лаза Миросављевић, Др Радивој Стратимировић.

Бр. 1.

За дочек војводе Петра Бојовића, који долази лађом из Београда на челу штаба прве армије српске војске, изабрани приређивачки одбор у јучерашњој седници зготовиће распоред дочека. На излазу из лађе поздравиће га потпредседник Српског Народног Одбора Аркадије Варађанина у име Срба из Баната, Бачке и Барање, са балкона градске велике дворнице поздравиће га у име града Новог Сада градски начеоник Јован Живојновић, а у име осталих Словена члан Српског Народног Одбора Јован Храниловић.

Бр. 2.

За чланове Српског Народног Одбора бирају се Никола Ивковић и Др Сима А. Ђирић.

Бр. 3.

Вођа секције за апровизицију српске војске у Српском Учитељском Конвикту Душан Ружић извештава о исхрани српских и црногорских официра, чиновнике и војника у року од 21. октобра [3. новембра] до 7. [20] новембра о. г. Издато је свега 47.400 дневних obroка, хлеба 26.663 кг. меса 14.722 кг. шећера 1380 кг. кафе 20 кг. кисела купуса 6000 кг. слатка купуса 840 кг. кромпира 500 кг. зелени 200 кг. пасуља 800 кг. брашна 1300 кг. масти 848 кг. соли 700 кг. чаја 100 кг, лука 782 кг. мака 45 кг. патлиџана и паприка 330 кг. конзерва 50 кг. Остало је на стоваришту: 50 кг. сочива, 2 сандука конзерве за чорбу, 150 кг. кукурузна брашна, 600 кг. пшенице, 40 кг. двопека, 2330 кг. шећера, 500 кг. пасуља, 500 кг. брашна, 140 кг. соли, 28 кг. лука, 250 кг. масти и 20 кг. прљаве масти.

Узима се на знање. Две трећине од остатака намирница на стоваришту продаће се граду уз максималне цене, а једна трећина уступа се Српском Учитељском Конвикту као поклон.

Бр. 4.

Команда Дунавске Дивизије под бр. 8167. јавља, да француске трупе зато одлазе преко Новог Сада у Суботицу, да се ове покрајине што више обезбеде. Они се баве овде привремено. Они осигуравају транспорт и исхрану француских трупа, које се упућују у Пешту и Беч. Исхрана се мора толерирати. Околину малобројно стање трупа неће исцрпети. Командант дивизије наређује Команди Места, да французима буду у свима приликама предусретљиви.

На знање.

Бр. 5.

Члан Српског Народног Одбора у Петровом Селу Озрен Балубцић моли Одбор, да посредује код овдашње Команде Дунавске Дивизије, да им се у Петрово Село пошаљу поред 10 српских војника, који се тамо налазе још 20 војника, јер се не осећају сигурни. У месту има 8000 Мађара, а преко 2000 Срба. Имају заједнички Народни Одбор од 30 Мађара и 20 Срба. Ма да су покупљене пушке,

још се увек чује пуцање.

Изашиље се члан Др Радивој Стратимировић, команданту Дивизије, да лично посредује у корист Петровосељана. Тамошњи Срби се упућују, да засебно организују Српски Народни Одбор.

Бр. 6.

Спроведена је организација у Мартоношу, Српски Народни Одбор има 15 чланова. Председник је Милан Милованов, перовођа Андрија Бакалић.

– у Српском Светом Петру Одбор има 32 члана. Председник је Јован Лазић, тајник Марко Шугин; имају и српску народну стражу.

– у Иванди је основан Српски Народни Одбор. Председник му је Алимпије Перимац, а тајник Милош Каћански.

Узима се на знање.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 20. новембра [3. децембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Тридесет и шести записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 20. новембра [3. децембра] 1918. године.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник,
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Љуба Стефановић, Душан Илин, Сава Оберкнежевић, Јован Живојновић, Др Павле Јанковић, Др Јован Латинчић, Др Бранко Николић, Никола Ивковић, Др Милан Петровић, Јован Храниловић.

Бр. 1.

За чланове Српског Народног Одбора бирају се Живко Бајазет и Ђока Ивковић.

Бр. 2.

Изабран је Српски Народни Одбор у Сиригу, има 11 чланова, председник је Никола Стојков, потпредседник Јоца Пејин, перовођа Бранко Пакашки.

– у Шурјану, председник је Димитрије Суботић, перовођа Теодор Рајчић.

Бр. 3.

Решено, да се данашњим даном обуставља издавање припомоћи пролазницима за Србију и Црну Гору. Известиће се о томе решењу Војна Станица у месту.

Бр. 4.

Секретар М. Ђорђевић извештава, да је умро у овдашњој болници после кратке и тешке болести помоћник у овом секретаријату, академски сликар и новинар Коста Јорговић.

Одбор се одазива овој тужној вести речима: Слава му! И решава да се о трошку овога Одбора сахрани.

Бр. 5.

Члан Др Павле Јанковић извештава, да је влада Мађарске Народне Републике позвала овдашње адвокате, да јој се 11. децембра о. г. по н. к. заједно на верност код овдашњег судбеног стола.

Решено, да се извести председништво судбеног стола, с погледом на насталу и проглашену државноправну промену земаља бивше Српске Војводине, да је излучено из делокруга Мађарске Народне Републике наређење о полагању заклетве верности, које спада сад већ у делокруг организоване Српске Народне Управе, с тога наређује овај Одбор, да се полагање заклетве има под теретом строге личне одговорности до даљег наређења обуставити.

Бр. 6.

Потпоручник Бошко Павловић, који је први био са својом четом на руци овом одбору, да се у месту успостави ред и поредак, подноси спис, у коме наводи све радње, које је предузео у свом делокругу у оним историјским данима Новог Сада.

Решено да се потпоручнику изрече захвалност на раду, а спис односно његова садржина прикаже Војној Команди у Месту.

Бр. 7.

Члан Јован Живојновић предлаже, да се из градских дворница уклоне знаци, слике и све што подсећа на стари режим, а на њихово место поставе знаци и слике данашњег режима.

Усваја се и поверава се градском начеонику Јовану Живојновићу, да то изведе.

Бр. 8.

Решено је, да се позове председништво угарског Црвеног Крста, да се организира као филијала београдског Српског Црвеног Крста и да имање Угарског Црвеног Крста пренесе на филијалу српског Црвеног Крста.

Бр. 9.

Позива се Велика Капетанија Градска у Новом Саду, да испита стање друштва тзв. Emberbaráti szövetség у месту, тако исто фонда за домобрански споменик и напоследку, да суспендује рад филијале Demke (Délmagyarországi közművelődési egyesület-a у Новом Саду), имање му стави под секвест и о свему извештај овамо поднесе.

Бр. 10.

Како су потребни овом Одбору, Великом Народном Савету и Народној Управи у Новом Саду статистички, етнографски и историјски подаци о народну нашем у Банату, Бачки и Барањи ради ударања границе на периферијама –

умолиће се Др Мартин Филипон у Алибунару за границу Крашована у Банату, студент филозофије Милан Кашанин за границу у Барањи, Ђорђе Поповић у Суботици, да стави свој елаборат етнографски за ове српске крајеве на располагање, а нада све да историчар епископ Иларијон Зеремски поднесе своје историјске податке. Првој двојници одређује се за рад 50 К дневно уз то да поднесу и рачун готових издатака на исплату. Ђорђу Поповићу одредиће се такође извесна награда за елаборат.

Бр. 11.

Члан цензуре на пошти Душан Стакић предлаже, да се за поштанско звање установе званични часови од 9–12 пре подне и од 2–5 после подне.

Прима се.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду
22. новембра [5. децембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Тридесет и седми записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 21. новембра [4. децембра] 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п.председник
БЕЛЕЖИ: Д. Кириловић, заменик секретара.

ПРИСУТНИ: Поп Јовановић, Сава Оберкнежевић, Никола Ивковић, Др Јован Латинчић, Радонић, Др Летић, Душан Ружић, Др Бранко Николић, Коста Миросављевић, Јован Храниловић, Д. Ковачевић, Љуба Стефановић, Веља Миросављевић, Др Радивој Стратимировић.

Бр. 1.

Вођа апровизације Душан Ружић, реферише, да је према одлуци Српског Народног Одбора од заосталих намирница Народног Одбора 2/3 продао градском економату а 1/3 предао Српском Учитељском Конвикту.

Узима се на знање.

Бр. 2.

Штампар Димитрије К. Тодоровић моли Одбор, да овдашњем листу „Слободи“ даде припомоћ у новцу.

Решено, да се, све дотле, док Народни Одбор функционише као свесрпски Одбор за Бачку, Банат и Барању, даје, без обавезе, месечно по К 1000. – припомоћи.

Бр. 3.

Члан Др Ђура Трифковић извештава, да се уверио, да је дрво, које се спомињало у вези са Дром Брежовским својина споменутог лечника и предлаже, да му се то дрво остави на употребу.

Прима се.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 23. новембра [6. децембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Тридесет и осми записник

вођен у седници Срп. Народног Одбора у Новом Саду, 22. новембра [5. децембра] 1918. год.

Председава: Аркадије Варађанин, потпредседник.
Бележи: Глиша Мирковић, зам. секретара.

Присутни: др. Ђура Трифковић, др. Стева Адамовић, др. Јован Латинчић, др. Бранко Николић, Лаза Миросављевић, Милош Дотлић, поп Веља Миросављевић, Душан Стакић, Јован Живојновић, Мита Ђорђевић, Богољуб Прешић, Љуба Стефановић.

Бр. 1.

Поводом смрти Емануила Поповића, акт. капетана бивше аустроугарске војске реферише др. Ђура Трифковић, да је са његове стране све учињено, да се покојник сахрани са свима почастима, које му припадају, да је благовремено известио о смрти му све надлежне власти, како би ове могле извести покојникову најближу родбину.

Решено, да се има покојниково уведе у нар. читуљу и да се његова смрт у новинама објави.

Бр. 2.

Месни финансијски одбор подноси своје елаборате у погледу примања и издавања као и о кључу за плаћање народне порезе.

Како је овај финансијски одбор пре избора нар. владе почео свој посао, а данас постоји нар. влада са одељењем за финансије то

се читав овај елаборат и извођење његово уступа председништву и тајништву овога одбора, да у споразуму са нар. повереником за финансије донесу коначну одлуку у тој ствари.

Бр. 3.

Мита Ђорђевић, секретар саопштава, да је код њега био изасланик овдашње електричне централе и распитивао се, ко ће платити осветљење, које се троши по разним војним болницама. Навео је још и то, да по неким болницама гори електрика преко целе ноћи па чак и дању нарочито онде, где је мањи надзор.

Решено, саопштити месној електричној централли, да по војничким болницама потрошено елект. осветљење имају платити дотичне војне власти, а овај нар. одбор платиће само оно електр. осветљење, које се потроши у болницама, које издржава овај одбор. – Надаље има се извести Команда Дивизије, да буде штедљивија са електричним осветљењем.

Бр. 4.

Краљ. срп. војна Команда места у Новом Саду под отписом, бр. 5 моли да се бар у најкраћим потезима иложи кривица Јована Турцера.

Јован Турцер као председник овд. чиновничке групе за исхрану писао је Центру. Управи чинов. групе за прехрану у Будапешту, да се никакве намирнице не шаљу у Нови Сад, јер се овде све реквирира. Цензор није даље читао дугачко писмо, него само овај инкриминирани пасус. – Срп. Нар. Одбор не сматра да је исти већ због овог чина заслужио предложену казну, али види у томе чину малицију према постојећем поретку, а питање је да ли исти и мимо цензуре не протурује још и горе ствари.

Бр. 5.

Чита се молба Срп. Нар. Одбора у Пирошу у којој се наводи, да је у њихово мало место дошло 120 француских војника и 140 коња. Француски војници траже од мештана бесплатно целу опскрбу и

за себе и за коње на општински рачун. Моле заштите и упутства од овог одбора.

У истој молби саопштавају, да многи мађари војници ишту путне исказнице, да могу отићи својим кадерима, да се јаве и да предаду војничко одело и да добију разрешницу од војне власти. Питају, да ли да им се изда путна исказница.

Решено, уступити молбу Команди Дунавске Дивизије и препоручити их као ваљане људе, да Команда Дивизије поради код француске интендатуре, да се оваке ствари не дешавају. Уједно упозорити команду да се свуда међу Мађарима осећа покрет, да млађи војници бегају ван демократионе линије по свој прилици у мађарску републиканску војску.

Бр. 6.

Глиша Мирковић реферише о изасланству Лазе Миросављевића и његовом у Фелдварац. – Спровели су нов избор тамошњег Срп. Нар. Одбора, који је испао једногласно. Дата су потребна упутства нар. одбору.

Чули су, да из Фелдварца многи млађи Мађари траже путне исправе ван демаркационе линије, што даје сумњати да ти млађи Мађари одлазе у мађ. републиканску војску. – На знање.

Бр. 7.

Глиша Мирковић саопштава, да мађ. срески начеоници спроводе тајно мобилизацију Мађара на окупираном земљишту и да их одашиљу ван демаркационе линије.

Како се са пуно разлога може предпоставити да сличне ствари врши и овдашњи војни сенатор г. Геза Форстер, решено истога са звања му сменути, а на његово место поставити др. Миливоја Поповића; остало пак чиновништво овога одеда ставити градском начеонику на расположење. О овоме известити срп. краљ. Команду Армије и Повереништво за нар. одбрану.

Бр. 8.

Душан Гложански, акт. капетан бивше аустроуг. војске моли пређујма од овога одбора. – Молбу одбити.

Бр. 9.

Др. Каменко Суботић моли припомоћ од 1.000 К. Молби удовољити.

Бр. 10.

Милош Дотлић саопштава одбору, да се код овдашњих бостанџија налази за извоз око 200 вагона купуса и око 50 вагона зелени. Како је град и осим ове количине тим артикловима потпуно снабдевен, то моли да не би пропала овако велика количина животни намирница да одбор нађе пута и начина за извоз. – Молбу упутити поверенику за нар. прехрану.

Бр. 11.

Милош Дотлић саопштава, да по периферији града ноћу круже т.з. неке патроле, које залазе ноћу под изриком патроле и срп. војске у куће грађана те неке опљачкају, а друге новчано уцењују.

Решено, саопштити ову ствар Краљ. Срп. Команди I. армије, тим пре јер је мишљење да то нису срп. војници, да изда наредбу, да се ноћне патроле боље контролишу, да немају права ноћу залазити у приватне станове те да се ова ствар у случају повољног решења у новинама објави.

Прочитан и оверовљен у седници одборској у Новом Саду, 24. новембра [7. децембра] 1918. год.

Глиша Мирковић
зам. секретара

Арк Варађанин
потпредседник

Тридесет и девети записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 23. новембра [6. децембра] 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар

ПРИСУТНИ: Љуба Стефановић, Јован Храниловић, Вељко Миросављевић, Др Ђура Трифковић, Лаза Миросављевић, Др Бранко Николић, Богољуб Прешић, Др Јован Латинчић.

Бр. 1.

Прима се за члана Српског Народног Одбора Душан Ружић.

Бр. 2.

Градски капетан Светозар Лабуд Стакић извештава, да му је командант овдашње Крилатичке Станице изјавио, да су му потребна четворица од досадашњих крилатичара и то један пилота, два монтера и један шофер.

Решено да их командант задржи, а Српски Народни Одбор плаћаће по 50 К дневно пилоту и двојици монтера, и 30 К. шоферу.

Бр. 3.

Спроведена је организација Српског Народног Одбора у Меленцима. Председник је Бата Николић, тајник Лазар Илијин.

У Итебеју је основан Српски Народни Одбор и има српску грађанску стражу.

Бр. 4.

Овдашњи млади трговци Лука Л. Малетић и Мита Продановић подносе понуду, да могу набављати животне намирнице за војску у месту.

Послаће се с препоруком Команди Места.

Бр. 5.

На овдашње наређење, да котарски суд обустави заклињање адвоката мађарској Народној Републици, извештава председништво овога суда, да са своје стране није наредило ово заклињање, али ако му се пријаве адвокати, он ће то и учинити.

Горњи спис уступа се поверенику народне Управе за правосуђе на даљи поступак.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 24. новембра [7. децембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Четрдесети записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 24. новембра [7. децембра] 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар

ПРИСУТНИ: Мита Клицин, Др Миливој Ковачевић, Душан Ковачевић, Љуба Стефановић, Јован Живојновић, Др Александар Моч, Јован Јовановић.

Бр. 1.

Градски начеоник Јован Живојновић и велики капетан Александар Моч предлажу, да се управник овдашње централе за електрично осветљење Гантер стави под контролу због тога, што он није особа у којој грађанство има поверења.

Изашиљу се чланови Душан Ковачевић и Павле Татић, да у овој ствари саслушају мишљење повереника Народне Управе за саобраћај и Команду Места.

Бр. 2.

Економ министарства финансија Душан Огњановић моли Српски Народни Одбор да му изађе на сусрет и помогне му у набавци потребног материјала за електричне инсталације у Београду.

Пошто је материјал, који је био на располагању овом Одбору предат Команди Места. –

Позваће се Команда Места, да потребни материјал преда, а по-

вереници Народне Управе за саобраћај, да се споразумеју са Управом овдашње Централне Електричног осветљења, да наруче материјал и потребни део уступи се Београду.

Бр. 3.

Изасланство Срба и Словена из Батоње и осталих места изнад Мориша извештава о спремљеном меморандуму на српском и словачком језику, којим желе постићи, да се и њихов крај прикључи краљевству Срба и Словенаца. Препис меморандума остављају овом Српском Народном Одбору, а оригинал подносе Српској Влади у Београду.

Извештај је примљен уз потпуно одобравање и пристанак овога Одбора. Изасланство је упућено, да се стави у споразуму са председништвом Народне Управе и у ње затражи моралну помоћ.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 24. новембра [7. децембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Четрдесет и први записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 24. новембра [7. децембра] 1918. год. после подне.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Јован Храниловић, Др Радивој Стратимировић, Душан Ковачевић, Милан А. Јовановић, Сава Оберкнежевић, Др Бранко Николић, Влада Ненадовић, Лаза Миросављевић, Богољуб Прешић, Мита Кириловић, Коста Хаџи, Љуба Стефановић, Др Јован Латинчић, Никола Ивковић, Милан Поповић.

Бр. 1.

На основу притужбе Српског Народног Одбора у Пирошу, да две ескадроне француске коњице узимају од сељана на опћински трошак животне намирнице и да млади мађари траже путне исправе да иду својим кадерима изван обележених нових српских граница – извештава штаб I. Армије, да су предузете мере, да се општини пирошкој плати узета храна, а Мађарима, који траже путни лист да иду у своје кадере, не одобравати одлазак.

У свези са овим дошао је до знања овом Одбору, да Мађари и Чивути кад не могу да добију од Срба путне исправе оду Команди Француске Војске и ту се помогну.

Решено, известити општину у Пирошу о наређењу штаба, позвати одсек за Народну Одбрану, да изда општинама наређење у питању мобилизације Мађара. А Команду Места известити о злоупотреби код Француске Команде.

Бр. 2.

Начелник Војне Станице Драгић Павловић шаље списе и пита, како је и на који начин Народни Одбор снабдевао војску хлебом и колико је исплатио пекарима.

Уступити списе члану Душану Ружићу и тражити одговор на питања.

Бр. 3.

Централни Кредитни Завод у Новом Саду извештава, да је према налогу благајника Лазе Миросављевића упутио преко Поштанске Штедионице Хрватској Земаљској Банци д. д. подружници у Суботици К 40000.– на терет рачуна Српског Народног Одбора.

На знање.

Бр. 4.

Спроведена је организација Српског Народног Одбора у Нађлаку, председник је Александар Поповић, потпредседник Јован Милић, тајник Лазар Петровић.

– У Фењу Српски Народни Одбор има 8 чланова, председник је Велизар Павловић, потпредседник Иса Живковић, тајник Гаја Петровић.

– У Денти Српски Народни Одбор има 20 чланова, председник је Васа Папин, потпредседник Милан Трњанац, перовођа Милутин Бранков.

Бр. 5.

Српски Народни Одбор у Парабућу моли пет до шест вагона угља за парни млин који снабдева брашном Парабућ и околину, јер ако за четир недеље млин не проради, може наступити глад.

Уступа се повереништву Народне Управе за саобраћај и исхрану.

Бр. 6.

Поштански и брзојавни контролор Павле Шилић моли, да му се стави за пренос 60 хвати дрва из бегечке шуме овамо 2 теретна аутомобила или коњска запрега за коју би платили 10 К по хвату.

С препоруком упутити Војној Станици у Месту.

Бр. 7.

Члан Коста Миросављевић извештава, да је послом отпутовао у Земун, те не може као изасланик овога Одбора отпутовати у Печуј ради проговарања за угаљ.

На знање. На његово место бира се Др Радивој Стратимировић.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 26. новембра [9. децембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Четрдесет и други записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 26. новембра [9. децембра] 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Душан Ковачевић, Љуба Стефановић, Лаза Миросављевић, Коста Миросављевић, Глиша Мирковић, Сава Оберкнежевић, Др Радивој Стратимировић, Јован Храниловић, Др Људевит Мичатек, Др Ђура Трифковић, Мита Кириловић, Зденко Крно, Јован Живојновић, Душан Илин, Др Јован Латинчић.

Бр. 1.

У допуну решења од 24. новембра [7. децембра] о. т. под бр. 1. решено је, предложити Народној Одбрани да покуша изградити код Мађарске Владе и ратног министра, да се добије њихова комисија, која ће на нашој територији разрешавати војне обвезнике од војничке дужности из разлога, што би се спречило одлажење Мађара у војску Мађарске Републике и што би знатне своте новаца, које се дају војницима при разрешавању од дужности остале у овој земљи.

Бр. 2.

Спроведена је организација у Куцури, где је изабрана Руска Народна Рада, председник је Васиљ М. Лабо.

– у Соки има Одбор 26 чланова. Председник је Душан Иванов, потпредседник је Душан Перкошан, тајник Миленко Марковић

– у Вел. Кикинди Одбор има 12 чланова. Председници су Милутин Јакшић и Марко Богдан, перовођа Светозар Удицки. Имају и Српску Народну Одбрану.

Бр. 3.

Марија уд. Миловановић подноси понуду, да има на продају добра вина из каменичких винограда и моли препоруку команди Српске и Француске војске.

Усваја се и препоручиће се.

Бр. 4.

Петар Петровић члан пресбиороа моли предујам од 100 К.

Усваја се.

Бр. 5.

Заступник трговачке радње „Турул“ у Новом Саду Густав Толвет моли препоруку Темишварском Српском Народном Одбору, да му тамошња творница обуће „Турул“ може издати потребну количину робе.

Прима се и препоручиће се с тим, да је творница дужна копију рачуна овом Одбору послати и у њему тачно навести колика је количина узета и по коју цену, а обућа, да се може продавати само по максималној цени.

Бр. 6.

Савет града Новог Сада подноси молбу за издавање ратних припомоћи чиновништву градском на основу наредбе мађарског министарства бр. 5410/ М.П.

Пошто се речена наредба оснива на законском чланку XV. од 1917 а за издавање ових ратних припомоћи нема државног покрића –

препоручиће се молба Народној Управи да је својом асигнацијом снабде.

Бр. 7.

Савет Града Новог Сада подноси молбу за опскрбни предујам градском чиновништву у своти од 19828. К.

Молба се уважава и Градски Савет упућује, да опскрбни предујам из своје благајнице исплати с тим, да се предујам својим путем и начином у току 1919. године врати.

Бр. 8.

Председник уредничког одбора „Српског Листа“ Др Павле Јанковић извештава, да је редакциони одбор у више својих седница водио преговоре око реорганизације уредништва и успешнијег рада администрације „Српског Листа“. До сад нису могли предузети опсежније мере, јер је у питању, хоће ли главни уредник Мита Клицин задржати и на даље уредништво пошто је изабран за повереника Народне Управе. Досадашњи рад редакционог и административног одбора кретао се у правцу, да се од органа Срп. Нар. Одбора начини добар, користан и независан лист.

Извештај узима се на знање и овлаштује се редакциони и административни одбор, да споразумно учини све што је потребно за реорганизацију у три питања: правац и програм листа, питање издржавања листа и питање уредништва.

Бр. 9.

Пошто је градски капетан Габор Вашдењеи давно напустио своје место, па се никако не јавља ни сад после преврата и доласка српске војске –

Српски Народни Одбор сматра његово место за упражњено, а на његово место поставља почасног градског капетана Николу Кондорошија с правом, да ступи у исти плаћевни разред, у ком је Вашдењеи био.

Бр. 10.

Члан Милан А. Јовановић јавља, да је по симптомима, који се међу Несрбима, нарочито Мађарима показују, дошао до уверења, да се о дану, кад мировна конференција буде одлучивала и своје одлуке изрицала, могу у нашим крајевима створити немири.

Решено је, да се обрати пажња Народне Одбране на ове симптоме и да се умоли, да у овој ствари из раније ступи у договор с командом српске војске.

Бр. 11.

Пошто је опажено, да се Јевреји из околине у знатној мери досељавају у Нови Сад –

решено је позвати Градско Пријавно Звање, да поднесе исказ о досељеним Јеврејима у Нови Сад месеца октобра и месеца новембра до данас.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 28. новембра [11. децембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Четрдесет и трећи записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 27. [10. децембра] новембра 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Др Радивој Стратимировић, Др Јован Латинчић, Љуба Стефановић, Јован Храниловић, Милан А. Јовановић, Др Павле Јанковић, Мита Кириловић, Душан Ковачевић, Др Ђура Трифковић, Коста Миросављевић, Лаза Миросављевић, Др Бранко Николић, Др Људевит Мичатек, Вељко Миросављевић, Душан Илин, Др Милан Петровић, Миливој Поповић, Никола Ивковић.

Бр. 1.

Чиновници и службеници на жељезничкој станици у Новом Саду подносе молбу и списак свију, који нису примили за последњи месец плаће и моле, да им се плаће упуте или предујмови на плате издаду.

Решено, молбу са списима упутити Народној Управи за саобраћај на надлежно решење.

Бр. 2.

Глумац Јован Стојчевић бивши војни заробљеник моли припомоћ за путовање. Такође чланови Српске Народне Позоришне Дружине у Новом Саду Димитрије Спасић и Милош Динић моле припомоћ.

Решено, првом дато 200 К., осталој двојици по 500 К.

Бр. 3.

У Фелдварцу спроведена је у присуству двојице повереника овога Одбора Глише Мирковића и Лазе Миросављевића нова организација. Изабран је Одбор од 20 лица; председник је Бранко Кирић, п. председник Милан Стејин, перовођа Петар Томић. – На знање.

Бр. 4.

Начелништво штаба Дунавске Дивизије на овдашњу молбу извештава, да се унутрашњи упутнички саобраћај на окупираној територији може потпуно вршити.

На знање.

Бр. 5.

Председник уредничког одбора Др Павле Јанковић извештава, да је досадашњи главни и одговорни уредник „Српског Листа“ Мита Клицин поднео оставку. Уредништво би се овако организовало: одговорни уредник Јанко Перић са четир сарадника, Богољуб Прешић, Мита Кириловић, Милан Кашанин и Милан Костић, администрацију води Андра Плавшић а експедицију Ленка Марић. Потреба годишња за стан, уредништво администрацију и др. износила би 40.000 К. Лист да се продаје од сада по 30 потура.

Извештај се узима на знање и одобрава се реорганизација, а плате појединим личностима утврдиће административни одбор.

Бр. 6.

Ратари у месту преко члана Вељка Миросављевића стављају до знања, да се за пециво ракије налазе сметње у том, што је такса повишена од 15 К. до 160 К., те је наш свет у Новом Саду у последње време комину често неискоришћену бацао. Траже у том помоћи.

Решено да им Градски Савет за сад даде одрешене руке, да могу пећи ракију, а Народна Управа за финансије умолиће се, да у овом питању донесе сходно решење.

Бр. 7.

Штаб I. Армије пре него што би узео у расправу поступак директора Дра Душана Радића због недавања стана официрима иште извештај о томе: какав је Радић, као човек и као Србин, јер ово, што је урадио, поред осталог доводи у питање његове српске осећаје.

Пошто се на стављена питања не да кратко одговорити бирају се у пододбор, који ће проучити ствар и одговорити на питања: Др. Бранко Николић, Лаза Миросављевић, Мита Кириловић и Мита Ђорђевић.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду
29. новембра [12. децембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Четрдесет и четврти записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 28. новембра [11. децембра] 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Јован Храниловић, Милан А. Јовановић, Вељко, Коста и Лаза Миросављевић, Др Радивој Стратимировић, Душан Ружић, Жарко Васиљевић, Крста Хаџи мл., Милан Радонић, Богољуб Прешић, Др Ђура Трифковић.

Бр. 1.

У свези са решењем од 26. новембра [9. децембра] о. год. бр. 9. одлучено је, да се против бившег капетана Габора Вашдењеи-ја покрене дисциплинарна истрага. О томе известити Градски Савет.

Бр. 2.

Народна Управа за Народну Одбрану извештава, да је учинила потребне кораке, да би се спречило врбовање војника од стране Мађарске Републиканске Владе и предлаже, да се у будуће поједини случајеви конкретно именују, те да би се такве појаве могле егземпларно статуирати.

На знање.

Бр. 3.

Удова Леополда Клајна са Мајура Марије близу Новог Сада моли, да јој се постављена српска стража оданде уклони.

Молба ће се препоручити Команди Места, ако више нема потребе, да стража тамо стоји.

Бр. 4.

Удова Милица Н. Јанковић, која је у овом рату изгубила мужа и остале чланове породице и имање јој, до темеља пропало, сада болничарка у Новом Саду, моли да јој се даде припомоћ, да може набавити најпотребније.

Молба се усваја и одређује се 300 К. помоћи.

Бр. 5.

За чланове Српског Народног Одбора бирају се Стеван Милованов Феодор Георгијевић и Милан Кашанин.

Бр. 6.

Мирко Павковић чиновник Матице Српске, који помаже у секретаријату овога Одбора писањем на машини, моли награду за рад од 18 дана.

Одређује се 300 К. од 1. [14] децембра по ст. к. одредиће му дневнице потпредседник и секретар.

Бр. 7.

Начеоник информационог бироа Озрен Суботић моли, да му се изда остатак његове плате до данашњег дана, што износи 600 К.

Молба се уважава. Известиће се Озрен Суботић и чланови бироа да је овим дужност исплаћивања плаће престала код овога Одбора.

Бр. 8.

Пошто се дознало, да се на телефону преко Команде Француске војске чине многе злоупотребе –

Умолиће се контролор поште Паја Шилић, да у овом предмету поднесе овамо предлог.

Бр. 9.

Поводом тим, што се код команде француске војске давале путне исправе и оним лицима, у чију се исправност може посумњати, то, да би се продужење ових злоупотреба што пре спречило

изашиљу се чланови Др Радивој Стратимировић и Коста Миросављевић, да код штаба I. Армије постигну да се путне исправе на извештан начин споразумно и једнако издају и код команде српске и француске војске.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 29. новембра [12. децембра] 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Четрдесет и пети записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 30. новембра [13. децембра] 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Љуба Стефановић, Др Радивој Стратимировић, Душан Стакић, Јован Храниловић, Милан А. Јовановић, Стеван Дотлић, Мита Кириловић, Богољуб Прешић, Коста Хаџи мл. Др Ђура Трифковић, Др Милан Петровић, Сава Оберкнежевић, Др Бранко Николић, Вељко Миросављевић, Марко Вилић, Др Људевит Мичатек, Душан Илин, Др Павле Јанковић, Лаза Миросављевић, Др Александар Моч, Јован Јовановић.

Бр. 1.

Начелник Војне Станице мајор Панта Раденковић извештава о свом раду и потребама за набавке војсци, за купање војнике, за станове официрима и др. и тражи помоћ овога Одбора.

Бирају се чланови овог Одбора и званичници градски, који ће стајати саветовањем на услузи Војној Станици. Коста Миросављевић, Арсен Милутиновић, Др Жарко Стефановић и Др Ђорђе Тапавица, и Сава Керац.

Бр. 2.

Потпредседник Аркадије Варађанин извештава, да је сутра крсно име владарског дома Карађорђевића. На тај дан биће свеча-

на служба у овдашњој саборној цркви у ½ 11 пре подне.

Решено брзојавно поздравити крсно име Његову Величанству Краљу Петру I. и Његову Височанству, наследнику престола, регенту Александру.

Бр. 3.

Мерник Милош Рајковић у име своје и у име више кандидата за народне чиновнике, који немају станова и хране моли овај Одбор, да им се за краће време, док се не добију места постара за то, јер сами немају ни с које стране издржавања.

Поверава се члановима Дру Бранку Николићу и Сави Оберкнежевићу, да се за њих постарају.

Бр. 4.

Штаб I. Армије извештава да је предузео одмах енергичне мере ради спречавања кажњива рада самозваних „патрола“.

На знање.

Бр. 5.

Правник Миливој Вучетић моли упражњено место за градског архивара.

Бира се Миливој Вучетић за архивара уз уживање досадашњих архиварских берива с тим, да испит, који је прописан за ово место, а који до сад не би имао, накнадно има положити.

Бр. 6.

Начеоник пријавног градског звања у Новом Саду, шаље списак Јевреја, који су се у току октобра и новембра до данашњег дана настанили у Новом Саду.

Бирају се у подбор Др Павле Јанковић, Милан А. Јовановић и Др Људевит Мичатек, да овај предмет проуче и предлог овамо поднесу.

Бр. 7.

Народна Управа за саобраћај у Новом Саду предлаже, да се молба жељезничких чиновника и службеника на новосадској станици у ствари исплаћивања њихових плата у своти од 5700 К. има сматрати као предујам, дат Народној Управи.

Прима се и упућује се благајништво да изда.

Бр. 8.

Савет града Новог Сада подноси молбу Ђорђа Варшањија полицијског наредника у којој моли, да се умирови.

Прима се предлог рачуновођства градског да се умирови са 1600 К. мировине на плату и 360 К мировине на станарину годишње почевши од 1. јануара 1919. год.

Бр. 9.

Командант овдашње авијатичке станице моли, да му се даду 10 раденика, односно занатлија, који ће вршити оправке и покривање зграда на станици. За исхрану њихову постараће се командант, а за исплату наднице моли, да им се постара овдашњи Одбор.

Решено, да им Градски Савет даје по 10 К. наднице, као предујам на терет Народне Управе у Новом Саду.

Бр. 10.

Решено је да се телефон из велике дворнице Матичине премести у једну од споредних просторија, и за примање телефонских вести постави женскиња уз награду, коју ће јој одредити председиштво.

Бр. 11.

Градски саветник Др Калман Рибицаи моли допуст од три месеца на основу приложене лечничке сведоџбе.

Одобрава се допуст од шест недеља.

Бр. 12.

Рачуновођство града Новог Сада моли упутство, како да се поступи у будуће без нарочита прорачуна од 1. јануара 1919. године.

Решено, да се прорачунски индемнитет продужи према лањском поступку на три месеца.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 3. [16] децембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Четрдесет и шести записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 30. новембра [13. децембра] 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, перовођа.

ПРИСУТНИ: Милан А. Јовановић, Др Павле Јанковић, Јован Храниловић, Љуба Стефановић, Сава Оберкнежевић, Др Радивој Стратимировић, Вељко Коста и Лаза Миросављевић, Феодор Георгијевић, Др Бранко Николић, Коста Хаџи мл., Душан Стакић, Др Стева Адамовић, Влада Стратимировић, Никола Ивковић, Др Ђура Трифковић, Душан Ружић, Др Јован Латинчић.

Бр. 1.

Члан Др Стеван Адамовић изаслат у Печуј због набавке угља извештава, да је водио преговоре са управом угљена мајдана и командантом српске војске потпуковником Милошем Цветићем. Успео је, да Нови Сад добије недељно двадесет вагона угља, мц. по 13 К, за сваки транспорт треба новац унапред послати. Од првог транспорта, који је намењен Суботици од 35 вагона уступа се Новом Саду 20 вагона, који би се сукцезиве од других недељних транспорта одузимали, док се не би предумљених 20 вагона вратили Суботици. О свему је известио Народну Управу за саобраћај и градско начелништво у Новом Саду.

Ступио је у споразум с овдашњом Српском Задружном Банком, која би се прихватила посредовања за примање угља уз погодбу 2% провизије. Већи потрошачи плаћали би 13 К по мц а мањима

урачунали би се сразмерно и преносни трошкови.

Даље извештава, да је команданту српске војске и управи града у Печују потребно српско чиновништво, за први мах десетина њих, који би отпочели званичење у правцу и духу нових прилика. Међу чиновништвом које се затекло и међу грађанством влада добар ред и вољни акомодирати се новом положају. Траже да им се пошаље извесна количина мађарско-српских речника.

Извештај се узима с одобрењем на знање и даје се пуномоћ Српској Задружној Банци у Новом Саду, да у смислу предложена и уговорена споразума поступи. – Умољава се Др Стева Адамовић, да код надлежних фактора заузме се за одашиљање чиновника. Овај Одбор набавиће о свом трошку 50 речника и послаће у Печуј.

Бр. 2.

Члан Др Људевит Мичатек као председник Народне Раде Доњоземских Словака моли препоруку овога Одбора за српске војне власти, да се ствар петорице словака из Пивница и Кулпина међу њима и двојице чланова Народне Скупштине, које је наредник Српске војске на основу криве оптужбе дао ухапсити, строго испита, да се кривци од војничког суда егземпларно казне и да се ухапшени људи уз гаранцију Народног Савета за доњоземске Словаке одмах пусте на слободу.

Шаље се с препоруком председништву Народне Управе на брзо решење.

Бр. 3.

Браћа Николићи овдашњи месари подносе понуду за набавку намирница што спадају у њихову струку.

Препоручују се Војној Станици у месту.

Бр. 4.

Ружица Младеновићева кћи српског официра из Београда која се сада налази у Скопљу моли припомоћ, јер осим стана и хране, коју добива као запослена од овдашње команде нема чим да се издржава.

Решено дати јој 100 круна помоћи. Поводом ове молбе решено је начелно, да се одреди извесна свота према снази наше благајнице на милостиње и помоћи у оквиру, које би их овај Одбор издавао. Да би се ова свота могла одредити и да би се издавања лакше и одређе-није могла вршити изашиљу се чланови Др Стева Адамовић и Др Радивој Стратимировић са благајником Лазом Миросављевићем испитају последња издавања од којих би се евентуално нека могла обуставити, а нека и даље продужити; даље, да у споразуму финансијским одбором спреме предлог, како да се благајница овога Одбора умножава.

Бр. 5.

Како новине што долазе преко Суботице задржава Српска војска у Суботици и не пропушта их овамо –
изашиље се члан Јован Храниловић овдашњој команди Српске војске, да замоли дозволу за долажење новина.

Бр. 6.

Члан Др Павле Јанковић у име изаслатог Одбора за уређење питања о досељеницима Јеврејима, који су у последње време почели много долазити, чита текст објаве, која би досељавање и задржававање њихово у Новом Саду спречавало.

Усваја се текст објаве, коју по овлаштењу овог Одбора потпи-сује градски велики фискал, као шеф звања за станове Др Павле Јанковић. Објава ће се штампати и разаслати по месту.

Бр. 7.

Пошто велики капетан новосадски Др Александар Моч устано-новио да је бивши велики капетан Нандор Пајерле у договору са бившим градским начелником Белом Профумом однео две уложне књижице од 300.000 К, која су својина овога града –

наређује се градском Савету да против њих спроведе дисци-плинарну истрагу и кад се утврди, да су уложне књижице неов-лаштено однели, имају им се одмах суспендовати плате.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду
3. [16] децембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Четрдесет и седми записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 1. [14] децембра 1918. године.

ПРЕДСЕДНИК: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Др Стева Адамовић, Др Људевит Мичатек, Љуба Стефановић, Милан А. Јовановић, Јован Храниловић, Вељко Миросављевић, Глиша Мирковић, Милан Поповић, Др Радивој Стратимировић, Др Павле Јанковић, Др Бранко Николић, Душан Стакић, Жарко Васиљевић, Др Ђура Трифковић, Александар Замуровић.

Бр. 1.

Заступници Гранд Хотела и Јелисавете подносе рачуне за нове гостију и интернираца.

Упућују се финансијском одбору на преглед и извештај.

Бр. 2.

Штаб I. Армије шаље рапорт команде француске коњице у Пирошу, из којег се види, да је била неоправдана жалба Пирошана због тога, што им се не исплаћује новац за месо и друге намирнице. Исплаћује се код интендантуре у Новом Саду. Требала би се пресећи каква делања жалби.

На знање. Известиће се Српски Народни Одбор у Пирошу.

Бр. 3.

Организовао се Српски Народни Одбор у Кетфељу од 24 члана. Председник је Влада Барзик, потпредседник Чедомир Ђирић, перовођа Коста Мијатов.

Бр. 4.

Српско-словачки Народни Одбор у Лалићу извештава, да се жалба уд. Вукице Лазић повољно по њу решила, крчма је поново отворена, а глобе је опроштена.

Бр. 5.

Пошто су многи српски војници у последње време тражили, да им се даде рубље и одело скупљено у Конвикту и много пречили рад издавањем препорука у секретаријату овога Одбора и пошто су изасланици одборски од команде места дознали, да војништво може добивати одело и рубље само од команде – решено да се у будуће препоруке не истављају.

Бр. 6.

Словачки свештеник Људевит Бор из Нађлака брзојавља, да су му бољшевици парохијски дом запалили и опљачкали. Сад се налази с породицом у Сегедину.

Решено, представком обратити се војводи Петру Бојовићу и затражити брзу помоћ за Нађлак и остала места преко Мориша, где живе Срби и Словаци.

Бр. 7.

Члан Др Стева Адамовић подноси предлог да се улазнице за позоришта, кинематографе и све забаве осим оних, које градски велики капетан ослободи, опорезу са 20, 10 и 5 потура, што би донело годишње 40–50.000 К. Овако би могла поступити и друга места у Војводини.

Предлог се у начелу усваја. Има се разрадити и разрађен седници поднети.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 3. новембра 1918.³

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

---

³ У питању је 3. децембар по старом календару, односно 16. децембар по новом календару. Грешка у датуму је настала приликом оверавања записника.

Четрдесет и осми записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 3.
[16] децембра 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Милан Радонић, Павле Татић, Милан А. Јовановић, Јован Храниловић, Вељко Миросављевић, Душан Ружић, Др Стева Адамовић, Душан Стакић, Сава Оберкнежевић, Љуба Стефановић, Влада Стефановић, Глиша Мирковић, Никола Ивковић, Др Јован Латинчић, Др Ђура Трифковић, Милан Кашанин, Мита Кириловић, Васа Стајић, Др Бранко Николић, Душан Илин, Богољуб Прешић, Јован Живојиновић.

Бр. 1.

Војна Станица у месту извештава да је обуставила свако издавање брашна и жита из млинова „Фајта” и „Хефнера” све док се то питање не реши са комисијом, која је изаслата од стране министарства.

На знање.

Бр. 2.

Војна Станица у месту извештава, да су грађани из Новог Сада, Мола и Шајкаш-Сентивана поклонили српској војсци брашна, кукуруза, млека и других животних намирница.

Узима се на знање и са захвалом изнеће се поименице у „Српском Листу”.

Бр. 3.

Контролор поште у Новом Саду Павле Шилић извештава на питање овога Одбора, да су се неке фирме овдашње разговарале на телефону са Будимпештом, и то путем француске централе, а ови разговори да би били трговачки у корист француске војске а под њиховом цензуром. Ови разговори не могу се спречити, јер су њихове телефонске пруге сасвим ископчане из новосадске централе. Даље, извештава, да су француске војничке власти предале српској команди издавање путних исправа.

На знање.

Бр. 4.

Савет града Новог Сада подноси молбу Јована Вахтла почасног ред. конципијента и предлаже, да му се молба за право ред. конципијента уважи и да му се подари почасни полицијско капетански чин.

Чита се тужба „грађанина Новог Сада“ против Јована Вахтла, Роберта Профуме, Палике Варшањија и пол. стражмештера Хеђија као чиновника градских.

Враћа се Градском Савету молба Јована Вахтла и тужба против њега и осталих чиновника на поновни извештај и предлог.

Бр. 5.

Чланови Др Павле Јанковић и Јован Храниловић извештавају, да је команда српске војске прихватила жељу овога Одбора, да се стране новине пропуштају преко Суботице у Нови Сад. Цензура и издржавање њено прелази на Народну Управу.

На знање.

Бр. 6.

Члан Др Павле Јанковић предлаже да се у овом моменту кад се овај Српски Народни Одбор разреши, претвори у политички клуб са сличним кругом рада, што га имају ови клубови и код других

народа, у чији би круг спадало и старање за културне установе: позориште, читаоницу и друго.

Предлог се у начелу усваја. Бира се пододбор, који ће спремити нацрт правила и све остало што треба за установљење политичког клуба. У пододбор бирају се: Др Павле Јанковић, Др Степа Адамовић, Јован Храниловић, Лаза Миросављевић, Васа Стајић, Др Ђура Трифковић, Вељко Миросављевић и Стеван Милованов.

Бр. 7.

Члан Др Степа Адамовић подноси писмен предлог разрађен у појединостима како да се убира доплатак на улазнице 1. од кинематографских представа, 2. од позоришних представа, 3. од свију других представа и забава и 4. како да Градски Савет отпусти тај доплатак од представа, намењених хуманитарној сврси. – Из прихода тих доплатака основао би се засебан фонд са задатком, да се из њега 1. издржава, односно потпомаже издржавање Српског Народног Позоришта, 2. подигне стална позоришна зграда, 3. потпомаже издржавање варошког оркестра и филхармоничког друштва, 4. музичке школе и 5. других културних установа, као читаоница, варошких музеја итд.

Предлог се у целини и појединостима усваја. Има се известити Градско Начелништво.

Бр. 8.

Члан Др Игњат Павлас извештава, да је познати учењак француски Др Рајс намеран и у Новом Саду држати предавање на француском језику уз превод и објашњење на српском, у оквиру писама с македонског фронта.

Узима се на повољно знање и решава се, да се предавање одржи 7. [20] децембра о. г. у 4 сата после подне у великој градској дворници уз улазницу од 2 К. по особи у корист Српског Црвеног Крста.

Бр. 9.

Војин Живановић из Ст. Шова моли препоруку Војној Станици да може набављати кукуруз и пшеницу.

Зорка Ковачевић из Новог Сада моли такође за вино, пасуљ, сочиво, кромпир и маст.

Препоручују се.

Бр. 10.

Мајка и сестра пок. Илије Станковића, који је овде у болници умро и своје оставио у врло худом стању моле припомоћи.

Пошто је гђа Јелена Остојић скупила до сад прилога 40 К, и уз то приложио Војин Живановић из Ст. Шова 10 К, скупљено је у самој седници међу члановима још 292 К, свега 342 К. Скупљени прилози имају се молитељицама предати.

Бр. 11.

Сима П. Стамбулић, Андра Живојиновић, Александар Јотић, Богосав Секулић и Никола Барбуловић ђаци наредници из Србије моле новчану припомоћ по 300 К.

Одређује им се из благајнице одборске 1000 К, уз то прилажу чланови Душан Монашевић 200 К, Др Јован Латинчић 50 К, Влада Стефановић 20 К и Душан Илин 10 К, свега 280 К. Ова свота од 1280 К. има им се на равне делове поделити.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора 5. [18] децембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Четрдесет и девети записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 4. [17] децембра 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Љуба Стефановић, Вељко, Коста и Лаза Миросављевић, Јован Храниловић, Милан А. Јовановић, Др Павле Јанковић, Душан Стакић, Мита Кириловић, Милан Кашанин, Сава Оберкнежевић, Др Ђура Трифковић, Никола Ивковић.

Бр. 1.

Потпредседник Аркадије Варађанин извештава, да је на дан крсне славе владарског дома Карађорђевића брзојавно поздравио и честитао славу са ова два брзојава:

1. ВАШЕ ВЕЛИЧАНСТВО! У превеликој срећи, што се можемо назвати поданици Вашег Величанства долази Српски Народни Одбор, као заступник бивше Српске Војводине, да честита прву Крсну Славу Вашег Величанства у ослобођеној Великој Србији и да поздрави Ваше Величанство као краља Срба, Хрвата и Словенаца. Живели!

2. ВАШЕ ВИСОЧАНСТВО! Осећаји радости и среће налажу овом Српском Народном Одбору као заступнику бивше Српске Војводине, да прихвати прву прилику по повратку Вашег Височанства у ослобођену Велику Србију да као нови поданици поздрави-мо Крсну Славу Вашем Височанству и да у тој срећи измолимо од преблагот Творца, дуга и срећна века у владавини нова краљевства Срба, Хрвата и Словенаца. Живели!

Нови Сад, 30. новембра [13. децембра] 1918. год. Аркадије Варађанин с. р. п. председник, Мита Ђорђевић с. р. секретар.

На ове честитке стигао је одговор, који гласи: „У име Своје и у име Мога узвишенога Оца Његова Величанства Краља Петра захваљујем на изразима оданости и на честитци Крсног Имена Нашега Дома и шаљем Мој поздрав. – Александар с. р.”

Одбор се одазива ускликом Живели!

Бр. 2.

Жарко Дамјановић из Новог Сада моли Одбор, да се аутомобил, који је био својина његова пок. брата потпоручника Васа Дамјановића и био у служби Српског Народног Одбора разреши од ове обавезе пошто је аутомобил толико искварен, да би требао веће поправке, а то није у стању учинити. Стога је намеран да га прода.

Решено, да се разреши службе Српском Народном Одбору.

Бр. 3.

Поводом молби, које траже припомоћи код овога Одбора, решено је, да се никакве припомоћи не издају све донде, док изаслати чланови не поднесу извештај о стању благајнице.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 5. [18] децембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Педесети записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 5. [18] децембра 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
Бележи: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Љуба Стефановић, Др Ђура Трифковић, Јован Храниловић, Милан А. Јовановић, Павле Татић, Др Павле Јанковић, Др Људевит Мичатек, Душан Стакић, Др Бранко Николић, Лаза Миросављевић, Душан Ружић, Сава Оберкнежевић, Душан Монашевић, Васа Стајић, Др Игњат Павлас, Мита Кириловић, Милан Кашанин, Др Радивој Стратимировић, Др Љубомир Апић, Др. Јован Латинчић, Јован Живојновић, Др Миливој Ковачевић, Коста Миросављевић, Душан Ковачевић.

Бр. 1.

Заменик повереника Народне Управе за саобраћај Миливој Матић извештава о саобраћајном положају Баната, Бачке и Барање и о несталожености међу чиновништвом и радништвом жељезничким. Потребно је, да се утврде тачке на граници територија цензурама. За ове цензуре моли предујам Народној Управи.

Решено да се предујми свота од 20000 К. Тим поводом решено је, да се продужи велика акција за купљење новаца у месту и преко месних српских народних одбора у Банату, Бачки и Барањи. За извршење ове одлуке бирају се у подбор чланови: Др Стева Адамовић, Др Бранко Николић, Душан Монашевић, Лаза Миросављевић, Сима Машић, Лука Малетић, Стеван Дотлић и Лаза Ђурђевачки.

Бр. 2.

Члан Др Бранко Николић предлаже, да се с погледом на велику несташицу новца у овдашњем државном порезном звању представком умоли народни повереник за финансије, да изда хитну наредбу свима државним порезним звањима да они своје рачунске исказе о рестантној порези хитно пошаљу дотичним општинама, те да у будуће сама опћинска поглаварства спровађају оврху против дужника, а не изаслани чиновници дотичних порезних звања и да народни повереник овласти сва подручна порезна звања, да у будуће сами у свом делокругу могу издавати платежне налоге до вредности од К 2000. – у место досадањих до К 400. – а да се исти платежни налози унапред шаљу на одобрење финансијској дирекцији. Ови платежни налози имају се хитно странкама издати и тек после слати на накнадни преглед надлежној финансијској дирекцији. – Уједно да се подпомогне акција овдашњег порезног звања у ствари интензивнијег убирања државне порезе, издаће овај Народни Одбор проглас на све општине и Народне Одборе новосадског среза, у ком ће се прогласу народ позивати на хитну уплату порезе код овдашњег државног порезног звања.

Усваја се једногласно.

Бр. 3.

Српски Народни Одбор у Панчеву извештава, да се праве велике сметње на жељезницама војницима из наших крајева, који се враћају кући са западног бојишта и позива овај Одбор, да Народну Управу извести о том и умоли, да предузме мере, како би се сметње отклониле.

Решено обратити се Председништву Народне Управе и ствар препоручити.

Бр. 4.

Овдашњи трговац Нића Малетић моли, да овај Одбор изрече потребу жигица за Нови Сад, пошто би он био вољан набавити један вагон жигица у Врбасу.

Упутити га Савету града Новог Сада.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду
7. [20] децембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Педесет и први записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 7.
[20] децембра 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник

БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Лаза Миросављевић, Др Павле Јанковић, Лаза Миросављевић, Љуба Стефановић, Душан Стакић, Милан А. Јовановић, Др Ђура Трифковић, Јован Храниловић, Др Степа Адамовић, Др Радивој Стратимировић, Др Јован Латинчић, Јован Живојновић, Др Миливој Ковачевић, Љубомир Апић, Сава Оберкнежевић, Павле Татић, Влада Стефановић, Марко Вилић.

Бр. 1.

За члана Српског Народног Одбора бира се Тоша Јовановић.

Бр. 2.

Члан Др Људевит Мичатек подноси пријаву, да се због спорог издавања путних исправа многи странци дневно морају да задрже у Новом Саду, те често немају ни стана, а људи су из најближе околне. Моли, да му се молба упути Команди места.

Уступа се на мишљење и решење Команди Места.

Бр. 3.

Француски учењак Др Рајс брзојавом извештава, да због посла у Београду не може одржати заказано своје предавање 7. децембра

о. год. Моли, да се одреди други дан и да се извести на на три до 4 дана унапред.

Прима се члан Др Љубормир Апић, који одлази у Београд, да са Др Рајсом уговори дан за предавање.

Бр. 4.

У ствари издавања новчане помоћи оних Срба, који се враћају из болница и интернације

решено је, да потпредседник и секретар имају недељно на располагање 1000 К, од које своте могу давати појединцу до 100 К, веће своте износиће се на решавање пред Одбор.

Бр. 5.

Командант жељезничке станице у Новом Саду моли Одбор, да се постара за храну 70 радника на жељезничкој станици.

Молба се упућује Народној Управи, одсек за саобраћај, с тим, да молбу пропрати и поднесе Главној Војној Станици, као надлежном месту, на решење.

Бр. 6.

Члан Коста Миросављевић разлаже, да су ратне порезе 1914. 1915. и 1916. године врло неправедно распорезиване, а ту неправедност осетили су највише Срби трговци у Новом Саду.

Решено, скренути пажњу Народне Управе на ову неправду и путем комисије кориговати је.

Бр. 7.

Савет града Новог Сада подноси на решење предлог свој, да се кредит зајма овога града у своти од 1.300.000 К склопљен са Централним Кредитним заводом у Новом Саду, који се требао исплатити до 31. децембра 1918. године има продужити до 1. јула 1919. под погодбама, које је предложио Централни Кредитни Завод.

Решено, да се усвоји предлог Градског Савета.

Бр. 8.

Велики капетан Др Александар Моч извештава, да анонимну пријаву против редарственог конципијента Јована Вахтла и наредника Хеђија не сматра за подлогу озбиљне истраге. Међутим ствар је испитао и нашао, да је Јован Вахтл, као потчињени чиновник бившег великог капетана морао вршити наредбе његове, тако и за уложне књижице, које чим је предао о том известио градског начелника, а овај је на то дао свој пристанак. Убрани пак новац дошао је од заплених и проданих ствари, а тек мали део као глоба. О новцу поднеће касније предлог, како да се употреби. Наредника Хеђија сматра за дисциплинована редара, но чим му нађе заменика Србина, то ће замену и извршити.

Моли, да се решење Градског Савета у погледу унапређења Јована Вахтла одобри.

Решено, поставити Јована Вахтла за право редарственог конципијента и дати му почасни капетански чин. Преко анонимних пријава против Роберта Профуме, Палике Варшањија и Хеђија прелази се на дневни ред.

Бр. 9.

Велики капетан Др Александар Моч на позив овога Одбора извештава, да друштво тзв. Emberbaráti szövetkezet има уложену готовину код Централног Кредитног Завода у Новом Саду К 5649.03 и код поштанске благајнице К 5848.45, свега К 11497.48. Друштво ДЕМКЕ има готовине К 2496.08.

Извештај узима се на знање. Позива се Градски Савет, да испита одношај друштва према граду и колику је помоћ давао друштву, а друштво до коначног решења оставити да ради. Тако исто позива се велики капетан да прегледа статута друштва ДЕМКЕ и о томе извештај овамо поднесе.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 10. [23] децембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Педесет и други записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 8. [21] децембра 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Никола Ивковић, Лаза Миросављевић, Богољуб Прешић, Душан Монашевић, Милан Радонић, Васа Стајић, Душан Стакић, Милан Кашанин, Милан Поповић, Коста Миросављевић, Др Петар Летић, Др Јован Латинчић, Душан Ружић, Љуба Стефановић, Влада Стефановић, Јован Храниловић, Милан А. Јовановић, Др Радивој Стратимировић, Марко Вилић, Др Бранко Николић, Александар Шилић.

Бр. 1.

Београдски биро извештава, да је нова влада краљевине СХС у Београду састављена под председништвом Стојана Протића, нови министри ће данас положити заклетву, а за председника делегације на конгресу мира изаслат је досадашњи министар председник Никола Пашић. – На знање.

Бр. 2.

Савет града Новог Сада извештава, да ће према решењу овога Одбора исплаћивати 10 радника на српској авијацији по 10 К дневно од времена на време на терет Народне Управе.

На знање. Известити команданта српске авијатике да седмич-

не рачуне по могућности увек у петак подноси Градском Војном Звању.

Бр. 3.

Савет града Новог Сада извештава да на основу молбе друштва за Српско Народно Позориште у Новом Саду предлаже, да му се у име субвенције исплати 10.000 К., а свота да се у прорачун градски за 1919. уведе. Уједно је решио, да ће и осталим позоришним друштвима, који буду овде представе давали, у своје време одредити годишњу субвенцију.

На знање. Одобрава се субвенција од 10000 К. друштву за Српско Народно Позориште у Новом Саду за 1919. годину.

Уједно Одбор решава, да из своје благајнице предујми друштву за Српско Народно Позориште 50000 (педесетхиљада круна) и да прогласом позове месне Српске народне одборе, да купе прилоге за Српско Народно Позориште.

Бр. 4.

Командант Српске Авијатике у месту моли, да му Одбор исплати код творнице А. Сигмунда за два потребна им кајиша при оправци на авијатичкој станици један дуг 3.5 м за своту од 140 К, други дуг 10 м за своту од 780 К.

Решено, да се рачуни за кајише исплате.

Бр. 5.

Пошто су данашњег дана часовници враћени са 1 сат унатраг, то је решено,

да се на овдашњој пошти званични радни часови одржавају од 8–12 пре подне и од 2–5 после подне.

Бр. 6.

Овдашњи бербери моле, да им се радни часови продуже после подне и од 5–7 у вече.

Препоручиће се Градској Капетанији.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду
10. [23] децембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар

Арк Варађанин
п председник

Педесет и трећи записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 10.
[23] децембра 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Марко Вилић, Јован Храниловић, Васа Стајић,
Душан Ружић, Др Степа Адамовић, Сава Оберкнежевић, Мита Ки-
риловћ, Глиша Мирковић, Вељко, Коста и Лаза Миросављевић, Ду-
шан Монашевић, Стеван Милованов, Др Бранко Николић, Никола
Ивковић, Др Ђура Трифковић, Павле Татић, Др Људевит Мичатек.

Бр. 1.

Члан Павле Татић и штампар Пера Јовановић јављају, да у Су-
ботици нису могли добити вагон штампарског папира за листове,
јер им војне власти нису могле реквирирање наредити.

Решено, да се путем Српског Народног Одбора и политичких
власти у Суботици реквирира папир намењен „Бачкаји Напло-ву“
и буре фарбе у корист „Српског Листа“ и „Слободе“.

Бр. 2.

Уредништво „Српског Листа“ пита, може ли за католички Бо-
жић донети у „Српском Листу“ поздрав Буњевцима, католицима и
осталим Словенима латиницом.

Одобрава се. С тим у свези позван је уреднички и администра-
тивни Одбор, да поднесе Одбору предлог о том, како би се недељно
1–2 пут издавао „Српски Лист“ и латиницом.

Бр. 3.

Изасланик Народног Вијећа С.Х.С. у Будимпешти Др Марко Петровић доставља притужбу Немачког Народног Већа за Мађарску и тражи интервенцију код српске команде.

Решено, притужбу Немачког Народног Већа предати Народној Управи, Одсеку за унутрашње послове на извиђај, а Немачко Народно Веће известити о том и нагласити му, да је овај Одбор и Народна Скупштина до сад радила већ с Немцима на територију Баната, Бачке и Барање а да и у будуће жели у споразуму с њима радити.

Бр. 4.

У Липови-Бездеку организовао се Српски Народни Одбор са 21 чланом. Председник је Милутин Мирковић, а перовођа је Јован Ердељанин.

На знање.

Бр. 5.

Савет града Новог Сада подноси молбу Николе Кондорошија, почасног редарственог капетана, у којој моли, да се промакне у VIII. плаћевни разред са свима беривима, која су с тим разредом скопчана, а тако да добије и чин правог градског редарског капетана.

Молба се усваја. Никола Кондороши миче се у VIII. плаћени разред са свима правима на берива и на капетански чин, које је имао и уживао Габор Вашдењеји.

Бр. 6.

Градски подбележник Др Аладар Санто моли допуст од два месеца дана због болести. Прилаже лечничку сведоцбу.

Молба се враћа Градском Савету на мишљење и предлог.

Бр. 7.

Бранко Ролер после четири годишње интернације моли зајам од К 2000.– да тим исплати дуг, што га је починио за 4 године.

Решено, да му се изда припомоћ од 1000 К.

Оверено у седници Српског Народног одбора у Новом Саду 11. [24] децембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар.

АркВарађанин
п. председник.

Педесет и четврти записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 11.
[24] децембра 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Вељко, Коста и Лаза Миросављевић, Љуба Стефановић, Душан Стакић, Марко Вилић, Др Ђура Трифковић, Др Радивој Стратимировић, Др Петар Летић, Никола Ивковић, Сава Оберкнежевић, Др Бранко Николић, Јован Живојновић, Милан Кашанин, Мита Кириловић.

Бр. 1.

Народна управа, повереништво за правосуђе тражи просторије, у које би се сместила војна полиција, која се засад налази у згради месне казнионице.

Уступа се градском начелнику на извештај и предлог.

Бр. 2.

Званични лист Народне управе објављује, да се Српски Народни Одбори имају разрешити и месна представништва изабрати, тако за Нови Сад има Српски Народни Одбор из свог круга или изван њега изабрати 30 чланова у представништво.

Узима се на знање и бира се пододбор од шест лица за кандидацију 30 чланова у представништво и то: Др Људевит Мичатек, Јован Храниловић, Др Стеван Адамовић, Коста Миросављевић, Др Бранко Николић, и Мита Ђорђевић.

Овом подбору председава градски начелник Јован Живојновић. У седницу, која ће бирати 30 представника, позваће се поименце сви чланови овога Одбора.

Бр. 3.

Анка М. Марковићка, као председница београдског одбора за помоћ интернираних и заробљених, који се враћају у Србију, моли у име истог одбора припомоћ.

Одређује се 10.000 круна.

Бр. 4.

Администрација листа „Слободе“ у Новом Саду моли припомоћ.

Одређује се 10.000 К једанпут за свагда.

Бр. 5.

„Српски Соко“ у Новом Саду моли припомоћ.

Одређује се 10.000 К, с тим, да „Српски Соко“ узме у свој оквир и овдашњу ђачку омладину.

Бр. 6.

Савет града Новога Сада извештава, да је решио, да место великог капетана Нандора Пајерла сматра упражњеним, пошто је овај чиновник по добивеним веродостојним вестима ступио већ у другу службу у Будимпешти.

На знање.

Бр. 7.

Командант српске авијатике капетан Бранко Вуксановић моли, да двојицу магацинера на авијатичкој станици, који су и од пре руковали материјалом, плаћа Српски Народни Одбор.

Упућује се молба Народној Управи, одсеку за Народну Одбрану.

Бр. 8.

Удова Јефте Душановића глумца са 4 незбринуте деце моли припомоћ.

Одређује се 1000 К. припомоћи.

Бр. 9.

Четворица телеграфиста и цензора на жељезничкој станици, које је у звање поставила српска војна власт, моле исплату њихове плате од 1. [14] новембра о. год.

Упућују се надлежној војној власти.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду
13. [26] децембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар.

АркВарађанин
п. председник.

Педесет и пети записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 13.
[26] децембра 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Вељко Миросављевић, Др Павле Јанковић, Вла-
да Стефановић, Стеван Милованов, Др Степа Адамовић, Душан
Илин, Душан Ружић, Душан Стакић, Мита Кириловић, Јован Хра-
ниловић, Љуба Стефановић, Тоша Јовановић, Др Ђура Трифковић,
Др Бранко Николић, Др Јован Латинчић.

Бр. 1.

Главна Војна Станица пита, да ли су цене дрвета Централног
Кредитног Завода од 300 К по хвату мекана, а 400 К. тврда, велике
и у опће колике су пијачне цене за дрва.

Одговорити, да цене одговарају и да су за 10–20 % ниже од да-
нашње пијачне цене.

Бр. 2.

Главна Војна Станица пита, да ли жито у Фајтовим магацинима
и у шлепу бр. 3219. по уредним документима припада млину „Фајт“
или је то државна својина. То исто пита и за Хефнерове магацине.

Уступа се градском начеонику на одговор.

Бр. 3.

Команда Места јавља, да по добивеном извештају од команде у Кули и Врбасу нема у поменутиим местима заплењене хартије.
На знање.

Бр. 4.

Поводом извештаја, да је угарски „Црвени Крст“ у ликвидацији – решено је изменити одлуку овога Одбора од 20. новембра [3. децембра] о. год. бр. 8. и позвати угарски „Црвени Крст“ у месту, да инвентарише своје имање и да преда начелништву Града Новог Сада.

Бр. 5.

Писар код Команде Пристаништа Душан Чампраг тужи се, да му командант пристаништа С. Јовановић неће да изда одређену месечну награду од 400 К., јер би га имао плаћати Српски Народни Одбор који га је доделио команди пристаништа.

Пошто навод и разлог команде пристаништа не стоји, то молбу Чампрагову упутити команданту пристаништа с образложењем да Народни Одбор према Чампрагу нема никакве обавезе.

Бр. 6.

Борчанин Ђока Чакован, Мита Петков и Никола Гроздановић враћају се из затвора у Илави и Вацу и моле припомоћ, јер их код куће чека највећа беда и сиротиња.

Решено, дати им по 1000 К.

Бр. 7.

Члан Душан Ружић, вођа секције за исхрану Српских војника подноси извештај о том, како су се трошиле намирнице, што су прикупљене реквизицијом, набавком и поклонима. По извештају потрошено је хлеба 11.577 кг, меса 5844 кг, шећера 461 кг, каве 6 кг, кисела купуса 5177 кг, брашна 130 кг, масти 350 кг, соли 301 кг, чаја

13 кг, лука 265 кг, пасуља 79 кг, паприке 13 кг.

Извештај и обрачун ове секције узима се с одобрењем на знање, а за вођење исхране даје се Душану Ружићу награда од 2000 К. Војну команду извести, да овај Одбор не тражи никакве накнаде за исхрану војске. Савет града Новог Сада позвати, да за 2/3 преосталих намирница по максималној цени изврши исплату овом Одбору.

Бр. 8.

Члан Др Павле Јанковић разлаже, да се одредбе о настањивању странаца у Новом Саду тачно не изводе и да се досељеници без пријаве настањују. Ако је мало контролне снаге, да се ова дода, јер су они настањеници, који се увлаче у град без пријаве, најопаснији.

Решено, позвати градско начеоништво, да се путем капетаније постара за строжу контролу над досељеницима и да се пријављивања странаца тачно одржавају. Ко се не јави, одавде га одстранити, а станодавце, који им иду на руку, да се не пријаве за 24 сата, такође казнити. За контролу и овај посао узети по потреби радну снагу.

С овим у свези обратити пажњу полицији на сумњиве људе и на детективе старога режима, који хоће да сметају прављењу реда у граду.

Бр. 9.

Поводом сазнања, да банкарска радња „Вилмоша Вига и друга“ у Новом Саду и после издате наредбе мења дневно по милијун француског новца у аустроугарски –

решено је обратити пажњу војних власти у месту на овај случај и на сличне случајеве, те прибавити пуну важност издатој наредби о мењању новца.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 14. [27] децембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар.

АркВарађанин
п. председник.

Педесет и шести записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 14. [27] децембра 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Љуба Стефановић, Јован Храниловић, Др Јован Латинчић, Вељко Миросављевић, Јован Живојновић, Душан Ружић, Никола Ивковић, Милан Радонић, Коста Миросављевић, Др Радивој Стратимировић, Др Миливој Ковачевић, Тоша Јовановић.

Бр. 1.

Београдски Пресбиро јавља, да ће се одлуком министра финансија приступити у краљевини Срба, Хрвата и Словенаца наплати свих пореза. Забрањује се увоз круна и лева. Појединци могу највише 1000 К. преносити. Жигосаће се сав папирни новац државним штамбиљима, нежигосани новац неће се моћи доцније замењивати српском монетом. Све се ово има свршити до 20. јануара 1919.

На знање.

Бр. 2.

Народна управа, одсек за народну одбрану као ненадлежна враћа молбу Команде I. Српска Ескадриле, у којој ова моли, исплаћивање двојице магацинера.

Упућује се техничко-прометном одсеку I. Армије.

Бр. 3.

Члан Лаза Миросављевић предлаже, да Српски Народни Одбор приреди у очи католичке и срп. православне Нове Године забаву.

Како су и француски официри вољни приредити забаву у очи католичке Нове Године –

решено је, да се обе забаве приреде, она прва у споразуму с француским официрима, а друга с улазницом 2 К. од особе, а 5 К. од породице у корист ратне сирочади. За приређивање прима се члан Лаза Миросављевић.

Бр. 4.

Члан Јован Живојновић предлаже, да се досадашње купљење прилога за Српски „Црвени Крст“ обустави, а тај посао повери Одбору, коме је на челу Анка М. Марковићка из Београда, да би тако сиротиња што пре дошла до прве помоћи.

Решено, да овај Одбор упита „Црвени Крст“ у Београду, да ли „Црвени Крст“ доспева, да спроводи потпомагање сиротих интернираца и деце, па у случају, да не доспева, да се ова ствар повери Анки М. Марковићки и њеном одбору, коме је овај Одбор већ вотирао 10000 К прилога и коме да се скупљено рубље и животне намирнице одашиљу.

Бр. 5.

Члан Јован Живојновић, градски начелник предлаже, да се први градски подбележник Јован Лакић промакне на упражњено место градског саветника – сенатора –, а на његово место да се постави Др Адолф Белохорски, за другог подбележника постави Др Драгољуб Јанкелић а за административног већбеника постави Жарко Огњановић.

Прима је једногласно.

Бр. 6.

Изаслати пододбор за избор градског представништва у Новом Саду, с погледом, да се задовоље како Срби, тако и Несрби у Новом Саду предлаже, да се број представника, назначен од стране Народне Управе од 30 повиси на 40 представника.

Прима се и умолиће се Народна Управа на прихват ове одлуке.

Бр. 7.

Да би се већа веза успоставила с ратарима у месту предлаже Др Павле Јанковић, да се други дан Божића сазове народни збор у Новом Саду.

Прима се и у идућој седници саставиће се дневни ред за овај збор.

Оверено у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду
15. [28] дец. 1918.

Мита Ђорђевић
секретар.

АркВарађанин
п председник.

Педесет и седми записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 15. [28] децембра 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Душан Ружић, заменик секретара.

ПРИСУТНИ: Др Ђура Трифковић, Душан Стакић, Марко Вилић, Милан А. Јовановић, Стеван Милованов, Јован Живојновић, Др Бранко Николић, Тоша Јовановић.

Бр. 1.

Изасланик Срба и Словака⁴ из Прекоморишја Др Евген Марковић извештава исцрпно о прекоморишком питању и о раду свом у том питању у Београду и Загребу. Прекоморишје има 84.000 Словака,⁵ међу њима 7000 Срба, даље 6000 Немаца, 65.000 Мађара и 15.000 Румуна. Питање хоће да нагиње Румунима, а за решење овога питања у корист Срба и Словака нема доста снажна наслона. Зато је потребна агитација, код Чехословака, да се за Словаке у Прекоморишју заузму. Наводи разлоге да је потребно изасланство у Праг, код владе Чехо-Словачке државе.

Извештај се узима на знање. Изашиље се у Праг Др Евген Марковић и вотира му се за овај агитациони пут 6000 К.

---

⁴ Првобитно је написано *Словена*, па је руком преправљено у *Словака*.

⁵ Исто.

Бр. 2.

Српски Народни Одбор у Парагама извештава да је скупио и послао овом Народном одбору 4692 К. прилога за пострада-ло грађанство у Краљевини Србији. Ђачка Омладина у Ђурђеву скупила је такође прилога од забаве за пострадало грађанство у Краљевини Србији.

На знање. Изнеће се у „Српском Листу“.

Бр. 3.

Стеван Никшић Лала, сад чиновник Главне Војне Станице у месту, моли 400 К. предујма на његову плату, коју за сад не може да прими из Србије.

Одбија се.

Бр. 4.

Чланови српске народне позоришне дружине Милан Ђ. Матејић и Драгомир Кранчевић моле једну своту за тренутну помоћ за смештање овде у Новом Саду.

Михајло Ракочевић, чиновник Краљ. Српске Банке моли позајмицу од 500 К.

Упућује се председништво, да им недељно издаје припомоћ у оквиру стављене му своте на располагање.

Бр. 5.

Иван Алексијевић, учитељ из Жабара у Србији и члан управе учитељског дома у Београду у име управе Учитељског Дома, у коју се смештају деца, што су на школовању у Београду, а који је дом потпуно опљачкан од непријатељске војске моли моралну и материјалну помоћ, да би питомци после нерада од четири године могли наставити школовање.

Вотира се помоћ од 10.000 К, а учитељско удружење у Србији, које управља Учитељским Домом, упућује се, да се обрати и другим Српским Народним Одборима у Бачкој и Банату.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду
18. [31] децембра 1918.

Мита Ђорђевић
секретар.

АркВарађанин
п председник.

Педесет и осми записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 18. [31] децембра 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Милан Радонић, Душан Ружић, Никола Ивковић, Вељко Миросављевић, Душан Стакић, Др Александар Моч, Сава Оберкнежевић, Јован Храниловић, Др Павле Јанковић, Др Милан Петровић, Влада Стефановић, Влада Стефановић, Др Јован Латинчић, Павле Татић, Тоша Јовановић, Др Стева Адамовић, Јован Живојновић, Др Бранко Николић, Др Ђура Трифковић.

Бр. 1.

Члан Др Павле Јанковић, као извештач пододбора за састављање статута нове организације Српског Народног Одбора извештава о главним начелима који би послужили за подлогу статуту. Главна начела налазе се у овом.

Пошто је Српски Народни Одбор у Новом Саду извршио силом догађаја одређену политичку му мисију, продужује остварење својих задатака друштвеним путем те се организује у смислу ових главних начела:

1. С в р х а: Српски Народни Одбор је политичка организација за расправу политичких питања међу својим члановима и за активно деловање у јавном животу. У ту сврху састаје се у својим друштвеним просторијама, расправља актуелна питања у свом кругу или јавним предавањима са искључењем партијско-политичких

питања. Поред ове главне сврхе остварује или подупире Српски Народни Одбор опће културне установе; поглавито водиће бригу о свом листу, који жели подићи на степен модерне журналистике; стараће се, да се у Новом Саду подигне одговарајући народни дом као стециште народних културних установа; водиће бригу о том, да се назиде стална позоришна зграда, у којој ће се стално представе одржавати; подупираће потхвате, који предузимају неговање уметности и лепих вештина; учиниће кораке, да се у Новом Саду оснује правна академија и централна библиотека. –

2. Ч л а н о в и су Српског Народног Одбора оснивачи, редовни чланови и почасни чланови, даље прилагачи и добротвори. –

3. У п р а в а. На челу друштва стоји председник са главним одбором и више секција са потпредседницима.

Главна начела усвајају се и подобор упућује се, да изради статут.

Бр. 2.

Пошто је Српски Народни Одбор пред разрешењем решено је позвати управу Централног Кредитног Завода у Новом Саду, да поднесе овамо за петак 21. децембар [3. јануара 1919] о. год. преглед рачуна одборског и у њему наведе, колико је и каквих примања и издавања било.

Бр. 3.

Велики капетан градски Др Александар Моч извештава у ствари убирања доплатака на улазнице представа и забава, да би тешко било контролисати улазнице за биоскопе, него би за њих требало одредити паушалне месечне своте, које би се месечно унапред уносили у благајницу. У овој ствари споразумео се с управама биоскопа. Према томе

решено је, да се одлука овога Одбора од 3. децембра о. г. измењује уколико, што ће се на улазнице од кинематографских представа узимати месечна паушална свота према споразуму великог капетана Др Александра Моча са управама биоскопа. За позоришта и друге представе и забаве остаје онако, као што је решено у првој одлуци. Од доплатака улазница и паушалних свота биоскопа осни-

ва се засебни градски фонд, за који ће изаслати подбор спремити статут. У подбор бирају се Др Бранко Николић, Др Стева Адамовић и Др Александар Моч.

Бр. 4.

Чланови Српске Читаонице у Новом Саду моле припомоћ, да могу за читаоницу набавити намештај јер им је стари намештај за време рата уништен.

Одређује се 10.000 К.

Бр. 5.

Учитељи основних школа у Новом Саду моле, да им се на основу наредбе мађарског министарства под бр. 5410/М.Е. ех 1918 без разлике на веру упути из градске благајнице по 600 К. ванредне помоћи.

Молба се усваја и према званичном списку учитеља и учитељица сваке поједине вероисповести има градска благајница исплатити 27600 К. урачунавши овамо и руског грчко-католичког учитеља.

Бр. 6.

Једанаест ђака наредника комбинованог пука у Петроварадину моле припомоћ.

Решено, да се сваком упути по 200 К.

Бр. 7.

Милан Андрић књижевник српски моли припомоћ.

Вотира му се 1000 К. и уступа се потпредседнику Варађанину, да му у оброцима издаје.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 20. децембра 1918. [2. јануара 1919]

Мита Ђорђевић
секретар.

АркВарађанин
п председник.

Педесет и девети записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду, 20. децембра 1918. год. [2. јануара 1919]

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Јован Храниловић, Коста Миросављевић, Др Јован Латинчић, Васа Стајић, Др Павле Јанковић, Љуба Стефановић, Стеван Милованов, Влада Стефановић, Сава Оберкнежевић, Душан Стакић, Вељко Миросављевић, Душан Ружић, Др Петар Летић, Милан А. Јовановић, Др Људевит Мичатек, Др Бранко Николић, Др Тоша Гавански, Др Стева Адамовић, Јован Јовановић, Др Радивој Стратимировић, Никола Ивковић, Др Ђура Трифковић, и Тоша Јовановић.

Бр. 1.

Члан Др Бранко Николић предлаже, да се администрационом одбору „Српског Листа“ изабере председник.

Бира се једногласно Коста Миросављевић.

Бр. 2.

Др Бранко Николић извештава, да је у „Српском Листу“ изашао неоправдан нападај на овдашњег судца Дра Кореншека у ствари протоколирања фирме ПРОМЕТНА БАНКА „ВОЈВОДИНА“ а уверио се, да ствар не стоји онако, како је у листу изнесена мисли, да лични нападаји не би могли излазити у листу без знања и одо-

брења редакционог одбора. Др Кореншек спремио је изјаву против нападаја за лист.

Председник редакционог одбора Др Павле Јанковић изјављује, да је нападај без знања одборског изашао у листу и наредиће, да се избегавају лични нападаји.

Узима се на знање. Изјава Дра Кореншека изаћиће у „Срп. Листу“.

Бр. 3.

Штампар Пера Јовановић, као изасланик овог Одбора, да у Суботици прими папир за штампање новина, извештава, да је добио свега 120.000 табака папира и да ће папира за „Српски Лист“ имати још само неколико дана. Већи транспорт папира није могао добити.

Решено овласти чланове Косту Миросављевића и Николу Ивковића, да се постарају за 10 вагона папира за новине у центрима изван демаркационе линије.

Бр. 4.

Председник пододбора за састављање статута нове организације Српског Народног Одбора Др Павле Јанковић чита нацрт статута тачку по тачку.

Члан Др Људевит Мичатек предлаже, да се приноси добротвора овога друштва такође прикључују коренитој главници.

Предлог Дра Павла Јанковића за статуте и допуна Дра Људевита Мичатка примају се једногласно и статут се уз неке стилистичке измене усваја у целини и у појединостима с тим, да се од прикупљене главнице одвоји извесна свота за осигурање издржавања „Српског Листа“. Остала главница сматра се коренитом главницом, која се не може крњити на текуће рачуне. Статут се има у 1000 примерака штампати.

Бр. 5.

Савет града Новог Сада подноси одлуку своју од 1. (14) децембра о. г. бр.31816/адм.1918 о повишењу награде димњичара за

чишћење димњака са 100% ради потврде и пристанка.

Решено потврдити одлуку Савета за повишење награда са 100%.

Бр. 6.

Начелништво града Новог Сада извештава, да ће се војна полиција сместити у просторије градске апровизације и у лечничко одељење у старој мађарској гимназији.

Бр. 7.

Прва Ескадрила Српске Авијације поново доставља своју молбу овом одбору за плаћање двојице излучених надзорника над материјалом Ескадриле, пошто је молба прошла кроз Народну Управу, техничко-прометни одсек I. армије, штаб I. армије и нигде није наишла на надлежност.

Молба се усваја и упућује се Савет града Новог Сада, да и из своје благајнице плаћа Јаноша Мацу недељно са 180 К. а Игњат Шмита са 160 К. недељно. О том известити Савет града и командира Ескадриле.

Бр. 8.

Српско Народно Вијеће из Приједора моли, да се не пропуштају на железничким возовима транспорти босанске и далматинске деце која се враћају својим кућама, јер је у том крају пао велики снег, те не могу оданде даље.

Решено известити Војну Станицу и замолити је, да се спречи одлазак деце.

Бр. 9.

Срби из Лока извештавају, да су скупили за пострадале Србе и децу у Србији добровољна прилога 6768 К.

На знање.

Бр. 10.

Члан Лаза Миросављевић приказује распоред забаве, која ће бити у очи Нове Године.

Усваја се. Умолиће се градски начелник Јован Живојновић, да поздрави госте на забави. Засебно ће се позвати на ову забаву официрски кор српски и француски.

Бр. 11.

На тужбу неких грађана, да се гасно осветлење ускраћује и оним кућама које немају електрична осветлења –

решено је затражити од Савета града НСада, да се гасно осветлење може употребити први и други дан Божића и на Нову Годину у оним кућама, где нема другог осветлења.

Бр. 12.

Члан Др Људевит Мичатек подноси тужбу Михајла Шустера, Михајла Ружека, Павла Жихлавског, Сама Кухте, Ондреа Шимека, Милана Николића из Пивница и Мишка Шустера из Кисача, у којој се туже на неправедни поступак Шандора Дорошвог и учитеља Живковића, који су преко српских војника израдили, да су их држали затворене више дана. Моли, да се путем комисије на лицу места ствар извиди и да се невиним људима даде сатисфакција, а кривци лише свога звања.

Тужба се упућује Војној Команди, а седморици невиних људи даде и од стране овога одбора сатисфакција и жалење, што је против њих неоправдан поступак предузет био.

Оверава се у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 21. децембра 1918. [3. јануара 1919]

Мита Ђорђевић
секретар.

АркВарађанин
п. председник.

Шездесети записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 21. децембра 1918. год. [3. јануара 1919]

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Милан А. Јовановић, Душан Ружић, Др Бранко Николић, Милан Радонић, Никола Ивковић, Коста Миросављевић, Др Стева Адамовић, Милан Радонић, Јован Живојновић, Тоша Јовановић, Јован Храниловић, Душан Стакић, Др Ђура Трифковић, Др Људевит Мичатек, Др Јован Латинчић, Душан Монашевић, Др Павле Јанковић, Сава Обркнежевић, Др Радивој Стратимировић, Лаза Миросављевић, Димитрије Шилић.

Бр. 1.

Потпредседник отвара седницу и поздравља изасланика војне власти капетана Ђорђевића, који је дошао у седницу, да се с одбором споразуме о распореду свечаног уношења бадњака у војне команде, које ће се извршити на Бадњи дан између 1–3 сата по подне.

Члан Тоша Јовановић чита распоред, који су официри обележили.

Решено, да се распоред у целини усваја и да при свечаности бадњака узме удела и одбор, и да се постара за кола, искићене коњанике и бадњаке и да распоред свечаности објави у листовима и иначе.

Бр. 2.

Главна Војна Станица у Новом Саду пита, хоће ли одбор плаћа-ти три радника запослена код Станице, јер ова нема одобрење за оваке исплате.

Решено, да их одбор плаћа до Нове Године по старом.

Бр. 3.

Члан кандидационог пододбора Јован Живојновић предлаже:

1. Да се установи место здравственог саветника са степеном (рангом) подначеоника града и чланством у Савету.

2. Да се Стеван Бошњаковић унапреди за заменика гл. рачу-новође у рачуновођству и

3. Да се Радивој Бокшан унапреди за заменика главног рачу-новође у порезном одељењу са платом VIII. разреда с тим, да остају на свом садашњем одређењу круга рада им.

4. Да се Душан Матић додели пријавном звању за поткан-целисту и надзорника доходарине за фонд од забава са платом XI. разреда, и

5. Да се Владимир Аргалаш постави за помоћног благајнич-ког чиновника у степену порезног чиновника са платом XI. разре-дом.

6. Да Др Ђура Трифковић као управитељ градске болнице добије чланско право у градском Савету.

Предлог се у целини усваја и за здравственог саветника бира се једногласно Др Славко Милетић, физик из Вршца. Тако исто по-стављају се према предлогу Стеван Бошњаковић, Радивој Бокшан, Душан Матић и Владимир Арганаш, а Др Ђура Трифковић добија чланско право у градском Савету.

Бр. 4.

Члан Др Павле Јанковић предлаже, да се суспендовани градски чиновници по потреби службе ставе у мир.

Члан Др Стеван Адамовић усваја овај предлог, па га допуњује да градски начелник спреми за прву седницу извештај, колико ће

изнети мировина ових чиновника и која би места могла бити сувишна.

У начелу усваја се предлог Др Паје Јанковића с допуном Др Стеве Адамовића.

Бр. 5.

Члан Др Степа Адамовић предлаже, да се награди рад секретара Мите Ђорђевића и помоћника му Јелке Павловићеве и да се накнаде трошкови политичког референта овог одбора за Београд, Јаше Томића.

Секретар Мита Ђорђевић у име своје захваљује на хонорару, јер је овај рад вршио по дужности као члан овог револуционарног одбора.

Члан Др Павле Јанковић са задовољством узима на знање изјаву секретареву и предлаже, да му се у записнику уведе захвалност овога одбора.

Решено увести у записник захвалност секретару, помоћнику Јелки Павловићевој одређује се хонорар од 1000 К, а потпредседник и секретар дознаће од Јаше Томића, колики му је трошковник, па ће се исплатити.

Бр. 6.

Надзорник болница Сава Оберкнежевић пита, докле жели одбор издржавати овдашње болнице.

Решено издржавати их до краја јануара по ст. кал.

Бр. 7.

Члан Лаза Миросављевић пита, како да се изврши одлука донесена о поклону командантима српске војске, која је ослободила Нови Сад и околину му.

Решено, потпоручнику Бошку Павловићу купити дар за 2–3000 круна, мајору Војиславу Бугарском и пуковнику Драг. Милојевићу сваком у оквиру своте до 12.000 круна.

Оверава се у седници Српском Народном Одбору у Новом Саду 22. децембра 1918. [4. јануара 1919]

Мита Ђорђевић
секретар.

АркВарађанин
п. председник.

Шездесет и први записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 22. децембра 1918. год. [4. јануара 1919]

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Др Стева Адамовић, Душан Ружић, Душан Стакић, Драгољуб Прешић, Сава Оберкнежевић, Стева Милованов, Јован Храниловић, Др Петар Летић, Александар Шилић, Никола Ивковић, Димитрије Шилић, Милан Кашанин, Стојан Стакић, Љуба Стефановић, Душан Монашевић, Др Радивој Стратимировић, Милан А. Јовановић, Тоша Јовановић, Др Јован Латинчић, Др Људевит Мичатек Глиша Мирковић.

Бр. 1.

Градски начелник Јован Живојновић извештава на основу позива из јучерашње седнице да плате и доплаци суспендованих чиновника Беле Профуме, Гезе Форстера, Игњата Орбана, Др Лајоша Сабова, Тибора Бале, Елека Вешеја, Густава Цанбауера, Др Шандора Шосбергера, Др Роберта Јана износе 98.502 К. Њихове мировине би износиле 32.592 К, те би разлика била 65.910 К. Плате и доплаци нових чиновника, који су њихови заменици, износе 76.010 К. Уштеда се указује од 22.492 К. Кад се узму у рачун плате Др Роберта Јана и двојице цртача Стевана Шиклована и Стевана Фодора од 21.752 К, а према њима стоји дневница за цртача Милоша Дотлића 7.300 К онда је и овде разлика од 14.452 К.

Извештај се узима на знање. Наведени суспендовани чиновни-

ци и Др Роберт Јан имају се пензионисати. Место Игњата Орбана главног мерника укида се. Реактивира се градски мерник Александар Вулко и поставља за шефа мерничког звања уз уживање плаће главног мерника. Два цртача Ст. Шиклован и Ст. Фодор отпуштају се. Др Шандор Шосбергер, шеф одељења градске болнице ставља се у мировину, а на његово место бира Др Миладин Свињарев.

Бр. 2.

Савет града Новог Сада предлаже, да се ванредна припомоћ на скупоћу даде и свима оним муниципалним чиновницима, који ратну припомоћ на терет градске домаће благајнице уживају. По списку има 46 чиновника, а укупна свота износи 18.000. К.

Предлог се усваја.

Бр. 3.

Како се овај одбор сутра разрешава, а питање оптужбе управитеља трговачке школе Турцера није довршено, ставља га председништво поново на дневни ред.

Решено, скинути га с дневног реда, из разлога, што се против управитеља Турцера нису пронашле јаче оптужбе и што је исти 16. децембра о. г. положио свечану заклетву новој држави и Народној управи, а у руке градском начелнику новосадском.

Бр. 4.

Пошто изаслати пододбор у ствари питања управитеља Дра Душана Радића није могао у недостатку факата установити одговор на питање Штаба I. Армије: Какав је Радић као човек и као Србин и пошто је Патронат Српске Велике Гимназије уважио његову молбу за допуст од године дана, те тако фактички није више на челу завода –

решено је, скинути ову ствар с дневног реда и о том известити Штаб I. Армије.

Бр. 5.

Пошто је на позив секретаров Јаша Томоћ, као политички референт овог одбора за Београд изјавио, да су његови трошкови приликом путовања за Београд били врло незнатни, те их не мисли примити, а то му је једина новчана жртва у служби Српског Народног Одбора, коју је поднео и

пошто је Јаша и као председник одборски и политички референт знатне услуге учинио Одбору и народној ствари –

решено је записнички изразити му захвалност одбора на раду му.

Бр. 6.

Члан Душан Монашевић предлаже, да се друштву Српске Трговачке Омладине у Новом Саду вотира помоћ од 100.000 К, да би могло оне своје чланове, који су због рата остали без места и многи допали невоље, испомагати до бољих времена, кад трговина крене на боље, те узмогну добити места. Тим пре рачуна на ову већу помоћ, што су сами овдашњи трговци дали и обећали овом одбору неколико стотина хиљада круна. Особито ће требати помоћи школи трговачке Омладине.

Предлог се усваја и има се издати друштву Српске Трговачке Омладине у Новом Саду 100.000 К. од пореза односно прилога, који падају од стране овдашњих трговаца, за издржавање школе за трговачку Омладину.

Бр. 7.

Члан Душан Стакић, предлаже, с обзиром, што је Српски Учитељски Конвикт у Новом Саду много услуге учинио Народној Стражи, Народном Одбору и уопће народној ствари у последње време, да му се даде помоћ.

Прима се предлог и одређује се 10000 К. помоћи.

Бр. 8.

Члан Др Бранко Николић предлаже, да се за издржавање Српске више девојачке школе у Новом Саду одреди већа свота припомоћи, из разлога, што за ову школу има код овдашње црквене општине скупљених прилога за ову школу само толико, да ће подмирити њене издатке до марта о. год. и што одбор за скупљање прилога за њу није могао због наступелих нових ратних прилика продужити свој рад, а сад га никако не може у започетом смислу продужити, јер би унео забуну у данашња потребна скупљања.

Предлог се прима и одређује се 30000 К припомоћи, који ће се издржаваоцу школе, црквеној општини новосадској ставити на расположење.

Бр. 9.

Пошто страни листови преко Суботице овамо никако не долазе – изашиљу се у Суботицу чланови Глиша Мирковић и Сава Оберкнежевић, да код војних власти пораде на пропуштању листа.

Бр. 10.

Члан Александар Шилић предлаже, да се позове краљ. гардијска музика, која се налази у Загребу, да приреди овде своје концерте.

Предлог се прима.

Оверава се у седници ликвидационог пододбора у Новом Саду 29. дец. 1918. [11. јануара 1919] с тим, да је под бр. 1. Александар Вулко биран на место Миливоја Матића, који је изјавио градском начелнику, да подноси оставку на месту шефа мерничког звања.

Мита Ђорђевић
секретар.

АркВарађанин
п. председник.

Шездесет и други записник

вођен у седници Српског Народног Одбора у Новом Саду 23. децембра 1918. год. [5. јануара 1919]

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, потпредседник
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Стеван Милованов, Јован Живојновић, Др Павле Јанковић, Јован Храниловић, Др Игњат Павлас, Милан А. Јовановић, Др Петар Летић, Глиша Мирковић, Душан Стакић, Љуба Стефановић, Др Ђура Трифковић, Душан Ружић, Јован Јовановић, Рацко Поповић, Др Радивој Каленић, Никола Ивковић, Александар Шилић, Драгољуб Прешаћ, Стојан Стакић, Вељко Миросављевић, Душан Монашевић, Др Александар Моч, Др Жарко Стефановић.

Бр. 1.

Пре дневног реда извештава потпредседник Аркадије Варађанин, да је данашња седница последња седница Српског Народног Одбора по старој организацији својој, у којој ће се званично изрећи разрешење његово као власти, те позива Одбор, да изабере ликвидациони одбор, који ће довршити деловање старе организације и предати имање, списе и др. новој организацији овога Одбора.

У ликвидациони одбор бирају се једногласно: Аркадије Варађанин, Др Павле Јанковић, Јован Храниловић, Јован Живојновић, Лаза Миросављевић, Др Бранко Николић, и Мита Ђорђевић. Обавезе и сва исплаћивања овога одбора имају трајати све до 3. (15) јануара 1919. Овај Одбор од 7 лица овериће и последња два

досад неоверена записника.

Бр. 2.

Српски Народни Одбор у Мартоношу шаље за велику српску народну ствар скупљене прилоге у свом месту 26.720 К.

Узима се са захвалношћу на знање.

Бр. 3.

Централни Кредитни Завод у Новом Саду подноси рачуне примања и издавања овога Одбора до 31. децембра 1918 [13. јануара 1919], по којима је било примање 894.358.68 К. а издавање 483.718.64 К Имовина је 410.640.04 К

Узима се на знање. Рачуни се подносе ликвидационом одбору на преглед, о којима ће одбор поднети извештај свој првој скупштини нове организације Српског Народног Одбора.

Бр. 4.

Члан изаслатог пододбора за састав статута о доплатама за улазнице представа и забава Др Стева Адамовић чита параграф по параграф и после незнатних измена –

прима се статут, којим се оснива засебан градски фонд у културне сврхе. Статут се шаље Савету града Новог Сада и путем њега Народној Управи на одобрење. Статут се прилаже овом записнику.

Бр. 5.

Велики капетан градски Др Александар Моч извештава, да је град Нови Сад до краја новембра о. год. издао друштву тзв. „Emberbaráti szövetség“ 131.433.70 К.

Решено, упутити питање о опстанку овога друштва градском представништву на решење.

Бр. 6.

Велики капетан Др Александар Моч извештава о смеру друштва тзв. „Demke“, у ком се налази и једна тачка, која захтева, да друштво шири дух Мађарства.

Решено, предложити Народној Управи, да друштво разреши.

Бр. 7.

Др Жарко Ковачевић, заменик великог капетана градског моли, да му се одреди плата по VII. плаћевном разреду, пошто је досад увек заменик великог капетана био додељен у виши плаћевни разред, него остали полицајни капетани.

С погледом на ревносну 16-годишњу службу Др Жарка Ковачевића молба му се уважава.

Бр. 8.

Јован Вахтл почасни редарствени капетан моли, да се уврсти у VIII. плаћевни разред, пошто је постављен за правог редарственог конципијента и добио почасни полицијско-капетански чин.

Молба се одбија.

Бр. 9.

Пододбор изаслат за оверење чланова оснивача нове организације Српског Народног Одбора извештава, да је у списак чланова оснивача узео све досадашње чланове одборске и све, који су се интересовали за рад одборски и долазили у његове седнице или га споља потпомагали у секцијама или ван ових, те који имају заслуга у сарадњи с њим.

Списак чланова оснивача прихваћен је по предлогу и допуњен с неколико имена. Има 91 члан оснивач, и по реду како су примани у чланство одбора, ово су:

1. Јаша Томић,
2. Аркадије Варађанин,

3. Др Игњат Павлас,
4. Др Милан Петровић,
5. Мита Ђорђевић,
6. Душан Тушановић,
7. Павле Татић,
8. Др Лаза Марковић,
9. Коста П. Миросављевић,
10. Др Миладин Свињарев,
11. поп Јоца Јовановић,
12. Лаза Миросављевић,
13. Душан С. Марковић,
14. Душан С. Монашевић,
15. Ђорђе Велић,
16. Богољуб Прешић,
17. Др Александар Моч,
18. Душан Лалошевић,
19. Стеван Дотлић,
20. Мита Клицин,
21. Др Тихомир Остојић,
22. Др Паја Јанковић,
23. Др Радивој Стратимировић,
24. Марко Вилић,
25. Јован Живојновић,
26. Влада Стефановић,
27. Љубомир Стефановић,
28. Душан Стакић,
29. Димитрије Кириловић,
30. Милан Поповић,
31. Жарко Васиљевић,
32. Коста Хаџи мл.,
33. Младен Прешић,
34. +Коста Јорговић,
35. Божидар Ковачић,
36. Др Јован Латинчић,
37. Др Бранко Николић,
38. Георгије Видицки,
39. Милан Ђирић, прота,

40. Др Жарко Стефановић,
41. Димитрије К. Теодоровић,
42. Др Стева Адамовић,
43. Милан А. Јовановић,
44. Сима Машић,
45. Љубомир Ђукић,
46. Рацко Поповић,
47. Глиша Мирковић,
48. Сава Оберкнежевић,
49. Др Сима Алексић,
50. Др Миливој Ковачевић,
51. Васа Стајић,
52. Јосип Бертић,
53. Блашко Рајић,
54. Матија Чаталинац,
55. Др Љубомир Апић,
56. Др Радивој Каленић,
57. Др Ђура Трифковић,
58. Душан Ковачевић,
59. Др Каменко Суботић,
60. Др Тоша Гавански,
61. Милан Радонић,
62. Вељко Миросављевић,
63. Миливој Матић,
64. Стојан Стакић,
65. Јован Храниловић,
66. Др Жарко Ковачевић,
67. Душан Илијн,
68. Влада Ненадовић,
69. Никола Ивковић,
70. Душан Ружић,
71. Милош Дотлић,
72. Др Људевит Мичатек,
73. Зденко Крно,
74. Стеван Милованов,
75. Федор Георгијевић,
76. Милан Кашанин,

77. Александар Замуровић,
78. Димитрије Шилић,
79. Тоша Јовановић,
80. Др Петар Летић,
81. Александар Шилић,
82. Ђорђе Шилић,
83. Милан Попић,
84. Др Милош Бокшаи,
85. Др Фернандо Кастел,
86. Иван Бранкован,
87. Светозар Лабуд Стакић,
88. Милан Француски,
89. Бошко Павловић,
90. Живко Ковановић,
91. Др Милан Матић.

Бр. 10.

Градски начелник и велики жупан новосадски Јован Живојновић чита наредбу Народне Управе, по којој има овај Народни Одбор изабрати градско представништво новосадско. Овом се наредбом довршује рад Српског Народног Одбора. Представништво се бира с тим упутством, да не може до даље наредбе мењати градско чиновништво и доносити уредбе и статуте.

Изасланик Народне Управе Др Игњат Павлас у име Народне Управе изриче захвалност Српском Народном Одбору, што је у најкритичнијем времену у интересу опће наше народне ствари радио родољубиво и пожртвовано и одано.

Извештач кандидационог пододбора, секретар Мита Ђорђевић извештава о предлогу овога пододбора и износи разлоге, који су пододбор руководили при састављању листе нових представника градских. Напомиње, да се пододбор сложио у том, да се бира 50 представника, да би се тако могли задовољити сви становници новосадски без разлике на веру; народност, друштвени положај и политичке странке. Чита имена предложених представника.

Пошто су се незнатне измене у листу учиниле, прешло се к избору.

Извештај градског начелника и великог жупана и читање наређења Народне Управе узима се на знање, као и захвалност Српском Народном Одбору. Решено, да се бира 50 представника. Предложена и у самој седници утврђена листа примљена је са 16 гласова против 6, три члана су се уздржала од гласања. За представнике изабрани су великом већином ови Новосађани:

1. Др Стева Адамовић,
2. Др Милош Бокшан,
3. Др Брук Геза,
4. Ђорђе Велић,
5. Марко Вилић,
6. Др Вилхелм Вилт,
7. Јозеф Гајзлер,
8. Гросингер Јанош,
9. Дицген Габор,
10. Јохан Дусинг,
11. Стеван Дотлић,
12. Ђока Дунђерски,
13. Бернат Ернст,
14. Иршаи Антал,
15. Душан Кенигштетлер,
16. Др Радивој Каленић,
17. Др Лајтнер Бене,
18. Фрањо Ловрековић,
19. Ђока Летић,
20. Коста Миросављевић,
21. Тоша Милић,
22. Др Људевит Мичатек,
23. Душан Монашевић,
24. Др Бранко Николић,
25. Ђока Обрадовић,
26. Палашти Андраш,
27. Милан Радонић,
28. Глиша Ракић,
29. Душан Ружић,
30. Лаза Саранда,

31. Гавра Сабљар,
32. Сава Стојковић,
33. Влада Стефановић,
34. Светозар Страјнић,
35. Јозеф Седлачек,
36. Сабо Јанош,
37. Секереш Балинт,
38. Павле Татић,
39. Јаша Томић,
40. Милан Француски,
41. Леополд Франк,
42. Др Балтазар Фајт,
43. Фат Ференц,
44. Хорват Лајош,
45. Фридрих Хес,
46. Јован Храниловић,
47. Ђура Хаднађев,
48. Матија Чаталинац,
49. Живан Шилић,
50. Јован Штрангаров.

Бр. 11.

Градски начелник и велики жупан Јован Живојновић у име Народне Управе разрешава Српски Народни Одбор у Новом Саду као власт.

Узима се на знање.

Оверава се у седници ликвидационог пододбора у Новом Саду
29. децембра 1918. [11. јануара 1919]

Мита Ђорђевић
секретар.

АркВарађанин
п. председник.

Записник

вођен у седници ликвидационог пододбора, изаслатог из средине Српског Народног Одбора у Новом Саду 29. децембра 1918. [11. јануара 1919]

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, п. председник

БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Јован Живојновић, Др. Павле Јанковић, Јован Храниловић, Др Бранко Николић, Лаза Миросављевић.

Бр. 1.

Чита се шездесетпрви записник Српског Народног Одбора од 22. децембра 1918. [4. јануара 1919]

Оверава се.

Бр. 2.

Чита се шездесетдруги записник Српског Народног Одбора од 23. децембра 1918. [5. јануара 1919]

Оверава се.

Бр. 3.

Министарство финансије у Београду обраћа се Српском Народног Одбору у Новом Саду с молбом, да се потребни материјал за инсталирање електрике у Београду, ако је прикупљен, преда повереницима, који ће у ту сврху бити из Београда изаслати.

Решено, известити о том Народној Управу за саобраћај и умолити је, да ствар извиди и министарство финансија о резултату непосредно известити.

Бр. 4.

Коло Занатлијске Омладине у Новом Саду подноси молбу и тражи материјалне помоћи, да може своју школу издржавати.

Молба се упућује новој организацији Српског Народног Одбора на решење.

Бр. 5.

Секретар Мита Ђорђевић извештава о решењима Српског Народног Одбора, по којима је овај одбор имао обавеза плаћања, и то:

1. Исплаћивање својих повереника цензора на цензури новосадске поште, телеграфа и телефона, по X. записнику свом од 27. октобра [9. новембра] 1918. бр. 8.;

2. Исплаћивање официра и подофицира бивше аустро-угарске војске, који су били одређени за пријем и смештај интернираних Срба из Србије приликом повратка њиховим кућама, по XI. записнику свом од 28. октобра [10. новембра] 1918. бр. 3.;

3. Исплаћивање чланова Српске Народне Страже, по XXVI. записнику од 10. [23] новембра 1918. бр. 5.;

4. Исплаћивање укупних трошкова оних официра и других лица, који су били у служби Српског Народног Одбора, по XXVI. записнику од 10. [23] новембра 1918. бр. 9.

5. Исплаћивање дневница етнографима, статистичарима и историчарима за обележавање нових државних граница Баната, Бачке и Барање, по XXXVI. записнику од 20. новембра [3. децембра] 1918. бр. 10. ;

6. Исплаћивање 1 пилота, 2 монтера и 1 шофера код новосадске Српске Ескадриле, по XXXIX записнику од 23. новембра [6. децембра] 1918. бр. 2.

7. Исплаћивање тројице радника запослених код Главне Војне Станице у Новом Саду, по 60. записнику од 21. децембра 1918 [3. јануара 1919] бр. 2.

8. Исплаћивање станова за странце у хотелима, по 47. записнику од 1. [14] децембра 1918. бр. 1.

Решено, сва наведена исплаћивања сматрају се за беспредметна, јер су лица под бр. 1. 2. 3. и 6. престала функционирати, под бр. 4. и 8. престаје обвеза већ тим, што је Српски Народни Одбор решен, под бр. 5., јер се етнографи и статистичари, нису ни прихватили посла, и под бр. 7. јер обавеза траје само до 1. јануара по ста. кал.

Бр. 6.

Секретар Мита Ђорђевић извештава о решењима Српског Народног Одбора, по којима овај Одбор има и надаље обавезе плаћања, и то:

1. Исплаћивање писара на машини Мирка Павковића и послужитеља Јована Жикића, по XXXVIII.¹ записнику од 16. [29] новембра 1918. бр. 5.

2. Исплаћивање болничарака, надзорника болница Саве Оберкнежевића и оправака у болницама по XXI. записнику и XXIX. од 6. [19] новембра и 13. [26] новембра 1918. бр. 7. 2 и 4.

3. Исплаћивање хране за интелигенте, који траже места, по 45. записнику од 30. новембра [13. децембра] 1918. бр. 3.

4. Исплаћивање књижевнику Милану Андрићу, по 58. записнику од 18. [31] децембра 1918. бр. 7.

Решено, исплаћивање под бр. 1. довршити до нове организације Српског Народног Одбора 6. (19) јануара 1919. а исплаћивања под бр. 2 и 3 вршити до краја јануара по н. кал. Остатак своте исплаћиваће Милану Андрићу подпредседник по уобичајеном начину.

Бр. 7.

Секретар Мита Ђорђевић извештава о обавезама, које имају разни дужници према овом Одбору, и то:

1. 40.000 К. упућено је преко Централног Кредитног Завода у

---

¹ У питању је грешка записничара, ради се о римском броју XXXIII, а не XXXVIII.

Новом Саду хрватској штедионици у Суботици за куповање папира за новине, по XXVIII. записнику од 13. [26] новембра 1918. бр. 1.

2. 1000 К. добио је позајмице управник српског позоришта „Орфеум“ Петар Христилић, по XIX. записнику од 5. [18] новембра 1918. бр. 8.

3. 10.000 К, а досад је премашена ова свота, добио је предујма Велики Народни Савет по XXXII. записнику од 15. [28] новембра 1918. бр. 11.

4. Новац за две трећине намирница од заостале одборове апровизације, уступљене граду Новом Саду, по XXXV. записнику од 18. новембра [1. децембра] 1918. бр. 3.

5. 5700 К. као предујам дат Народној Управи за Саобраћај ради исплате железничких чиновника на новосадској станици, по 45. записнику од 30. новембра [13. децембра] бр. 7.

6. 20.000 К. предујма Народној Управи за Саобраћај по 50. записнику од 5. [18] децембра 1918. бр. 1.

7. 50.000 К. предујма Друштву за Српско Народно Позориште, по 52. записнику од 8. [21] децембра 1918. бр. 3.

Решено, позвати Централни Кредитни Завод, да 40000 неупотребљених за куп папира у Суботици изиште натраг и уведу у активу Одборову; управника позоришта П. Христилића позвати преко великог капетана Дра А. Моча да позајмицу врати; позвати Велики Народни Савет, Народну Управу за Саобраћај и Друштво за Српско Народно Позориште да предујмове врате, а Централни Кредитни Завод да их заведе у активу Одборову и позвати Савет града Новог Сада да исплати по максималној цени уступљене намирнице, а своту такође завести у активу Одборову.

Бр. 8.

Секретар Мита Ђорђевић извештава, да су надзорници болница Др Милан Петровић и Сава Обркнежевић примили предујмове за издржавање болница.

Решено, позвати их, да предујмове обрачунају и евентуалне преостатке увести у активу Одборову.

Бр. 9.

Пошто се осим наведених позајмица налази у рачунима издавања и других позајмица, решено је, позвати књиговођство Централног Кредитног Завода, да по рачунима изведе и среди све позајмице и води их у књигама својим као потраживање Српског Народног Одбора.

Бр. 10.

На предлог члана Дра Павла Јанковића решено је, да се још једна седница ликвидационог пододбора одржи 4. (17) јануара о. год. у 4 сата по подне, а скупштина чланова оснивача Српског Народног Одбора у недељу 6. (19) јануара у 5 сати по подне ради спровођења нове организације.

Оверење извршено у седници ликвидационог пододбора у Новом Саду 4. (17) јануара 1919.

Мита Ђорђевић
секретар.

АркВарађанин
п. председник.

Записник

вођен у седници ликвидационог пододбора, изаслатог из средине Српског Народног Одбора, у Новом Саду 4. (17) јануара 1919. год.

ПРЕДСЕДАВА: Аркадије Варађанин, потпредседник

БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, секретар.

ПРИСУТНИ: Др Паја Јанковић, Јован Храниловић, Јован Живоновић, Лаза Миросављевић, Др Бранко Николић.

Бр. 1.

Чита се записник пододбора од 29. децембра 1918.

Оверава се.

Бр. 2.

Надзорник болница Сава Обркнежевић подноси рачуне предујмова, примљених из благајнице Одборове за време надзорништва Др Милана Петровића и његова, по којима има да преда салдо 347.22 К.

На знање. Рачуни се упућују књиговођству Централног Кредитног Завода на преглед.

Бр. 3.

Велики капетан Др Александар Моч саопћава молбу Команде места, по којој је потребан овој Команди тумач српско-мађар-

ско-немачког језика, а свота за издржавање тумача није предвиђена у војном прорачуну. Стога моли, да се за тумача одреди за 3–4 месеца по 200 К месечно.

Усваја се и одређује се 800 К.

Бр. 4.

Телеграфско Одељење Дунавске Дивизије подноси обрачун намирница, што их је Дунавска Дивизија приликом бављења у Новом Саду потрошила у хлебу, меду и зоби од апровизиције Одборове у Српском Учитељском Конвикту, што износи К 427.15

Пошто су намирнице даване од ратног плена, неће се и не може се узети никакве накнаде.

Бр. 5.

Хрватска Земаљска Банка д.д. подружница у Суботици извештава, да је за 120.000 табака папира за новине убележила на терет Српског Народног Одбора 14.400 К.

Решено, позвати штампарије Супек-Јовановића и Слободу, да по размеру примљена папира уплате горњу своту. Остатак од 25.600 К. изискаће се од Хрватске Земаљске Банке, те свих 40.000 К унети у активу Одборову.

Бр. 6.

Евген Марковић, судач из Батоње, заступник Прекоморишких Срба и Словака подноси писмен извештај о свом деловању у корист Прекоморишја и наводи потребу путовања у Париз на мировну конференцију, за који пут моли на располагање 20.000 К

Молба му се с препоруком упућује Народној Управи, пошто је овај Одбор разрешен као политичка власт, те не може ову ствар као агитациони форум и даље помагати.

Бр. 7.

Секретар Мита Ђорђевић извештава, да је потпредседника А.

Варађанина и њега позвао велики капетан Др. Александер Моч и прочитао им наредбу Народне Управе, одсек за унутрашње послове бр. 458/1918.–19., по којој редарствена власт има спровести код народних одбора ревизију рада њихова и пронаћи евентуалне повреде законске, те готовине у новцу заплени, а ако мисли неки Одбор ма у ком правцу продужити рад, поднеће молбу односно статуте Народној Управи на одобрење.

На знање. Поднеће се предлог седници чланова оснивача Српског Народног Одбора, која ће бити 6. (19) јануара о. г., да представком затражи продужење рада односно потврду својих статута и конституисање нове организације. Што се тиче ревизије рада, поднеће се редарственој власти сви записници Српског Народног Одбора у Новом Саду у препису на преглед.

Бр. 8.

Благајник Лаза Миросављевић извештава, да добровољни прилози са стране долазе Српском Народном Одбору и да месни трговци уплаћују народни порез, те пита, како да се у јавности објављују.

Решено, да се и даље у новинама главне своте износе и да се сви спискови прилагача скупе и среде, те о годишњици рада овога Одбора штампа и изда у књизи извештај о раду Српског Народног Одбора, у ком ће се изнети и сви прилози и имена прилагача. За сређивање прилога умолиће се уз хонорар наставница Јелка Павловићева.

Бр. 9.

Пошто се ликвидациони пододбор неће више сазивати у седнице, јер ће се 6. (19) јануара о. год. у седници чланова оснивача Српског Народног Одбора спровести нова организација и конституисање друштва избором председника, два потпредседника и три одбора, као секције друштвене, –

Решено је, да овај записник потпише потпредседник, секретар и члан Јован Храниловић. А сви записници Српског Народног Одбора и два записника ликвидационог пододбора са списима и пе-

чатом да се предају председништву нове организације.

Прочитано и оверено у Новом Саду 6. (19) јануара 1919.

Мита Ђорђевић
секретар

АркВарађанин
п. председник

члан пододбора
Јован Храниловић

II

ВЕЛИКА НАРОДНА СКУПШТИНА

Записник¹

о раду Велике Народне Скупштине Срба, Буњеваца и осталих Словена у Банату, Бачкој и Барањи која је одржана у Новом Саду 12. (25.) новембра 1918. У 11 сати пре подне прота Јован Храниловић, члан скупштине, поздравља скупштинаре и госте топло добродошлицом и позива известиоца Кандидационог одбора, да поднесе извештај.

Извештач Кандидационог одбора Мита Клицин извештава, да Одбор предлаже за претседнике Народне Скупштине ове посланике: Др. Бабијана Малагурског (Суботица), Божицара Поповића (Вршац), Др. Људевита Мичатека (Нови Сад), Др. Игњата Павласа (Нови Сад), Павла Татића (Нови Сад), Др. Славка Милетића (Вршац), Стевана Михалцића (Кишфалуба), Јована Храниловића (Нови Сад). За тајнике: Миту Ђорђевића (Нови Сад), Душана Тушановића (Нови Сад), Др. Јована Латинчића (Нови Сад), Др. Душана Бошковића (Панчево).

Скупштина их једногласно прима.

Претседник Јован Храниловић позива известиоца Одбора за оверење скупштинара Душана Тушановића, да поднесе извештај.

Извештач Одбора за оверење Душан Тушановић извештава, да су Срби, Буњевци и остали Словени у Банату, Бачкој и Барањи бирали скупштинаре за ову Народну Скупштину по напред објављеном Изборном реду на сваку хиљаду српских, буњевачких и осталих словенских душа бирали су по једног посланика. Ако преко хиљаде пређе број душа са 500, бира општина још једног (н. пр. на 5450 душа бира 5, а на 5501 бира 6 посланика). Општине

---

¹ Текст записника је преузет из: *Споменица ослобођења Војводине 1918*; друго издање, приредио Д. Његован, едиција Присаједињење 1918, књ. 2, Нови Сад 2017, 181–189.

које имају мање од 200 душа, имају право бирати у оној општини, која им је најближа, где могу за посланике изабрати и чланове прикључене општине. Општине изнад 200 до 1000 душа бирају једног посланика. Посланика може општина бирати не само из своје средине. За посланике могу дакле бити изабрани и чланови других општина. Избор посланика мора се обавити најдаље до 10. (23.) новембра о г. У недељу 11. (24.) новембра може се избор обавити само у том случају, ако би посланици могли доћи у Скупштину на време. Колико има душа која општина, исказаће за православне Србе дотична парохиска звања. За Буњевце исказаће Буњевачко-српски Народни одбор у Суботици, колики је број душа по општинама. Број словачких и руских посланика одредиће њихови Народни одбори према броју душа по општинама. Чим овај позив стигне, месни Пододбор Српског Народног одбора објавиће бубњем и другим начином, када ће се бирати општински посланици за Народну скупштину Срба, Буњеваца и осталих Словена. Где још нема месног Пододбора, ваља га одмах саставити из људи, који су својим радом стекли угледа и заказати дан избора. Посланици су дужни неизоставно да дођу у седницу Народне Скупштине. Право гласа имају сви мушки и женски чланови општине, који су навршили 20. годину живота. Ко је осуђен због каквог дела или је млађи од 20 година, треба да има увиђавности и да не дође на избор. Изабрат може бити сваки бирач. – На крају се дало упутство, како тече избор посланика, како се посланицима даје изборни записник и пуномоћ и како се пријављују С. Н. О. у Новом Саду. Према приспелим изборним записницима и пуномоћима заступљено је у Народној Скупштини 211 општина са 757 посланика. Није се пријавио из Тисасемиклуша 1 посланик, из Мачевића 1, из В. Кикинде 3 због болести. Од тих 757 посланика има 578 Срба, 84 Буњеваца, 62 Словака, 21 Рус, 3 Шокца, 2 Хрвата, 6 Немаца, 1 Мађар. Међу посланицима има и 7 женскиња: Милица Ј. Томић (Нови Сад), Мара К. Јовановића (Панчево), из Суботице: Катица Рајчић, Олга Станковић, Таза Манојловић, Мара Малагурска и Манда Сударевић.

Скупштина једногласно усваја извештај Одбора за оверење и проглашује, да су сви посланички избори правилно и ваљано извршени и да су тако мандати свих 757 посланика оверени.

Председник Јован Храниловић захваљује на досадашњем по-

верењу. Моли, да се даље вођење послова повери члану претседништва Др Игњату Павласу. Претседник Др И. Павлас: На дневном је реду, да Скупштина заузме политичко становиште, а које ће у облику политичке резолуције прочитати Јаша Томић.

Јаша Томић узима реч:² Косовски мученици! Сретно вам Ослобођење! Никада у животу нисам био толико уздрхтан као у овом тренутку. А видим вам на лицу, да сте и ви тако уздрхтани. Ми нисмо сами. Зар може бити, а да и ви не видите, како се у овој дворани налази и српска петстогодишња историја, досада тужна а сада озарена и насмејана. Може ли бити а да ви не видите у зраку ове дворане наше велике мртве, дух њихов. Може ли бити да и ви не видите, како на прозорима ове дворане ударају пахуљице белог снега, а у тим пахуљицама је дух оних, који се нису још ни родили и који ће тек доћи, дух будућности наше. Ми нисмо овде данас сами.

Говорник види, да је ту и дух великога нашег песника Змаја и наводи његове стихове, што их је тај велики песник певао баш за данашњи дан.

Говори о нашем решењу, да се прикључимо Србији и пита: Јесмо ли добро урадили? Ако питамо срце, казаће, учинили сте по мени; ако питамо памет, и она ће нам то казати. Није било могуће обратити се ма на коју другу државу, да нас заступа на светском дивану, на договору о миру. У Антанти има јачих држава од Србије, има их угледнијих, има их културнијих, али ни једна није тако омиљена као данас Србија. Србија је данас љубимац света.

Наш је положај овде тежак. Али кад ступи Србија, раскрвављена Србија на великом дивану, а кроз њене рањаве груди види се велика душа њена. Па кад та Србија каже: Изгубила сам силну крв! А у Банату, Бачкој и Барањи има много крви од моје крви, и та крв живи, и тамо живе кости мојих поломљених костију, које страдају, па кад та Србија каже: Дајте ми моју крв и моје кости, да би могла живети и ја и они, зар може бити државе на светском дивану, која је може и сме одбити? И Србија ће тражити ону крв и кости браће Буњеваца и других Јужних Словена, које су тако сличне њенима.

Говорник је говорио о питању Јужних Словена и рекао на крају.

---

² Говоре дословно овако, како је забележио и штампао „Српски лист“.

Најкраћи и најбољи пут за остварење тежња Срба, Хрвата и Словенаца води преко Београда.

– Тако и никако друкчије, зачуло се у Скупштини.

Затим је говорник прочитао прву одлуку и њене четири тачке:

- 1.) Молимо владу братске Србије, да на Конгресу мира заступа наше интересе.
- 2.) Прикључујемо се Краљевини Србији, која својим досадањим радом и развитком ујемчава слободу, равноправност, напредак у сваком правцу, не само нама, него и свима словенским па и несловенским народима, који с нама заједно живе.
- 3.) Овај наш захтев хоће да помогне уједно и тежње свију Југословена, јер је и наша искрена жеља, да Српска влада удружена са Народним већем у Загребу учини све, да дође до остварења јединствене државе Срба, Хрвата и Словенаца под водством Краља Петра и његове династије.
- 4.) И зато, да би ова Скупштина помогла са своје стране остварити јединствену државу свију Словена, Срба, Хрвата и Словенаца, бира два члана, који ће стајати на услузи српској влади: Јашу Томића (Нови Сад) и Блашка Рајића (Суботица) и бира два члана, који ће стајати на услузи Народном већу у Загребу: Др. Јована Манојловића (Суботица) и Васу Стајића (Нови Сад)

Код имена Блашка Рајића Скупштина се усталасала и изазвала Блашка Рајића на говорницу. Б. Рајић је рекао ово: Ја заиста нисам ни сањао, да би мене на овој Великој народној скупштини овака част запала. Дошао сам овамо као једноставан борац за нашу народну ствар. Изјављујем, да ја овај начин решења нашега питања, како је мало час извршен, са свим срцем поздрављам и уз њега пристајем. А сада дозволите, да вам простим пучким језиком кажем, како ја све то посматрам. Наша будућа југословенска држава је као јаје, из кога ће се излећи орао, који ће се дићи небу под облаке. Но као што јаје, ако је у њему само беланце, не вреди ништа, јер нема у њему садржине, жуманцета, тако ни Југословенство само за себе

не вреди ништа: оно би било само беланце у јајету, а садржај је овога јајета српски народ у Србији. Скупштина говорника поздравља: Живео поп-Блашко Рајић! Живела Србија!

Нећу овде разлагати, шта је Србија урадила: та о том данас говори сав велики свет, него хоћу у име мојега досад потлаченога, притиснутога, досада на уништење осуђенога народа (Живела наша браћа Буњевци!) јавно пред скупштином да захвалим Србији, што нас је својом неприсподобивом војском ослободила јарма и смрти. А вама, браћо, обећајем својом мужевном речи, да ћу на том мисту, на које ме уз г. Томића посласте, по најбољем свом уверењу и знању заступати нашу народну ствар. (Живео!)

Скупштина предложена одлуку са 4 тачке једногласно прима и кличе: Живела Србија! Живео Краљ Петар! Живео Наследник престола Александар! Живела Српска војска! Живела држава Срба, Хрвата и Словенаца! Живели Французи! Живела Антанта! Живела Америка!

Кад су се узвици стишали, известилац Јаша Томић наставља: Све што год нам не копа очи, даћемо од срца народима, који с нама живе, а нису Срби. И они имају права на живот. И језик њихов, и школе њихове и наставу њихову радо ћемо им ујемчити, јер то нас не боли. Радо ћемо им ујемчити поред равноправности сваки њихов развитак, јер у њихову развитку лежаће развитак нове државе и развитак човечанства. Ако у новој држави почнемо радити као што су они радили, ми би доживели њихову судбину и пропали, како су они пропали.

Затим говорник образлаже одлуку у погледу заштите мањине несловенске и оног дела српског, буњевачког и шокачког народа, који због даљине неће припасти овамо, те чита допуну првој одлуци:

– „Несрпским и несловенским народима, који остају у нашим границама, обезбеђује се свако право, којим желе да као мањина очувају и развијају своје народно биће.

А тако исто захтева Скупштина ова, да се оним Србима, Буњевцима и Шокцима, који и даље остају изван наших граница у другим државама, обезбеди правом заштите мањине њихов народни опстанак и развитак као право, да се ти Срби од српске државе могу

слободно културно и економски потпомагати и уопће се строго држати начина узајамности (реципроцитета).

Ово важи нарочито за Србе у Будимској Епархији и за Буњевце и Шокце изван граница наше државе, који ће остати изван оквира Српске земље, и којима се има обезбедити потребан део народно-црквеног иметка, односно прихода досадашње Карловачке Митрополије.“

Скупштина једногласно прима допуну прве резолуције с бурним одобравањем.

Председник Др И. Павлас: На дневном је реду решавање о питању управне власти.

Известилац Петар Коњовић образлаже другу резолуцију о постављању Великог народног савета и о извршном органу Народној управи. Друга резолуција гласи:

„Банат, Бачка и Барања у границама, које повуче Антантина балканска војска, проглашује се данас 12. (25.) новембра 1918. на Великој народној скупштини на основу узвишеног начела народног самодређивања оцепљеним, како у државноправном, тако и у политичком и привредном погледу од Угарске.

Због тога Народна скупштина поставља Велики народни савет, којем је извршни орган Народна управа.

Народни Савет чине 50 чланова, избрани из ове Народне скупштине. Народни савет доноси потребне уредбе и наредбе, поставља Народну управу и врши надзор над њом.

Народну управу чине ови одсеци.

1. Политички послови.
2. Унутрашњи послови.
3. Правосуђе.
4. Просвета (школа и црква).
5. Финансије.
6. Саобраћај.
7. Привреда.
8. Прехрана и Снабдевање.
9. Социјалне Реформе.
10. Народно Здравље.
11. Народна Одбрана.

На челу сваког Одсека стоји народни повереник са замеником и потребним особљем.

Народна управа управљаће означеном територијом на основу начела потпуне слободе и равноправности за све народе. Сваки грађанин има неоспорно право, да на свом матерњем језику општи са свима властима.

До коначног организовања наше државе Народна управа управљаће по могућности према постојећим законима и законитим наредбама.

Седиште Великом народном савету и Народној управи је Нови Сад.

Ако две стотине чланова ове Народне скупштине, која поставља Народни савет, ма из којег разлога у питањима администрације затражи поновни сазив Народне скупштине, дужан је Народни савет сазвати Народну скупштину у року од 14 дана.“

Скупштина једногласно уз бурно одобравање прима другу резолуцију.

Известилац Кандидационог одбора Мита Клицин предлаже у Велики народни савет 50 чланова, и то су: Д-р Јован Богданов, Пера Милорадовић, Д-р Душан Бошковић, Д-р Илија Ивачковић, Жива Витолић, Војин Бркић, Д-р Андрија Васић, Д-р Славко Жупански, Живко Терзин, Д-р Славко Милетић, Божидар Поповић, Д-р Васа Путник, Илија Белеслин, Д-р Светислав Михајловић, Коста Шевић, Д-р Сава Путник, Стојан Јакшић, Ђорђе Грујић, Д-р Никола Милутиновић, Стеван Михалцић, Блашко Рајић, Д-р Мартин Филипон, Д-р Мартин Матић, Д-р Стипан Војнић Тунић, Д-р Мирко Ивковић Ивандекић, Д-р Бабијан Малагурски, Шандор Рајчић, Војислав Станковић, Иван Војнић Тунић, Д-р Иван Абрамовић, Д-р Јован Петровић, Павле Татић, Душан Тушановић, Богдан Божанић, Д-р Људевит Мичатек, Зденко Крно, Јанко Булик, Јан Груњик, Симон Штарке, Јован Храниловић, Георгије Видицки, Мита Ђорђевић, Д-р Јован Латинчић, Мита Клицин, Д-р Јоца Лалошевић, Петар Коњовић, Стеван Маглић, Д-р Владислав Манојловић, Јован Вујић, Димитрије К. Тодоровић.

Скупштина их бира једногласно.

Председник даје реч Јану Груњику, словачком посланику из Петровца, који уз бурно клицање Скупштине чита изјаву Скупштине

изабраних заступника словачких општина у Бачкој, Банату и Срему, у којој изричу припојење држави Срба, Хрвата и Слованаца.

Скупштина узима једногласно на знање ову изјаву.

Скупштинар Мита Клицин предлаже, да се са ове скупштине пошаљу брзојавни поздрави Краљу Петру, Наследнику Престола Александру, Српској влади у Београду, Народном вијећу у Загребу, Народном Вибору у Прагу, Народном вијећу у Љубљани и владама свих савезника јуначке Србије.

Скупштина прима предлог с громовитим узвицима: Живели!

За оверење скупштинског записника изабрани су скупштинари: Јован Вујић (Сента), Божидар Поповић (Вршац), Др. Миливој Кенђелац (В. Кикинда), Др. Славко Жупански (В. Бечкерек) и Стеван Лакатош (Српски Елемир).

Посланици Народне скупштине и гости устају и певају Српску химну „Боже правде“, затим „Хеј Словени“ и „Лијепа наша домовина“.

Претседник Јован Храниловић поздравља Скупштину и захваљује јој на узорном реду и мудрој раду, поздравља сав народ наш: Србе, Хрвате, Словенце, Буњевце, Словаке, Шокце и Русе са узвиком: Нека Бог благослови дело наше! и завршује Скупштину.

Скупштина се разилази уз певање песме: „Орао кликће са висине“ са рефреном: „Ми смо с тобом Петре Карађорђевићу“.

Оверено у Новом Саду 15. [28] децембра 1918.

Божидар Поповић с. р.
Др. Славко Жулански с. р.

Др. Миливој Кенђелац с. р.
Јован Вујић с. р.

Стеван Лакатош с. р.

Записник

вођен у седници Велике Народне Скупштине у Новом Саду 27. фебруара 1919.

Председава: Др Славко Милетић, председник.

Бележи: Мита Ђорђевић, перовођа.

Бр. 1.

Председник Др Славко Милетић поздравља скупштину добродошлицом, напомиње, да је ова скупштина сазвана да бира народне посланике за привремено Народно Представништво у Београду и предлаже, да се бирају у одбор за оверење скупштинара: Божић Поповић, Др Мита Мушицки, Павле Татић, Војин Бркић, Мита Клицин и Др Владислав Манојловић.

Скупштина их једногласно прима с тим, да они уједно буду и чланови одбора за кандидацију.

Бр. 2.

Извештач одбора за оверење слупштинара Мита Клицин јавља, да је према поднесеним веровницама присутно 387 скупштинара, дакле натполовична већина свију чланова Велике Народне Скупштине и према том може доносити правоваљане закључке.

Узима се на знање.

Бр. 3.

Председник позива Скупштину да бира себи председнике и перовође.

Скупштина једногласно прима за председнике: Дра Славка Милетића, Божидара Поповића и Павла Татића, а за перовође: Миту Ђорђевића и Душана Тушановића.

Бр. 4.

Председник Др Славко Милетић извештава, да је на позив 286 скупштинара сазвао као председник Великог Народног Савета ову скупштину, да бира 24 посланика и 24 заменика за привремено Народно Представништво Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца, сазваног за 1. март 1919. у Београд. Позива скупштину, да се изјасни, узима ли овај сазив на знање и одобрава ли његов поступак.

Скупштина једногласно узима на знање и одобрава сазив Скупштине за избор посланика у привремено Народно Представништво.

Бр. 5.

Председник предлаже, да се дневни ред скупштински овако установи: 1.) Избор народних посланика. 2.) Попуњење упражњених места у ВНСавету. 3.) Питање о припадности Баната.

Скупштина прима предложени дневни ред.

Бр. 6.

Извештач Кандидационог одбора Мита Клицин извештава, да је Министарство унутрашњих дела преко Председништва Народне Управе за Банат, Бачку и Барању упутио позив, да се изабере 24 посланика и 24 заменика за привремено Народно Представништво у Београду. У седници ВНСавета од 26. фебруара о.г. заступала је мањина мишљење, да је Савет добио од Скупштине право привремене легислативе и да је једино Савет надлежан и позван, да бира посланике. После те изјаве удала се из седнице. ВНСавет решио је међутим, да право избора припада Скупштини, која је и Савет бирала и која има права да и сам Савет разреши. Да право избора посланика припада само Народној Скупштини, доказ је и то, што је Народна Скупштина од 12. [25] новембра 1918. изабрала деле-

гате и изаслала их за Београд и Загреб, а није право тога избора уступила ВНСвету. Стога позива Скупштину да приступи избору 24 посланика и 24 заменика, те предлаже:

За посланика:

1. Дра Славка Милетића (Вршац)
2. Дра Јована Манојловића (Суботица)
3. Дра Миту Мушицког (Панчево)
4. Божидара Поповића (Вршац)
5. Перу Милорадовића (Панчево)
6. Живана Витолића (Баранда)
7. Миту Клицина (Нови Сад)
8. Миту Ђорђевића (Нови Сад)
9. Владу Савића (Каменица)
10. Дра Александра Рокнића (Митровица)
11. Дра Миладина Свињарева (Нови Сад)
12. Дра Живка Продановића (Сентомаш)
13. Дра Душана Јојкића (Ст. Бечеј)
14. Косту Шевића (В. Кикинда)
15. Јована Вујића (Сента)
16. Душана Тушановића (Нови Сад)
17. Васу Кнежевића (Нови Сад)
18. Дра Милана Секулића (Нови Сад)
19. Дра Миту Тополовачког (Панчево)
20. Блашка Рајића (Суботица)
21. Дра Јоса Хајдук Војнића —"—
22. Дра Мартина Магића (Сомбор)
23. Ива Еветовића (Бач)
24. Игорa Штефанека (Ст. Паланка)

за његова заменика:

1. Дра Јована Михајловића (Панчево)
2. Јована Будишина (В. Кикинда)
3. Живка Терзина (В. Бечкерк)
4. Душана Јосимовића (Мол)
5. Љубишу Марцикића (Ст. Паланка)
6. Душана С. Монашевића (Нови Сад)
7. Дра Светислава Михајловића (Нови Сад)
8. Христифора Свирчевића (Темишвар)
9. Јашу Мркшића (Ада)
10. Дра Светислава Новака (Вуковар)
11. Марка Вилића (Нови Сад)
12. Дра Витомира Лудајића (Сента)
13. Божидара Борђошког (Сомбор)
14. Јанка Перића (Чуруг)
15. Дра Јанка Шијачића (Сентомаш)
16. Богдана Еремића (Меленци)
17. Милана Златанића (Вршац)
18. Тиму Радованчева (Црепаја)
19. Николу Зорића (Долово)
20. Јошка Малагурског (Суботица)
21. Дра Стипана Војнића Тунића —"—
22. Војислава Станковића (Суботица)
23. Лојза Будановића (Баја)
24. Душана Ритопечког (Делиблато)

Скупштина једногласно прихвата предлог и бира предложена 24 кандидата за посланике у привремено Народно Представништво у Београду, а тако исто и 24 предложена заменика.

Бр. 7.

Извештач Мита Клицин јавља, да је у седници ВНСавета од 26. фебруара о.г. десеторица чланова ВН. Савета: Др Јован Петровић, Јован Храниловић, Др Јован Богданов, Др Никола Милутиновић, Др Душан Бошковић, Илија Белеслијин, Петар Коњовић, Стојан Јакшић, Др Јован Латинчић, и Др Илија Ивачковић поденело изјаву, да се не слажу с тим, да Народна Скупштина бира посланике, да је незаконито сазвана и да због тога напуштају сваки рад у ВНСавету и Народној Скупштини. С том изјавом сложио се и члан Савета Др Сава Путник. Према том предлаже, да Народна Скупштина њихова места новим избором попуни и предлаже: Дра Миту Мушицког (Панчево), Дра Миладина Свињарева (Нови Сад), Саву Лудајића (Мол), Душана Јосимовића (Мол), Јашу Мркшића (Ада), Дра Душана Јојкића (Ст. Бечеј), Љубишу Марцикића (Ст. Паланка), Богдана Еремића (Меленци), Милана Влаовића (В. Кикинда), Тиму Радованчева (Црепаја) и Марка Нешића (Нови Сад).

Скупштина узима на знање извештај Мите Клицина и једногласно бира за чланове ВНСавета предложену једанаесторицу, и то Дра Миту Мушицког и другове.

Бр. 8.

Члан Мита Клицин расправља питање, коме да припадне Банат и износи историјске податке несрпских историчара, који доказују, да Срби имају неоспорно право на Банат и ставља овај предлог: Народна Скупштина за Банат, Бачку и Барању моли Конференцију Мира у Паризу, да Банат прикључи Краљевству Срба, Хрвата и Словенаца, пошто је Банат од VI. века већ насељен српским и словенским живљем, па од VI. века био средиште свих српских покрета и српске културе. И по признању мађарских историчара српски и словенски елеменат је аутохтони живаљ, док су остали елементи помоћу државне власти тамо колонизирани, у намери, да потисну

српски елеменат. Румуни су се тек у XVIII. веку доселили у већем броју. Историја не бележи ни један румунски покрет у Банату. Док су Срби већ у XV. веку имали у Банату шест српских владичанстава и 17 српских православних манастира, Румуни нису имали ниједног манастира и ниједног владичанства. Српски је живаљ међутим гоњењем примораван, да се сели из Баната.

Члан Ђорђе Поповић износи и приказује мапе, израђене према статистичким подацима саме државе Угарске, које такође доказују, да српски народ има етнографска и историјска права на Банат.

Скупштина уз бурно повлађивање једногласно усваја поднесен предлог и решава, да се ова одлука достави Вилзону, Лојд – Жоржу и Клемансу.

Бр. 9.

Председник позива скупштину да бира чланове за оверење овога записника.

Скупштина једногласно бира Душана С. Монашевића и Војина Бркића.

Бр. 10.

Председник Др Славко Милетић захваљује скупштинарима на лепом одзиву и достојанственом држању и затвара скупштину.

Скупштина се разилази уз узвике: Живео председник!

Мита Ђорђевић
перовођа

Др Славко Милетић
председник

Овераваше:
Војин Бркић
Душан С. Монашевић

III

ВЕЛИКИ НАРОДНИ САВЕТ

Записник

вођен у седници Великог Народног Савета у Новом Саду, 12. [25] новембра, 1918. год.

Присутни: Др Јован Лалошевић, Георгије Видицки, Др Сава Путник, Петар Коњовић, Божидар Поповић, Стеван Маглић, Блашко Рајић, Др Светислав Михајловић, Илија Белеслијин, Стеван Михалцић, Пера Милорадовић, Др Јован Манојловић, Дим. К. Тодоровић, Душан Тушановић, Др Јован Петровић, Др Славко Милетић, Мита Клицин, Павле Тагић, Др Душан Бошковић, Зденко Коно, Др Јован Латинчић, Др Славко Жупански, Др Бабијан Малагурски, Војислав Станковић, Др Мартин Матић, Шандор Рајчић, Др Иван Абрамовић, Др Стипан Војнић Тунић, Др Мирко Ивковић Ивандекић, Иван Војнић Тунић, Живко Терзин, Коста Шевић, Жива Витолић, Војин Бркић, Богдан Божанић, Стојан Јакшић, Ђорђе Грујић, Др Никола Милутиновић, Др Андрија Васић, Др Јован Богданов, Јанко Буњик, Јан Груњик, Само Штарке, Др Илија Ивачковић, Др Мартин Филипон, Јаша Томић, Мита Ђорђевић, Јован Храниловић.

Бр. 1.

Члан В. Н. Савета Др Сава Путник позива чланове, да се конституишу.

Привремено, до сталног конститујисања бира се за председника Јован Храниловић, за перовођу Мита Ђорђевић.

Бр. 2.

Пре дневног реда чита члан Народне Скупштине Др Игњат Павлас телефонски реферат Народног Вијећа у Загребу о своме данашњем положају и становишту према српској влади у Београду и Народној Скупштини у Новом Саду.

Решено, да се о реферату за сада не расправља, и да се преда заступницима Народне Скупштине код Српске Владе у Београду Јаши Томићу и Блашку Рајићу.

Бр. 3.

Прелази се на спровођење организације В. Н. Савета. У одбор за састављање пословника В. Н. Савета и устојства за Народну Управу бирају се: Др Јован Лалошевић, Др Светислав Михајловић, Др Славко Жупански, Др Јован Манојловић, Др Мартин Филипон, Др Бабијан Малагурски, Др Душан Бошковић, Др Сава Путник, Др Мартин Матић, Војин Бркић и Јанко Груњик.

У одбор, који ће предложити кандидате за чланове Народне Управе бирају се: Др Славко Милетић, Илија Белеслијин, Дим. К. Тодоровић, Мита Клицин, Божидар Поповић, Петар Коњовић, Ђорђе Грујић, Др Стипан Војнић Тунић, Само Штарке, Војислав Станковић, Др Јован Латинчић, др Андрија Васић и Пера Милордовић.

Оверено у Седници В. Н. Савета у Новом Саду 14. [27] новембра 1918.

Мита Ђорђевић
перовођа.

Јован Храниловић
председник

ЗАПИСНИК

вођен у седници Великог Народног Савета у Новом Саду 13.
[26] новембра 1918. год.

Председава: Јован Храниловић
Бележи: Мита Ђорђевић, перовођа.

Присутни: Илија Белеслијин, Др Сава Путник, Др Јован Петровић, Др Јован Лалошевић, Стеван Маглић, Божидар Поповић, Георгије Видицки, Др. Светислав Михајловић, Ђорђе Грујић, Др Јован Манојловић, Петар Коњовић, Зденко Крно, Јан Булик, Др Мартин Филетон, Пера Милорадовић, Војин Бркић, Дим. К. Тодоровић, Павле Татић, Др Душан Бошковић, Жива Витолић, Др Јован Латинчић, Др Мартин Малић, Др Стипан Војнић Тунић, Др Јован Петровић, Коста Шивић, Богдан Божанић, Др Илија Ивачковић, Јан Груњик.

Бр. 1.

Референт Одбора за пословник Великог Народног Савета Др Сава Путник реферише и чита нацрт пословника.

После претреса нацрта и незнатних измена у њему – једногласно прима се пословник, с тим, да се штампа и подели члановима Великог Народног Савета.

Бр. 2.

Референт истог Одбора др Светислав Михајловић реферише и чита нацрт Устројства за Народну Управу у Новом Саду.

После претреса и незнатних измена у њему – једногласно при-
ма се Устројство, с тим, да се штампа и раздели члановима Великог
Народног Савета и Народне Управе у Новом Саду.

Бр. 3.

Предузима се на основу пословника конституисање Великог
Народног Савета.

Једногласно су изабрани за председника Др Славко Милетић,
за потпредседнике Др Јован Латинчић и Павле Татић, перовође
Мита Ђорђевић и Др Илија Ивачковић.

Бр. 4.

Досадашњем председнику овога Савета Јовану Храниловићу
изјављује се захвалност на мудрој вођењу седница.

Оверено у седници Великог Народног Савета у Новом Саду 15.
[28] децембра 1918.

Мита Ђорђевић
перовођа

Др Славко Милетић
председник

ЗАПИСНИК

вођен у седници Великог Народног Савета у Новом Саду 14.
[27] новембра 1918. год.

Председава: Др Јован Латинчић, потпредседник
Бележи: Мита Ђорђевић, перовођа

Присутни: Др. Јован Лалошевић, Др Светислав Михајловић,
Др Сава Путник, Јован Храниловић, Георгије Видицки, Стеван
Маглић, Јан Груник, Зденко Крно, Јан Булик, Др Мартин Филипон,
Коста Зевић, Жива Витолић, Војин Бркић, Ђорђе Грујић, Др Душан
Бошковић, Илија Белеслијин, Павле Татић, Димитрије К. Тодоро-
вић, Богдан Божанић, Мита Клицин, Др Илија Ивачковић, Пера
Милорадовић, Др Мартин Матић, Јаша Томић, Блашко Рајић, Сте-
ван Михалцић.

Бр. 1.

Да би се одлуке Велике Народне Скупштине масама народа на-
шег објавиле и да би се историјски моменат Народне Скупштине
Великог Народног Савета и Народне Управе тачно обележио –

решено је, да се одлуке Народне Скупштине засебно одштам-
пају на српском језику, а тако и на другим језицима и да се разнесу
по народу даље

да се изда „Споменица“ у којој ће бити опис Народне Скупшти-
не, одлуке, избори, имена скупштинара и др.

У уреднички Одбор за „Споменицу“ бирају се: Др Јован Латин-
чић, Мита Клицин, Јанко Перић, Павле Татић и Мита Ђорђевић.

Бр. 2.

Делегати Народне Скупштине Јаша Томић и Блашко Рајић извештавају да су били у Београду и поднели извештај о раду Народне Скупштине. Највиши политички и војнички форум примили су одлуке и рад Народне Скупштине с пуним задовољством и одобрењем.

Узима се на повољно знање.

Бр. 3.

Приступа се избору Народне Управе, за Банат, Бачку и Барању према одлуци Народне Скупштине.

Једногласно се бирају ови народни повереници и заменици за одсеке:

- I. Председништво и политички послови:
Народни повереник: Др Јован Лалошевић
заменик: Петар Коњовић.
- II. Унутрашњи послови:
Народни повереник: Др Игњат Павлас
заменик: Др Светислав Михајловић.
- III. Правосуђе:
Народни повереник: Др Август Рат
заменик: Др Јован Петровић.
- IV. Просвета (школа и црква):
Народни повереник: привремено до сталног
попуњења: Др Јован Лалошевић
заменик: Др Милан Петровић.
- V. финансије:
Народни повереник: Др Владислав Манојловић
заменик: за сада место није попуњено.
- VI. Саобраћај:
Народни повереник: Стеван Славнић
заменик: Миливој Матић.
- VII. Привреда:
Народни повереник: Мита Клицин
заменик: Др Миливој Ковачевић.

- VIII. Прехрана и снабдевање:
Народни повереник: Др. Коста Поповић
заменик: Димитрије К. Тодоровић.
- IX. Социјалне реформе:
Народни повереник: Душан Тушановић
заменик: Др Мита Топаловачки.
- X. Народно здравље:
Народни повереник: Др Лаза Марковић
заменик: Др Сима Алексић.
- XI. Народна одбрана:
Народни повереник: Душан Попов.
Заменик: Ђура Барако.

Бр. 4.

Присутни народни повереници и њихови заменици Др Јован Лалошевић, Др Игњат Павлас, Мита Клицин, Др Светислав Михајловић, Петар Коњовић и Димитрије К. Тодоровић полажу према Устројству за Народну Управу свечану заклетву.

Узима се на знање.

Бр. 5.

Пошто Народна Управа не може одмах отпочети свој рад – позивају се, како Српски Народни Одбор у Новом Саду, тако и сви месни Народни Одбори, да продуже свој организаторни рад све докле, док не добију упутства од Народне Управе, да рад обуставе.

Оверава се у седници Великог Народног Савета у Новом Саду 15. [28] децембра 1918.

Мита Ђорђевић
перовођа

Др Славко Милетић
председник

ЗАПИСНИК

вођен у седници великог Народног Савета у Новом Саду, 15. (28) децембра 1918. год.

ПРЕДСЕДАВА: Др Славко Милетић
БЕЛЕЖИ: Мита Ђорђевић, перовођа.

ПРИСУТНИ: Др Јован Богданов, Пера Милорадовић, Др Душан Бошковић, Др Илија Ивачковић, Жива Витолић, Војин Вркић, Др Андрија Васић, Др Славко Жупански, Живко Терзин, Божидар Поповић, Коста Шевић, Др Никола Милутиновић, Др Мартин Филипон, Др Мартин Матић, Др Бабијан Малагурски, Војислав Станковић, Иван Војнић Тунић, Др Иван Абрамовић, Др Јован Петровић, Павле Татић, Душан Тушановић, Др Људевит Мичатек, Јан Булик, Јован Храниловић, Др Јован Латинчић, Мита Клицин, Др Јован Лалошевић, Петар Коњовић, Стеван Маглић, Др Владислав Манојловић, Димитрије К. Тодоровић, Зденко Крно, чланови.

Д е л е г а т и: Др Јован Манојловић, Јаша Томић, Васа Стајић.

И з а с л а н и к Српске Владе у Београду: Др Михајло Поповић, бивши министар финансија.

Бр. 1.

Председник Др Славко Милетић позива перовођу, да установи, колико је чланова великог Народног Савета у седници.

Извештава, да су чланови Др Сава Путник, Др Васа Путник, Јан Груњик и Само Штарке извинили свој изостанак због болести.

На знање. Присутна су 34 члана, дакле довољан број за доношење правих и ваљаних закључака.

Бр. 2.

Председник отвара седницу и поздравља присутне добродошлицом, а посебно изасланика Српске Владе у Београду Дра Михајла Поповића.

На знање.

Бр. 3.

Председник подноси дневни ред, што га је установило председништво за ову седницу, који гласи:

1. Оверење записника В. Н. Савета и Народне Скупштине.
  2. Извештај В. Н. Савета о раду свом.
  3. Извештај председништва В. Н. Савета и председништва Народне Управе о конферисању у Београду.
  4. Расправљање о становишту, које треба да заузме В. Н. Савет наспрам најновије консталације у Београду.
  5. Извештај Народне Управе о досадашњем раду.
  6. Евентуални извештаји и предлози.
- Усваја се предложени дневни ред.

Бр. 4.

Читају се записници седнице В. Н. Савета од 13. и 14. новембра ове године.

Оверавају се без примедбе.

Бр. 5.

Чита се записник Велике Народне Скупштине од 12. [25] новембра 1918. год.

Узима се на знање и поднеће се изабраним члановима Народне Скупштине за оверење записника на потпис.

Бр. 6.

Потпредседник Др Јован Латинчић подноси извештај председништва В. Н. Савета о раду му до данашњег дана, који гласи:

„1. З а п и с н и ц и. После одржане три седнице Великог Народног Савета 12. [25] 13. [26] и 14. [27] новембра о. год. састављен је записник велике Народне Скупштине од 12. [25] новембра о. год. потписан од Новосађана председника и перовођа скупштинских и са изводом записника В. Н. Савета о избору Народне Управе поднесен је Краљевској Српској Влади у Београду, ради узимања на знање и одобрења.

2. П о с л о в н и к и У с т р о ј с т в о. Према решењу В. Н. Савета штампан је Пословник В. Н. Савета и Устројство за Народну Управу у Новом Саду. Чланови Народне Управе добили су Устројство, а Пословник раздаће се члановима В. Н. Савета у овој седници.

3. О д л к е Н а р о д н е С к у п ш т и н е. Са штампањем одлука Велике Народне Скупштине ишао је рад: споро, с једне стране што се добри превађачи нису убрзо нашли, с друге стране, што штампарије, ма да се на четири стране радило, нису могле увек на време готове бити, због тога, што им је електрична струја често била ускраћивана. Иначе нисмо ствар гонили из разлога, што нам саобраћајна средства нису доста поуздана била и што се поштанске и железничке пошиљке у опће нису примале.

4. С п о м е н и ц а. Уреднички одбор за Споменицу отпочео је такође свој рад прибирајући потребно градиво за њу. Намеран је да ова Споменица обухвата и рад првих седница В. Н. Савета и Народне Управе.

5. З а к л е т в е. Осим шесторице повереника и њихових заменика у Народној Управи, који су према 27. чл. Устројства положили заклетве у самој седници В. Н. Савета од 14. [27] новембра о. год. накнадно су положили заклетве 21. новембра [4. децембра] о. год. у руке потпредседнику Дру Јовану Латинчићу чланови Народне Управе за правосуђе: Др Јован Рат и Др Јован Петровић, за просвету Др Милан Петровић, за финансије Др Владислав Манојловић, за саобраћај Стеван Славнић и Миливој Матић, за привреду Др Миливој Ковачевић, за прехрану и снабдевање Др Коста Поповић, за народно здравље Др Лаза Марковић и Др Сима Алексић и за

народну одбрану Ђура Барако. А 6. [19] децембра о. год. положио је заклетву и повереник за народну одбрану Душан Попов. Једино повереник и заменик за социјалне реформе Душан Тушановић и Др Мита Тополовачки нису до данас положили заклетве.

6. П р е д у ј а м. Да би се могли покрити најпотребнији издаци, што их је В. Н. Савет имао са своје стране и од стране Народне Управе, узело је председништво предујам од 10.000 К. код Српског Народног Одбора у Новом Саду. Издаци до данас износе 8268.60 К. Ови издаци ваља да нађу покрића код Народне Управе.

7. П р о р а ч у н. Како је председништво Народне Управе тражило за прорачун податке, колика је максимална потреба В. Н. Савета годишње за хонорирање часништва канцеларијског особља и послуге, колико за дневнице чланова В. Н. Савета и колики је максимални трошак за разне издатке: прибор, осветљење, огрев, итд. – то је председништво ове податке за прорачун о потребама В. Н. Савета послало: 1. Хонорирање часништва, канцеларијског особља и послуге годишње 20.000 К. 2. Дневнице, путни трошкови и друго по 50 К. дневно за 100 дана 380.000 К. 3. Разни издаци: стан, прибор, осветљење, огрев итд. 100.000 К. свега 500.000 К.

8. П о з д р а в и. Одмах на дан велике Народне Скупштине према решењу јој одаслани су преко овдашње Војне Команде брзојавни поздрави Краљу Петру, наследнику престола Александру, Српској Влади у Београду, Народном Вијећу у Загребу и Љубљани и Народном Вибору у Прагу и владама свих савезника Србије. У име В. Н. Савета одмах после доласка војводе Петра Бојовића поздравио га је потпредседник Др Јован Латинчић и перовођа Мита Ђорђевић с неколико чланова овога Савета. О Крсном имену дома Карађорђевића и дану рођења наследника престола било је више чланова овога Савета на свечаном благодарењу у цркви.

9. С а з и в с е д н и ц е В. Н. С а в е т а. Председништво Народне Управе замолило је председништво В. Н. Савета у моменту, кад се образовала централна влада у Србији, да сазове чланове В.Н.С. у седницу. Но касније је одустало од журна сазива, јер се Влада није била потпуно конституисала, а и Народна Управа требала је времена, да утврди предлог за прорачун и да спреми извештај свој. Међутим је Српска Влада у Београд позвала ово председништво на договор, о чему ће бити овде засебан извештај поднесен. И пошто

се показала потреба сазива В. Н. Савета, још из Београда путем телефона позвало је часништво, да кратким путем сазове у ову седницу, што је и извршено телеграфским и телефонским путем.“

Извештај се узима с одобрењем на знање с тим, да се део извештаја о предујму и рачунима подносе прегледачима рачуна, који ће у овој седници бити изабрани.

Бр. 7.

Председник ставља на дневни ред извештај Народне Управе о досадашњем раду, о конферисању код Српске Владе у Београду и о становишту, које ће В. Н. Савет заузети наспрам најновије констелације у Београду.

Председник Народне Управе Др Јоца Лалошевић подноси извештај Народне Управе, који гласи:

„Велики Народни Савет поставивши Народну Управу поверио је нама, да извршимо резолуцију Народне Скупштине, којом је иста изрекла, да се откида од Угарске и узима власт у своје руке.

Пре него што би отпочели свој посао, сматрасмо за дужност да одмах предстанемо срп. краљ. Влади, да се тамо представимо, и замолимо инструкције. Г. министар Протић ме је том приликом примио, и изјавио своје задовољство, што је Народна Скупштина такову резолуцију донела, којом је у оно доба по речима госп. министра велике услуге учинила Србији; изјавио је, да Влада прима резолуцију, признаје нас као Народну Управу и рекао нам је, да свој посао отпочнемо. Нарочите и специјалне инструкције нема да нам да, али ће изаслати госп. Мику Поповића, који ће нам својим саветом у помоћи бити и одржавати међу нама и владом краљ. Србије везу. Такова смо усмена уверавања: да нас Српска Влада признаје, добили више пута, али каквим формалним актом нас нису признали.

Народна Управа је по томе приступила послу. Морам нагласити, да је пред нама стајао и по опсежности и по значају и по важности један огroman посао. Ишчупати из руке угарских власти целу администрацију широких области покрајина Баната, Бачке и Барање, те организовати сав строј државног живота, био би велик и тежак посао и онда, када би нам у изобиљу стојала на расположењу и сва по-

требна средства и сви потребни људи. А какав је то посао онда када поред те организаторске задаће морадосмо сами да набављамо и прву оловку, први табак папира, прву столицу и приви писаћи сто, то се не може да замисли. Па поред свих великих тешкоћа и поред краткоће времена, ми са мирном савешћу смемо да тврдимо, да смо учинили колико је људски могуће било. Сви одсеци данас стоје са до детаља израђеном организацијом и програмом рада и делокруга свог. У Торонталској и Бачкој жупанији политичка власт је у нашим рукама, те се живо ради на организацији извршних органа у свима општинама и срезовима. Учињена су потребна расположења, да се постави погранична стража, да се на граници организује пошта и цензура, да се регулише отправљање животних намирница и индустријалних продуката, да се регулише финансијско пословање, да се пропише и убира пореза и пристојбе и потрошарине, да се дође до потребних података за склапање буџета, да се регулише пословање гледе привреде и народног здравља. Основао је званичан лист и организовао пресбиро, издата су важна наређења у одсеку правосуђа, преуговорљена и начелно решена организација жандармерије и отправљена сва акта текућих послова. Што се није могло више урадити и постићи, томе заиста нисмо ми криви. Нека ми је дозвољено, да наведем тешкоће, које су нам сметале и које не бесмо кадри отклонити. Прва тешкоћа је поникла у Темишвару. Ми смо и за град Темишвар и за жупанију темишварску и поседнуте крајеве Крашо-Северинске жупаније поставили великог жупана у особи г. Дра Мартина Филипона. На жалост нисмо га могли увести у звање, јер је тамошња команда посадне српске војске тога мишљења била, да би тај наш акт био неопрезан, те на своју руку са другим меродавним факторима покушала решити питање, како да се те покрајине уведу у целину наше нове отаџбине. Решење још није пало, још увек се чине разни покушаји, али морамо признати, да и дотле, док се не испостави сасма јасно, дали ће ти покушаји успети или не, у Темишвару и околини нисмо ми господари ситуације, него у тим крајевима влада туђа сила и моћ, што свакако не служи на корист општој нашој ствари. Друга тешкоћа је искрсла у Печују и Барањи. Г. Др Тунић-Војнић, кога смо поставили великим жупаном за Печуј и Барању, наишао је тамо на такове тешкоће, да су му оне одузеле вољу за даљи рад и он је демисионирао, пре него

што је заузео то место. Воде се сада преговори, кога да пошаљемо тамо, но ти преговори до данас не уродише жељеним успехом, те се тако и за те крајеве не може тврдити, да стоје под нашом влашћу, мада нас војна администрација успешно помаже у тим крајевима. Трећа и највећа тешкоћа, због које не могосмо развити интензивнији рад, не могосмо се свом расположивом снагом заронити у темељан и свестан рад, беше неразбистрен наш политички положај, и нерешивост финансијског питања. Да би могли сву власт узети у своје руке, и спровести и у пракси у животну организацију, која је у појединим одсецима на папиру тако лепо и детаљно израђена била, ваљало је располагати потребним материјалним средствима. До тих материјалних средстава се пак могло доћи само онда, када би наш положај добио правну основу, добио форму легалности, дакле признање надлежних и меродавних фактора у новој отаџбини нашој. То признање, ту правну основу смо ми тражили не једанпут, али смо свагда добијали само усмена уверавања и нека врло мутна упутства, акта пак о томе, да смо ми призната легална власт, која је позвана, да у овим крајевима врши ексекутиву државне воље, не добисмо ни сада. То је узрок, што је сваки наш покушај да каквом финансијском операцијом дођемо до потребног новца, остао безуспешан, и то је узрок што празних руку не можемо се и не смедосмо се упустити у посао велике концепције и далеких последица.

Овај фатални циркулус вициозус (*circulus vitiosus*) нас је приморао, да поново затражимо, да се разбистри наш одношај према влади и учинили смо то и зато, што се међувремено указом прогласило уједињење свих југословенских покрајина и успостава јединствене државе Срба, Хрвата, Словенаца, те поставила централна влада за све ове покрајине. Предстали смо дакле дана 12/25. децембра 1918. скупа са председништвом Великог Народног Савета г. министру председнику Протићу, који нам је на питање наше децидирано одговорио, да и ове покрајине дакле и Банат, Бачка и Барања чине саставни део јединствене државе Срба, Х. С. те да се власт централне владе простире и на ове територије. Према томе дакле сасвим је природно, да двома владама на једном територију нема места, те да ова Народна Управа треба да демисионира, што смо и закључили, да учинимо, те о томе брзојавно известисмо министарство, а замолисмо и сазив Савета, да бисмо му нашу одлуку

подастрли. Међутим тог дана одржао је министарски Савет седницу, те нас је овом депешом известио о свом решењу:

[1] Водећи рачуна о изјављеној жељи за уједињењем и тим поводом, што је његово Краљ. Височанство Престолонаследник Александар именовао државну владу за цело краљевство Срба, Хрвата и Словенаца, чиме је задовољено и жељи Ваше Народне Скупштине да се целокупни народ уједини, сматрам за своју дужност а по овлашћењу министарског савета да обратим пажњу Народне Управе на потребу, да Народна Управа преко министра унутрашњих дела поднесе своју оставку, како би се могла образовати нова управа према новој ситуацији, која је актом проглашења државног уједињења постала. – потпис: Прибићевић. [1]

На ову депешу поднесосмо телеграфски нашу оставку и о томе извештавамо и чланове Великог Савета.

Хоћу још само да напоменем, да је приликом аудијенције год г. Протића нама саопштено било, да ће и поред централног министарства постојати нека врста покрајинске владе и да ће нас актом потврдити било нас на-ново наименовати, било пак посредно тако признати, да се изда акт г. Мики Поповићу, као владином поверенику, да ради са покрајинском владом у споразуму. Но како се то питање решило после у министарском Савету, о томе у депеши нема спомена.

Овим држим, да сам исцрпао све, о чему бих могао и требао да известим славни Савет, те молим, да се, како ово моје извешће, тако и демисија целе Народне Управе узме на знање.“

Затим председник Народне Управе усмено даље извештава о конферисању са Српском Владом у Београду и о најновијој конституацији. Мишљење је, да се неки портфељи Народне Управе пренесу у Народну Владу у Београд, а неки да остану у Новом Саду. За Народну Скупштину у Београду испослаће се одавде извесни број делегата, који ће заступати Банат, Бачку и Барању, али је остало отворено питање, хоће ли ове делегате бирати велика Народна Скупштина или велики Народни Савет.

Члан Војин Бркић предлаже, да због нејасне ситуације пређе велики Народни Савет у Београд и тамо продужи седнице све дотле, док се са Српском Владом не рашчисте питања, која су на дневном реду и док се не постигне споразум.

Члан Јаша Томић предлаже, да Велики Народни Савет прими оставку Народне Управе, јер оставка одговара парламентарним правилима, и да је позове, да продужи свој рад привремено, и даље, док влада у Београду не именује нову управу или не учини ново расположење.

Члан Др Људевит Мичатек предлаже, да Велики Народни Савет изрази своју жељу српској влади у Београду, да Народна Управа провизорно и даље ради на основу свога устројства као покрајинска организација. А ако српска влада узиште каква специјална разјашњења, да их даде председништво Савета и Народна Управа.

Пошто су за један или други предлог говорили чланови: Др Јован Петровић, Јован Храниловић, Др Мартин Филипон, Др Владислав Манојловић, Др Мартин Матић и Петар Коњовић – а Војин Бркић повукао свој предлог, да се седница продужи у Београду –

председник ставља на гласање предлог Јаше Томића и Дра Људевита Мичатека.

Решено: Извештај председништва Народне Управе узима се с одобрењем на знање. Свима одсецима Народне Управе изриче В. Н. Савет захвалност на досадањем раду, прима оставку Народне Управе и позива је, да настави рад свој. Са 16 гласова против 12 примљен је предлог Јаше Томића, да В. Н. Савет никакве кораке не предузима у погледу избора нове Народне Управе, осим ако буде позван и добије каква упутства у том погледу од српске владе у Београду.

Бр. 8.

Члан и Народни Повереник одсека за финансије Др Владислав Манојловић подноси на преглед рачуне Народне Управе свију одсека и извештава, да је Народна Управа позајмила од филијале Аустро-угарске Банке у В. Бечкереку 500.000 К, политичка опћина у Вилову поклонила је 30.000 К а грађани Вилова дали 2.564 К, свега К 532.564. Издавање је било у свему досад 137.207.59 К, а остала је готовина код новосадског порезног звања 395.356.41 К.

Извештај се узима на знање. За преглед ових рачуна бирају се чланови: Војислав Станковић, Др Никола Милутиновић и Др Људевит Мичатек.

Бр. 9.

Председник ставља на дневни ред евентуалне извештаје и предлоге.

Члан Др Бабијан Малагурски ставља на Народну Управу питање: Је ли јој познато, да се у целој Бачкој, а нарочито у Суботици и околини налази веома велик број зрелих, угојених свиња, који нису за стајање и да се тако исто налази много кукуруза, те пита, шта мисли Народна Управа у том погледу учинити, да готовина не пропадне?

Народни Повереник одсека за прехрану и снабдевање Др Коста Поповић одговара, да ће се 31. децембра о.г. састати у Београду изасланици интересената из Суботице и Повереништво овога одсека, те ће се с односним факторима споразумети, како и куда да се кукуруз извози, а са београдском кланицом удесити, да се свињи кољу, конзервирају итд.

Узима се на знање одговор Народног Повереника.

Бр. 10.

Председништво Народне Управе подноси као предлог два нацрта за Кућевни ред Великога Народног Савета, и то, први са 33 параграфа, а други удешаван према законима у Србији са 21 параграфом.

Претрес ових нацрта Кућевнога реда скида се с дневнога реда и бирају се у одбор чланови: Др Јован Петровић, Мита Клицин и Петар Коњовић да нацрте проуче и о њима у седници овога Савета извештај поднесу.

Бр. 11.

Члан Мита Клицин предлаже, да се за чланове Народнога Савета установе дневнице и путни трошкови.

Решено, да чланови, кад у седнице долазе, имају у свом трошковнику навести све своје путне трошкове и уз то уживају дневнице од 50 К.

Бр. 12.

Пошто је овим исцрпен дневни ред, председник затвара седницу.
Чланови се разилазе уз узвик: Живео председник!

Прочитано и оверено у седници Великог Народног Савета у
Новом Саду 26. фебруара 1919.

Мита Ђорђевић
перовођа

Др Славко Милетић
председник

Записник

вођен у седници Великог Народног Савета у Новом Саду 26. фебруара 1919.

Председава: Др Славко Милетић, председник
Бележи: Мита Ђорђевић, перовођа.

Присутни: Др Јован Латинчић, Јован Храниловић, Др Јован Богданов, Пера Милорадовић, Др Душан Бошковић, Др Илија Ивачковић, Живан Витолић, Војин Бркић, Др Андрија Васић, Др Славко Жупански, Живко Терзин, Божидар Поповић, Илија Белеслијин, Др Светислав Михајловић, Др Сава Путник, Стојан Јакшић, Др Никола Милутиновић, Др Мартин Матић, Војислав Станковић, Др Јован Петровић, Павле Татић, Душан Тушановић, Богдан Божанић, Др Људевит Мичатек, Јанко Буљик, Јанко Груњић, Само Штарке, Георгије Видицки, Мита Клицин, Др Јован Лалошевић, Петар Коњовић, Стеван Маглић, Владислав Манојловић, Јован Вујић, чланови Вел. Народног Савета.

Делегати: Јаша Томић, Др Јован Манојловић.

Чланови Народне Управе као референти: Стеван Славнић, Миливој Матић, Др Игњат Павлас, Др Сима Алексић, Ђура Барако, Др Мита Тополовачки.

Бр. 1.

Председник отвара седницу и позива перовођу да чита записник прошле седнице.

Перовођа чита записник од 15. (28) децембра 1918.

Оверава се без примедбе.

Бр. 2.

Председник Народне Управе Др Јован Лалошевић подноси извештај о раду Народне Управе. Затим јавља, да је повереник Народне Управе, одсека за финансије Др Владислав Манојловић поднео оставку и разрешен од звања, а на његово место поставио је министар финансија у Београду Стевана Карамату. Даље јавља, да је заменик повереника Народне Управе, одсека за привреду Др Миливој Ковачевић поднео оставку.

Извештај Председништва Народне Управе узима се на знање и подноси се влади Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца у Београду.

Бр. 3.

Прелази се на другу тачку дневног реда:

Предлог Народной Скупштине за избор посланика.

Председник Др Славко Милетић извештава, да је на захтев 286 чланова велике Народне Скупштине за 27. фебруар о.г. сазвао велику Народну Скупштину, да бира посланике за привремено Народно Представништво у Београду. С обзиром на то, што се тај избор по упутству добивеном од владе морао извршити пре 1. марта, као председник Великог Народног Савета био је принуђен да скупштину сазове путем листова и путем брзојава, јер и у смислу одлуке Народне Скупштине од 12. 25. новембра 1918. дужан је сазвати Народну Скупштину у року од 14 дана, ако 200 чланова то затраже. Моли, да се ово његово расположење узме на знање.

Потпредседник Др Јован Латинчић извештава, да је на захтев десеторице чланова сазвао ову седницу Великог Народног Савета за 26. фебруар о. г. и ставио на дневни ред:

1.) Извештај Народне Управе. 2.) Предлог Народной Скупштине за избор посланика. 3.) Извештај одбора за преглед рачуна. 4.) Евентуалија. Као што се види из овог дневног реда, не иде се за тим, да В Н Савет бира посланике, него да у тој ствари спреми предлог за Народну Скупштину. Извињава се, што се није одржао рок од 8 дана за сазив ове седнице, тиме, што није било довољно времена, а В Н Савет је требао да се састане пре Народне Скупштине. Моли, да се овај сазив узме на знање.

Др Игњат Павлас ставља предлог, да се седница прекине и да се странкама омогући, да постигну споразум у овом питању.

Др Људевит Мичатек признаје, да како председник тако и потпредседник, руковођени добром намером, чинили су расположење и предлаже, да се њихов поступак одобри.

Председник прекида седницу и заказује продужење за пет сати после подне.

У пет сати после подне председник изјављује, да се седница продужује и извештава, да се међу странкама није могао споразум постићи.

На захтев Дра Јована Петровића чита се изјава Буњеваца, чланова В Н Савета и Народне Скупштине, која гласи: Буњевци нису вољни суделовати ни на Народној Скупштини ни у В Н Савету при избору за Београд, јер нису ради до коначног решења мировне конференције у партијским борбама суделовати. Желе ипак заступани бити у Народном Представништву у Београду и траже најмање четири мандата. Мандате у том случају примају, ако иста лица буду на обим странама изабрана. Одређење лица остављају на изборнице. Суботица, 25. фебруара 1919. Др Матијевић, наджупан.

Петар Коњовић чита ову изјаву:

Демократска странка даје у Великом Народном Савету у питању избора за Народно Представништво ову изјаву: 1.) Демократска странка стоји на становишту, да је по јасном слову и духу резолуције Вел. Нар. Скупштине од 25. нов. 1918., по којој је В. Нар. Савету дато право привремене легислативе за Банат, Бачку и Барању, једино В. Нар. Савет надлежан и позван да обави избор за Нар. Представништво. 2.) Демократска странка протестује стога против незаконитога сазива Нар. Скупштине за 27. фебруар и с разлога формалног и у меритуму. Тај свој протест послаће и образложиће непосредно Верификационом Одбору Нар. Представништва у Београду. 3.) Демократска странка због тога, што је радикална странка осујетила међу странкама споразум, изјављује, да са радикалном странком не може ни у Савету ни у Скупштини да ради, те напушта сваки рад с њом у оба тела. Нови Сад, 26. фебруара 1919. Чланови В. Н. Савета: Др Јован Петровић, Јован Храниловић, Др Јован Богданов, Др Никола Милутиновић, Др Душан Бошковић, Илија Белеслијин, Петар Коњовић, Стојан Јакшић, Др

Јован Латинчић, Др Илија Ивачковић.

Др Сава Путник изјављује, да се прикључује изјави Дра Јована Петровића и другова.

Јован Храниловић у име своје и Дра Игњата Павласа, Дра Јована Латинчића и Дра Душана Бошковића изјављује, да они у Народној Скупштини неће обављати функције, које им припадају као члановима председништва.

После тога потписници изјаве напуштају седницу.

Председник позива перовођу да чита имена присутних и утврђује се, да је присутно 18 чланова В Н Савета.

Председник констатује, да по чл. 9. Пословника за В Н Савет има довољан број чланова за донашање правоваљаних закључака.

Др Владислав Манојловић ставља предлог, да В Н Савет изрече, да Народној Скупштини припада право избора посланика за привремено Народно Представништво у Београду и свој предлог образлаже тим, што је Народна Скупштина и 12. (25.) новембра 1918. бирала делегате, а није то право дала В Н Савету; и мањина, кад је тражила сазив седнице В Н Савета није ставила на дневни ред избор 24 посланика, него само то, да се у тој ствари поднесе предлог Нар. Скупштини. Тим је и она признала, да Нар. Скупштини припада право, да бира посланике. Уједно предлаже, да се одобри расположење председниково о сазиву Нар. Скупштине.

Једногласно се одобрава сазив велике Народне Скупштине и изриче се, да само Народној Скупштини припада право, да бира народне посланике.

Бр. 4.

Одбор за преглед рачуна извештава, да је рачуне примања и издавања В Н Савета од 14. [27] новембра 1918. до 10. фебруара 1919. и рачуне Народне Управе од 1. до 28. децембра 1918. прегледао, сравнио их с додатим прилозима и исте у реду нашао.

Извештај се узима на знање и саопштава се Министарству Финансија, одсеку за Војводину у Београду.

Бр. 5.

Др Мартин Матић предлаже, да се изаберу два члана В Н Савета за оверење овога записника, пошто је ово вероватно последња седница Великог Народног Света.

Предлог се једногласно прима и за оверење овог записника бирају се чланови Мита Клицин и Душан Тушановић.

После овога председник затвара седницу.

Мита Ђорђевић
перовођа

Др Славко Милетић
председник

Овераваше:
Мита Клицин
Душан Тушановић

IV

НАРОДНА УПРАВА

Број 1.

Записник.

вођен на пленарној седници Народне Управе у Новом Саду, 21. Новембра [4. децембра] 1918.

Присутни:

- 1., Др. Јован Лалошевић председник Нар. Управе
- 2., Др. Игњат Павлас повереник унутр. послова
- 3., Др. Светислав Михајловић заменик повереника за унутрашње послове
- 4., Др. Аугуст Рат повереник правосуђа
- 5., Др. Јоца Петровић заменик —"—
- 6., Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету
- 7., Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 8., Миливој Матић заменик —"—
- 9., Др. Влада Манојловић повереник за финанц
- 10., Мита Клицин повереник за привреду
- 11., Др. Миливој Ковачевић заменик —"—
- 12., Др. Коста Поповић повереник за прехрану
- 13., Дим. К. Тодоровић заменик —"—
- 14., Др. Лаза Марковић повереник за нар. здравље
- 15., Др. Сима Алексић заменик —"—
- 16., Ђура Барако заменик повереника за нар. обрана. —

Записник води: Др. Александар Магарашевић.

Председник отвара седницу. На предлог председника закључује се:

- 1., да Нар.Управа за Банат, Бачку и Барању (: у кратко Б.Б.Б. :)

узима на том запоседнутом територију сву власт у своје руке и о том обавешћује све области.

2., да се на чело сваке муниципије постави велики жупан, који је уједно и нарочити опуномоћеник Нар. Управе, изузев градова: Нови Сад, Суботица, Панчево, Вршац. – Начелницима ових градова управиће се засебан спис, са којим се овлашћују, да имају дужности и права вел. жупана.

3., именују се за велике жупане, односно нарочите опуномоћенике Нар. Управе:

а, за торонталску жупанију г. Др. Славко Жупански

б., за жупанију бач-бодрошку и град Сомбор Др. Коста Бугарски

ц., за тамишку жупанију, град Темишвар и запоседнуте крајеве крашованско-северинске жупаније Др. Мартин Филипон

д., за град Бају и запоседнуте крајеве Барање Др. Стипан Туннић – Војнић

4., прима се нацрт о упутству, које ће се упутити заједно са именовањем вел. жупанима одн. нарочитим опуномоћеницима Нар. Управе;

5., текст заклетве установљује се овако: „Заклињем се живим Богом, да ћу све дужности, које ми моје звање налаже верно и савесно испуњавати, да ћу бити веран Нар. Управи за Банат, Бачку и Барању, да ћу њене наредбе извршавати, својим предпостављенима се покоравати и званичне тајне чувати. Тако ми Бог помогао.“ –

Ко неће да положи ову заклетву, на месту речи :„Заклињем се живим Богом“ долазе речи: „Задајем своју поштену реч“, а речи: „Тако ми Бог помогао“ – изостају.

б., закључује се, да сваки повереник за своје одељење изради и пленарној седници поднесе пословник. –

Повереник за правосуђе израђује и пословник за дисциплинарни поступак.

Председништво израђује осим правилника за своје одељење

још и правилник:

а, за пленарне седнице

в, за кућевни ред вел. савета.

7., решава се, да се устроји заједничко рачуновођство за целу Нар. Управу на том заједничком рачуновођству ће сваки повереник ставити на располагање нужне податке у погледу свог ресора. Унутар заједничког рачуновођства књижиће се посебно за сваки ресор. –

8., решава се, да се о преузимању власти изда проглас на народ у свима језицима. –

9., да се обавести Срп. Влада у Београду са молбом, да Нар. Управу призна и да учини нужне кораке, да нам Срп. војска даде нужну помоћ, да се на даље обавести и француска и енглеска команда, са којом Нар. Управа долази дневно у додир. Уједно да се иста саопшти и команданту I. Срп. Армије у месту.

10., да се путем срп. Владе у Београду управи протестна нота на све савезничке (antantnie) владе, као и на румуњску владу ради румуњских претензија, које су изражене нарочито у последњој одлуци у Ђула Фехервару у погледу Баната.

Протесну ноту урадиће председништво Нар. Управе.

11., да се састави и обелодани оглас на све чиновнике, мернике лечнике и.т.д., који су Нар. Управи нужни, да се својим исправама и молбом јаве Нар. Управи.

12., Прима се окружница која има да се упути на судско чиновништво. –

После овог је седница закључена.

Оверава се

дана 22. новембра [5. децембра] 1918 у Новом Саду.

Др. Александар Магарашевић

Јоца Лалошевић

Број 2.

Записник.

вођен на пленарној седници Народне Управе у Новом Саду 22. Новембра [5. децембра] 1918.

Присутни:

- 1., Др. Јован Лалошевић председник Нар. Управе.
- 2., Др. Св. Михајловић заменик повереника за унутрашње послове;
- 3., Др Аугуст Рат повереник правосуђа
- 4., Др. Јоца Петровић заменик —"—
- 5., Др. Милан Петровић заменик просвете
- 6., Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 7., Миливој Матић заменик —"—
- 8., Др. Влада Манојловић повереник за финанц.
- 9., Мита Клицин повереник за привреду
- 10., Др. Миливој Ковачевић заменик —"—
- 11., Др Коста Поповић повереник за прехрану
- 12., Дим. К. Тодоровић заменик —"—
- 13., Др. Лаза Марковић повереник за нар. здравље
- 14., Др. Сима Алексић заменик —"—
- 15., Ђура Барако заменик за нар. обрану

Записник води Др. Александар Магарашевић. —

Председник отвара седницу.

Решава се:

1., да о референтима за поједине ресоре повереници поднесу предлог пленарној седници, која ће о том да одлучи;

2., да цело рударство (мајдани за угаљ, ливаоница:) имају подпасти под управу повереништва за саобраћај;

3., да би се јединствено могло решити питање статуса свих чиновника Нар. Управе и судства, изашиље се одбор од четири лица, који ће који ће пленарној седници поднети предлог о плаћевним разредима тих чиновника.

Чланови одбора јесу:

1., Др. Аугуст Рат

2., Др. Коста Поповић

3., Др. Влада Манојловић

4., Миливој Матић –

4., пошто је окупациона војска већ секвестрирала мајдане за угаљ, решава се, да повереништво за саобраћај ступи у везу са командом I. Српске Армије, да би се додава потребног угља за наше крајеве могла што пре провести.

5., да повереништво за саобраћај именује посебног надзорника, који ће водити евиденцију о потреби угља и решаваће о подели истог.

6., решава се, да повереништво за прехрану одмах ступи у везу са овдашњим стручњацима, и да поднесе предлог, како да се најпозорније реши начин о сакупљању ране. –

7., да је први посао нар. обране, да изради структуру жандармерије и полиције, које се уједињују под именом: „државна полиција“ – која кад ступи у живот, престаје функционирати редарство аутономних области и поставља се свуда јединствена државна полиција

8., Прима се целокупни нацрт о пословању повереништва за

прехрану, како следи:

а., ресор се дели у следеће одеде:

1., президиални одел

2., статистички —"

3., Одел за млинове, жито, брашно, јечам, зоб, и мекиње

4., Одел за кукуруз и свиње

5., —" —" —" млеко, сир, јаја, кромпир, поврће и варива

6., Одел за шећер, паприку и колонијалне робе

7., Одел за опскрбу посадне војске, чији референт ће бити орган (интендант) посадне војске.

б., да се онемогући кријумчарење, имају се на целој демаркационој линији наредити строге мере, (:и према Србији, Босни, Хрватској:) да извоз буде немогућ без извозних легитимација. Без ове мере, немогућа је евиденција животних намирница.

ц., решава се да се издају следеће наредбе:

1., пошто је грађанство осигурано житом до 1/VIII. 1919., а та је залиха делом опљачкана, делом од посадне војске употребљена, има се овај мањак надокнадити путем контингентирања. Жито се има издати оном, коме припада, а осталом жити даје се слободан промет унутар граница демаркационе линије.

2., цедуље за млевење укидају се, исто тако се брише и опредељени перценат млевења, но само код млевења за кућевну потребу и за властиту господарску потребу.

3., административним властима има се наредити, да контролирају млинове, дали предају млинови 10% ушура у среске млинове. —

4., унутар демаркационе линије жељезнице могу примати за превоз 10 q¹ кукуруза у зрну, а 14 q у клиповима без нарочите дозволе.

5., ко има свој кукуруз, може хранити неограничен број свиња, но ко преко своје потребе гаји, мора прекобројне свиње пријавити повереништву за прехрану.

6., Варошима се дозвољава, да за опскрбу грађанства у својој режији гаје или пак опредељени број подвезу.

7., Постојеће наредбе, да се свиње само дозволом могу това-

---

¹ Квинтал, стара мерна јединица за масу, 1 квинтал = 100 kg

рити, ограничују се само на териториј изван демаркационе линије. –
Овим је седница завршена.

Записник се оверовљује, у Новом Саду, 23. Новембра [6. децем-
бра] 1918. –

Др Александар Магарашевић

Јоца Лалошевић

Број 3.

Записник

вођен на пленарној седници Народне Управе у Новоме Саду 23. Новембра [6. децембра] 1918.

Присутни:

- 1., Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе.
- 2., Др. Светислав Михајловић заменик повереника за унутрашње послове.
- 3., Др. Август Рат повереник правосуђа
- 4., Др. Јован Петровић заменик повереника правосуђа
- 5., Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету.
- 6., Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 7., Миливој Матић зам. —"—
- 8., Др. Влада Манојловић повереник за финансије
- 9., Иван Бранкован привр. зам. —"—
- 10., Мита Клицин повереник за привреду
- 11., Др. Миливој Ковачевић зам. —"—
- 12., Др. Коста Поповић повереник за прехрану
- 13., Димитрије К. Теодоровић зам. —"—
- 14., Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 15., Др. Сима Алексић зам. —"—
- 16., Петар Коњовић зам. повереника за политику
- 17., Душан Попов повереник за нар. одбрану
- 18., Ђура Барако зам. —"—

Записник води Др. Светислав Михајловић.

Председник отвара седницу.

Прелази се на дневни ред: расправљање појединих ресора.

Повереник за финансије износи нацрт свога устројства.

Развија се дебата, приликом које се решава:

Да се увек званично употребљује назив:

„Народна Управа за Банат, Бачку и Барању (скраћено „Народна Управа за Б.Б.Б.“) „Одсек за“ (долази дотични одсек).“

Председник ће у том смислу дати наручити печате и штампиглије за све одсеке.

Развија се дебата о *присвојби за демобилизацију и о райној припомоћи*.

Решава се:

Присвојбу за демобилизацију Н. У. неће плаћати, јер то имају да плаћају војне власти, које су потпуно евакуирале поседнути териториум.

Райну припомоћ за децембар Н. У. не може одмах исплаћивати, пошто за сада нема новаца, јер је Угарска влада пре доласка српске поседне војске покупила сву готовину и пренела ван демаркационе границе. Но са обзиром на то, да је човечно и праведно, да се она, који су спали на ратну припомоћ, иста и исплати, позваће Н. У. све општине, да даду зготовити нов списак, у који се имају уврстати само они потпуно сиромашни и за рад неспособни, којима би иначе припадала припомоћ за децембар.

За веродостојност списка има састављач лично и имовно да одговара.

Који заиста имају права на припомоћ, тима ће Н. У. новац дозначити и њима поједине општине могу новац одмах предујмити. Предујам ће Н. У. општинама надокнадити.

У томе смислу ће Н. У. општинама наредбу издати.

Заменик повереника за финансије чита наредбу, коју мисли издати појединим финанс. дирекцијама.

Текст наредбе се прима и решава се, да се иста има издати.

По истој се све финанс. дирекције као и подређене им порезне власти у обиму и делокругу са досадашњим особљем нетакнуте

остављају.

Сви прописи и наредбе остају у крепости. У погледу прописа пореза за 1919. годину имају се до даље наредбе узети за основу прописи од 1918. год. –

Прелази се на исцрпну дебату о финансијској подлози за Н. У.

Решава се, да се сутра има сазвати у томе предмету анкета стручњака (управитељи банке), те ће се по њином саслушању на сутрашњој седници мериторно решавати.

Решава се даље, да се нацрт устројства повереника за финансије у начелу прима, даље да се имају биљеге и меничне бланкете наручити. –

Прелази се на *експозе повереника за правосуђе*.

Заменик повереника за правосуђе Др. Јован Петровић реферише ово:

1., Позив судовима и државним одветништвима ради ступања у службу Народне Управе разаслат је и остављен је рок од 8. дана.

По истоку тога рока ступиће сви судови, тако и обустављени у Бечкерек у Панчеву, у свој редован рад.

2., Организација судова потребује неке измене. Наиме Кр. Табла у Печују имаће под собом све судбене столове у Бачкој.

Судбени столови у Великој Кикинди и Великом Бечкереку биће додељени Кр. табли у Темишвару.

Кр. табла у Темишвару створиће Касациони одсек, који ће примити делокруг курије

Основаће засебан административни суд и суд за одређење делокруга.

Засебан сенат код Кр. табле у Темишвару биће другостепени форум у дисциплинарним стварима адвоката.

Адвокатске коморе се задржавају, само им се териториум мења према демаркационој линији.

3., Делокруг судова ће се мењати у толико, што ће се раширити делокруг опћинских судова, који ће судити потраживањима – осим меница, чека и трговачких упутница – до 200 кр, даље у пољским преступима до штете од 100 кр, такође и репозиција и успостављање међе у спорној вредности до 100 к.

Организација опћинских судова у селима биће ово:

Председник је: опћински кнез или заменик његов, чланови: два опћинска представника, деловођа: опћински бележник или писар.

У варошима: председник од варошке управе за то одређен сенатор или чиновник. Чланови: два члана варошког представништва. Деловођа: за то одређени варошки писар.

Језик странака је и језик суђења.

4., Организација самог одсека:

Биће 10 одељења према устројству министарства правде у Будимпешти.

Установиће се испитна комисија за оне, који желе ступити у правосудну службу Н. Управе, а немају потребну законску квалификацију.

Место највишег лечничног савета тражиће се мишљење „Одсека за народно здравље.“

5., Пред Велики Народни Савет поднеће се ови предлози за наредбе:

1., Генералне наредбе за станодавце и кирајџије.

2., Наредба за реквизије.

3., Наредба ради генералне обуставе због војне службе странака или адвоката суспендованих поступака.

4., Наредба о успостављању страже код затвора, која ће се донети у споразуму са повереником нар. одбране.

5., Наредба за даље вођење матрикула и за накнадно увођење само у цркви склопљених бракова у исте.

У свези с тим наредба за отпуштање казне досадањих преступа против законских одредаба о грађанском браку.

6., Наредба о уважању осталих језика на териториуму Нар. У. за Б. Б. Б. у судски административни поступак.

Овај се реферат у начелу прима.

Стима је седница закључена. –

Записник се оверава:

Нови Сад 24. XI. 7. XII. 918

Перовођа:
Др Михајловић

Председник:
Јоца Лалошевић

Број 4.

Записник

вођен на пленарној седници Народне Управе у Новом Саду 24. нов. 6. дец. 1918.

Присутни: Др. Јован Лалошевић, председник Народне Управе, Петар Коњовић, заменик председника, Др. Светислав Михајловић, заменик повереника за унутрашње послове, Др. Аугуст Рат, повереник за правосуђе, Др. Јован Петровић, његов заменик, Др. Милан Петровић, заменик за просвету, Стеван Славнић, повереник за саобраћај, Миливој Матић, заменик његов, Иван Бранкован, привр. заменик за финансије, Мита Клицин, повереник за привреду, Др. Миливој Ковачевић, заменик његов, Др. Коста Поповић, повереник за прехрану, Димитрије К. Тодоровић, заменик његов, Др. Лаза Марковић, повереник за нар. здравље, Др. Сима Алексић, заменик његов, Душан Попов, повереник за нар. одбрану, Ђура Барако, његов заменик.

Записник води Петар Коњовић.

1.) Чита се записник од јучерашње седнице. Оверен је без примедбе.

2.) Председник реферише да је данас пре подне, у Централном Кредитном Заводу, одржана Конференција са директорима овдашњих банака, која је имала да створи финансијску основу за рад Нар. Управе. Та је Конференција одлучила да директор Центр. Кред. Завода, Г. Француски и повереник за финанс. Г. Др. Манојловић оду

већ сутра у Београд, да са српском владом продискутују питање финансија за ове крајеве.

Председник приказује финансијалног саветника, Г. Мирка Поповића из Сомбора, који је позван да, као стручњак, учествује у финанс. расправи.

Г. Мирко Поповић црта финансијалне односе у Управи Банке: директан порез чини 14 милијона Круна. Ратни порез 8 мил и 200.000 К. Пристојбе 5.200.000 К. Духан 6. мил. Потрошарина је прелиминирана са 7.900.000 К. То је преко 42 мил. прихода. Међутим, *de facto*, потрошарина на пр. подигнута је на десетороструко. – Издаци финансијални износе, осим држ. дугова, 2.300.000. Издаци за правосуђе школство, администрација по 2.5 милиона. Укупни трошкови чине 12 милиона. Према том приход би био 30 милиона. Буџет за ове области износио би 140–150 мил. К. Толики су државни трошкови. Од ових прихода скоро је све убрано. Једино потрошарина и пристојбе остају. То ће износити неколико милијона (4–5), само треба стегнути пореска звања да уплате све. Ратне припомоћи у Бачкој износиле су годишње око 50 милиона К., требало би нам око 5 мил. за исплату ратне отштете.

До 1. марта 1919 треба Народној Управи за све редовне издатке, осим саобраћаја 10–15 милиона К. Потребно би било наћи начин како да се мађарска влада примора да трошкове, који су на основу њених наредба учињени, плати.

Г. Мирко Поповић држи да би социјалистичке организације требале да одређују коме има да припадне помоћ, а помагати људе, нарочито занатлије, алатом а не новцем.

За демобилизационе трошкове и на ратну потпору треба око 25 мил. К.

Чиновницима је уг. влада одредила ратну помоћ по 600 К. у једанпут за свагда. Та је помоћ требала бити исплаћена у децембру али није. Цела свота износи око 3 мил. К.

Створен је закључак, из пленума: 1) да се позову жупани и шефови звања; нека јаве колико су се задужили издавањем ратне помоћи, трошкова за демобилизацију, трошкова за народне страже и за све оно што би мађарска влада требала да плати, да би се то могло, у своје време, обрачунати са мађарском владом, па да се онда општинама и звањима, после тог обрачуна, врати.

2) Ти исти нека поднесу овамо податке, која још потраживања имају од мађ. владе, на рачун тих ставака, да би се те своте тражиле од мађарске владе.

Закључено је да се упита српска Кр. влада за мишљење како да регулишемо свој однос и саобраћај са мађ. владом у чисто техничким питањима и док траје провизориј.

Г. Др. А. Рат, и Др. Коста Поповић подносе нацрт за уређење чиновничких плата и разреда; та је скала начињена према скали државних чиновника.

Предлог гласи:

			плата	доплатак	станарина
I	разред	Председник Н. Управе	32.000	К. 9.000	4.000
II	—"	Повереник —"	24.000	9.000	4.000
III	—"	заменик —"	16.000	5.000	3.000
IV	—"	главни инспектор —"	14.000	4.800	3.000
V	—"	шеф одељења —"	10.000	4.800	2.500
VI	—"	референт —"	6.400	3.000	2.000
VII	—"	подреферент начелник рачуновођства	4.800	2.800	1.600
VIII	—"	шеф канцеларије саветник рачунарски	3.600	2.500	1.300
IX	—"	већбеници главни конципијент	2.000	2.000	1.000
X	—"	Канцелиати	2.000	1.700	900
XI	—"	писари	1.400	1.400	800
		служитељи и манипуланти	2.000		

Овај је предлог примљен у целини. Има се, у буџетској расправи, поднети Великом Народном Савету.

Закључено је да плате по овој скали иду од 1. дец. о. г. Плате се издају у напред. На основу ове скале и према статуту Народне Управе именују се и чиновници.

Заменик повереника за саобраћај, Г. Миливој Матић, чита предлог за уређење одсека за саобраћај. Тај је предлог једногласно примљен и прилаже се овом записнику.

С предлогом за уређење одсека, Г. Матић чини предлог и за именовање личности у том одсеку. Даје се шефу и заменику за тај одсек право да с тим личностима преговара.

Начелно се закључује да сваки одсек има право да чиновника на територију Баната, Бачке и Барање, из свог ресора наравно, делегује према потреби за положаје, које за добро нађе. Чиновников одношај се тим немења. У ствари инкомпатибилитета чиновника има правосудни одсек да спреми предлог.

Председник моли да сви одсеци за три дана донесу предлоге за избор личности и именовања.

Г. Петар Коњовић, заменик за политичко одељење, чита текст прогласа Народу Баната, Бачке и Барање.

Закључено је да се преведе на све језике народа који живе на територију Б. Б. Б. и да се афишира.

Идућа седница прекосутра, у понедељак.

Нови Сад 26/нов. 11 дец. 1918.

Перовођа
Петар Коњовић

Јоца Лалошевић
председник

Број 5.

Записник

вођен на пленарној седници Народне Управе у Новоме Саду
26-ог Новембра [9. децембра] 1918 год.

Присутни:

1. Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Петар Коњовић заменик председника
- 3.) Др. Аугуст Рат повереник правосуђа
- 4.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 5.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 6.) Мита Клицин повереник за привреду
- 7.) Др. Миливој Ковачевић зам. —"—
- 8.) Др. Светислав Михајловић зам. пов. за унутрашње послове
- 9.) Душан Попов повереник за народну одбрану
- 10.) Ђура Барако зам. —"—
- 11.) Др. Милан Петровић зам. повереника за просвету
- 12.) Димитрије К. Тодоровић зам. повереника за прехрану
- 13.) Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 14.) Др. Сима Алексић зам. пов. за —"—

Записник води Др. Миливој Ковачевић.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник од прошле седнице. После оверовљења записника, јавља да је повереник за Прехрану одржао анкету од стручњака и да је једногласно предложено да се оснује „Акционарско друштво за Прехрану” са акц. капиталом од 12.000.000 Круна (дванаест милијуна) Круна.

Шест милијуна би се одмах уплатило а осталих шест према потреби. Синдикат би осигурао сав потребан капитал. Седам процена-та би се као дивиденда деоничарима исплатио а сувишак Српској Влади односно Народној Управи у Н. Саду.

Др. Милан Пејровић предлаже да у управу и у надзорни одбор тога акц. друштва треба да се узме извештај број чланова Народне Управе.

У начелу се прима извештај Председников као и предлог Др. Милана Петровића с тим, да се пре протоколисања фирме пруже Друштвени Статути Народној Управи на одобрење.

2.) *Председник* предлаже да се у председништву оснује:

а.) *Одсек њолийичко-админисџраџивни* са 1 референтом и 2 подреферента. За референта те секције предлаже Др-а Мојсија Стојкова.

б.) *Одсек за уређивање и издавање Званичног листџа*, тај Званичан лист би излазио без чланака а доносио би само наредбе, објаве, огласе за дражбе итд. Имао би једног редактора, једног коректора и два експедитора.

в.) *Пресбиро* који би донашао радиотелеграфске вести уз ознаку извора и издавао летке ради информације публике и осталих новина које излазе у Новом саду и на страни. Привремени шеф тога пресбиороа би био Петар Коњовић а уз њега ће бити 2 подреферента.

Предлог председништва се прима.

3.) *Др. Милан Пејровић* зам. повереника за просвету чита меморандум који ће поднети Великом Народном Савету. Начелно се решава да се плате вероисповедних учитеља изједначе са платама државних учитеља и да се та ставка при склапању буџета за просвету има узети у обзир.

Примају се прочитане две резолуције.

Прима се предлог, да се изда наредба школским надзорницима да одсада настава у основним школама буде искључиво на *мџерњем језику*.

Предлог да се успостави народно црквена аутономија која је 1912 год краљ. решкриптом разрешена прима се тако, да се о томе

извести Народно Веће у Загребу те у споразуму са Народном Управом *јединствено* реши.

Нацрт организације просветног портфеља прима се у начелу у својој целини. (Прилог.)

4.) *Петар Коњовић* чита меморандум немачког Народног Већа у Будимпешти решено је да им се одговори: да смо ми у питању одношаја према Несловенима који су у нашим крајевима већ заузели становиште у резолуцији Велике Народне Скупштине, за тим у прокламацији Народу Баната, Бачке и Барање и најзад у пројекту за просветну организацију. Ми ћемо Немачком Народном Већу те одлуке у главном саопштити и замолити их, да у интересу нашег међусобног односа у будућности а и у интересу самих Немаца, пораде на томе, да се Немци у нашим крајевима вољно прилагоде новим приликама и својим држањем оправдају нашу најширу предусретљивост.

5.) *Пројесџина ноџа* на румунску резолуцију усваја се једногласно и решава се да је сви члан. Народне Управе потпишу. Прима се даље и тај предлог да се та протестна нота пошаље и Чехословачкој Влади у Праг. (Прилаже се текст.)

6.) *Повереник за саобраћај* предлаже да се изашљу инжињери Давид Поповић и Милош Рајковић као надзорници за Суботицу. Прима се и решава да обојица улазе у статус са VII. платежним разредом. Издаће им се уједно и предујам по 1000 (Једна хиљада) круна на обрачун.

7.) *Решава се* умолити Команду Места да нам уступи Штампарију за употребу и да потребан новинарски папир.

У Новом Саду 27-ог новембра [10. децембра] 1918 год.

Др Миливоје Ковачевић
перовођа:

Јоца Лалошевић
председник.

Оверовљава се с тим да је госп. Клицин у погледу успоставе Срп. Нар. Цркв. Автономије уложио сепаратни вотум и тражио да се без обзира на становиште Народног Већа у Загребу, овде одмах успостави status quo ante 26-јула 1912 год. Овај сепаратни вотум придржава.

Др Миливоје Ковачевић

Јоца Лалошевић

Број 6.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 27. новембра по ст. [10. децембра] 1918. у Новом Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јована Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Петар Коњовић заменик председника
- 3.) Др. Аугуст Рат повереник правосуђа
- 4.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 5.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 6.) Мита Клицин повереник за привреду
- 7.) Др. Миливој Ковачевић заменик повереника за привреду
- 8.) Др. Светислав Михајловић заменик повереника за унутрашње послове
- 9.) Др. Игњат Павлас повереник за унутрашње послове
- 10.) Ђура Барако заменик повереника за народну одбрану
- 11.) Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету
- 12.) Др. Владислав Михајловић повереник за финансије
- 13.) Иван Бранкован привр. заменик повереника за финансије
- 14.) Димитрије К. Теодоровић заменик повереника за прехрану
- 15.) Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 16.) Др. Сима Алексић

Записник води Др. Мојсије Стојков референт за пол. админ. послове.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник од прошле седнице.

Бр. 1.

После оверовљења записника председник извештава о мисији Др. Игњата Павласа у темишварском питању. Питање није решено. Доћи ће изасланство од 3 члана из Темишвара да настави преговоре. Филипон је велики жупан, али због војних власти није могао бити уведен у звање. Roth је господар ситуације, Народну Управу не признаје, него само Београд. Њега признају војне власти. Сумњиво је што Roth располаже са 15 милијона Круна; плаћеник је мађарске владе. Да би се извео на чисто положај Народне Управе као владе за Банат, Бачку и Барању, потребно је да оде у Београд још једном једно изасланство, у ком би био Др. Павлас и евентуално и председник, и то најдаље у четвртак 29. новембра [12. децембра].

Извештај се узима на знање са примедбом г. Теодоровића да је информације о Roth-у ваљало раније прибавити и са примедбом г. Коњовића да новац који се у Roth-а налази, ваља запленити.

Бр. 2.

Заменик повереника за прехрану Димитрије К. Тодоровић извештава, како долазе људи из Београда са објавама војним властима и купују животне намирнице по максималној цени у велико да их у Београду много скупље препродају. Говори и о другим злоупотребама, које потичу отуда што се животне намирнице набављају путем војних власти, те предлаже, да од Нар. Упр. оде молба, шта више наредба Команди, да се животне намирнице набављају само путем одсека за прехрану и у Београду да се продају под надзором општине.

Извештај се узима на знање са примедбом председника да потребне кораке учини не президиј него одсек за прехрану, у осталом г. К. Поповић је баш зато отишао у Београд да та питања уреди.

Бр. 3.

Повереник за привреду г. М. Клицин реферише о организацији одсека за привреду. У току извештаја на питање да ли осигурање и заштита радника спада у одсек за привреду, решава се: да се осигурање и заштита радника додели одсеку за социјалне реформе. На

питање, куд спадају поштанске штедионице, решава се да остају одсеку за привреду. Молба известиоца да се одобри најамнина од 800 Круна месечних за просторије, које су одсеку за привреду потребне, уважава се. Поверенику за привреду одобрава се да преговара са лицима, која предлаже за референте у одсеку за привреду.

Нацрт организације одсека за привреду усваја се с тим да се има преписати и као прилог додати записнику.

Бр. 4.

Повереник за финансије Др. Владислав Манојловић извештава о преговорима са Српском Владом о томе да се дође до своте од 50 милијона Круна, која је Народној Управи потребна. Преговарао је он и г. Поповић Коста повереник за прехрану са министром Протићем. Српска Влада не може ту своту предујмити, јер и сама добија од француске само 30 милијона франака.

На предлог да се подигне зајам уз гаранцију Србије, министар је одговорио, да је то крупна ствар и пошто се договори са позватим факторима изаслаће г. Мику Поповића министра финансија у миру да јави резултат. Потребне Народне Управе ће бити смањене ако се поврати новац одређен за ратну припомоћ за децембар, даље трошкови за демобилизацију и за подизање војних стража. Протић је позвао да се састави колики је износ тога новца па ће Српска Влада преко војних власти изградити код Мађарске Владе да се тај новац поврати. Протић увиђа да је од садањих влада у држави СХС најтежи положај Народне Управе, јер она има да ствара, дочим друге владе раде на готовим темељима. Што се тиче депозита аустр. уг. нем. војске која је промарширала кроз Кулу, г. Манојловић држи да га наредба Армије не може прогласити пленом Срп. Државе. Тај новац ће се Народној Управи ставити на расположење било као зајам, било као предујам.

Извештај повереника за финансије узима се на знање са примедбом г. Рата да изасланство које буде ишло у Београд у политичком питању поради и на решавању питања финансије, за које се има везати чак судба Народне Управе. Преко предлога г. Матића да се дигне унутрашњи зајам прелази се на дневни ред. Новац Аустро Угарске Банке из Панчева у износу од 2–3 милијона Круна који се налази у Бечкерекy, има се узети као предујам или зајам. Изаслан-

ство, у ком ће бити председник, г. Рат, г. Павлас и евентуално још који члан Народне Управе, има поћи у Београд 29. новембра [12. децембра].

Бр. 5.

Заменик повереника за саобраћај г. М. Матић предлаже да се принципијелно реши, да мостове на територију подчињеном Народној Управи одржавају на свој трошак срезови, у којима се мостови налазе, односно које дотични мостови спајају.

Предлог се прима.

Бр. 6.

Г. П. Коњовић предлаже да се штампају марке и биљези у Загребу.

Прима се предлог да се штампају марке и биљези и извођење предлога уступа се одсеку за финансије.

Бр. 7.

Заменик повереника за народну обрану г. Ђ. Барако реферише о организацији одсека за народну обрану.

После подуже дебате позива се г. Барако да поднесе нацрт за организацију народне обране.

Бр. 8.

Повереник за народно здравље др. Лаза Марковић реферише о организацији одсека за народно здравље. У току рефераде се решава да ствари које су у вези са Országos betegápolási alap-ом спадају у административни одсек, али ће се ипак решавати и у споразуму са одсеком за здравље. Пошто смо од Пастеровог Завода у Будимпешти одсечени, упућени ћемо бити на Пастеров завод у Загребу, који ће свакако пристати на редовне услове. Г. Др. Л. Марковић предлаже да се Великом Народном Савету поднесе предлог у ствари измене законских чланака о нострификацији лечничких и апотекарских диплома. Предлог би имао садржавати то, да се дипломе

стечене правоваљано ма где, не морају нострифицирати. Г. Марковић даље предлаже да Вел. Народни Савет донесе закон по ком би повереник за народно здравље имао право именовати жупанијске, среске и опћинске лечнике и у интересу службе их премештати.

Оба се предлога примају. Но овај потоњи с том изменом да повереник именује само оне лечнике који су и досада били именовани, а који су досада били бирани нека и одсада буду бирани, што се пак тиче премештања на то се не даје овласт, него само на суспензију. Решава се да се промене и закон о бабичним дипломама. Прима се на послетку и предлог да се измене закон о томе да свршени медиционари морају годину дана практицирати да тек после те праксе дођу до лечничке дипломе. **Измениће се закон тако да после доктората имају медионари 1/2 године практицирати.**² Предлози ће се подастрети Великом Народном Савету. Решава се даље да се у споразуму са одсеком за социјалне реформе оснује лекарско одељење у питањима осигурања раденика.

Бр. 9.

Г. Коњовић у погледу регулисања плата предлаже да се установи породични доплатак, који би износио 400 Круна по детету без обзира на плаћевне разреде. У погледу дневница предлаже за прве три плаћевне класе 100 Круна односно 200 Круна за боравак у главним местима изван територије подчињене Народној Управи. За остале плаћевне класе дневнице се одређују по званичном кључу. Даље г. Коњовић предлаже да се плата и берива исплаћују тако да се подели целокупна плата на 12 делова и месечно унапред издаје.

Предлози се усвајају.

У Новом Саду 28. новембра [11. децембра] 1918.

Др. Мојсије Стојков
перовођа.

Јоца Лалошевић
председник.

Закључено и потписано.

---

² Записник је кориговао др М. Стојков, перовођа.

Прилог записнику

П о с л о в н и р е д
привредног одсека Народне Управе
за Банат, Бачку и Барању

I. ЗАДАТАК ОДСЕКА ЗА ПРИВРЕДУ.

Чл. 1.

Одсек за привреду обавља послове, који се односе на пољску привреду, на одгајивање стоке, на гајење свилене бубе, на руковање шумама, на трговачки саобраћај и занате (индустрију).

II. ОДЕЛЕЊА И ЗВАЊА ПРИВРЕДНОГ ОДСЕКА.

Чл. 2.

Одсек за привреду има ова одељења:

- 1) Председништво
- 2) Земљорадња и сточарство
- 3) Шумарство
- 4) Управа државних и фондовских добара
- 5) Хидротехника (уређење вода)
- 6) Трговина
- 7) Индустрија

Овај одсека има своје рачуноводство и помоћно звање.

Председништву одсека придодато је статистичко звање.

Чл. 3.

У делокруг председништва спадају: именовања и унапређења, као и сви лични послови званичника и служитеља овог одсека, евиденција о одлукама Великог Народног Савета и пленарне седнице Народне Управе, евиденција о интерпелацијама, контрола и евиденција целокупног рада у одсеку, састављање предрачуна и

закључног рачуна, састављање годишњег извештаја, примање и подела, списа, руковање поверљивим списима, послови рачуновођства и располагање издатцима, који су буџетом одобрени, економски послови целог одсека, одређивање награда и припомоћи, надзор над статистичким и помоћним звањем.

Чл. 4.

Одељење за земљорадњу и сточарство расправља ове послове: пољска привреда (пољска полиција, послови економских раденика, уређење поседа и комасација, пољопривредна статистика, виноградарство, економска стручна настава, пољопривредни огледи, воћарство, вртарство), сточарство и ветеринарство (одбрана од прилепчивих болести и преступи ове врсте, одгајивање стоке, унутрашњи сточни промет, пашњаци, млекарство и планинско газдинство), лов и риболов.

Овом се одељењу упућују послови:

- а) пастувска станица у Вршцу и Баји,
- б) станице за ждребад у Паланци,
- в) ветеринарског надзорништва у Темишвару и свих варошких и среских ветеринара,
- г) жупанијских економских надзорништва у Сомбору, Печују, Лугошу, Великом Бечкереку и Темишвару,
- д) виноградарских надзорништва у Печују, Белој Цркви и Суботици,
- ђ) економских школа у Ади, Чакову, Великом Сентмиклушу, Лугошу и Палићу,
- е) школе за млекарске раденике у Чакову,
- ж) школе за вртарске помоћнике у Баји,
- з) државне воћарске школе у Лугошу,
- и) вртарских садова у Ади, Чакову и Великом Сентмиклушу,
- ј) свиларског надзорништва у Суботици, Вршцу и Темишвару и свилара у Новом Саду, Панчеву, Лугошу, Мохачу и Турској Кањижи.

Чл. 5.

Оделење за шумарство расправља ове послове: шумска надзорништва, пословни планови шумске економије, шумски огледи и шумска статистика (извршење §§ 2. и 17. XXXI. зак. чл. од 1879), шумска стручна настава, руковање шумама, које нису државна својина (извршење XIX. од 1898. I. наслов 4. поглавље и II. наслов), пошумљивање голих предела по 165 § и XXXI. зак. чл. од 1879., 55 §. XXIII. зак. чл. од 1885. и §§ 13 и 14 XII. зак. чл. од 1894., управни и економски послови, уређење поседа као и технички и раднички послови државних шума.

Овом се одељењу упућују послови:

- а) шумских надзорништва у Печују (коме се поверавају и послови сегединског надзорништва) и Темишвару,
- б) стручне школе за шумске чуваре у Ловачкој шуми (Vadászerdő)
- в) шумске управе у Лугошу,
- г) главног шумарског звања у Липи,
- д) шумарских звања у Апатину, Оршави, Темишвару, Новом Саду, Печују, среског шумског старатељства у Белој Цркви, новомолдавског шумског старатељства у Белој Цркви, среског шумског старатељства у Вршцу, Карансебешу, Суботици, Новом Саду и Печују, шумског старатељства за шиклошки крај у Печују, фондовских шумских старатељства у Батасеку, Печвараду и Вел. Кеверешу.

Чл. 6.

Управа државних и фондовских добара расправља ове послове: руковање државним добрима и насеобинама, државна и приватна колонизација, парцелирање добара, државне ергеле и узорне економије, државне купке и летњиковци.

Овом се одсеку упућују ови послови:

- а) државних ишпаната (настојништва државних добара) у Великом Бечкереку, Панчеву, Станчеву, Темешрекашу и Темишвару,
- б) управе насеобина у Апатину, Балинцу, Ковину, Лугошу и Мошници,
- в) пешчаног поседа у Делиблату,

- г) станице за ждребце у Паланци,
- д) економије за производњу пиринца у Пустапекли,
- ђ) управе Херкулове Купке,
- е) фондовског надзорништва у Бузијашу,
- ж) фондовских надзорништва у Чакову, Вел. Кеверешу и Жидовину,
- з) терезијанумског фондовског добра у Батасеку, и
- и) главног надзорништва добара у Банату.

Чл. 7.

Хидротехничко одељење расправља ове послове: одводњавање и исушивање, хидроправне дозволе и хидрополицајни послови.

Овом се одељењу упућују послови:

- а) културно-мерничких звања у Печују и Темишвару,
- б) речко-мерничких (хидротехничких) звања у Панчеву, Темишвару, Новом Саду и Сомбору (послови сегединског речко-мерничког звања повериће се новосадском и сомборском),
- в) друштава за одводњавање: апатинско-сонћанског (Апатин), беље-копачког (Беље), безданситетског (Бездан), гомбошковајског (Вајска), ковиљско-гардиновачког (Нови Сад), ковинско-дунадомбовског (Ковин), маргитситетског (Мохач), мохачко-келкедског (Мохач), моношторсег-apatинског (Апатин), панчевачко-ковинског (Панчево), рудолфснадског (Перлез), араначког (Велики Сентмиклуш), бачко-торонталског (Ст. Бечеј), бачко-потиског (Сента), горњо-торонталског (Велика Кикинда), великобечкеречко-потиског (Велики Бечкерек), великобечкеречко-водоплавног (Велики Бечкерек), старобечејско-врањевачко-петровоселског (Стари Бечеј), тамишког (Пардањ), тамишко-бегејског (Темишвар), тителско-потиско-дунавског (Тител), турско-бечејског (Турски Бечеј), и свих општинских задруга ове врсте.

Чл. 8.

Одељење за трговину расправља ове послове: уређење трговачких одношаја, (унутрашња и спољна трговина), статистика о промету робе, уређење извоза, поступак против нечасне конкуренције, суђење у преступима због неистинитих статистичких

података, дозволе за држање вашара као и надзор над вашарима, торбарење и суђење у преступима ове врсте, извршење закона о купљењу наруџбина, о роби, која се шаље у пакетима, као и о куповању вредносних папира са исплатом на оброке, преступи, који проистичу из прављења лажног вина, задругарство, заводи за осигурање и кредитни заводи (банке, штедионице итд), уписивање фирми, пристојба за увоз, за превоз преко мостова и скела, калдрмарина, руковање кредитима за унутрашњу трговину.

Овом се одсеку упућују послови трговинско-занатских комора и поштанских штедионица.

Чл. 9.

Одељење за индустрију расправља ове послове:

извршење закона о индустрији (III. зак. чл. од 1907) евиденција робе, која се производи, потрошња, податци о увозу и извозу, евиденција о ценама, унапређење индустрије, индустријско-технички послови, оверавање мера (баждарство), испитивање пушака, индустријска настава, индустријски и надзор и испитивање казана.

Овом се одсеку упућују послови:

- а) баждарских звања у Лугошу, Великом Бечкереку, Суботици, Печују, Новом Саду, и Темишвару,
- б) стручне школе за металну индустрију у Печују,
- в) стручне школе за дрвену и металну индустрију у Темишвару,
- г) индустријских надзорништва у Лугошу, Темишвару, Великом Бечкереку, Суботици и Печују,
- д) свих подручних занатлијских задруга.

Чл. 10.

Послове сваког одељења води по један референт, коме се према обиму посла придодаје потребан број помоћних референата.

Чл. 11.

Статистичко звање прикупља и сређује статистичке податке, који стижу по разним струкама. Ово звање чини припреме за извршење пописа народа, животиња и поседа, а по извршеном попи-

су прегледа и сређује добивене податке под надзорништво председништва.

Статистичким звањем управља један од помоћних референата у председништву.

Чл. 12.

Рачуновођство овога одсека спрема и сређује све податке за предрачун и закључни рачун. Сем тога рачуновођство подноси председништву предлоге за ликвидацију исплата овог одсека и контролира, да се издатци одсека врше према одобреном предрачуну.

Њему се према обиму посла може придодати потребан број помоћника.

Чл. 13.

Помоћно звање обавља канцеларијске послове под управом једнога шефа канцеларије а под надзорништво председништва.

Њему се придодаје потребан број канцелиста, писара и манипуланата.

III. ДУЖНОСТИ ЗВАНИЧНИКА И СЛУЖИТЕЉА.

Чл. 14.

Народни повереник врши надзор и даје упутства у свим одељењима и звањима свога одсека. Он је према 11 чл. Устројства за Народну Управу референт за послове свога одсека како у пленарној седници Народне Управе тако и у Великом Народном Савету.

Одредбе, наређења, упутства и одлуке према одредби 7 чл. Устројства за Народну Управу подписује народни повереник.

Одговорност његова прописана је у 6. 9. и 13 чл. поменутог Устројства.

Тајник замењује у свему одсутног народног повереника. Као повереников заменик носи исту одговорност као и сам народни повереник (14 чл. Устројства за Народну Управу)

По овлаштењу народног повереника може подписивати одред-

бе наређења и одлуке и онда када овај није одсутан, а дужан је вршити надзор над одељењима, која означи народни повереник.

Тајнику овога одсека може се по потреби службе поверити и вођење једног одељења у одсеку, који у том случају има исту одговорност као и референт одељења.

Чл. 15.

Референти одељења дужни су бринути се, да се приспели списи после савесног проучавања што пре спреме за решење. Они су одговорни за исправно званичење својих одељења. Помоћни референти дужни су по упуштвима референата додељене им послове спремати за решење.

Чл. 16.

Рачуновођа овог одсека одговоран је дисциплинарно и материјално за свако занемарење и проузроковану штету.

Чл. 17.

Шеф канцеларије помоћног звања одговоран је за тачно отправљање послова, за тачно и исправно вођење уруцбеног записника и за уредност у архиви.

Чл. 18.

Сваки званичник овога одсека као и сваки званичник потчињених звања и завода дужан је у одређене часове бити у звању и вршити тачно и савесно оне послове, који су му додељени.

Свако противљење издатим наредбама старешина, као и свако занемаривање дужности и непристојно понашање казниће се по прописима дисциплинарних правила.

Чл. 19.

Сва звања и сви заводи, који су потчињени овом одсеку, дужни су своје послове обављати према постојећим уредбама и законима.

Чл. 20.

Служитељи овог одсека врше послове према наредбама старешина.

Свако противљење наредбама, занемаривање дужности и непристојно понашање казниће се према пропису дисциплинарних правила.

IV. ПЕЧАТ ПРИВРЕДНОГ ОДСЕКА.

Чл. 21.

Печат одсека за привреду чува Народни Повереник, односно његов заменик.

Печат ност натпис у округу: Народна Управа за Банат, Бачку и Барању, одсек за привреду.

V. ЗАКЛЕТВА.

Чл. 22.

Сваки завничник и служитељ овога одсека и њему подчињених звања и завода дужан је пре ступања у звање да положи заклетву ове садржине:

Заклињем се пред Богом и народом, да ћу све дужности, које ми моје звање налаже, верно и савесно вршити, да ћу веран бити Народној Управи за Банат, Бачку и Барању, да ћу њене наредбе извршавати и да ћу званично тајне чувати. Тако ми Бог помогао!

Предлаже:

Мита Клицин

Народни Повереник за привреду

НАРОДНА УПРАВА ЗА БАНАТ, БАЧКУ И БАРАЊУ
Прилог записнику
ОДСЕК ЗА ПРИВРЕДУ

Предложени референти:

1) одељење за земљорадњу и сточарство:
Славко Станојевић

2) одељење за шумарство:
Михајло Љуштина

3) одељење за трговину:
др. Фернандо Кастел

4) одељење за индустрију:
инж. Милош Рајковић

5) одељење за хидротехнику:
инж. Иван Хован

у VI. платежном разреду.

Клицин
нар. повереник

Прилог записнику.

*Састав и подела рада у одсеку
Нар. Управе за Б.Б.Б. за Народно Здравље*

Према 24. члану Устројства на Народну Управу у Новом Саду спадају у круг делања одсека за Народно Здравље сви послови, који су предвиђени угарским 14. зак. чланком од 1876 и 3. зак. члан. од 1875. г. К овоме можемо додати и 38. зак. чланак од 1908. г. који мења наређења 14. зак. чл. од 1876 у I поглављу другог дела.

Уз ове послове примиће овај одсек, у споразуму са повереником за унутрашње послове и по одобрењу пленарне седнице Нар. Управе, и друштво Српског Црвеног Крста које ће у споразуму са средишњом управом Српског Црвеног Крста у Београду организовати и у овим крајевима.

Овај одсек ће имати засада, према досадашњем свом уређењу у уг. министарству за унутрашње послове, четири секције са по једним референтом, од којих ће три референта бити лекари и један апотекар.

Прва секција би била за послове лекара и лечења.

Друга би била секција за санитарне послове (нар. здравље).

Трећа би била секција за послове апотекара и болесничке неге.

Четврта би секција би била секција за одбрану деце, хуманитарна удружења (сиротишта) и за друштво Црвеног Крста.

У првој секцији ће се обављати ови послови: лекарска пракса, послови опћинских лекара и физикуса; мировински лекарски послови; лекарско прегледање особа, које стоје у јавној служби; бабице; бајалице и неоспособљени лекари (*kurpfuscherei*); дисциплинарни послови лекара и особља по санитарским заводима; болнице и остала лечилишта, болничке уредбе, њихова основна правила и кућевни ред; попуњавање болничких места у јавним и приватним лечилиштима; државне болнице и луднице; смештање умно болесних, блесавих и падавичавих у заводе; кућевна нега умно болесних; борба против пијанства и туберкулозе.

У *другу* секцију спадају ови послови: опће хигијенске наредбе (опћа чистота, одвајање вода, канализовање и т.д.); станови са хигијенског гледишта; старање за лед и добру пијаћу воду; бање

и минералне воде; јестиво, пића, средства за уживање са хигијенског гледишта; лекови, специјални лекови, тајна средства, отрови, презервативи, серуми и друге материје за каламљење; хигијенски заводи за прегледање; лабораторијуми; међународне хигијенске погодбе; хигијенски конгреси и изложбе; хигијенски извештаји и сличне публикације; одбрана од наглих зараза; борба против венеричних болести; трахома; акција за спасавање, преглед мртваца; пренос лешина; сахрана.

У *трећу* секцију спадају ови послови: послови апотекара и апотека; уређење апотекарских такса; преглед апотека; дрогерије; убирање трошкова за болничко лечење; упућивање трошкова за лечење болесника у фонд за лечење болесника; прегледање и исплата апотекарских рачуна за лечење у болницама, дечјим склоништима, за лечење сиромашних болесника и т.д; неговање умно болесних у државним лудницама а на опћи трошак; одобравање помоћних средстава за лечење; избацавање из болница.

У *четврту* секцију спадају ови послови: послови за одбрану и заштиту деце; државна склоништа; надзор над сиротиштима; друштво Српског Црвеног Крста.

Уз референте требаће нам засада два канцелисте са X. плаћеним разредом, два писара са XI. плаћеним разредом и један ликвидатор са VIII. плаћ. разредом.

Четири места владиних повереника за народно здравље (за трахому и болнице, за туберколозу, венеричне болести, бабице и нахочад) за сада, док не будем дознао каква ми материјална средства стоје на расположењу, нећу попуњавати, него ћу те послове ја са својим замеником и референтима споразумно обављати.

Међу болницама, које раде у Банату, Бачкој и Барањи, највише их има опћинских, градских и жупанијских, које се издржавају својим средствима а без знатније државне помоћи. Од болница, које је досада држава издржавала, треба споменути две трахомне болнице (Једна у Старом Бечеју и једна у Жабљу), државну лудницу и болницу у Печују са 380 постеља. Сем тога постоји завод за обучавање бабица првог реда у Печују и завод за обучавање бабица другог реда у Темишвару код породилског одељења болнице Белог Крста. Постоје и три државна дечја склоништа (у Суботици, Печују и Темишвару). На простору који је српска војска посела има око 35

жупанијских, градских и опћинских болница и неколико приватних санаторијума. Лековитих бања има у Херкулесбаду, Бузјашу, Меленцима, Харкању, Суботици (Палићко језеро); има и неколико места, која су погодна за климатично лечење.

Жупанијских физика има 5, градских физика 10, среских лекара близу 40, опћинских лекара преко 200.

Овај одсек мора организовати уз државно звање за осигурање радника лекарско одељење, које ће надгледати оне, који су озлеђени несретним случајем и њихове општете, прегледати рецепте радничких благајница са лекарског гледишта, прегледати радничке благајнице и њихове хигијенске установе са лекарског гледишта и давати стручне мишљења у хигијенским и терапеутичким пословима.

Питање Pasteurova завода би се решило тако, што би се одсада, после претходног споразума, они, који су уједени од бесних паса и других бесних животиња, слали у Загреб у Пастеров завод а под истим условима, под којим их је и будимпештански пастеров завод примао (Нар. Управа предујми трошкове за болеснике и њихове потребне пратиоце, те за сироте плаћа из своје благајнице, а од имућних убира трошкове путем својих извршних органа).

Потребно ће бити опремити и отворити један државни бактеријолошки завод и неколико лабораторија за прегледање јестива, пића и пијаће воде.

О дужностима овог одсека и целе Народне Управе за унапређење расне хигијене и евгенике, поднеће овај одсек ускоро пленарној седници Нар. Управе опширан меморандум. У том ће меморандуму бити подробнијег говора и о борби против пијанства, венеричних болести, туберкулози и о заштити деце и напуштене деце.

Великом Народном Савету, као законодавном телу, молио бих, да се упуте ове представке:

1) да се измене закони угарски тако, да именовање свих опћинских, среских, градских и жупанијских лекара врши одсека за Народно Здравље, што би за правилно функционовање санитета преко потребно било;

2) да се измени 43–45 §. 14. зак. чл. од 1876 о нострификацији лекарских и апотекарских диплома тако, да за Б.Б.Б. вреде дипло-

ме, стечене у културним земљама и ван Угарске, камо рачунам и апотекарске дипломе, стечене у Загребу;

3) да се измени и 50 §. 14. зак. чл. од 1876 о бабичким дипломама у истом смислу као и закон о лекарским и апотекарским дипломама;

4) да се измени закон о једногодишњој обавезној болничкој пракси оних медицинара, који су положили докторат тако, да им се та пракса снизи на по године, ако су је обављали на територији Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца;

5) да се донесе закон о премештању лекара у интересу службе а сваки пут после одобрења пленарне седнице Народне Управе за Б.Б.Б.

6) да се измени законски члан, 38 од 1908 г. по којем је држава плаћала првог опћинског лекара и помагала другог опћинског лекара, ако је сама наредила стварање другог опћинског лекара, тако да богате опћине прописану лекарску плату плаћају из својих средстава а за сиромашне опћине, да држава и даље плаћа лекаре.

Што се тиче референта овај одсек је ступио у преговоре са др. Јованом Ненадовићем, специјалистом за венеричне болести, са др. К. Десимировићем, специјалистом за унутарње болести и са др. Владаном Јојкићем, практичним лекаром. О резултату преговора поднеће овај одсек извештај пленарној седници Нар. Управе.

У Новом Саду, 27. новембра [10. децембра] 1918. г.

Др Лаза Марковић,
повереник Нар. Управе за народно здравље

Број 7.

Записник

О седници Народне Управе, држаној 28. новембра (по стар.)
[11. децембра] 1918. у Новом Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Петар Коњовић заменик председника —"
- 3.) Др. Аугуст Рат повереник за правосуђе
- 4.) Др. Ј. Петровић заменик повереника —"
- 5.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 6.) М. Матић заменик повереника —"
- 7.) Мита Клицин повереник за привреду
- 8.) Др. М. Ковачевић заменик повереника —"
- 9.) Др. Игњат Павлас повереник за унутрашње послове
- 10.) Др. Св. Михајловић заменик повереника —"
- 11.) Ђура Барако заменик повереника за народну одбрану
- 12.) Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету
- 13.) Др. Владислав Манојловић повереник за финансије
- 14.) Иван Бранкован заменик повереника —"
- 15.) Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 16.) Др. Сима Алексић заменик повереника —"
- 17.) Др. Коста Поповић повереник за исхрану
- 18.) Дим. К. Теодоровић зам. повереника —"
- 19.) Војнић – Тунић

Записник води Др. Мојсије Стојков референт за полит. админ.
послове.

Председник отвара седницу и позива да се овери записник од прошле седнице.

Бр. 1.

Др. Светислав Михајловић заменик повереника за унутрашње послове подноси нацрт организације одсека за унутрашње послове.

Нацрт организације одсека за унутрашње послове се прима с тим, да гледе полиције и жандармерије остаје по старом т.ј. Народна Одбрана има подићи жандармерију, а полиција остаје одсеку за унутрашње послове. Препис Нацрта организације одсека унутрашње послове прикључује се као прилог записнику.

Бр. 2.

Приликом дебате о организацији одсека за унутрашње послове јавља се питање: да ли да буде један преводни одсек или сваки одсек да има своје преводиоце.

Решава се: Сваки одсек има своје преводиоце, а документе преводи посебно преводно одељење.

Бр. 3.

У вези са расправом о организацији одсека за унутрашње послове принципијелно се решава:

Пленарна седница Народне Управе именује Конциписте, а повереници појединих одсека Канцеларијско особље.

Бр. 4.

Ђ. Барако заменик повереника за народну одбрану подноси нацрт о организацији жандармерије.

Нацрт о организацији жандармерије се прима с тим да се преко покрајинских влада у држави СХС има упутити проглас у све крајеве српске, како би се добио толики број жандарма да свака опћина на територију Народне Управе узмогне имати потребан

број жандарма, јер је потребно што више жандарма док трају ова опасна времена. После се од тог решења одустало, те је решено: Питање жандармерије се оставља *in suspenso*. И то питање нек уреди у споразуму са Кр. Српском Владом изасланство, које 29. новембра [12. децембра] полази у Београд. У току дебате о организацији жандармерије као принцип се изриче: У жандармерију се могу примати и не српске народности, а одсеку за Народну Обрану је дужност да их размести тако да интереси српског народа не буду повређени. У погледу одела је решено: Официри задржавају своје одело само узимају ознаке српске жандармерије, а момчад ће добити одело српске жандармерије. Препис нацрта о организацији жандармерије прилаже се записнику.

Бр. 5.

Како се у поштанском саобраћају, и на цензури опажају многи нереди, председник предлаже: Нека одсек за саобраћај објави војним властима шта и где запиње на пошти и нека умоли да се нереди на пошти санирају. Г. Коњовић предлог допуњује тиме да се молба војним властима прецизира те нек се војне власти умоле: 1. Званична писма која иду са званичним печатом од Народне Управе или која долазе Народној Управи да се не цензурирају; 2.) Сваки влак са поштом нека прати војник; Овај предлог допуњује Др. Св. Михајловић још једном тачком: 3.) да се телефонски разговори из званичних локала Народне Управе не цензурирају или ометају.

Предлог г. председника са допунама г. Коњовића и Др. Св. Михајловића прима се.

Бр. 6.

Г. Петар Коњовић у питању званичних новина износи облик и садржај њихов.

Усваја се да наслов буде ћирилицом и латиницом. У тексту каквим је писменима акт изишао, таквим ће се штампати. Гледе језика усваја се становиште обележено у нацрту организације за унутрашње послове. Види прилог овом записнику под А.) § 7. Гледе садржине решава се да у 1. броју на првом месту изађу ре-

золуције Велике Народне Скупштине од 12. (25) новембра 1918 у Новом Саду, даље избор Народне Управе, Прокламација народима Баната, Бачке и Барање, списак чланова Великог Народног Савета, именовање великих жупана, пуномоћ градоначелницима да врше функције великих жупана, наредбе појединих одсека. Гледе садржине званичног листа уопће решава се да улазе у лист и сви они акти који су се морали објављивати у Budapesti Közlöny-и и то на језику у ком се истаје. Званичан лист иде свима властима на територију Народне Управе.

Бр. 7.

На питање г. Јов. Петровића гледе цензуре решава се, да питање цензуре реши одсек за унутрашње послове у споразуму са армијом, с тим ако цензура падне на терет буџета Баната Бачке и Барање, именовање цензоре влада тих крајева.

Бр. 8.

Председник изјављује да је рад око организације одсека довршен. На реду је да се зготови прорачун и елаборати гледе модификација закона и други елаборати који долазе пред Велики Народни Савет. Нека се с тим елаборатима пожуре да се могу што пре поднети те да се што пре сазове Велики Народни Савет. Уједно позива одсеке да се организација што пре спроведе по срезовима и опћинама. Ако би поникао какав предлог који спада пред пленум Народне Управе, нека се то председништву до подне дотичног дана јави, па ће пленум за после подне бити сазван.

Узима се на знање.

Бр. 9.

Председник извештава да се у местима у околици Сент – Андреје опажа жив покрет да се Срби из тих крајева преселе на териториј државе СХС.

Доставити им да Народна Управа с радошћу поздравља тај покрет, но нека остану мирни док се не изради план куд и како да се

преселе. Поверава се Одсеку за привреду да изради елаборат, у ком би било назначено где су земљишта згодна за насељавање Срба из оног дела будимске дијецезе који није срећан да потпадне под државу СХС.

Нови Сад 3. децембра по старом [16. децембра] 1918.

Закључено и потписано:

Др. Мојсије Стојков
перовођа

Јоца Лалошевић
председник.

Прилог А.)

Ad Бр.1.

**Експозе (Пословни ред)
Повереника за унутарње послове
I Састав одсека за унутарње послове**

1. §

Унутарњи одсек обавља све послове, које му 16. § устројства за Н. У. прописује.

2. §

Одсек се састоји из ових одељења:

- 1.) Президиално одељење, које врши
  - a) послове чиновника одсека
  - b) личне послове жупана и дисц. надзор над истима (земаљски повереник себи задржава.)
  - c) економске послове одељења
  - d) склапање буџете, закључне рачуне и с тим скопчане послове
  - e) послове седнице одсека
  - f) надзор над зградом одсека
  - g) послове око путних трошкова од званичних путовања
  - h) надзор над преводиоцима.

На челу тог одељења стоји референт:

Мита Алексијевић

Доцније ће бити један подреферент.

Биће 5 преводиоца: за мађарски

— немачки

— румунски

— словачки

— русински

} у рангу вежбеника IX пл. кл.

Затим један *рачуновођа* (за сада сам референт).

2.) Одељење за питање држављанства, припадности и надлежности и сва државноправна питања, камо спада и равноправност народа.

На челу одељења стоји референт:

Др. Коста Маински (евентуално Др. Милорад Попов.)

1 подреферент (за сада још нема погодне личности) (Љубиша Донга као вежбеник).

3.) Одељење за управљање жупанија, срезова и опћина, дисциплинарни поступак над административним чиновницима.

Ту спада:

а) административни надзор жупанија, подела жупанија, организације и односне наредбе и наређења растерађивање поседа, исељавање и с тим скопчана наређења и одредбе, финансирање и административни део „*orszagos betegápolási alap*“ -а,

б.) Прегледање буџета и закључних рачуна жупанија и сирочадских области и с тим скопчани послови.

Статути за фондове којима управља жупанија. Ревидирање закључних рачуна истих фондова. Пензионисање, ревидирање берива жупанијских чиновника и њихових породица, одређивање жупанијских приреза и с тим скопчани статути.

Градње жупанијске и потпора.

Мировински статути и потпора пензионог фонда жупанијских чиновника.

с) Ствари појединих вароши, територија и граница истих (прикључивање опћина, пустара.) нацрти уређења вароши, подела

територија варошких, послови који се односе на административно уређење вароши, примање у опћине, послови слободних градова, градова са уређеним већем, с тим скопчани послови, станарински послови, варошки статутути и дисциплинарни послови, градски економски послови.

d.) Опћински послови и матрикуле дисциплинарни послови опћина.

На челу тог одељења стоји референт:

Др. Милорад Влашкалин и потребни подреференти. За сада 1 подреферент: натарош Буља са вежбеничком платом.

4) Одељење за послове сирочадског стола и остале административне послове у којима је Н. У. последња инштанција.

Туби спадали и послови полицајни и пол. криминалистички одсек.

На челу одсека стоји референт:

Др. Милан Секулић

(Др. Милош Кнежевић.) и по наредби један подреферент.

3. §.

Референте, подреференте и сво чиновништво које конципира (вежбеник) поставља народна управа из своје пленарне седнице.

4. §.

Помоћно чиновништво, послужитеље, и достављаче поставља сам повереник.

5. §.

Помоћно канцеларијско особље одсека је:

1.) Шеф канцеларије (VIII пл. разред 7400 К.)

Слободан Ђорђевић

2.) Протоколисте

3.) Отправник

4.) Архивар

и потребан број писара и послужитеља.

6. §.

Вежбеници и преводиоци (евент. са подреферентском или вежбеничком платом) узеће се по потреби.

II Пословање

7. §.

Званични језик одсека је Српски са ћирилицом.

На поднеске са латиницом, одговара се са латиницом.

На поднеске жупске одговара се српски са ћирилицом и на језику поднеска, Подписаће се и жупски део.

Наредбе се издају Српски са ћирилицом и по потреби на језицима који се говоре на територију Н. У.

8. §.

Унутарње пословање одсека оставља се по вољи поверенику.

Н Сад, 29/XI [12/XII] 918
Др [нечитко³]

---

³ Др Игњат Павлас је био повереник за унутрашње послове.

Број 8.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 3. децембра (по старом)
[16. децембра] 1918. у Новом Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Др. Аугуст Рат повереник за правосуђе
- 3.) Др. Јован Петровић заменик повереника за правосуђе
- 4.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 5.) М. Матић заменик повереника за саобраћај
- 6.) Мита Клицин повереник за привреду
- 7.) Др. Миливој Ковачевић заменик повереника за привреду
- 8.) Др. Игњат Павлас, повереник за унутрашње послове
- 9.) Др. Свет. Михајловић заменик повереника за унутрашње послове
- 10.) Ђура Барако заменик повереника за народну одбрану
- 11.) Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету
- 12.) Др. Владислав Манојловић повереник за финансије
- 13.) Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 14.) Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
- 15.) Др. Коста Поповић повереник за прехрану и снабдевање
- 16.) Дим. К. Теодоровић заменик повереника за прехрану и снабдевање
- 17.) Др. Мика Поповић министар у миру у Србији
- 18.) Михајло Аврамовић управник Главног Савеза Земљорадн.

задруга у Србији.

19.) Др. Ђорђе Митровић секретар министарства народне привреде у Србији.

20.) Блашко Рајић делегат Народне Скупштине Новосадске од 12. (25.) нов. 1918.

Записник води Др. Мојсије Стојков референт за полит. адм. послове.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник од прошле седнице.

Бр. 1.

Делегат Рајић извештава о својим преговорима у Београду. У изгледу је да ће се сазвати нова Народна Скупштина за ове крајеве, али не у Новом Саду, већ у Београду; та ће скупштина изабрати чланове за централни парламент. Извештава још о односу Народне Управе и Кр. Срп. Владе.

Извештај се узима на знање.

Бр. 2.

Г. Др. Јован Петровић заменик повереника за правосуђе извештава да је одсек за правосуђе позвао све чиновнике подчињене том одсеку, да положи заклетву Народној Управи. На тај позив стигао је протест од мађарског министра правде против тога да Народна Управа узме у своје руке све судове, државна одветништва и правосудне установе на територију Бачке, Баната и Барање. Текст протеста прикључен је записнику овом у преводу са мађарског на српски. Одсек за правосуђе предлаже под 2. приложени одговор на тај протест. Председник предлаже да се прими савет г. Мике Поповића министра да се питање преговора са мађарском републиканском владом у овом погледу уступи Кр. Влади у Србији. Г. Павлас усваја и предлог референта Др. Ј. Петровића и предлог председников, јер нису противни један другом, него се допуњују међусобно. Нека се од стране одсека за правосуђе воде преговори у овом погледу дотле док се крећу у оквиру административе, а чим би се скренули на политику да се упуте у Београд.

Са 9 гласа усваја се предлог одсека за правосуђе са допуном г. Павласа и према томе одсек за правосуђе водиће преговоре са мађарском владом, али чим преговори пређу границе административне, уступиће се Београду.

Бр. 3.

Др. Павлас пита: може ли упутити порезно звање у НСаду да изда у име предујма 135.700 Круна ванредне ратне припомоћи (6 Круна по глави) и 600 Круна по особи чиновницима за животне намирнице. Г. Клицин примећује да та ствар није зрела за пертрактирање. Нека ствар иде прво варошкој скупштини, па онда одсеку за унутрашње послове и тек онда пред пленум Нар. Управе.

Прима се предлог г. Клицина с тим да се ствар узме у претрес кад се буде о буџету решавало.

Бр. 4.

Др. Павлас извештава да стижу непрестано молбе за одштету од оних који у рату претрпеше штету приликом девастација у рату и сл. М. Матић допуњује извештај тиме да и на жељезницама има таквих штета; има предмета, справа неопходно нужних за жељезнице, који су покрадени а зна се у кога се налазе. Шта да се ради у тим случајевима?

Решава се: уступити одсеку за правосуђе да кашње донесе генералну наредбу у том предмету.

Бр. 5.

Референт за унутрашње послове моли упутства у питању престапа на пољу прехране.

Одлучује се: Нека се одсек за унутрашње послове у том предмету стави у споразум са одсеком за прехрану.

Бр. 6.

Др. Св. Михајловић зам. повереника за за унутр. послове подноси извештај о преговорима својим са надлежним органима Кр. Срп. Војске у погледу цензуре. После дебате о том извештају решава се:

да унутрашњи одсек у споразуму са одсеком за саобраћај изради пројекат за организацију улазне и излазне цензуре.

Бр. 7.

Пошто је саслушан извештај повереника за финансије Др. Владислава Манојловића о финансијским потребама Народне Управе, пошто је саслушано мишљење Др. Мике Поповића министра о могућим приходима на територији Бачке, Баната и Барање, решава се,

1.): да одсек за финансије телеграфски потражи потребне податке за састављање буџета, 2.): да унутрашњи одсек изда наредбу великим жупанима и градоначелницима, којом ће се наредити, да општине донесу евентуални државни порез у срезове а ови доставе Народној Управи а не у Пешту; где наших власти нема нека се то учини помоћу војних власти.

Бр. 8.

Пошто је саслушан извештај повереника за саобраћај г. Ст. Славнића и његовог заменика М. Матића о стању саобраћајних средстава и потребама одсека за саобраћај, нарочито о брзој финансијској помоћи овом одсеку у износу од неких 7 (седам) милијона Круна – којој потреби ако се не буде удовољило, повереник за саобраћај и његов заменик скидају са себе сваку одговорност –, пошто је даље саслушано мишљење г. М. Аврамовића управника главног Савеза земљорад. задруга у Србији, како се једино може доћи до потребних финансијалних средстава, решава се:

посредством г. Др. Мике Поповића, Мих. Аврамовића и Др. Ђ. Митровића покушати потражити у Србији или преко ње потребан зајам.

Бр. 9.

Повереник за прехрану и снабдевање г. К. Поповић износи нацрт наредбе о извозу преко демаркацијоне линије и превозу извесних животних намирница у оквиру демаркацијоне линије. Пошто је с неколико страна изражено мишљење да се одржи само онај део наредбе који говори о извозу, а да се пренос у оквиру демаркацијоне линије не ограничава, ипак се решава:

да се нацрт наредбе прима и одсек за прехрану и снабдевање нека наредбу изда

Закључено и потписано:

У Новом Саду 8. (21) децембра 1918.

перовођа:
Др. МСтојков

председник:
Јоца Лалошевић

Прилог 1.

Поверенику за правосуђе Народне Управе за Банат, Бачку и Барању

У Новоме Саду

Вр. 490/918 бр.

Журно!

Господин повереник за правосуђе је саопштио у своме отпису од 4. [17] децембра т. г. под бр. 2/пр. упућеном шефовима више мађарских судских звања, да је Народна Управа узела под своју власт све судове, државна одветништва и правосудне установе, даље, да је мађарске правосудне чиновнике само тако вољна оставити у досадањем кругу њиховог рада, ако сваки појединац у засебној молби пријави, да ступа у службу Народне Управе и у руке исте положи ону званичну заклетву, која између осталог и то садржава, да ће дотични намештеник бити веран Народној Управи и да ће се њених наредаба држати. За одговор одредио је гд. повереник за

правосуђе рок од 8 дана.

Како по I. тачки примирнога уговора има грађанска управа, у коју и правосудство спада, недирнута да остане, како даље по истој I. тачки грађанска управа у поседнутим крајевима изрично припада влади Мађарске Народне републике, која је склопила примирни уговор са главним командантом Савезничке војске влада Мађарске Народне Републике је принуђена да на надлежном месту просведује против поступка, који је горњим отписом започет. Када овај свој просвед и госп. Повереник за правосуђе пријављује, уједно наглашује, да треће начело 1 тачке примирног уговора ставља влади Мађарске Републике у дужност, да се стара о одржању реда у поседнутим крајевима. Будући да је један услов одржавање реда, да се суђење не прекида, – то влада Мађарске Републике и поред горњег просведа држи за потребно, да се ради осигурања правнога реда у поседнутим крајевима и ради спречавања анархистичког стања покрену журно преговори са Народном Управом и да се на основу истих створе привремене погодбе.

Част ми је да због тога гд. повереника за правосуђе у име владе Мађарске народне Републике замолити, да све ово даде на знање Народној Управи с тим, да Народна Управа ради потребних преговора и ради стварања привремених погодаба изволе у Пешту своје пуномоћенике послати и о томе претходно извести; а за време тих преговора суспендовати дати рок од 8 дана.

У Будимпешти 12 децембра 1918

др. Денеш Беринкеји ср
министар правде.

Прилог 2.

Др. Дијонизију Беринкеи-ју
министру правде
у Будимпешти

На отпис Ваш под бр. Вр. 490/918 по овлашћењу Народне Управе извештавам Вас, да у међународним и политичким питањима не могу никакве преговоре или расправе водити и то тим мање, што се цео народ Баната, Бачке и Барање дефинитивно одцепио од Мађарске и Народна Управа сматра то одцепљење за коначно и потпуно и према томе не може на знање узети ни просвед, који је г. Министар правде пријавио.

Како је народна Управа вољна у службу примити чиновнике правосудне у смислу позива, које је под бр. 2. пр. упућен, а тиме се задире у животне интересе неколико стотина судца и чиновника, као и њихових породица, – искључиво из осећања човечности, као и ради преговарања и рашчишћавања административних питања, која са примањем судова морају доћи на тапет – вољна је Народна Управа са опуномоћеником од Министра правде овде у Новом Саду у додир ступити.

Позив од Министра правде у Будимпешту зато не могу примити, јер смо ја и мој заменик толико заузети пословима да нам је апсолутно немогуће ма на и неколико дана своја места напуштати док гд. Министар има много стручних снага на расположењу.

Рок одређен од 8 дана није прекорачиван.

Бр. 9.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 8. децембра (по старом)
[21. децембра] 1918. у Новом Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Петар Коњовић заменик председника
- 3.) Др. Игњат Павлас повереник за унутрашње послове
- 4.) Др. Свет. Михајловић заменик повереника за унутрашње послове
- 5.) Др. Аугуст Рат повереник за правосуђе
- 6.) Др. Јован Петровић заменик повереника за правосуђе
- 7.) Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету
- 8.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 9.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 10.) Др. Влада Манојловић повереник за финансије
- 11.) Мита Клицин повереник за привреду
- 12.) Др. Миливој Ковачевић заменик повереника за привреду
- 13.) Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 14.) Душан Попов повереник за народну обрану
- 15.) Ђура Барако заменик повереника за народну обрану
- 16.) Др. Мика Поповић министар у миру у Србији.

Записник води Др. Мојсије Стојков референт за полит.-адм.
послове.

Председник отвара седницу и позва да се овери записник од
прошле седнице.

Бр. 1.

Председник саопћава тужну вест да је умрла супруга Капетана Душана Попова повереника за народну обрану, госпођа Симка Попов рођ. Недељков, и предлаже да се изрази записнички саучешће Капетану Душану Попову поверенику за народну обрану.

Предлог се усваја и успомени покојнице одаје се почаст устајањем и поклицима Слава јој!

Бр. 2.

Председник извештава да је прispела молба жељезничара, у којој моле да се напусти форма заклетве која им је од стране Народне Управе предложена, па да се прихвати ово уверавање: „Дајем своју поштену реч, да ћу све своје дужности, које ми звање пропишује, и поред промењених прилика верно и савесно вршити.“

Обзиром на разлоге, који су у молби наведени, т.ј. обзиром на то што мађарске државне жељезнице нису орган управне егzekутивне власти, него приватно подuzeће државе, па намештеници исте нису дакле управни функционари, даље обзиром на то што жељезничари раде и на територији ван крајева који стоје под Народном Управом па их дакле веже и раније положена заклетва, молби се удовољава, о чему се имају обавестити сви велики жупани и градоначелници равнања ради, али се удовољава с тим да у детаљима текст уверавања овако гласи: „Дајем своју поштену реч и уверавам, да ћу на жељезница, које су у поседнутом крају, све дужности, које пропишу окупационе власти, верно и савесно вршити“, на мађарском: „**Ideiglenes fogadalom. Becsületszavamat adom és fogadom, hogy a megszállott területen levő vasútvonalakon összes kötelességeimet, a melyeket a megszálló hatóságok előírnak híven és lelkiismeretesen teljesíteni fogom.**”

Овај додатак додао: Др. МСтојков

Бр. 3.

Председник извештава да је у Београду склопљено централно министарство за све крајеве Срба Хрвата и Словенаца, те предлаже да чланови Народне Управе ставе тој влади своје мандате на расположење и уједно да се сазове Велики Народни Савет, који би имао према новом стању учинити потребна расположења. Ј. Петровић на то изјављује да се не може тој влади поднети демисија, јер се при склапању те владе с Народном Управом није ни преговарало. Мандате има Народна Управа од Вел. Нар. Савета, нека њему поднесе своју демисију. Састављање централне владе не даје правног наслова Народној Управи да демисијонира. Пошто су саслушани многи говорници у овом предмету, решава се:

питање демисије скида се са дневног реда дотле, док не дође формално званично извешће о склапању централне владе, али се већ сада наглашава готовост Народне Управе да у свако доба демисионира и интересу припојења Баната Бачке и Барање јединственој држави Срба, Хрвата и Словенаца.

Бр. 4.

На питање да ли се може примати мађарски републикански новац, који је недавно ушао у промет и има само једну страну испуњену натписима и сликама, док је друга страна празна.

Решава се: Јавити порезним звањима и метнути и у Званичне Новине да јавна звања те новчанице не примају, пошто немају довољне законске основе.

Бр. 5.

Др. Павлас опет покреће питање, да ли да се градовима одобри да исплате чиновницима предујоме за животне намирнице, ванредне ратне припомоћи и припомоћи за набавку одела. Ј. Петровић предлаже: оне вароши које могу дати из својих варошких средстава нека даду те ставке на терет мађарске државне благајнице, а Народној Управи нека јаве, колики је износ исплаћене своте, да се може после обавити обрачун са мађарском владом. Главно је

не дирати у новац наше државе.

Прима се предлог Ј. Петровића с допуном председника: да се јави жупанијама и градовима, да ће се тај предујам искати од мађарске државе а Народна се Управа не обвезује да ће га вратити.

Бр. 6.

Душан Попов реферише о организацији жандармерије и моли овлашћење да преговара са надлежним факторима у Београду о јединственој организацији жандармерије у целој држави Срба, Хрвата и Словенаца.

Овлашћује се с тим да се жандармерија што пре организује.

Закључено и потписано:

Н Сад. 10. [23] децембара 1918

перовођа:

Др. Мојсије Стојков

председник:

Јоца Лалошевић

Бр. 10.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 10. децембра (по старом)
[23. децембра] 1918. у Новом Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Петар Коњовић заменик председника Народне Управе
- 3.) Др. Светислав Михајловић заменик повереника за унутрашње послове
- 4.) Др. Аугуст Рат повереник за правосуђе
- 5.) Др. Јован Петровић заменик повереника за правосуђе
- 6.) Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету
- 7.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 8.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 9.) Димитрије К. Тодоровић заменик повереника за прехрану и снабдевање
- 10.) Др. Влада Манојловић повереник за финансије
- 11.) Мита Клицин повереник за привреду
- 12.) Др. Миливој Ковачевић заменик повереника за привреду
- 13.) Др. Мита Топаловачки заменик повереника за социјалне реформе
- 14.) Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 15.) Душан Попов повереник за народну обрану
- 16.) Ђура Барако заменик повереника за народну обрану

Записник води Др. Мојсије Стојков референт у политичко-ад-
министр. одељењу.

Председник отвара седницу и позва да се оверови записник од прошле седнице.

Бр. 1.

После оверовљења записника председник предлаже да се у политичком одсеку именују: За шефа политичко-административног одељења у V.-ом плаћевном разреду *Др. Мојсије Сшојков*, за подреферента политичко-административног одељења *Лаза Бугарски*, са VII.-им плаћевним разредом, за подреферента пресбиро-одељења у VII.-ом плаћевном разреду *Милан Кашанин*, за подреферента одељења за Званичне Новине у VII.-ом плаћевном разреду *Федор Георгијевић*, за подреферента начелника рачуноводства у VII.-ом плаћевном разреду *Исак Бркић*, за референта уредника Званичних Новина *Озрен Субојић* са VI. плаћ. разр.

Предлог се прима.

Бр. 2.

Повереник одсека за саобраћај предлаже да се у одсеку за саобраћај именују: за главног инспектора у V.-ом плаћевном разреду инж. *Ђорђе Лазић*, за надзорника I. Класе у VI.-ом плаћевном разреду инж. *Светозар Спанковић*, за надзорника II. Класе у VII.-ом плаћевном разреду инж. *Давид Појовић*, за надзорника II. Класе у VII.-ом плаћевном разреду *Др. Стеван Миклиан*, за надзорника II. Класе у VI. плаћ. разреду инж. *Никола Мијков*.

Предлог се прима.

Бр. 3.

Повереник за народно здравље *Др. Л. Марковић* предлаже да се у одсеку за народно здравље именују: за шефове одељења у V.-ом плаћевном разреду *Др. Јован Ненадовић* и *Др. Владан Јојкић* лекари.

Предлог се прима.

Бр. 4.

Повереник за привреду Мита Клицин предлаже да се у одсеку за привреду именују за референте VI-ом плаћевном разреду: *Славко Сјанојевић* за земљорадњу и сточарство, *Михајло Љушићина* за шумарство, *Иван Хован* инж. за хидротехнику, *Др. Фернандо Касиел* за трговину, *инж. Милош Рајковић* за индустрију.

Предлог се прима.

Бр. 5.

Заменик повереника за социјалне реформе Др. Мита Топаловачки предлаже да се у одсеку за социјалне реформе именују за шефове првог, другог и трећег одељења у V-ом плаћевном разреду: *Тодор Вељков*, *Војин Бркић* и *др. Милан Секулић*.

Предлог се прима.

Бр. 6.

Да се одреди положај Народне Управе према централној влади у Краљевству Срба, Хрвата и Словенаца, да се реше финансијална и прехрамбена нека питања председник предлаже да оде једно изасланство у Београд. Др. Милан Петровић предлаже да се због важности питања која се имају решити изашљу повереници свих одсека у Београд и евентуално тамо да се одржи која седница, док се положај Народне Управе не разјасни.

Прихваћа се предлог председников и у изасланство се бирају: председник Др. Јован Лалошевић, повереник Др. Влада Манојловић, повереник Др. Коста Поповић и повереник Душан Попов.

Бр. 7.

Повереник за финансије Др. Влада Манојловић предлаже: Пошто је Народна Управа као принцип прихватила да се плате чланова Народне Управе и чиновника под Народном Управом уреде по узору плата мађарских државних чиновника, нека се раније решење о дневницама промене на тај начин, што ће се и дневнице од-

ређивати према мађарским званичним исказима, предлаже дакле да се дневнице одреде по овој скали:

Дневнице:

Плаћевни разред	дневнице
I.	40 Круна
II.	35 "
III.	30 "
IV.	25 "
V.	21 "
VI.	16 "
VII.	13 "
VIII.	10 "
IX.	8 "
X.	7 "
XI.	6 "

Уз то без обзира на плаћевни разред 12 круна дневнички доплатак. За путовања која се обаве за три дана дневнички доплатак се даје само за дане који су потпуно на путовање утрошени; ако није цео дан утрошен на путовање, иде само дневница. Приликом бављења у вањској служби на једном месту а преко 14 дана има се само половина дневничког доплатака рачунати. При путовању колима рачуна се 40 филира по километру и 1 Круна доплатак. До жељезничке станице и натраг 6 Круна за кола. На жељезници 40 филира за носача и вађење карте, 50 филира за пртљаг.

Предлог Др. Манојловића се прима са примедбом Мите Клицина и Др. Јов. Петровића да се и плате и дневнице сматрају предујмом који тек Велики Народни Савет има да одобри, даље с примедбом Петра Коњовића да се подигнуте већ дневнице имају прерачунати по новом нацрту, и напослетку с примедбом Др. Јов. Петровића да се само онда рачунају дневнице када за путовање даде пуномоћ пленарна седница Народне Управе или кад путовање иста седница накнадно одобри.

Бр. 8.

Г. Димитрије К. Тодоровић, Др. Св. Михајловић пријављују своје путовање у званичном послу.

Узима се на знање.

Бр. 9.

Др. Влада Манојловић извештава, да по пријави од стране вел. жупана сомборског у заплењеном новцу у Кули, који је запленила армија, има 68.361 Круна државног новца.

Решава се, да се тај државни новац преда порезном уреду у Кули. Ово решење има извршити одсек за финансије.

Бр. 10.

Лазар Попов рачунарски саветник моли да му се даде плата контролора код новосадског порезног звања.

Молби се удовољава.

Бр. 11.

Гледе terminus-a a quo да иде плата чиновника Народне Управе, решава се:

од дана када ступе у службу, а не од дана када је дотични чиновник почео преговоре о ступању у службу Народне Управе.

Бр. 12.

Повереник за финансије Др. Влада Манојловић износи нацрт наредбе гледе утеривања заостатка пореза.

Нацрт се прихвата с тим да се наредба изда.

Бр. 13.

Повереник за финансије Др. Влада Манојловић износи нацрт наредбе гледе тога да се ратна пореза не плаћа у вредносним папирима државног ратног зајма, него само у готовом новцу.

Нацрт наредбе се усваја с тим да се наредба изда.

Бр. 14.

Др. Јован Петровић заменик повереника за правосуђе износи нацрт наредбе гледе тога како да се поступа са онима који су за време ове револуције у нашим крајевима крали, пљачкали и били јатацима. Поводом тим Др. Св. Михајловић износи мисао да би требало и гледе кривичних поступака за време револуције какво наређење издати. А гд. Дим. К. Тодоровић примећује да би у наредбу ваљало унети да се одредбе наредбе тичу и оних који су државно добро пљачкали.

Прима се нацрт наредбе са допуном Тодоровићевом и с тим да се наредба модифицира тако што ће се у њој изрично истаћи, да ће крадљивци, пљачкаши и јатаци бити кажњени због крађе, пљачкања и јаташтва. Резон модификације је тај, да не би крадљивци, пљачкаши и јатаци, који су евентуално и какво кривично дело (убијство или сл.) учинили, мислили да су удовољењем захтеви-ма ове наредбе скинули са себе сваку одговорност и због кримена, који су евентуално починили. Наредба се има плакатирати и у сваком месту и на свим језицима нашег подручја.

Бр. 15.

г. М. Матић пита шта да се учини са чиновницима, које је револуција поставила на извесна места? Решено је:
да одсек за унутрашње послове у том погледу изради наредбу.

Бр. 16.

г. М. Матић пита се по ком календару да се издају плаће чиновништву.
Решено је да се то има чинити по новом календару.

Бр. 17.

Председник извештава у погледу плаћања чиновника, који су заостали од мађарске управе, да је по вестима које су стигле из Б. Пеште министру за правосуђе поверено да преговара са нашим од-

секом за правосуђе не само у погледу правосудних него у погледу свих чиновника, и да је Lovász изјавио, како је мађарска влада готова да плаћа све своје чиновнике на поседнутим подручјима само да се покаже да је у тим крајевима још увек мађарски *imperium*. Рат је мишљења с мађарском владом ваља прекинути и не водити никаквих преговора. У целом овом питању је решено:

Пленарна седница опуномоћава одсек за правосуђе, да се телеграфским путем јави мађарском министарству правосуђа да се преговори до 1-ог јануара 1919. (по новом) морају свршити.

Бр. 18.

Др. М. Топаловачки извештава да одсек за социјалне реформе не може да ради јер не може да дође до потребних просторија. Председник предлаже да се питање просторија за све одсеке повери двојници или тројници, који ће све потребне кораке учинити да се једном и то питање реши. Др. Л. Марковић јавља да су двојица њих већ радили на томе и потребне просторије се могу наћи у Новој згради мађарске гимназије. Коначно уређење овог питања: поверава се

Др. Лази Марковићу, Др. Милану Петровићу и из одсека за социјалне реформе Др. Милану Секулићу.

Бр. 19.

Пошто ће неколико дана одсутан бити и повереник за унутрашње послове Др. И. Павлас и његов заменик Др. Свет. Михајловић, вођење послова унутрашњег одсека за то време: поверава се Др. Јовану Петровићу.

Закључено и потписано:

Н Сад 13. децембра (по ст.) [26. децембра] 1918.

Др. М Стојков
перовођа

ЈЛалошевић
председник

Бр. 11.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 13. децембра (по старом)
[26. децембра] 1918. у Нов. Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Петар Коњовић заменик председника Народне Управе
- 3.) Др. Аугуст Рат повереник за правосуђе
- 4.) Др. Јован Петровић заменик повереника за правосуђе
- 5.) Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету
- 6.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 7.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 8.) Др. Коста Поповић повереник за прехрану и снабдевање
- 9.) Дим. К. Тодоровић заменик повереника за прехрану и снабдевање
- 10.) Др. Влада Манојловић повереник за финансије
- 11.) Мита Клицин повереник за привреду
- 12.) Др. Миливој Ковачевић заменик повереника за привреду
- 13.) Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 14.) Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
- 15.) Душан Попов повереник за народну обрану
- 16.) Ђура Барако заменик повереника за народну обрану

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф полит. адм. одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник од прошле седнице.

Бр. 1.

После оверовљења записника Др. Коста Поповић повереник за прехрану и снабдевање предлаже да се у одсеку за прехрану и снабдевање именују за шефа президијалног одељења Др. Димитрије Маркуш, за шефа одељења за кукуруз и свиње Илија Јојкић, за шефа одељења за жито и мељаву Др. Милорад Попов, за шефа иноземног и трговинског одељења Др. Емил Палић, за референте Бранко Путник, Сава Гркинић, Тома Гаишин, Цвета Маглић. Шефови одељења у V-ом плаћевном разреду, референти у VI-ом плаћевном разреду.

Предлог се прима.

Бр. 2.

Председник извештава о раду изасланства у Београд. Изасланство је конферирало са министром председником Ст. Протићем и другим политичким личностима. Према преговорима, који су вођени председник предлаже, да Народна Управа с тога што је створено Краљевство Срба, Хрвата и Словенаца, с тога што је образована централна влада тога Краљевства и с тога што и крајеви под Народном Управом припадају том Краљевству (у смислу резолуције Народне Скупштине од 12/25 нов. 1918), демисијонира Вел. Народном Савету.

Предлог се прима с тим да председник телефонски или телеграфски извести Централну владу о томе.

Бр. 3.

У вези са решењем под бр. 2. председник предлаже да се позове повереник за финансије да састави завршне рачуне ове Народне Управе, како би она од Великог Народног Савета могла добити разрешницу. Да би се то могло учинити потребно је да сваки одсек поднесе своје рачуне поверенику за финансије.

Предлог се прима.

Бр. 4.

г. Петар Коњовић чита депешу, у којој се из свих крајева Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца позивају повереници и стручњаци за прехрану на конференцију у Београд 18. (31) децембра са потребним овлашћењем.

Од Народне Управе шаље се на конференцију Др. Коста Поповић повереник за прехрану, а од стране одсека за привреду, иза слаће се за времена две особе **које су стручњаци**⁴ за трговачке послове и индустријске послове.

Бр. 5.

Др. Влада Манојловић повереник за финансије извештава да је политичка опћина у Вилову изгласала 30000 Круна а становници Вилова да су приложили 2564 Круна ради подмирења трошкова Народне Управе.

Решава се: изразити записнички захвалност политичкој опћини у Вилову и становништву Вилова на дару.

Бр. 6.

Др. Јован Петровић **привр.**⁵ заменик повереника за унутрашње послове реферише о притужби Немачког Народног Већа за Мађарску због наводног гоњења Немаца од стране српских војничких и грађанских власти. Износи предлог за одлуку у овој ствари.

Предлог се прима са тим да се приложи записнику у препису.

Бр. 7.

Из одсека за саобраћај тражи се упутство гледе угља и угљених мајдана из околине Печуја. Ови се мајдани обвезују слати бачким жељезницама 15 вагона угља само траже да се уреди плаћање радника.

---

⁴ Записник је кориговао др М. Стојков, перовођа.

⁵ Исто.

Решава се: Саобраћајни одсек нека тражи даљег упутства од министарства за **жељезнице**⁶ у Београду.

Бр. 8.

Др. Ј. Петровић реферише у ствари молбе за сомборске грађане, у којој се моли амнестија за оне сомборске грађане, који су приликом спроведене реквизиције хране од стране бивше мађарске управе неправедно осуђени на прекомерну новчану глобу. Износи предлог за одлуку у овој ствари, по ком се предлогу из пленарне седнице наређује ревизија поступка против осуђених грађана.

Предлог се прима с тим да се приложи записнику у препису.

Бр. 9.

г. Клицин и Пет. Коњовић износе питање легитимације и олакшице на путовањима чиновника државних потчињених Народној Управи.

Решава се: Нека одсек за саобраћај у споразуму са министарством за **жељезнице**⁷ у Београду реши ово питање.

Закључено и потписано 14. [27] децембра у Новом Саду 1918.

Др Стојков
перовођа

Јоца Лалосевић
председник

---

⁶ Записник је кориговао др М. Стојков, перовођа.

⁷ Исто.

Прилог записнику ад бр. 6.

*Народна Уйрава за Банай, Бачку и Барању.
Повереништво Унутрашњих Послова.*

Број 171/1918.

Deutscher Volksrath für Ungarn

у

Будимпешти.

VI. Podmanicki u. 10. III. 8.

У одговору на Вашу тужбу упућену изасланику Нар. Већа С. Х. С. у Будимпешти од 16. XII. т. г. због наводног гоњења Немаца од стране српских војничких и грађанских власти, част ми је извести Вас да је велика Нар. Скупштина одржана 12./:25:/ нов. т. г. у Новоме Саду у својој резолуцији изрекла одцепљење Б. Б. и Б. од мађарске републике и да према томе не може никакве зборове допуштати, нити икакву агитацију трпети којој би циљ била манифестирање територијалног интегритета бивше Угарске.

У истој својој резолуцији гарантовала је велика нар. Скупштина свима народима на подручју Б. Б. и Б. потпуну слободу у народном и културном развоју, и како је Нар. Упр. која је своју власт над тим крајевима протегла, мандат свој преко Вел. Нар. Савета од исте скупштине добила, то она сматра за своју најсветију дужност, да тој резолуцији у сваком погледу важност прибави.

Ниједан наш суграђанин Немац не ће бити ни гоњен ни заповињен, док та своја резолуцијом зајамчена права хоће да врши, шта више сваки орган Нар. Упр. биће му на руци у постизавању тих националних тежња, докле год се не косе са првим и основним политичким начелом скупштинске резолуције, по коме су Б. Б. и Б. подпуно одцепљене од мађ. републике, а сада већ сачињавају и саставни део Краљевине Срба – Хрвата и Словенаца.

У погледу конкретних случајева, који су у тужби наведени, обратио сам се дотичним војним властима ради информације.

У Новом Саду, 13/26. XII. 1918.

Бр. 12.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 14. децембра (по стар.)
[27. децембра] 1918. у Новом Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Петар Коњовић заменик председника Народне Управе
- 3.) Др. Аугуст Рат повереник за правосуђе
- 4.) Др. Јован Петровић заменик повереника за правосуђе
- 5.) Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету
- 6.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 7.) Др. Влада Манојловић повереник за финансије
- 8.) Мита Клицин повереник за привреду
- 9.) Душан Тушановић повереник за социјалне реформе
- 10.) Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 11.) Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
- 12.) Душан Попов повереник за народну обрану
- 13.) Ђура Барако заменик повереника за народну обрану

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф полит-админ. одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник од прошле седнице.

Бр. 1.

После оверовљења записника председник извештава да је сти-

гао брзојав од централног министарства из Београда, у ком се тражи демисија Народне Управе. Петар Коњовић чита као одговор на тај брзојав овај текст: Централној влади Краљевства Срба Хрвата и Словенаца. Народна Управа у седници својој од 8. (21) децембра о.г. чим је извештена била о образовању централне владе Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца донела је одлуку да демисионира и ставила се на становиште да о тој својој одлуци одмах, како се однос ових крајева према држави Срба, Хрвата и Словенаца дефинитивно утврди, извести меродавне факторе: централну владу у Београду као врховну егзекутивну власт у држави Срба, Хрвата и Словенаца и Велики Народни Савет у Новом Саду, од кога је примила мандат. Пошто је председник Народне Управе са меродавним факторима утврдио у Београду однос ових крајева према целини наше нове државе, Народна Управа Баната, Бачке и Барање подноси Централној влади, преко господина министра унутрашњих дела, своју демисију те моли разрешење од дужности.

Одговор се прима с тим да се отпошаље централној влади телеграфски са потписом председника и перовође одмах, а писмено са потписима свију чланова Народне Управе после седнице Великог Народног Савета.

Закључено и потписано

Нови Сад 31. децембра по новом 1918.

Др. М Стојков
перовођа

Јоца Лалошевић
председник Н.У.

Бр. 13.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 31. децембра (по нов.)
1918. у Новом Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Др. Игњат Павлас повереник за унутрашње послове
- 3.) Др. Свет. Михајловић заменик повереника за унутр. послове
- 4.) Др. Аугуст Рат повереник за правосуђе
- 5.) Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету
- 6.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 7.) Душан Тушановић повереник за социјалне реформе
- 8.) Др. Мита Топаловачки заменик повереника за социјалне реформе
- 9.) Ђура Барако заменик повереника за народну обрану
- 10.) Др. Стев. Карамата као саветник у финансијским питањима.

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф полит.- админ. оде-
лења.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник
од прошле седнице.

Бр. 1.

После оверовљења записника председник извештава да је стиг-

ла из Београда телефонска вест да дођу или представници свију одсека или само представници одсека: за правосуђе, просвету, привреду и унутрашње послове разуме се са председништвом. Сврха пута у Београд јесте рашчишћавање питања о преустројству Народне Управе. После кратке дебате решава се:

да иду представници свију одсека у Београд, те ће ићи осим оних одсека чији се представници већ налазе у другом једном питању у Београду: Др Јован Лалошевић [или можда уместо њега Др. Аугуст Рат] као председник, Др. Игњат Павлас за унутрашњи одсек, Др. Аугуст Рат из правосудног одсека, Др. Милан Петровић из просветног одсека, Душан Тушановић из одсека за социј. реформе, Др. Лаза Марковић из одсека за народно здравље, Ђорђе Барако из одсека за народну обрану. Одсек за саобраћај ће поднети писмен извештај у Београд, пошто лично неће моћи ниједан представник одсека путовати. Као саветник за финансијална питања путоваће и Др. Стеван Карамата.

Закључено и потписано 10. јануара 1919. Нови Сад.

перовођа Др. М Стојков

ЈЛалошевић
председник

Бр. 14.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 3. јануара (по нов.) 1919. у Новом Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Петар Коњовић заменик председника Народне Управе
- 3.) Др. Свет. Михајловић заменик повереника за унутрашње послове
- 4.) Др. Аугуст Рат повереник за правосуђе
- 5.) Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету
- 6.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 7.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 8.) Др. Влада Манојловић повереник за финансије
- 9.) Димитрије К. Тодоровић заменик повереника за прехрану
- 10.) Душан Тушановић повереник за социјалне реформе
- 11.) Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
- 12.) Душан Попов повереник за народну обрану
- 13.) Ђура Барако заменик повереника за народну обрану

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф политичко-административног одељења.

Председник отвара седницу.

Бр. 1.

Председник саопштава овај брзојав: „Поводом оставке Народне Управе саопштавам да Вам се до коначног решења поверава даље вођење послова. Коначно решење имало би да се изведе у смислу најновијег предлога о потпуном централизовању. Што се тиче избора делегата у Државно Веће или провизорно народно представништво позивам Вас да покушате споразум између свију странака и група заступљених у Савету, јер би најједноставније и најбрже било решено то питање у самом Савету. Број изасланика за Бачку, Банат и Барању у народно представништво може да буде највише 24; тек ако не би успео споразум у Савету могло би се мислити на друге мере и нашу интервенцију, што би нам било врло непријатно.

Министар унутрашњих дела:
Прибићевић“

Брзојав се узима на знање, с тим да сваки одсек даље води своје послове и с тим да се онај део министрова саопштења, који се тиче Великог Народнег Савета, достави Великом Народном Савету.

Бр. 2.

Дим. К. Тодоровић заменик повереника за прехрану и снабдевање моли одобрење за путовање у Оршаву ради набавке петролеја и соли, уједно моли да му се накнадно одобри путовање у Београд на конференцију за прехрану, којом је приликом био и при преговорима Народне Управе у предмету преустројства Народне Управе. И Петар Коњовић моли да му се накнадно одобри путовање у Београд ради преговора Народне Управе у предмету преустројства Народне Управе.

Дим. К. Тодоровићу се одобрава путовање у Оршаву, а и накнадно му се одобрава путовање у Београд и то на тој основи што је учествовао у преговорима Народне Управе, за које има одобрење пленума у записнику пленарне седнице од 31. децембра (по нов.) 1918. под бр. 1. На основу истог решења пленарне седнице од 31. дец. 1918. бр. 1. одобрава се накнадно путовање у Београд г. Петру Коњовићу.

Бр. 3.

Пошто ће чланови Народне Управе морати чешће боравити у Београду решава се:

поверити г. Петру Коњевићу, који ће наскоро путовати у Београд, да се побрине о том да се нађе стан од 2 собе, који би стално стојао на расположење Народној Управи, а станарина и трошкови око стана долазе у буџет Народне Управе.

Закључено и потписано 10. јануара 1919. Нови Сад.

перовођа Др. М Стојков.

ЈЛалошевић
председник

Бр. 15.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 10. јануара 1919. у Новом Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Петар Коњовић заменик председника Народне Управе
- 3.) Др. Игњат Павлас повереник за унутрашње послове
- 4.) Др. Аугуст Рат повереник за правосуђе
- 5.) Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету
- 6.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 7.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 8.) Др. Влада Манојловић повереник за финансије
- 9.) Мита Клицин повереник за привреду
- 10.) Др. Миливој Ковачевић заменик повереника за привреду
- 11.) Душан Тушановић повереник за социјалне реформе
- 12.) Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 13.) Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
- 14.) Ђура Барако заменик повереника за народну обрану
- 15.) Стеван Карамата

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф политичко-админ. одељења.

Председник отвара седницу.

Бр. 1.

Председник чита брзојав Стојана М. Протића председника министарства, у ком тражи да се именују лица која Народна Управа мисли изаслати у Париз да се тамо нађу приликом конференције мира.

За делегате у Париз на мировну Конференцију од стране Народне Управе бирају се: епископ Иларијон Зеремски, професор Др. Никола Радојчић, парох Стеван Михалцић и Васа Стајић, с тим да се о том брзојавно извести како изабрана лица, да би се брзо припремили за пут, тако и министар председник Ст. М. Протић.

Бр. 2.

Председник извештава да је г. Др. Владислав Манојловић поднео оставку на повереништву за финансије.

Оставка се узима на знање с тим да на његово место а на претходни позив Народне Управе после претходних преговора са председништвом и другим члановима Народне Управе долази по овлаштењу министра финансије Стеван Карамата као делегат министарства финансија са правима и дужностима повереника. О томе да је Стеван Карамата ступио на место Др. Владислава Манојловића известиће се министарство финансија г. Стевану Карамати ће се издати легитимација.

Бр. 3.

Госп. Стеван Карамата предлаже да се у одсеку за финансије именују: Никола Коњовић у V.ом плаћевном разреду за шефа, Јоца Живковић за шефа одељења за царину и монопол у V.-ом плаћевном разреду, Дане Ђук у одељењу за финанс. стражу и потрошарину у VII.-ом плаћевном разреду, Др. Никола Петровић у одељењу за пристојбе у VII.-ом плаћевном разреду, Др Бранко Петровић у одељењу за непосредне порезе у VIII. плаћевном разреду, Др. Божидар Коцијан у одељењу за порезе и за врховно судиште у VII. плаћевном разреду, Ђура Радаковић за шефа канцеларије у VIII. плаћевном разреду.

Предлог се усваја.

Бр. 4.

Др. Лаза Марковић у одсеку за народно здравље предлаже да се именује Андрија Мирковић за референта у VI-ом плаћевном разреду од 1.-ог јануара 1919.

Прима се.

Бр. 5.

Поверник за саобраћај предлаже да се у одсеку за саобраћај именују: инж. Гавра Чолаковић за референта за рударство у VI.-ом плаћевном разреду, Павле Шилић за хонорарног референта у поштанско-телеграфској струци са хонораром од 600 Круна месечно.

Прима се.

Бр. 6.

Повереник одсека за социјалне реформе предлаже да се у одсеку за социјалне реформе именује Милан Абрамовић за референта одељења за ратне инвалиде, удовице и сирочад у VI-ом плаћевном разреду од 1.-ог јануара 1919.

Прима се.

Бр. 7.

Повереник за привреду предлаже да се у одсеку за привреду именују: Никола Петровић за референта у председ. одељењу у VI. плаћ. разр., Андрија Жорж за помоћног референта у одељењу за пољску привреду и сточарство у VII. плаћ. разреду, Ђорђе Гајиновић за помоћног референта у одељењу за пољску привреду и сточарство у VII. плаћев. разр., Душан Секулић за помоћног референта у трговачком одељењу у VII. плаћ. разреду. Сви од дана када наступе своја места.

Прима се.

Бр. 8.

Повереник за привреду предлаже да се властелинство над-војводе Фридриха у Бељи (Барања) секвестрира. Образложени и под А.) записнику прикључени писмени предлог.

Прима се.

Бр. 9.

Стеван Карамата говори о буџету појединих лисница, па се у том погледу решава:

1.) За месец фебруар да поднесе сваки одсек свој буџет (за један месец) још у току месеца јануара

2.) За месец јануар има да се поднесе обрачун подигнутог предужма

3.) Сваки одсек нека спреми годишњи предрачун за год. 1919. и нека га поднесе пленарној седници Народне Управе а по одобрењу пленарне седнице нека се поднесе министарству финансија у Београд.

Бр. 10.

Др. Милан Петровић предлаже да се они професори у Баји, који нису положили заклетву, позову, да у току од 24 сахата положе, ако не, да се исти одмах отпусте и школе затворе. Тако да се поступи и у другим сличним случајевима.

Усваја се.

Бр. 11.

У погледу цензуре решава се:

одсек за унутрашње послове ће израдити генералну наредбу да се писма адресирана на Народну Управу без цензуре достављају а службена писма из Будимпеште уопће не достављају.

Бр. 12.

Повереник одсека за социјалне реформе извештава да у окружним благајнама има много ренитентних чиновника који стоје на основи интегритета Угарске. Требало би те чиновнике сменути, но пошто су та тела автономна предлаже, да се та автономија на неко време суспендује, да би се могли ти чиновници изменити.

Поверник за социјалне реформе се овлашћује да автономију ту суспендира у оквиру § 122 зач. 3, § 109, § 130 зак. чл. XIX 1907 год.

Бр. 13.

Др. Лаза Марковић извештава да је трећи спрат зграде мађарске гимназије испражњен и могу неки одсеци заузети просторије те за себе, али нека дотични одсеци сами воде бригу о том да просторије за себе доведу у потпун ред.

Узима се на знање.

Бр. 14.

Одсек за саобраћај тражи да се заузме начелно становиште у погледу народних одбора, намештеника тих одбора, новца који им је поверен био. Решава се:

Питање народних одбора да темељно проуче и донесу децидирани предлог о томе одсек за унутрашње послове и одсек за правосуђе.

Бр. 15.

Стеван Кармата предлаже: нека се позову сви народни одбори, и мађарски и немачки и других народности, да поднесу своје рачуне. Предлаже даље да се свима народним одборима изненада одузме новац који се код њих налази. Напоследку предлаже: нека се изда проглас, да новац, прилози који су се прилагали народним одборима, иду Народној Управи, пошто су народни одбори престали.

Сва три предлога се примају с тим да унутрашњи одсек изда поверљиву наредбу у овој ствари.

Бр. 16.

Да би се избегле многе недоумице у погледу надлештва решава се:

Путем Званичних новина и путем административних власти (великих жупана, градоначелника) обнародовати да је Влада Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца потврдила Народну Управу за Банат, Бачку и Барању.

Бр. 16.

Повереник за унутрашње послове реферише о плати великог жупана торонталског; с тим у вези решава се:

да одсек за унутрашње послове на основу постојећих закона изради предлог о уређењу плата великих жупана и градоначелника са правима и дужностима великих жупана.

Бр. 17.

Мита Клицин предлаже да се изведе административно заокружавање Барањске жупаније тако што ће се тој жупанији доделити запоседнути делови шомођске и толнанске жупаније, а елиминираће се незапоседнути делови барањске жупаније.

Решава се да то изведе одсек за унутрашње послове.

Бр. 18.

Молба Србобрана – Сентомаша да се срески уреди из Ст. Бечеја пренесу у Србобран

Упућује се легислативи.

Бр. 19.

Др. Павлас опет износи питање ратних припомоћи. Решава се: да све муниципије поднесу тачан исказ о томе колике су своје тих ратних припомоћи, која су потраживања муниципија у том погледу од државе; муниципијама се даје овлаштење да исплате те

припомоћи но само као предујам, који ће се после од **мађарске**⁸ државе тражити.

Бр. 20.

Др. Павлас пита ко да плаћа штету коју је на нашој територији нанела војска аустро-угарска, која дакле терети мађарски ерар. Решава се:

Нека то питање реши унутрашњи одсек у споразуму са централном владом у Београду.

Бр. 21.

Г. Ђура Барако реферише о плаћама пограничне полиције. У том погледу се решава:

Док жандармерија не буде организована нека привремено израде о томе елаборат одсек за народну обрану и одсек за унутрашње послове.

Закључено и потписано
Нови Сад 15. јануара 1919

перовођа
Др. М Стојков

председник Н. Упр.
Јоца Лалошевић

---

⁸ Записник је кориговао др М. Стојков, перовођа.

Прилог записнику ad бр. 8.

Број 75/1
1919

Народној Управи
за Банат, Бачку и Барању

Предлажем:

- 1) да се властелинство бившег аустријског надвојводе Фридриха у Бељи (Барања) стави под секвестар;
- 2) да се одсек за привреду овласти, да постави старатељство за то властелинство, те да се у то старатељство уз старатеља правника постави по један шумарско-економски и фабрички надзорник и потребан број рачунарских и других стручњака да им уреди берива;
- 3) да се плате свих чланова старатељства и његових органа подмирују из прихода властелинства;
- 4) да се старатељство овласти да сувишне и непоуздане званичнике властелинства отпусти;
- 5) да се сав чист приход властелинства уноси у централну благајницу Народне Управе односно Министарства финансија у Београду, док се донесе коначна одлука о употреби тих прихода; и
- 6) да се умоли Команда прве српске армије да помогне привредни одсек у извршењу ове одлуке.

Разлози:

а) Ово властелинство није било приватна својина бившег надвојводе Фридриха, него је служило као дотација једном од заслужних чланова владарског дома Хабсбурговаца. После повлачења Турака из Барање добио је ово властелинство на уживање принц Евгеније Савојски. После њега уживао је приходе државни ерар, затим надвојвода Албрехт и напослетку надвојвода Фридрих, који је био главни заповедник аустроугарске војске у светском рату, па је у првом реду одговоран и за све штете, које је војска нанела нашем народу. Ово је властелинство државно добро, па о његовој упра-

ви има да одлучи државна власт. Мађарски народни савет је ове јесени прогласио то добро државном својином, али га није могао узети у посед, јер је српска војска заузела Барању. Пошто привредни одсек управља осталим државним добрима, има се и ово добро ставити под управу привредног одсека.

2. Секвестар је преко потребан, јер се овим властелинством управља сада без државног надзора. Садашња управа у Фехерцеглаку зна, да то добро више не може припасти надвојоди Фридриху, па стога се не боји контроле са те стране, а делећи стоку и плодове својим поверљивим људима у околици врши агитацију против државе Срба, Хрвата и Словенаца.

3. Старатељство треба да буде јаче и стручно, јер тај посед обухваћа 108.000 кат. јутара, од којих 40.000 служи за пољску привреду, а остало су шуме, пашњаци, ливаде, тршћаци, воде ит.д. Пољопривредни се рад врши на осам пустара под вођством осмерице економа, а шумска економија има десет шумарија (у свакој по један шумар са лугарским и чуварским особљем). Осим тога ваља надзирати главну управу у Фехерцеглаку, која има грађевински, шумарски и инжењерски одсек. На овом добру има велика фабрика шећера у Пелмоноштору, која је производила по 2000 вагона шећера годишње, има централну млекарницу и парну циглану, које стоје под војничким надзором.

4.) Чист приход се мора уносити у централну благајницу, док позвани фактори коначно не одлуче о употреби њиховој, а трошкове старатељства ваља да сноси властелинство у Бељи већ зато, што је старатељству задаћа да добро чува и унапреди.

5) Војничка је помоћ потребна у случају ренитенције а и ради чувања добра, које ће прећи у власништво наше нове државе.

Нови Сад, 26. децембра 1918

8. јануара 1919

Клицин
нар. повереник

Бр. 16.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 15. јануара 1919. у Новом Саду.

Присутни су:

1. Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
2. Петар Коњовић заменик председника Народне Управе
3. Др. Август Рат повереник за правосуђе
4. Др. Јован Петровић заменик повереника за правосуђе
5. Стеван Славнић повереник за саобраћај
6. Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
7. Др. Коста Поповић повереник за прехрану и снабдевање
8. Дим. К. Тодоровић заменик повереника за прехрану и снабдевање
9. Мита Клицин повереник за привреду
10. Др. Миливој Ковачевић заменик повереника за привреду
11. Душан Тушановић повереник за социјалне реформе
12. Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
13. Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
14. Душан Попов повереник за народну обрану
15. Ђура Барако заменик повереника за народну обрану
16. Др. Владислав Пандуровић велики жупан барански
17. Др. М. Филипон велики жупан темишварски

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф политичко-администр. одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник.

Бр. 1.

После оверовљења записника Др. Август Рат повереник за правосуђе чита извештај о раду правосудног одсека, износи нацрте наредба тог одсека.

Извештај и наредбе примају се с примедбом председниковом да се изда и наредба о томе ко ће заменити Когонаügyészség, као и с примедбом Др. Јов. Петровића у питању инкомпатибилитета да се адвокатске коморе известе, да адвокате, док обнашају службу у Народној Управи, суспендирају од адвокатске праксе, јер исти не служе у сталној, него револуционарној влади. Наредба ће се унети у Званичне Новине.

Бр. 2.

Председник извештава да непрестано стижу позиви да Народна Управа преузме једном власт у Барањи у своје руке те да се има приступити избору великог жупана за Барању, запоседнуте Крајеве Толне и Шомођа и град Печуј. По предлогу г. Др. Јов. Петровића за град Бају треба именовати посебног великог жупана, јер је потребно да се снабде великожупанским овлаштењем г. Васа Долинка, који је узорно уредио прилике у Баји. Пошто је узета на знање демисија Стипана Војнића Тунића на великом жупанству за град Бају и запоседнуте крајеве Барање, бира се

једногласно Др. Владислав Пандуровић за великог жупана за Барању, запоседнуте крајеве Толне и Шомођа и град Печуј, а Васа Долинка **снабдева се дужностима и правима великог жупана**⁹ за град Бају, с тим да се о том известе како изабраници тако и дотичне муниципије и да именована та уђу у Званичне Новине.

Бр. 3.

г. Петар Коњовић извештава да г. Васа Муачевић из Осека преко посебног изасланика тражи хитно да се због привредних

---

⁹ Записник је кориговао др М. Стојков, перовођа, а својим потписом потврдио др Јован Лалошевић, председник Народне управе.

горућих питања у Барањи (Пелмоноштор) именује привредни комесар да би се што брже и боље осигурали огромни привредни продукти тога краја. Пошто су о томе дали своје мишљење повереник за привреду и повереник за прехрану, уступа се решавање тих горућих питања одсецима за прехрану и за привреду.

Бр. 4.

Др Игњат Павлас предлаже да се велико-жупанска плата с беривима овако уреди:

основна плата:	10.000	Круна
ратни доплатак:	4.800	Круна
породични доплатак (по члану породице):	400	Круна
путни доплатак:	2.400	"
плата за личног послужитеља:	600	"
стан за личног послужитеља:	280	"
станарина великог жупана у природи или према плаћевном разреду, за огрев	400	Круна
репрезентацијони трошкови	15.000	"

Предлог се прима с тим да унутрашњи одсек позове подручна порезна звања да великим жупанима по пропису исплаћује одређена берива.

Бр. 5.

Председник предлаже: да би због посебних прилика у Барањи инсталација великог жупана што импозантније обављена била, нека се изашиље повећа делегација Народне Управе. У делегацију бирају се: председник Др. Јован Лалошевић, Др. Јован Петровић, Др. Игњат Павлас, Мита Клицин или Др. Миљивој Ковачевић, Др. Лаза Марковић, Др. Коста Поповић, Душан Попов.

Бр. 6.

Др. Павлас предлаже да се Др. М. Филипону стави у течај великожупанска плата од дана када је именован, иако још није инсталиран, јер је de facto од дана именовања радио у Темишвару као повереник Народне Управе.

Предлог се прима уз примедбу да се бајском великом жупану и барањско-печујском великом жупану плата стави у течај од 15. јануара (по новом) 1919, када су именовани великим жупанима.

Бр. 7.

При претресу питања о дневницама решава се: да г. Мита Клицин изради за најближу седницу предлог у том погледу.

Бр. 8.

Претреса се питање темишварско. С тим у вези решава се да иду у Темишвар ради инсталације великог жупана:

председник Др. Јован Лалошевић, Др. Игњат Павлас, Др. Коста Поповић и Душан Тушановић. Што се пак тиче прехрамбених неких питања у Темишвару, поверавају се поверенику за прехрану на решење.

Закључено и потписано
у Н Саду 16. јануара 1919

перовођа
Др. М Стојков

председник
ЈЛалошевић

Бр. 17.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 16. јануара 1919. у Новом Саду.

Присутни су:

1. Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
2. Петар Коњовић заменик председника Народне Управе
3. Др Игњат Павлас повереник за унутрашње послове
4. Др. Август Рат повереник за правосуђе
5. Др. Јован Петровић заменик повереника за правосуђе
6. Стеван Славнић повереник за саобраћај
7. Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
8. Др. Коста Поповић повереник за прехрану и снабдевање
9. Дим. К. Тодоровић заменик повереника за прехрану и снабдевање
10. Мита Клицин повереник за привреду
11. Душан Тушановић повереник за социјалне реформе
12. Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
13. Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
14. Душан Попов повереник за народну обрану
15. Ђура Барако заменик повереника за народну обрану

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф политичко-админ. одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник.

Бр. 1.

После оверовљења записника г. Петар Коњовић тражи да се рашчисти питање, ко да замењује председника у његову одсуству у сазивању седнице Народне Управе и председавању седници Народне Управе.

Решава се: Док се не донесе пословни ред Народне Управе остаје досадашња пракса, т.ј. председник поверава ком поверенику вођење председничких дужности гледе седнице Народне Управе.

Бр. 2.

Мита Клицин износи на основу решења седнице Народне Управе од 15. јануара 1919. бр. 7 нов, Записнику под А.) прикључени предлог о дневницама.

Предлог се усваја с тим да те дневнице припадају само члановима Народне Управе и њеним опуномоћеницима а у саобраћајном одсеку чиновницима надзорништава, и с тим да Куир Народне Управе има 50 Круна дневнице.

Бр. 3.

Мита Клицин говори о наредби гледе одштете намештеника услед рата и регулисања уговора између послодаваца и радника, као и гледе наредбе о ратној припомоћи.

Питање наредбе о ратној припомоћи уступа се одсеку за финансије, а израђивање наредбе о одштети намештеника поверава се одсеку за правосуђе, који ће нацрт наредбе изнети пред пленарну седницу Народне Управе на претрес и одобрење.

Бр. 4.

Повереник за привреду Мита Клицин, предлаже да се именују у Одсеку за привреду: Ђура Илић за конциписту у IX. плаћевном разреду, Милић Матејин за вецбеника у IX. плаћевном разреду, Андрија Богосављевић за вецбеника у IX. плаћевном разреду.

Предлог се прима.

Бр. 5.

Повереник за саобраћај Стеван Славнић предлаже да се у саобраћајном одсеку именују: инж. Коста Шевић за надзорника у VI. плаћевном разреду, инж. Бранислав Јеремић и инж. Богдан Павловић за поднадзорнике у VII. плаћевном разреду, Ернест Роте и Петар М. Грујић за поднадзорнике у VIII. плаћевном разреду.

Повереник за саобраћај даље предлаже, да се др. Стеван Миклијан поднадзорник у VII. плаћевном разреду у интересу службе унапреди за надзорника у VI. плаћевном разреду.

Најпосле повереник за саобраћај предлаже да се Милан Јанчић поштотелеграфни саветник код поштанско телеграфског равна-тељства у Печују делегира овој Управи са седиштем у Печују. Питање хонорара за последњег изнеће одсек за саобраћај доцније на тапет.

Предлози повереника за саобраћај примају се.

Бр. 6.

Др. Павлас повереник за унутрашње послове предлаже да се у одсеку за унутрашње послове референти Мита П. Алексијевић, Др. Милорад Влашкалин и Др. Коста Мајински у VI. плаћевном разреду промакну у V. плаћевни разред за шефове одељења и то Мита П. Алексијевић за шефа президиалног одељења, Др. Милорад Влашкалин за шефа одељења за жупанијске и опћинске ствари и Др. Коста Мајински за шефа одељења за јавно-правна питања.

Предлог се прима с тим да им се плата у својству шефова стави у течај од 1. фебруара 1919.

Бр. 7.

Повереник за прехрану и снабдевање Др. Коста Поповић предлаже да се у одсеку за прехрану и снабдевање именују: Жарко Стефановић за надзорника у IV. плаћевном разреду, Борислав Матејић за референта **за кукуруз и свиње**¹⁰ у VI.ом плаћевном разреду и

---

¹⁰ Записник је кориговао др М. Стојков, перовођа.

Милан Јовановић за референта за статистику у VI. плаћевном разреду.

Предлог се прима.

Бр. 8.

Др. Август Рат пита председништво, да ли је дошао одговор из Београда о томе да централна влада прима именована која врши Народна Управа.

Председник одговара: Није дошао; чим дође, известиће о том Народну управу.

Бр. 9.

Пошто је опасност да ће стати сваки саобраћај ако се хитно не набави потребна количина угља, а потребно је и за привредна предузећа да се што пре дође до угља, овлашћује се

одсек за прехрану да купи 1500 понуђених вагона угља за артикле који су у области Народне Управе на расположењу. Купљени угаљ ће се диспонирати даље одсеку за саобраћај и одсеку за привреду.

Бр. 10.

Г. Петар Коњовић извештава да је из политичког одсека о новој години одаслата честитка престолонаследнику Александру, који је већ и одговорио да ће водити бригу о томе да сви крајеви у којима живи наш народ сачињавају једну целину; одаслата је даље честитка Краљевској Влади Срба Хрвата и Словенаца, а усмено се честитало војводи Бојовићу; одаслат је акт Масарику и Чехословачкој Влади да се на Мировној Конференцији преко својих делегата заузму за ствар нашу нарочито обзиром на изјаву наших Словака, која наглашује жељу Словака да држе са нашим народом и која је одаслата Мировној Конференцији.

Узима се на знање.

Бр. 11.

Петар Коњовић извештава да Стеван Карамата јавља, да се финансије по одлуци министра за финансије не могу пренети у Нови Сад. Он ће поставити у Новом Саду једног свог изасланика за решавање хитних ствари. Сваки одсек нека означи своје потребе, па ће код порезних звања добити отворен кредит. За хитне новчане потребе нека се телеграфски иште новац. Новчано питање делегата Народне Управе за Париз и њихове пропаганде на Мировној Конференцији решиће се у Београду.

Узима се на знање.

Бр. 12.

Повереник за народно здравље Др. Лаза Марковић пита да ли да се призна право оним апотекама, којима је мађарско министарство дало дозволу да се отворе, па још нису отворене, или да ли можда да траже дозволу од Народне Управе.

Решава се: издати генералну наредбу, све концесије које су добивене а нису ефектуиране да се поднесу Народној Управи на ревизију. Наредба ће ући у званичне новине.

Бр. 13.

Аустро-Угарска. банка вољна је дати бившој територији Аустро-Угарске кредит, који је дужна према статуту да стави на расположење бившој Аустро-Угарској Држави. Пошто се Аустро-Угарска Монархија распала, вољна је дати тај кредит државама, које су наместо Аустро-Угарске ступиле. Пошто је Народна Управа на ову ствар упозорена од стране Др. Јована Петровића, решава се:

Упозорити руководиоца финансијског одсека на ту ствар с тим да приликом одређења квоте, која има припасти наследницама Аустро-Угарске Државе, поради на томе, да се квота, која би припала територији под Народном Управом, свакако изради за ту територију. О овом се има руководиоца финансијског одсека изводом из записника извести.

Бр. 14.

Пошто је именован командант јединствене жандармерије за читаво Краљевство Срба Хрвата и Словенаца, потребно је да се доведе у склад са уређењем јединствене жандармерије и уређивање жандармерије на територију Народне Управе. У ту сврху пријављује свој пут у Београд повереник за народну обрану Душан Попов.

Узима се на знање.

Бр. 15.

Др. Јован Петровић моли накнадно одобрење путовања у Београд званичним послом.

Одобрава се.

Бр. 16.

Др. Павлас извештава о наређењу да се неке општине пештанске жупаније и чанадске жупаније припоје бачкој.

Овај се предмет упућује легислативи.

Бр. 17.

Пошто се Цензори употребљавају понегде и за оно што им није дужност, решава се

упозорити Армију на то с молбом за санирање те околности.

Бр. 18.

У погледу путних олакшица државних чиновника решава се да саобраћајни одсек изради о том наредбу а дотле оним чиновницима који имају бесплатне или полукарте у саобраћајном одсеку те се карте могу продужити.

Бр. 19.

Др. Коста Поповић повереник за прехрану и снабдевање рефе-

рише о раду одсека за прехрану и снабдевање и износи на претрес нацрт проспекта и статута деоничарског друштва „Народна исхрана и снабдевање“. После подужег претреса

нацрти се са неким изменама примају **са већином гласова**¹¹ и прилажу се записнику.

Закључено и потписано 23. јануара 1919 Нови Сад.

Др. М Стојков
перовођа

Јоца Лалошевић
председник Нар. Управе

А.)

**Прилог записнику од 16. јануара 1919
Ad број 2.**

Плаћ. разред	Дневница Круна	Доплатак Круна	Укупно Круна
I.	60+20	20+8	80+28
II.	50+15	20+8	70+23
III.	45+15	20+8	65+23
IV.	40+15	20+8	60+23
V.	35+14	20+8	55+22
VI.	30+14	20+8	50+22
VII.	25+12	20+8	45+20
VIII.	20+10	20+8	40+18
IX.	15+7	20+8	35+15
X.	10+3	20+8	30+11
XI.	5+1	20+8	25+9

Путни трошак:
по километру 100 потура

доплатак 150 —" —

укупно 250 потура по километру

Све остале одредбе одлуке бр. 7. остају у снази.

31. дец. 1918.

¹¹ Записник је кориговао др М. Стојков, перовођа.

Бр. 18.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 23. јануара 1919. у Новом Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Петар Коњовић заменик председника Народне Управе
- 3.) Др. Игњат Павлас повереник за унутрашње послове
- 4.) Др. Светислав Михајловић заменик повереника за унутр. послове
- 5.) Др. Август Рат повереник за правосуђе
- 6.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 7.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 8.) Др. Коста Поповић повереник за прехрану и снабдевање
- 9.) Димитрије К. Тодоровић заменик повереника за прехрану и снабдевање
- 10.) Стеван Карамата руководитељ финансија
- 11.) Мита Клицин повереник за привреду
- 12.) Др. Миливој Ковачевић заменик повереника за привреду
- 13.) Душан Тушановић повереник за социјалне реформе
- 14.) Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 15.) Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
- 16.) Душан Попов повереник за народну обрану
- 17.) Ђура Барако заменик повереника за народну обрану

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф политичко-админ. одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник од прошле седнице.

Бр. 1.

После оверовљења записника председник предлаже да се у политичком одсеку именује подреферентом за шифрирање и дешифрирање депеша Аркадије Милетић у VII-ом плаћевном разреду.

Прима се.

Бр. 2.

Др Игњат Павлас реферише о раду изасланства у Темишвар. Изасланици су у Темишвару конферисали са представницима мађарског империјума у Темишвару у присуству генерала Ђорђа Ђорђевића и делегата централне владе министра Др. Мике Поповића. Представници мађарског империјума много су грешили против новог поретка у Темишварском крају, створеног уласком српске војске у тај крај. Највише директор поште Демко. На конференцијама су увидели сви да је стање ствари потпуно сазрело за замену мађарског империјума српским империјумом Народне Управе. Досадашњи велики жупан тамошњи Текеш (Tókéс) ће отступити, али ће га одсек за прехрану именовати комесаром за прехрану у дотадашњем му рангу. На место Текеша долази наш велики жупан Др. Мартин Филипон, коме се дају нарочита упутства у административном и политичком погледу како од стране изасланства Народне Управе тако на изричиту молбу генерала Ђорђевића и од стране генерала Ђорђевића. Изасланство је на то умолило генерала Ђорђевића да он уведе нашег великог жупана у власт. Генерал је то примио с тим да ће инсталацију обавити: он, те министар Мика Поповић и Душан Гргин.

С тим да је изасланство оставило Темишвар у потпуно уређењем стању.

Извештај се узима на знање са примедбом председника да је

међутим стигао телефонски извештај, да велики жупан наш још није уведен, а шифрирано ће се јавити какве су се сметње испречиле.

Бр. 3.

Дим. К. Тодоровић извештава: са свих страна стижу вести, да војне власти спречавају социјалисте у стварању својих страначких организација. У Сентомашу су ухапсили Миладина Туторова потпуно невина на денунцијацију таквих лица која су радила на стварању бољшевизма. Душан Тушановић допуњује овај извештај о антидемократском курсу случајевима и од стране цивилних власти проузрокованим.

У тим случајевима делом је истрага у току, делом је отворен редован пут апелате те пленарна седница Н. Управе неможе о њима доносити каква решења, али ће се издати генерална наредба свима органима Народне Управе, да не спречавају слободу личности и права законима загарантована, а извести ће се и војне власти да се не уплећу у ствари цивилних власти. Пошто је Дим. К. Тодоровић у име социјалиста изјавио да они неће никаква бољшевизма, позивају се интерпеланти да гравамина своја доставе сакупљена писмено да би се на надлежном месту могло тражити санирање прилика на које се туже.

Бр. 4.

Повереник за правосуђе износи нацрт 1.) наредбе о продужењу мораторија за менице и сл. 2.) наредбе у погледу оних који су се из рата вратили и 3.) наредбе о изнајмљивању станова.

Прве две наредбе се примају а наредба о изнајмљивању станова се не прима. Стара наредба (*Az új háborús lakbérleti szabályzat*) вреди, док се не укине, но пошто није већ савремена нека повереник за правосуђе сазове анкету правника, кирајџија и кућевласника по могућности и из градова ван Н. Сада, да се на њој супротни интереси у погледу станарине изгледе те потом донесе правична наредба у овом питању.

Бр. 5.

г. Петар Коњовић извештава, да је на позив министра унутрашњих дела ишло изасланство Народне Управе од 3 лица у Београд. У изасланству су били, П. Коњовић, Др. Август Рат и Др. Јоца Петровић. Изасланство је водило преговоре 1.) о централизовању Народне Управе. Изасланство је заступало досадашње познато становиште Народне Управе, 2.) Преговарало се о избору за Народно Представништво, премда је мериторно преговарање и решавање у овом питању остављено компетентним факторима, наиме Великом Народном Савету односно политичким странкама. 3.) Било је речи и о статистичким подацима о Буњевцима и Шокцима. Све статистичке податке имају делегати Народне Управе за Париз, и позвани фактори су упућени на њих у погледу статистичких података територије под Народном Управом.

Извештај се узима на знање.

Бр. 6.

Др. Коста Поповић због важности угља за живот предлаже да се именује један мерник за посебног повереника за продукцију и поделу угља.

Предлог се не прима јер одсек за привреду (индустријско одељење) брине се за раздеоу угља, а одсек за саобраћај за продукцију угља.

Бр. 7.

Стеван Карамата руководитељ финансија позива да сваки одсек састави своје требовање око 15.-ог дотичног месеца за 1.-и идућег месеца. Требовање треба да је специфицирано. Тако специфицирано требовање износи се пленуму Народне Управе на одобрење, па се онда шаље одсеку за финансије. Одсек за финансије ће га доставити председништву Народне Управе. Крајем сваког месеца даје се обрачун. Због краткоће времена за овај месец изнимно примиће се и требовање са округлом свотом, но и такво требовање мора проћи кроз седницу Народне Управе. Има се припремати и буџет целе територије Народне Управе. Све што иде финансијском

одсеку има се доставити председништву Народне Управе које ће преко војног курира то доставити финансијском одсеку у Београд. Уједно руководитељ финансијског одсека извештава да се демобилизацијони трошкови и сл. не могу плаћати на терет наше државне благајне.

Узима се на знање.

Закључено и потписано у Н Саду 24./I. 1919.

Др. М Стојков
перовођа

Ј Лалошевић
председник

Бр. 19.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 24. јануара 1919. у Новом Саду.

Присутни су:

1. Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
2. Петар Коњовић заменик председника Народне Управе
3. Др. Игњат Павлас повереник за унутрашње послове
4. Др. Светислав Михајловић заменик повереника за унутрашње послове
5. Др. Август Рат повереник за правосуђе
6. Стеван Славнић повереник за саобраћај
7. Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
8. Др. Коста Поповић повереник за прехрану и снабдевање
9. Дим. К. Тодоровић заменик повереника за прехрану и снабдевање
10. Мита Клицин повереник за привреду
11. Душан Тушановић повереник за социјалне реформе
12. Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
13. Душан Попов повереник за народну обрану
14. Стеван Карамата руководитељ финасијског одсека

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф политичко-админ. одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник од прошле седнице.

Бр. 1.

После оверовљења записника председник извештава, да су 23. јануара били у председништву Народне Управе судије судова под сегединском таблом са молбом да им се одгоди рок за полагање заклетве Народној Управи, будући да се очекује изасланство мађарског министарства правде с којим би се имало преговарати и у том питању. Повереник за правосуђе Др. Август Рат види у том кораку тих судија злонамеру па је зато да се у том погледу одржи наредба одсека за правосуђе која је издата у споразуму са министарством правде у Београду. Пошто је повереник за унутрашње послове Др Игњат Павлас за најенергичније мере против тих судија,

решава се: остаје се при наредби правосудног одсека Народне Управе у погледу заклетве.

Бр. 2.

Председник извештава, да је из Темишвара стигао овај брзојав: „Из Темишвара 10. I. 1919. 17⁴⁵ час, у Новом Саду 10. I. 1919. 19⁰⁵ час. Шифрована депеша. Команданту I. Армије за Народну Управу за Банат, Бачку и Барању. Са неспоразумом остао неизвршен акт постављења жупана и комесара. Неспоразум је у томе, што се једно лице поставља за жупанију и град [Канцеларија?!]. Мислили смо да, као до сада, та звања остану подвојена т.ј. да Филипон прими жупаније Тамишку и Крашо-Северинску, а град неко од Немаца, који су у већини па да се овоме придода једно поверљиво и способно лице као помоћник.

Тако бисмо одмах данас или сутра могли увести у дужност и Филипона и Текеша. Место градског жупана остало привремено у рукама Јакобиа. Он за двадесетак дана задобија по закону право на пензију. Тада биће дигнут с положаја. Треба му изаћи у сусрет, јер нам може користити.

Ако сте сагласни јавите одмах. Др. Славко Милетић слаже се са нама потпуно.

Др. Мика Поповић”

На овај телеграм послат је овај одговор: „Из НСада 11/I. 1919. 17⁴⁵ часа. Шифрована депеша. Команди дивизије у Темишвару за

господина Др. Мику Поповића министра у Темишвару.

На шифровану депешу од јуче част ми је одговорити: Народна Управа у питању постављања наше власти у Темишвару стоји одлучно на утаначењу учињеном лично тамо с Вама. Како ми одговарамо за сву администрацију на територију Баната, Бачке и Барање, не можемо никако улазити у буди какво измењивање те молимо да се велики жупан Др. Филипон уведе у звање. Иначе мо-рамо целу ствар поднети централној влади као питање поверења.

Председник Народне Управе:

Др. Лалошевић.”

Одговор се узима на знање.

Бр. 3.

Др. Павлас повереник за унутрашње послове предлаже ревизију поступка око издавања путних исказница.

Поверава се унутрашњем одсеку да тај поступак регулише у споразуму са Армијом.

Бр. 4.

Повереник за унутрашње послове Др. Павлас тражи да се одреди једна скала белега (биљега) за све ресоре. Повереник за правосуђе Др. Август Рат допуњује тај предлог с тим да се не примају мађарски бељези, а код сваког звања, где се предаје молба, да се заведе журнал за приходе од биљега, па да се у готовом новцу плаћа такса.

Поверава се поверенику за унутрашње послове да питање таксених марака уреди у споразуму са одсеком за финансије односно министарством финансије, а дотле да се своте, које одговарају таксеним маркама, плаћају лично код звања, где се молбе подносе, а ако молбе иду поштом, код звања у надлежној опћини. Председништво Народне Управе и сваки одсек у свом подручју издаће наредбу о том. Као и о томе да се код звања отворе журнали за приходе од таксених марака. Код аката код којих није убран приход од таксене марке узеће се

Опћинама ће се дати упутство, кад се већа свота скупи, да се пошаље државном порезном звању.

Бр. 5.

Повереник за унутрашње послове извештава, да су у своје време тражени а сад већ нађени и добивени многи резерватни списи, који су кадри открити коруптивни систем мађарске владе, који показују како се неправедно поступало против наших људи, који су били интернирани, конфинирани и сл. Унутрашњи одсек моли пуномоћ на то, да умоли неке правнике из околине наше, који би те списе могли прочитати.

Решава се: уступити те списе Одбору за припремање грађе за мировну конференцију у Паризу, који је одбор организован од стране политичког одсека Народне Управе.

Бр. 6.

Повереник за унутрашње послове предлаже да се код унутрашњег одсека поставе још ова чиновничка места:

1.) један шеф одељења за послове сирочадског стола и за послове полицајне и полит. криминалне послове, у V.-ом плаћевном разреду. Истоде да се придода:

2.) Један подреферент у VII-ом плаћевном разреду. За цео унутрашњи одсек потребно је још

3.) четири писара у XI. плаћевном разреду.

Како су сада и цензори придељени овом одсеку, то би био потребан посебно за те ствари.:

4.) један референт у VII. плаћевном разреду.

Неопходно је потребно установити рачунарско одељење, у којем би били:

5.) један начелник рачуновођства у VII. плаћевном разреду,

6.) један саветник рачуновођства у VIII-ом плаћевном разреду

7.) два вежбеника (рачуновође) у X-ом плаћевном разреду.

Потребно је даље и статистичарско одељење.

Предлог се прима осим оног дела који тражи установљење статистичарског одељења, јер су послови тога одељења додељују одсеку за привреду.

Бр. 7.

Повереник за унутрашње послове предлаже списак цензора на именовање. Председник примећује, да је цензура, оваква каква је, излишна. Ако војне власти хоће да је задрже, нека именовање цензора одобри министарство унутрашњих дела код централне владе.

Списак се подноси дакле председништву Народне Управе, да га достави централној влади.

Бр. 8.

Заменик повереника за саобраћај, г. Миливој Матић, извештава, да је бачка жупанија поднела предрачун за издржавање цеста.

Упућује се саобраћајни одсек, да се цесте одражавају у оквиру старог прорачуна, а жупанија се позива да предрачун о издржавању цеста упути жупанијском већу, које се има саставити.

Бр. 9.

Српски Народни Одбори наручивали су неке послове, које је у интересу опћем и српском ваљало наручити, али их још нису платили. Заменик повереника за саобраћај тражи да те послове плати Народна Управа. Тим поводом се решава:

Нека се унутрашњи одсек постара да сви народни одбори престану и ликвидирају Народној Управи а новац њихов да уђе у централну благајну Народне Управе у Новом Саду. Наредба о овом потоњем има се Народним Одборима брзојавно упутити.

Бр. 10.

Повереник за прехрану и снабдевање Др. Коста Поповић предлаже да се у статутима деоничарског друштва „Исхрана и снабдевање” на молбу групе око Српске Банке измене чланак 23. који гласи да ни један акционар не може имати више од 10 гласова, у том смислу да свака акција има 1 глас. У току дебате о овом предлогу г. Петар Коњовић изјављује, да је он принципијелно против тога да се оснива акционарско друштво „Исхрана и Снабдевање”. г. Мита

Клицин предлаже да се **решавање о**¹² измени одложи док се не сврши попис акција.

Већином гласова се решава да се решавање о предлогу не одгађа, а после тога већином гласова се решава да се остаје при првој редакцији, и према томе предлог о измени 23§-а се не прима.

Бр. 11.

Повереник за прехрану и снабдевање Др Коста Поповић предлаже да се измене и чланови 31., 35., 46., 47. у статутима деоничарског друштва „Исхрана и снабдевање”. На то се

31§. овако редигује: У делокруг главне скупштине итд ..... с тим да на скупштинској седници имају свагда учествовати два изасланика пленарне седнице Народне Управе са правом veto-а и само они закључци имају праву моћ, против којих ови изасланици не уложе veto. У погледу 35. члана решава се да на седници Управног Одбора учествује и један изасланик из пленарне седнице Народне управе и један изасланик одсека за прехрану и снабдевање. Оба изасланика имају право veto. И у члан 35. улазе речи : „и само они закључци имају праву моћ, против којих ови изасланици не уложе veto.”

Гледе 46. члана решава се: у ликвидационом одбору односно у седницама ликвидационог одбора учествује свагда изасланик **плenums**¹³ Народне Управе и један изасланик одсека за прехрану и снабдевање. Оба изасланика имају право veto.

Члан 47. се редигује овако: Чим Народна Управа одлучи да прилике оправдавају укидање ограничавања слободне трговине, може и пре ликвидације овога друштва повући све повластице које су друштву дате и прекинути све везе са друштвом. Овакав закључак може се донети само апсолутном већином гласова Народне Управе.

---

¹² Записник је кориговао др М. Стојков, перовођа.

¹³ Исто.

Бр. 12.

Поједини одсеци износе своја требовања за месец фебруар 1919. на одобрење. Требовање председништва Народне Управе је:

плате: 14.974 К 85 ф.

За Званичне Новине

и остале писаће

приборе.....6.000 К-

За путне и непредвиђене

трошкове.....6.000 К-

Укупно 26.974 К 85 филира

Требовање привредног одсека:

плате.....18.299 К 89 ф.

други разни издаци 5.700 К 11 ф.

укупно 24.000 К-

Требовање унутрашњег одсека:

накнадно за јануар: 848 К 43 ф.

за фебруар.....36.512 К 57 ф.

свега за јануар

и фебруар 45.000 К-

Требовање одсека за социјалне реформе:

укупно за месец фебруар: 25 000 К.

Требовање одсека за народну одбрану:

укупно: 15.180 К. 72 ф.

Требовање одсека прехрану и снабдевање:

укупно: 75.000 К.

Требовање саобраћајног одсека:

укупно 35.000 К.

Требовање одсека за правосуђе:

укупно: 16.000 К.

Подношена требовања се одобравају.

Бр. 13.

Др. Светислав Михајловић моли накнадно одобрење 7 дана путовања и бављења у Темишвару.

Одобрава се.

Бр. 14.

Одсек за унутрашње послове моли да се у Печују повиси број цензора.

Даје се пуномоћ унутрашњем одсеку да у Печују постави тражени број цензора

Бр. 15.

Повереник за Народну Одбрану извештава о напредовању организације жандармерије и јавља да мора ићи у Београд ради договора у питању те организације.

Узима се на знање.

Бр. 16.

Председник тражи да се одреди изасланство које ће ићи у Печуј на инсталацију великог жупана, пошто одређени чланови тог изасланства већином не могу због искрслих неких препрека ићи.

У изасланству на инсталацију великог жупана у Печују бирају се: Председник Др. Јован Лалошевић, Др. Игњат Павлас, Др. Јован Петровић, Др. Сима Алексић, Др. Коста Поповић.

Закључено и потписано у Новом Саду 2. фебруара 1919

Др. М Стојков
перовођа

Ј Лалошевић
председник Нар. Управе

Бр. 20.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 2. фебруара 1919. у Н Саду.

Присутни су:

1. Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
2. Др. Игњат Павлас повереник за унутрашње послове
3. Др. Свет. Михајловић заменик повереника за унутрашње послове
4. Др. Август Рат повереник за правосуђе
5. Др. Јован Петровић заменик повереника за правосуђе
6. Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету
7. Стеван Славнић повереник за саобраћај
8. Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
9. Дим. К. Тодоровић заменик повереника за прехрану и снабдевање
10. Стеван Карамата руководитељ финансијског одсека
11. Мита Клицин повереник за привреду
12. Душан Тушановић повереник за социјалне реформе
13. Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
14. Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
15. Душан Попов повереник за народну одбрану

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф политичко-административног одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник од прошле седнице.

Бр. 1.

После оверовљења записника повереник за унутрашње послове предлаже да се вотира 10000 Круна под теретом обрачуна за исплату берива и путних трошкова великог жупана темишварског Др. Мартина Филипона за месеце децембар, јануар и фебруар.

Предлог се прима.

Бр. 2.

Повереник за народну одбрану извештава о организацији жандармерије, у току тог извештаја предлаже: А.) овакав састав народне одбране гледе персонала: повереник, заменик, шеф канцеларије (капетан I. класе), ађутант-потпоручник, два канцелисте, два писара, једна писарица, два послужитеља; Б.) да до коначног решења Народна Управа плаћа из прилога опћинских Народној Управи и од новца народних одбора 25 жандармеријских официра; В.) да до коначног решења Народна Управа плаћа из истих извора доплатак од 50 динара месечно петорици рачуновођа и петорици инструктора; Г.) сваком официру у служби Народне Управе да плати Народна Управа из истих извора за набавку униформе једанпут за свагда 1000 Круна; Д.) за 300 жандарма из истих извора 250 Круна по момку да плати Народна Управа једанпут за свагда у место од Новосадског Народног Одбора обећаних 100 динара награде; Ж.) да се одобри накнадно требовање одсека за народну одбрану за месец фебруар 5000 Круна.

Предлози се примају и одобрава се за исплату укупна свота од 175000 Круна, а мотивација оваквог решења поднеће се војном и финансијском министарству, уз наглашавање да друкче Народна Управа не може одговарати за ред у овим крајевима.

Бр. 3.

Повереник за привреду предлаже да се у ликвидациони одбор Српског Народног Одбора у Новом Саду изашље један одбор Народне Управе како би се ликвидација новосадског Нар. Одбора обавила у суделовање Народне Управе.

Предлог се прима и бирају се: г. Мита Клицин, Др. И. Павлас и Душан Попов.

Бр. 5.¹⁴

Повереник за унутрашње послове тражи одобрење требовања од 12.800 круна из прилога опћинских Народној Управи а за исплату путних трошкова оних људи који су упућени у Печуј за чиновнике, а који нису тамо остали – што није њихова кривица–; исплатиће се под теретом обрачуна по лицу 400 круна.

Требовање се одобрава

Бр. 6.

Заменик повереника за просвету Др. Милан Петровић моли да се за просветни одсек одобри требовање од 20000 Круна за месец фебруар.

Требовање се одобрава.

Бр. 7.

Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету моли да му се одобре путни трошкови за путовање у Загреб и Љубљану које је трајало 10 дана.

Одобрава се.

Бр. 8.

Повереник за саобраћај предлаже да се у саобраћајном одсеку именује инж. Душан Тошић за надзорника у VII. плаћевном разреду.

Повереник за народно здравље предлаже да се у одсеку за народне здравље именује Јован Вучковић за рачуновођу у VII. плаћевном разреду од 1. фебруара.

Повереник за привреду предлаже да се у привредном одсеку именује Никола Николић за референта код управе државних добара у VI-ом плаћевном разреду.

Предлози се примају.

---

¹⁴ Нема бр. 4.

Бр. 9.

Председник извештава да је Др. Миливој Ковачевић поднео оставку на замеништву повереника за привреду.

Узима се на знање.

Бр. 10.

Председник извештава да је на позив министра унутрашњих дела а и по одлуци пленарне седнице Народне Управе ишао он и Др. Павлас у Београд да рашчисте положај Народне Управе. У Београду је у министарском Савету решено, да Народна Управа као таква, т.ј. као влада, као форум престаје. То ће се решење објавити, чим буде готова ликвидација Народне Управе. Сваки одсек нека састави предлог како да дотични одсек ликвидира. Тај предлог се има председнику Народне Управе поднети у року од 2 дана, па ће председник онда поднети кумулативни предлог о ликвидацији Народне Управе председнику министарства. Што се тиче чиновника Народне Управе по захтеву из Београда има се број чиновника по могућству рестрингирати. Који буду примљени од министарства имаће берива овде установљена са неким додатком у динарима дневно. Стечено право на пензији у службама ових крајева односно у досадашњим службама уважиће се. Који одсеци могу, пресељиће се одмах у Београд. Пленум Народне Управе више не постоји; могу се држати само конференције а не пленарне седнице Народне Управе. Ликвидација појединих одсека нека се предложи према подели централе владе на ресоре. Чланови Народне Управе су умољени да остану у служби државе ако им је иоле могуће. Ликвидација се тиче само централних звања, а оних споља не. Политички одсек се анулира и умољавају се остали одсеци да по могућству приме чиновнике тога одсека. Председник даље извештава да је у Београду радио по инструкцијама пленарне седнице Н. Управе, тражио је да се наши људи поставе у министарском Савету, Државном Савету и Главној Контроли. Одговорено је да има и сувише министарских портфеља па за сад неће моћи наши људи ући у Министарски Савет али ће ући у Државни Савет и Главну Контролу.

Извештај се узима на знање и решава се: Све оне ствари које је

до сада решавао пленум чланова Народне Управе слаће се ресортним министрима у Београду односно министарском Савету.

Бр. 11.

Председник чита брзојав: „Председнику Народне Управе, Нови Сад. Брзојав из Београда. Без знања и одобрења министра финансија у Београду моли се та влада да не закључује никакве уговоре нити да прима на себе уопште ангажмане или доноси одлуке и решења ма у ком ресору, ако би то стварало нове државне расходе. За све ово надлежан је министар финансија у Београду и зато се њему за сваки такав случај треба обраћати. Број 2862. Председник министарског Савета, Протић.“

Узима се на знање.

Бр. 12.

Стеван Карамата подноси нацрт наредбе финансијског одсека у питању произвађења воћне ракије.

Нацрт се прима

и прилаже се записнику; објавиће се у Званичним новинама и доставиће се властима административним.

Бр. 13.

Др. Павлас повереник за унутрашње послове предлаже да се приликом ликвидације Народне Управе чиновницима који не буду прикључени Централној влади даде двомесечна плата као отпавнина.

Решено, онима који остану такорећи на сокаку после ликвидације даје се двомесечна отпавнина, а онима који су били државни чиновници, пензија.

Закључено и потписано у Н. Саду 12. фебруара 1919 г.

перовођа

Ј Лалошевић
председник Народне Управе

Број 21.

Записник.

о седници Народне Управе, држаној 8. фебруара 1919. у Н. Саду.

Присутни су:

1. Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
2. Петар Коњовић зам. председника Народне Управе
3. Др Игњат Павлас повереник за унутрашње послове
4. Др Свет. Михајловић заменик повереника за унутрашње послове
5. Др. Август Рат повереник за правосуђе
6. Др. Јован Петровић заменик повереника за правосуђе
7. Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету
8. Стеван Славнић повереник за саобраћај
9. Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
10. Др. Мита Топаловачки заменик повереника за соц. реформе
11. Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
12. Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
13. Душан Попов повереник за народну одбрану
14. Ђура Барако заменик повереника за народну одбрану

Записник води Аркадије Милетић подреферент политичко-административног одељења.

Председник отвара седницу и извештава да је шеф политич-

ко-административног одељења Др Мојсије Стојков, код којег је записник прошле пленарне седнице, на допусту и да се услед тога тај записник сада не може оверити.

Бр. 1.

Повереник за саобраћај извештава, да се у име одсека свога дописом обратио био одсеку за унутрашње послове и молио да се постављени цензори повуку, јер је била наступила потреба особља у саобраћајном одсеку. Унутрашњи одсек именовоа је одмах друге особе за цензоре, тако да су раније постављени цензори одједном остали без места и плате. Повереник за унутрашње послове изјављује, да је поводом замолбе саобраћајног одсека – да се постављени цензори повуку – именовоа нове цензоре; но констатује да је потреба цензора још увек велика, те и отпуштени цензори могу се поново узети у службу.

Решено је: Изјава повереника за унутрашње послове, о потреби постављања још нових цензора, узима се на знање, те се отпуштени цензори поново узимају у службу, њихова плата има се предујмити из благајне одсека за унутрашње послове, чији се повереник упућује да о томе издатку поднесе Министарству финансија своје требовање.

Бр. 2.

Повереник за саобраћај извештава да је за надзорника поште у Печуху постављен Др Миклијан. Истоме је плата за фебруар месец поштом послата у Печух, али је новац ишао преко Пеште, те напред именовани надзорник поште ту плату до данас још није примио.

Решено је: Овлашћује се повереник за саобраћај да Др. Миклијану, надзорнику поште у Печуху плату за фебруар месец поново изда, а поштом послати му новац има се рекламирати.

Бр. 3.

Председник извештава да је ова Нар. Управа добила од г. Марковића из Ирига два аутомобила на употребу и да је услед тога на-

стала потреба да се узме један шофер, који тражи 30 круна дневно плате. Предлаже да се у начелу реши, да се автомобили задрже и узме један шофер, а ово решење да се подастре Министарству финансија одобрења ради.

Др И. Павлас повереник за унутрашње послове наглашује потребу аутомобила из разлога, што је намеран обићи поједине вароши и срезове личног надзора ради.

Петар Коњовић зам. председника указује на потребу аутомобила ради одржања саобраћаја са Београдом за случај да се Дунав замрзне.

Решено је: Извештај и предлог Председника прихватити, па се у начелу изриче да се понуђени аутомобили – из разлога, наведених у експозицији овог решења – задрже на употребу и један шофер уз 30 круна дневне плате да се изнајми. О овоме има се решењем извести финансијски одсек ове Управе одобрења ради.

Бр. 4.

П. Коњовић зам председника моли да се узме на знање, да је ради преговора са Г. Министром Прибићевићем у Београду 3, 4, 5 и 6. о.м. одсутан био.

Повереник за унутрашње послове моли да се и његово одсуство у исто време и истој ствари узме на знање. Заменик повереника за народну одбрану саопштује да је у сврху организовања жандармерије у два маха брзојавно позиван у Београд на преговоре. Услед тога одсутан је био од 24–26 јануара и од 28 јануара до 6 фебруара. Моли да се ова одсуства накнадно узму на знање. Др М. Петровић преговарао је о једнообразности наставе у Београду, Љубљани и Загребу. Одсутан је био 10 дана.

Решено је: Одсуства зам. председника, повереника за унутрашње послове и зам. повереника за народну одбрану и просвету ради вођења преговора у Београду, накнадно се узимају на знање, те им се путни трошкови одобравају.

Бр. 5.

Заменик повереника за саобраћај саопштава усмену жалбу На-

чеоника овога Града да градској благајни не достаје довољно материјалних средстава за издржавање разних ерарних зграда, те предлаже да ова Управа посредује код Министарства финансија да исто прими на себе издржавање тих зграда.

Повереник за народну одбрану мишљења је да би требао Градоначелник, све те издатке око издржавања ерарних зграда посебно да да водити те рачун држ. Министарству финансија да подноси.

Решено је: Молба Начелника овога Града, да Министарство финансија прими на себе издржавање ерарних зграда у Месту, с препоруком ове Управе поднеће се Министарству финансија, одсеку за Б.Б.Б. на одобрење.

Бр. 6.

Повереник за унутрашњи одсек приказује представку Начелника овога Града у којој исти моли: прво да трошак око публиковања плакатирањем разних наредаба појединих одсека ове Нар. Управе, сноси онај одсек, од којег потиче дотична наредба; друго да се члановима комисије, који обављају попис народа у Месту одреди награда у износу од 20 круна дневно, и тај трошак да сноси Министарство финансија.

Решено је: Представку Градоначелника у Месту у ономе делу, у којем моли да трошак око публиковања разних наредаба појединих одсека ове Управе сноси онај одсек од којег потиче дотична наредба, на основу континујитета одбити; а у другом делу, у питању сношења трошкова око награђивања чланова комисије, која обавља попис народа у Месту, уважити, те са препоруком ове Нар. Управе подастрети Министарству финансија, одсеку за Б.Б.Б. на одобрење.

Бр. 7.

Др Милан Петровић зам. повереника за просвету извештава да се у Београду уз Министарство Просвете основао и просветни одбор у који треба и ова Нар. Управа да изашиље једног члана. Чланство овог одбора је чисто консултативног карактера.

Решено је: Извештај узима се на знање, те се од стране ове

Управе за члана у просветни одбор у Београду бира Др Милан Петровић зам повереника за просвету.

При оверовљењу записника примећено је на закључак бр. 4 да је зам. председника преговарао са Г. Министром Прибићевићем у Београду ради преноса овд. пресбиороа; даље на закључак бр. 6 да се први део представке Градоначелника у Месту одбија на основу досадашње праксе и континуитета.

Закључено и потписано, у Н Саду 12. фебруара 1919 г.

Аркадије Милетић
перовођа

Јоца Лалошевић
председник Нар Управе

Број 22.

Записник.

о седници Народне Управе, одржаној 12. фебруара 1919. у Н. Саду.

Присутни су:

- 1., Др Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2., Др Свет. Михајловић заменик повереника за унутрашње послове
- 3., Др Јован Петровић заменик повереника за правосуђе
- 4., Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 5., Др Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 6., Др Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
- 7., Душан Попов повереник за народну одбрану
- 8., Ђура Барако заменик повереника за народну одбрану.

Записник води: Аркадије Милетић подреферент политичко-административног одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник од предпрошле и прошле седнице. Први се без примедбе а други уз две напомене, које су у записник накнадно заведене, оверава.

Бр. 1.

Др Јован Петровић заменик повереника за правосуђе чита представку председника новосадског судбеног стола, у којој исти у

име више њих судија и чиновника судских, изјављује своју готовост да ступи у службу Народне Управе, али моли да се текст заклетве односно свечаног обећања овако промени: „Обећавам свечано и на своје поштење, да ћу све своје дужности које ми моје звање налаже верно и савесно вршити, да ћу наредбе Народне Управе за Банат, Бачку и Барању извршавати, својим претпостављенима се покоравати и званичне тајне чувати“ _____, даље моли, да се не само сва берива, која су досада била појединим судијама у течај стављена, него и она ванредна скупаринска припомоћ од месечних 300 круна исплати, коју је мађарско Министарство правде децембра месеца за све судске намештенике без разлике ранга, положаја и плате, одредило. На предлог заменика повереника за правосуђе решава се:

да се свечано обећање, које судије и чиновници новосадског суда желе учинити, прими будући је у тој заклетви јасно изражена власт Народне Управе и исто тако јасно изражена послушност према свима наређењима Народне Управе, а тиме је постигнута верност у служби, која се тражи заклетвом што ју је Нар. Управа одредила за судије.

У погледу месечне припомоћи од 300 кр. има се молба судија са препоруком Министарству права и финансија у Београд на надлежно решење подастрети.

Изјављује се жеља пленарне седнице да се места управитеља и председника судова по могућству повере Србима судијама.

Бр. 2.

Заменик повереника за правосуђе тражи овлаштење, да може организацију апелационог суда тако спровести, да се апелациони суд или као засебан сенат код судбеног стола у Н Саду или као привремени засебан суд у Н Саду устроји.

Пришло се с тим, да се наредба о устројству тога суда има преко пленарне седнице издати.

Бр. 3.

Душан Попов повереник за народну одбрану извештава, да је

мађарска Влада обуставила издавање пензије свима умировљеним официрима и чиновницима те предлаже да се овласти одсек за народну одбрану да саопшти ово војном Министарству у Београду и умоли да се ово питање изнесе пред Министарски Савет, те умоли дозвола да се пензија умировљеним официрима исплаћује из прихода Војводине, а у ту сврху издате своте да Министарство при ликвидације бивше Аустро-Угарске државе обрачуна.

Предлог се прима.

Закључено и потписано, у Н Саду 13. фебруара 1919 г.

Аркадије Милетић
перовођа

Јоца Лалошевић
председник Нар Управе

Број 23.

Записник.

о седници Народне Управе, одржаној 13 фебруара 1919 у Н Саду.

Присутни су:

- 1., Др Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2., Др Свет. Михајловић заменик повереника за унутрашње послове
- 3., Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 4., Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 5., Др Коста Поповић повереник за исхрану и снабдевање
- 6., Др Мита Тополовачки зам. повереника за соц. реформе
- 7., Др Лазар Марковић повереник на народно здравље
- 8., Др Сима Алексић зам. повереника за народно здравље
- 9., Душан Попов повереник за народну одбрану.

Записник води: Аркадије Милетић подреферент политичко-административног одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник прошле седнице.

Бр. 1.

После оверављења записника др. Коста Поповић повереник за прехрану и снабдевање извештава, да удружење: „Народна исхрана и снабдевање д.д. у Новом Саду“ које се намеравало основати са

задатком да пасивне крајеве нашег Краљевства обскрбљује, услед демисије ове Владе при бележењу деоница није постигло жељеног резултата.

Пројект штатута за горње удружење приказан је Министарству за Исхрану и Трговину у Београду које је изразило жељу да се права деоничара прошире, доцније конферисало се у тој ствари са г. Обрадовићем, начелником Министарства Трговине, но како ова Влада стоји сада на прагу ликвидације своје, предлаже да пленарна седница изрече свој дезинтересма у горњој ствари и подноси следећи предлог: „Пошто је Народна Управа међувремено разрешена, све агенде прелазе у делокруг Министарства Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца и пошто јој даље није испало за руком, да на основу оног нацрта штатута, који је пленарна седница усвојила скупи довољан капитал и оснује друштво: „Народна исхрана и снабдевање д.д. у Новом Саду“, то овим решава, да у питању оснивања овога друштва са своје стране не жели утицати. Народна Управа наглашава, да је рад таковога друштва са правом искључивости веома потребан и хитан, зато моли Министарство Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца да што пре узме у своје руке оснивање трговачког органа било државним, било приватним капиталом, а на основу таковог штатута, какав ће Министарство за целисходан наћи.“

Решено је: Предлог усвојити, те се овлашћује повереник за прехрану и снабдевање да овај закључак Министарству за Прехрану и Трговину у Београд поднесе.

Бр. 2.

Повереник за саобраћај приказује отпис Министарства Унутрашњих дела у Београду бр 2762. којим се на основу приговора г. Министра Саобраћаја забрањује појединим Министарствима, Народним Управама и подручним надлештвима, да упућујући своје службенике на дужност у унутрашњости Краљевства Срба Хрвата и Словенаца, издају објаве, које им служе не само за неспречено путовање до места опредељења, него и као легитимација за бесплатно путовање жељезницом.

Решено је: Овлашћује се повереник за саобраћај да извести г.

Министра за Саобраћај, да је мађарска Влада на темељу законских одређења издавала својим чиновницима легитимације са правом на путовање са том погодношћу те је то на основу праксе и континујитета ова Управа желела и својим чиновницима издати, а Пове- реницима и заменицима ове Народне Управе издате су већ такве легитимације, које да остану у крепости до коначне ликвидације ове Управе. За све ово умолити одобрење од г. Министра за Са- обраћај у Београду.

Закључено и потписано, у Новом Саду 13. фебруара 1919 г.

Аркадије Милетић
перовођа

Јоца Лалошевић
председник Нар. Управе

Број 24.

Записник.

о седници Народне Управе, одржаној 14. фебруара 1919 г. у Новом Саду.

Присутни су:

- 1.) Др Јован Лалошевић председник Народне Управе.
- 2.) Др Свет. Михајловић заменик повереника за унутрашње послове
- 3.) Др Јован Петровић заменик повереника за правосуђе.
- 4.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 5.) Душан Тушановић повереник за социјалне реформе.
- 6.) Др Лазо Марковић повереник за народно здравље
- 7.) Др Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
- 8.) Душан Попов повереник за народну одбрану
- 9.) Ђура Барако заменик повереника за народну одбрану

Записник води: Аркадије Милетић подреферент политичко-административног одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник прошле седнице.

Бр. 1.

Председник изражава наду да ће ликвидација ове Управе до краја овог месеца извршена бити, но за случај да Нар. Управа и

надаље мора фунгирати, моли Госп. Поверенике односно заменике да прикажу требовања својих одсека за март месец о.г. одобрења ради.

Уједно моли председник да се и обрачуни свију одсека за јануар месец о.г. председништву што пре поднесу, како би се исти Министарству финансија у Београду на одобрење кумулативно подастрети могли.

Решено је: Приказана требовања за март месец о.г. и то:

1.) Председништво у износу од	32.041	Кр 51 п
2.) Одсека за унутрашње послове	57.233	" 01 "
3.) Одсека за саобраћај	28.000	" - "
4.) Одсека за нар. здравље	11.500	" - "
5.) Одсека за прехрану	120.855	" - "
6.) Одсека за привреду	24.000	" - "
7.) Одсека за правосуђе	10.000	" - "
8.) Одсека за соц. реформе	25.000	" - "
9.) Одсека за нар. одбрану	14.982	" 48 "
10.) Одсека за просвету	25.000	" - "

овим се усвајају, те ће се поднети Министарству финансија на одобрење. Тражени обрачуни свију одсека за јануар месец доставиће се Председништву.

Бр. 2.

Председник извештава, да је Министарство финансија одобрило узимање шофера за 2 аутомобила, који су овој Нар. Управи уступљени на употребу; шофер је узет, те аутомобили стоје г.г. повереницима и њиховим заменицима на расположење с тиме, да кад путују званичним послом, путују бесплатно; а при употреби аутомобила у приватним стварима, има се трошак надокнадити.

Решено је: Извештај узети на знање.

Бр. 3.

Заменик повереника за унутрашње послове извештава да су пре инштелације нашег жупана у Барањи послати изасланици у

Печуј да са др. Стојковићем изврше припремне послове за инстелацију. Моли да се за исте одреди награда и то: за 4. изасланика на 5 дана по 50 круна дневно, 800 круна, и за др. Стојковића за 10 дана по 60 круна дневно 600 кр., укупно 1400 круна.

Одобрава се.

Бр. 4.

Заменик повереника за унутарње послове извештава да је др. Влада Пандуровић велики жупан у Печуху предујмио из благајне там. творнице дувана 60.000 круна ради исплате постављених жупанијских чиновника.

Решено је: Одобрава се с тиме да се упути велики жупан да ове издатке код порезнога звања, кад исто у наше руке буде прешло, има обрачунати.

Закључено и потписано, у Новом Саду 20. фебруара 1919. год.

АркМилетић
перовођа.

Јоца Лалошевић
предс. нар. управе

Број 25.

Записник.

о седници Народне Управе, одржаној 19. фебруара 1919 г. у Н. Саду.

Присутни су:

- 1.) Др Јован Лалошевић председник Народне Управе.
- 2.) Петар Коњовић заменик председника Народне Управе
- 3.) Др Св. Михајловић заменик председника за унутрашње послове
- 4.) Др Август Рат повереник за правосуђе.
- 5.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 6.) Димитрије К Тодоровић заменик повереника за исхрану
- 7.) Душан Тушановић повереник за соц. реформе.
- 8.) Др Сима Алексић зам. повереника за народно здравље.
- 9.) Душан Попов повереник за народну одбрану.

Записник води: Аркадије Милетић подреферент политичко-административног одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник прошле седнице.

Бр. 1.

Председник приказује брзојав повереника за финансије у којем позива Председништво ове Нар. Управе да упуту поверенике свију одсека да одмах предложе тачно састављене прелиминаре прора-

чунски трошкова за 1919. г. и моли поверенике да учине хитно расположење да се горњем захтеву удовољи.

Решено је: Узети на знање и захтеву удовољити.

Бр. 2.

Председник приказује брзојав Др Крамера, министра за припрему уставотворне скупштине, којим позива народно Веће да сваком изасланику за Народно Представништво изда легитимацију.

Решено је: Овлашћује се Председништво да брзојавно упита министра за припрему уставотворне скупштине: које властан издавати легитимације изасланицима за Нар Представништво, јер код нас нар. већа нема.

Бр. 3.

Повереник за правосуђе извештава да овдашње судије не хтедоше положити заклетву овој Управи, да су услед тога уклоњени, те да је наступила потреба да се звање преузме. Предлаже имена оних адвоката, које жели на упражњена места судија, односно судских бележника поставити. Моли пленарну седницу да исте наменује и изда или декрете, наглашујући да ово не значи ново оптерећавање нашег буџета, до ли искључиво попуњење упражњених места.

Решено је: Предлог повереника за правосуђе у целости усвојити, те се именују: Др Миливој Поповић адвокат за председника судбеног стола са платом и беривима VI. платежне класе; Др Миша Матић адвокат за држ. одветника са платом и беривима VII.; Др Бранко Николић адвокат за судију са платом и беривима VII., Др Мита Арадски за судију са платом и беривима VIII., Др Ђока Ковачевић за бележника са платом и беривима IX., Др Драгољуб Јанкелић за бележника са платом и беривима IX. и Др Павле Поповић за бележника са платом и беривима IX. платежне класе с тиме да ће се именованима о овом постављању издати декрети.

Бр. 4.

Повереник за правосуђе накнадно јавља да је од 11.–15. о. м.

био у Београду ради полагања заклетве и вођења преговора за пресељење свога одсека у Београд.

Повереник за социјалне реформе накнадно јавља да је од 11.–15. о. м. био у Београду ради вођења преговора са министром за социјалну политику у ствари аграрне реформе. Повереник за привреду накнадно јавља да је од 10–15. о. м. био у Београду ради преговарања са министром за социјалну политику у ствари аграрне реформе и са министром индустрије и пољопривреде ради ликвидације и пресељења привредног одсека у Београд.

Заменик повереника за исхрану јавља да је 8 дана био у Београду због конференције и упозорио министра за исхрану на опасност, која прети ако се дозволи слободна трговина.

Повереник за нар. одбрану извештава, да су у свим жупанијама већ постављене жандармеријске команде, те јавља да ће ускоро по потреби морати обићи поједине команде контроле ради.

Решено је: Одсуства повереника за правосуђе, повереника за соц. реформе повереника за привреду и зам. повереника за исхрану овим се узимају на знање и путни трошкови одобравају. Извештај повереника за нар. одбрану узима се на знање.

Бр. 5.

Повереник за саобраћај приказује представку Савета вароши Новог Сада, у којој моли дозволу за убирање мостне царине ради покрића трошкова за поправку и стално одржање калдрме дунавског моста. Ови трошкови износили би годишње око 70.000 круна док у име царине може се очекивати да ће уплинути око 40–50.000 кр. те моли да се евентуални дефицит на терет ове Нар. Управе одобрим.

По том повереник за саобраћај упозорје на потребу и важност тога моста због саобраћаја, но истиче да је то провизорни мост, који је сада већ јако искварен и опао, те да би га са дефинитивним мостом ваљало хитно заменити.

После дуже дебате, а на предлог Др Рата једногласно је решено:

Представку Савета вароши Новог Сада у првом делу – у питању дозволе за убирање мостне царине одбити из разлога што решавање тога питања не спада у компетенцију ове пленарне седнице

{Др. Сима Алексић примећује: по предлогу Др. Ратоа представку треба не одбити, него упутити унутрашњем одсеку}¹⁵; а у другом делу – у предмету хитне и темељне преоправке моста – упућује се одсек за саобраћај да журно изradi и образложи једну представку на Министарство Грађевина и Саобраћаја у Београду, која ће се представка са препоруком ове Нар. Управе истом Министарству подастрети.

Бр. 6.

Заменик повереника за унутрашње послове моли одобрење ове седнице ради исплате 10 намештеника, које је још народни одбор на овд. жељезничкој станици поставио. Истима припада 3000 Кр. а то би се платило од заплењеног новца бившег народног одбора. **{по примедби Др. Светислава Михајловића}**¹⁶

Даље моли дозволу да на основу информације Арона Јанковића а у споразуму са печујским великим жупаном постави у Шиклушу, Сигетвару, Сентлеринцу и Шеље по двојицу, а у Барчу по једног цензора. Уједно се тужи да војне власти стално премештају цензоре, нове постављају, тако да је одсеку немогуће водити тачне евиденције о штатусу цензора и вршити тачно исплаћивање истих.

Решено је: Извештај узети на знање, исплату 10 цензора, као и постављање нових према предлогу одобрити. Сваки случај неоправданог умешања војничких власти телеграфично саопћити Министру Унутрашњих Дела и умолити га да код Врховне Команде испослује да се томе на пут стане.

Бр. 7.

Председник предлаже да се аналогно оној наредби, којом се укидају путне исправе унутар граница државе, укине и поштанска цензура писама.

Решено је: Предлог усвојити те умолити Председништво Министарства да укине цензуру по поштама, јер кад је унутар државе

---

¹⁵ Текст у загради допунио је др М. Стојков, перовођа.

¹⁶ Исто.

дозвољено слободно кретати се, као логична конзеквенција јавља се и потреба укидања цензуре по поштама.

Поред данашњих неуредних саобраћајних средстава и тако тешко и споро стижу поштанске пошиљке и писма, па не би се морало то поштанским цензурисањем још више одуговлачити.

Закључено и потписано
у Н Саду 20. фебруара 1919

Др МСтојков
перовођа

Јоца Лалошевић
председник Народне Управе

Број 26.

Записник

о седници Народне Управе, одржаној 20. фебруара 1919. у Н. Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Петар Коњовић заменик председника Народне Управе
- 3.) Др. Игњат Павлас повереник за унутрашње послове
- 4.) Др. Светислав Михајловић заменик повереника за унутрашње послове
- 5.) Др. Август Рат повереник за правосуђе
- 6.) Димитрије К. Тодоровић заменик повереника за прехрану и снабдевање
- 7.) Мита Клицин повереник за привреду
- 8.) Душан Тушановић повереник за социјалне реформе
- 9.) Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 10.) Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
- 11.) Душан Попов повереник за народну одбрану
- 12.) Ђура Барако заменик повереника за народну одбрану.

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф политичко-административног одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник од прошле седнице.

Бр. 1.

Повереник за унутрашње послове Др. Игњат Павлас предлаже да се у одсеку за унутрашње послове именују: Слободан Ђорђевић за подреферента у цензорским стварима у VII. плаћевном разреду, Шандор Нађ за начелника рачуноводства у VII. плаћевном разреду, Никола Стефановић за саветника рачуноводства у VIII. плаћевном разреду, Димитрије Поповић за шефа Канцеларије у VIII. плаћевном разреду.

Предлог се прима.

Бр. 2.

Повереник за унутрашње послове Др. Игњат Павлас тражи да му се одобри 3000 Круна за куповање једног писаћег строја, 1000 Круна за селидбене трошкове унутрашњег одсека који прелази у Београд и своту једну – разуме се све уз дужност обрачуна – за исплату станарине у кући где је унутрашњи одсек био до сада смештен.

Одобрава се.

Бр. 3.

Српски Народни Одбор у Новом Саду наместио је у своје доба људе за разне дужности, па их до данас није нико платио. Ликвидациони Одбор Срп. Народног Одбора треба што пре да сврши своје послове. Пошто Др. Игњат Павлас одлази из Н Сада, на место његово се од стране Народне Управе у Ликвидациони Одбор изашиље г. Стеван Славнић.

Узима се на знање.

Бр. 4.

Повереник за правосуђе Др. Август Рат предлаже да се именује г. Влада Стратимировић за судију у VII. плаћевном разреду.

Предлог се прима.

Бр. 5.

Повереник за народно здравље Др. Лаза Марковић извештава да се има бирати окружни лекар у Н. Саду. Но градоначелник новосадски тврди да по наредби Народне Управе ново градско представништво не може бирати чиновнике. Пита дакле, ко има бирати окружног лечника. Око тога питања се развија подужа дебата и јављају се два предлога. Предлог Др. Игњата Павласа, да се питање скине с дневног реда и поднесе Министарском Савету преко ресорног Министра на решење. Предлог г. Мите Клицина да се право избора даде само оним представништвима која су организована наредбом Народне Управе од 21. новембра 1918. бр. 1./пл.с. и то само на она места која су упражњена смрћу или оставком или дисциплинарним путем или путем пензионисања.

Са 5 против 3 гласа прима се предлог г. Мите Клицина и према томе ће се градоначелник новосадски известити да представништво градско може бирати окружног лечника.

Бр. 6.

Повереник за унутрашње послове Др. Игњат Павлас изјављује да је унутрашњи одсек разрешен, он више није повереник те моли да се питања која спадају у делокруг унутрашњег одсека у пленуму Народне Управе више не решавају, него да се упуте ресорном министарству, односно министарском Савету у Београду.

Узима се на знање.

Бр. 7.

Повереник за народно здравље Др. Лаза Марковић јавља да ће путовати у Београд ради преговора о томе како да се пренесе одсек за народно здравље у Београд.

Узима се на знање.

Закључено и потписано:
У Н Саду 24. фебруара 1919

Др. М Стојков
перовођа

Јоца Лалошевић
председник Народне Управе

Бр. 27.

Записник

о седници Народне Управе, одржаној 24. фебруара 1919. у Н Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Петар Коњовић заменик председника Народне Управе
- 3.) Др. Јован Петровић заменик повереника за правосуђе
- 4.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 5.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 6.) Димитрије К. Тодоровић заменик повереника за прехрану и снабдевање
- 7.) Мита Клицин повереник за привреду
- 8.) Душан Тушановић повереник за социјалне реформе
- 9.) Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 10.) Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
- 11.) Ђура Барако заменик повереника за народну обрану

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф политичко-административног одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник од прошле седнице.

Бр. 1.

После оверовљења записника од прошле седнице председник извештава да је наредбом угарског министарског савета бр. 6700. дата чиновницима **скупаринска**¹ потпора од 300 круна месечних за месеце јануар, фебруар, март 1919, одобрен породични доплатак и за жену од 800 круна годишње и повишен породични доплатак за децу од 400 круна годишње на 800 круна. Наредбом министра финансије у Београду бр. 441. та наредба угарског министарског савета о чиновничким потпорама и доплатама протегнута је и на чиновништво на територији Баната, Бачке и Барање. После нарочитог упита руководиоца финансијског одсека Народне Управе у Београду г. Карамате извештено је председништво Народне Управе да се та наредба тиче и чиновника у одсецима Народне Управе. Пошто се јављају неке нејасности гледе те наредбе решава се:

да одсек за правосуђе достави ту наредбу председништву, па ће се онда свима одсецима саопћити ко и колко има права на основу те наредбе подићи доплатак и потпоре.

Бр. 2.

Одсек за просвету преко председништва Народне Управе моли одобрење кредита у висини од 95000 К. за издржавање српских државних нижих гимназија у Сомбору, Великој Кикинди, Великом Бечкереку и Панчеву и српске реалке у Вршцу од 1. марта до 31. августа 1919.

Тражени кредит се одобрава.

Бр. 3.

Просветни Одсек Народне Управе поводом молбе Лајоша Денеша професора новосадске државне више трговачке школе моли начелно решење да ли да се призна или не призна наименовање чиновника у виши плаћевни разред или виши ступањ ког плаћевног разреда од стране угарског министарства. Др. Јован Петровић

---

¹ Записник је кориговао др М. Стојков, перовођа.

поводом тим предлаже да сваки одсек у свом делокругу испита у сваком случају да ли унапређење одговара законским наређењима закона издатих у Угарској до онога дана када је на територији Баната, Бачке и Барање Народна Управа преузела владу. Ако одговара, унапређење се може одобрити.

Предлог Др. Јована Петровића се прима.

Бр. 4.

Заменик повереника за правосуђе Др. Јован Петровић предлаже да се у одсеку за правосуђе именују: 1. за председника судбеног стола у Сомбору са беривима V. плаћевног разреда, а у рангу куриалног судца Др. Давид Коњовић адвокат у Сомбору; 2. за државног одветника у Суботици са беривима VI. плаћевног разреда, а у рангу заменика надодветника Др. Ђорђе Стојковић умировљени судија у Суботици; 3. за државног одветника у Сомбору са беривима VII. плаћевног разреда и са личним доплатком од 2000 круна др. Александар Кречаревић адвокат у Сомбору; 4. за судца судбеног стола у Сомбору са беривима VII. плаћевног разреда Др. Бранко Маширевић адвокат у Сомбору који ће уједно вршити и дужности истражног судца; 5. за судца код среског суда у Сомбору са беривима VII. плаћевног разреда Др. Корнел Николић адвокат у Сомбору.

Предлог се прима.

Бр. 5.

Др. Јован Петровић заменик повереника за правосуђе јавља да је ради уређења судова путовао у Суботицу и Сомбор, и да ће путовати у истој ствари у Вел. Кикинду, Вел. Бечкерек, Белу Цркву и Панчево.

Узима се на знање.

Бр. 6.

Одсек за прехрану тражи хитно угља за млинове, да се не би услед застоја рада у млиновима нагомилано жито покварило. Повереник за привреду М. Клицин извештава да је до угља због штрајка

у Печују тешко доћи, али ће се побринути ма како да се до угља дође.

Узима се на знање.

Закључено и потписано
У Н Саду 27. фебруара 1919

Др. М Стојков
перовођа

Јоца Лалошевић
председник Народне Управе

Бр. 28.

Записник.

о седници Народне Управе, одржаној 26. фебруара 1919 год. у Новом Саду.

Присутни су:

Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе.
Петар Коњовић заменик председника Народне Управе
Др. Игњат Павлас повереник за унутрашње послове.
Др Св. Михајловић заменик повереника за унутрашње послове
Др. Јован Петровић заменик повереника за правосуђе.
Стеван Славнић повереник за саобраћај
Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
Др Коста Поповић повереник за прехрану.
Мита Клицин повереник за привреду.
Душан Тушановић повереник за соц. реформе
Др Мита Тополовачки заменик повереника за соц. реформе.
Др Лаза Марковић повереник за народно здравље.
Др. Сима Алексић зам. повереника за народно здравље.
Ђура Барако заменик повереника за народну одбрану.

Записник води: Аркадије Милетић подреферент политичко-административног одељења Народне Управе.

Бр. 1.

Председник отвара седницу и чита брзојав Др. Пандуровића вел. жупана у Печуху о тамошњем раденичком страјку, озбиљној ситуацији, те моли да се там. војничка посада што пре појача. Саопштава да је преписом овог брзојава извештен одмах г. војвода Петар Бојовић и умољен да журно учини нужно расположење да би се редовно стање што пре успоставило. Истодобно наглашује да би требало да и ова Нар. Управа изашаље из своје средине 1–2 члана, који би тактично, концедиантним тоном повели евентуално и преговоре са раденицима, што би до бржег успеха могло довести.

Заменик повереника за саобраћај саопштава да је извештен од Св. Станковић надзорника саобраћајног одсека да тај страјк раденички има чисто политички карактер, војска је предузела потребне мере: именовала је таоце, поставила страже код магацина, но да се уздржава од агресивности.

Повереник за социјалне реформе саопштава да дознаје да је тај страјк организован из Пеште, а жеље су раденика: да се постави стара мађарска управа; дозволи право држања зборовца; путовање преко демаркационе линије и извоз намирница, укине батињање, затварање и интернирање, те одреди забрана алкохола.

Повереник за унутарње послове предлаже да се пре коначног заузимања становништва у овој ствари ступи у преговоре са шефом генерал штаба и прима се дужности вођења тих преговора.

Решено је: Предлог усвојити, те сачекати извештај повереника за унутарње послове о исходу преговора.

Бр. 2.

Др Јован Петровић изјављује да се од 1 марта о.г. ни у привременом својству не може примити даљег вршења дужности замеништва повереника за правосуђе, те поднаша своју оставку. Изјављује да ће о томе одмах известити брзојавом и г. Министра Правде у Београду.

Узето на знање.

Бр. 3.

Др. Мита Топаловачки исто тако од 1. марта поднаша оставку на привременом вршењу дужности заменика повереника за социјалне реформе.

Узето на знање.

Бр. 4.

Заменик повереника за саобраћај пријављује да ће 28 о.м. отпутовати за Београд ради преговарања у ствари одсека.

Узето на знање.

Закључено и потписано
У Н Саду 27. фебруара 1919

Др. Мојсије Стојков
перовођа

Јоца Лалошевић
председник Народне Управе

Бр. 29.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 27. фебруара 1919. у Н. Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Петар Коњовић заменик председника Народне Управе
- 3.) Др. Светислав Михајловић заменик повереника за унутрашње послове
- 4.) Др. Август Рат повереник за правосуђе
- 5.) Др. Јован Петровић заменик повереника за правосуђе
- 6.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 7.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 8.) Душан Тушановић повереник за социјалне реформе
- 9.) Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
- 10.) Ђура Барако заменик повереника за народну обрану

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф политичко-административног одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверове записници од прошле и претпрошле седнице.

Бр. 1.

После оверовљења записника председник извештава о резултату преговора повереника за унутрашње послове Др. Игњата Павласа са војводом Петром Бојовићом о критичном положају у Печуху због радничког страјка те предлаже да представници одсека за унутрашње послове и одсека за социјалне реформе оду у Печуј да тамо у споразуму са тамошњим војним властима доведу у ред прилике.

Заменик повереника за унутрашње послове Др. Св. Михајловић износи да Народна Управа нема довољно угледа да може печујске прилике средити, што се доказало већ у питању темишварском. Зато предлаже да министарство унутрашњих дела узме ствар Печуха у своје руке. Но начелно нема ништа против тога да после споразума са министарством унутрашњих дела иду изасланици Народне Управе у Печуј ради сређивања тамошњих прилика.

Повереник за социјалне реформе г. Душан Тушановић тврди да се страјк раднички у Печуху може ликвидирати само из Будимпеште, одакле је и инсцениран. Требало би свакако друге мере употребљавати, него их војска употребљује.

Миливој Матић заменик повереника за саобраћај предлаже да се барањски велики жупан Др. Владислав Пандуровић као бивши војник и пуномоћник Народне Управе предложи министарству унутрашњих дела на именовање за нарочитог опуномоћеника (комесара) за Барању, запоседнуте крајеве Шомођа и Толне и за град Печух.

Предлог г. Матића се прима и повереник за унутрашње послове се умољава да у Београду поради на именовању г. Др. Владислава Пандуровића за нарочитог опуномоћеника за споменуте крајеве.

Бр. 2.

Повереник за социјалне реформе г. Душан Тушановић извештава да окружна благајница новосадска за испомагање радника тражи 60000 круна зајма, јер иначе не може покривати своје текуће трошкове.

Пленум Народне Управе предлаже молбу Централној Влади у

Београду на одобрење с тим да се приликом ликвидирања центра-
ле за испомагање раденика у БПешти позајмљена свота затражи
натраг.

Бр. 3.

Повереник за правосуђе Др. Август Рат износи да ће 1-ог мар-
та наступити службу начелника министарства правде и подићи
плату чиновника министарства правде. Но приликом подизања те
прве плате одузима му се већи део плате за разне фондове тако да
он остаје скоро без плате у току месеца марта. Пошто међутим он
врши и дужност повереника за правосуђе, моли да му се одобри
разлика између преостале начелничке плате и повереничке плате
за месец март.

Одобрава се.

Бр. 4.

Повереник за правосуђе Др. Август Рат предлаже да се у одсеку
за правосуђе именује за председника панчевачког суда др. Милан
Грађански адвокат у Панчеву са беривима VI. плаћевног разреда у
привременом својству.

Предлог се прима.

Бр. 5.

Повереник за правосуђе пријављује да је одсек за правосуђе
брзојавно позван да се пресели у Београд свакако још до сазива
привременог народног представништва т.ј. до 1-ог марта.

Узима се на знање. У вези с тим Др. Јован Петровић заменик
повереника за правосуђе изјављује да је он споразумно са мини-
стром правде поднео оставку на замеништво повереника за пра-
восуђе, чиме се допуњује записник о седници Народне Управе од
26. фебруара бр. 2.

Бр. 6.

Миливој Матић заменик повереника за саобраћај износи да је уложна књижица о новцу Срп. Народног Одбора Новосадског, који новац заплењује Народна Управа, снабдевена клаузулом, по којој је само Срп. Народни Одбор властан подићи новац уложен у Централни Кредитни Завод. Према томе Народна Управа опет не може платити чиновнике и намештенике које је наместио Народни Одбор, али није платио. Председник изјављује да је упућен отпис на Централни Кредитни Завод с тим да упитна клаузула нема важности из разлога у отпису наведених, према томе новцем ће Народна Управа располагати и намештенике који плату своју нису добили, из тог ће новца моћи платити.

Узима се на знање.

Закључено и потписано у Н Саду 1. марта 1919.

Др. М Стојков
перовођа

Јоца Лалошевић
председник Народне Управе

Бр. 30.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 1. марта 1919. у Н. Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јован Лалошевић председник Народне Управе
- 2.) Петар Коњовић заменик председника Народне Управе
- 3.) Др. Август Рат повереник за правосуђе
- 4.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 5.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 6.) Др. Коста Поповић повереник за прехрану и снабдевање
- 7.) Мита Клицин повереник за привреду
- 8.) Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
- 9.) Душан Тушановић повереник за социјалне реформе
- 10.) Душан Попов повереник за народну обрану

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф политичко-административног одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверови записник од прошле седнице.

Бр. 1.

После оверовљења записника председник предлаже да се у политичком одсеку у одељењу пресбириа на место Милана Кашанина именује за подреферента у VII. плаћевном разреду Бранислав Грба. Предлог се прима.

Бр. 2.

Председник чита допис Команде целокупне жандармерије (Бр. 1597/предс. 1919.), којим се одсек за народну одбрану разрешава.

Разрешење то узима се на знање и тиме одсек за народну одбрану престаје бити саставним делом Народне Управе; повереник за народну одбрану се умољава да поднесе завршне рачуне одсека за народну одбрану министарству финансија на одобрење. О овом ће се известити повереник за народну одбрану и његов заменик изводом из записника. Г. М. Клицин додаје – и то се усваја – да Народна Управа остаје у обавези према оним официрима које је њен одсек за нар. одбрану ангажовао.

Бр. 3.

Повереник за привреду г. Мита Клицин извештава да је новосадску свилару, као и друге свиларе у Угарској, узела под закуп Аграрна банка из БПеште. Ова банка преко своје филијале на нашој територији поднела је привредном одсеку уговор о том закупу, који гласи на 20 година, на одобрење. Но тај се уговор не би смео никако узети на знање. Стога предлаже да се хитно затражи од централне владе, министарства пољопривреде кредит од 60000 Круна, који има покрића у свилари новосадској у свили и чаурама, па да свилару помоћу тог кредита узме одсек за привреду у своје руке односно под свој надзор.

Предлог се прихвата с тим да се одмах постави контрола наша у свиларама и с тим да се уговор аграрне банке не може продужити нити узети на знање.

Бр. 4.

Повереник за привреду г. Мита Клицин предлаже: пошто је заменик повереника за привреду дао оставку, и пошто нема шефа у привредном одсеку, нека се именује привремено, док се одсек као саставни део Народне Управе не разреши, за хонорарног референта у привредном одсеку г. Ђорђе Тапавица са месечном наградом од 600 Круна.

Прима се предлог.

Бр. 5.

Повереник за привреду извештава да у привредном одсеку статистичко одељење мора почети рад, но пошто је одсек у ликвидирању не би желео постављати чиновнике за статистичко одељење, те предлаже да се ангажују за статистичке послове три новосадска професора са хонораром од 300 Круна месечно.

Предлог се прима.

Бр. 6.

Повереник за саобраћај поводом молбе да се продужи право убирања превозарине на скели између Петрова села и Врањева тражи принципијелно решење о томе, може ли се дозволити убирање превозне таксе.

Решава се, да се убирање превозне таксе може дозволити.

Бр. 7.

Пошто је изашла наредба централне владе, по којој се дозвољава слободан риболов повереник за привреду предлаже да се хитно јави министарству унутрашњих дела, да су риболови на нашем подручју издати под закуп. Уговори о закупу немогу се мимоићи и закупници ће свакако тражити одштету ако се дозволи слободан риболов.

Предлог се прима и поверава се поверенику за привреду да га изврши.

Бр. 8.

Повереник за прехрану и снабдевање Др. Коста Поповић извештава да је одсек за прехрану и снабдевање одобрењем Народне Управе почео рад око оснивања централе за исхрану. Рад тај за ангажоване људе и друге трошкове стаје до сада 14.972 Круна 58 ф. Пошто изгледа да се централа неће основати ангажовани људи су 1-им мартом отпуштени а учињени трошкови предујмљени код Централног Кредитног Завода имају се у горњем износу платити.

Моли да се одобри исплата од 14.972 Круне 58 ф. Одсеку за прехрану и снабдевање.

Прихваћа се предлог с тим да се свота стави на терет буџета одсека за прехрану, а ако би се централа за исхрану ипак остварила, на терет акционарског друштва Исхрана.

Бр. 9.

Повереник за прехрану и снабдевање предлаже: пошто су неки чиновници у одсеку за прехрану отпуштени, а одсек мора и даље да ради и изгледа да ће морати дуго да ради, нека се именују: Борислав Матејић за шефа одељења у V-ом плаћевном разреду од 1-ог марта 1919; Др. Васа Вујков за референта у VI-ом плаћевном разреду од 15. јануара; Веселин Џигурски за подреферента у VII. плаћевном разреду од 15. јануара; Никола Чанак за подреферента у VII. плаћевном разреду од 1. марта; Константин Кончар-Ђурђевић за подреферента у VII. плаћевном разреду од 11. фебруара; Каменко Ђирић да се промакне из IX. плаћевног разреда у VIII. плаћевни разред са 1. мартом 1919.

Предлог се прима.

Бр. 10.

Инспекторат министарства финансија у Београду примио је извод записника седнице Народне Управе од 16. јануара 1919. бр. 13 о предлогу Аустро-Угарске банке која нуди кредит бившим покрајинама Аустро-Угарске Државе а које сада припадају територији Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца. Инспекторат на то доставља Народној Управи, да није вољно упуштати се у сличне рачунске односе са дотичним заводом, пошто се код нас и не осећа никаква нужна потреба да се дотична понуда усвоји.

Узима се на знање.

Бр. 11.

Повереник за саобраћај извештава да је од централне владе изашла наредба да се досадашње марке поштанске употребљавају.

Пита, како да се у тој ствари поступи? На предлог Др. А. Рата решава се:

„Употребљавати“, та реч се узима у том смислу да ће се марке поштанске прештамpane словима Н.У. за Б.Б.Б. пустити у промет. Одсек за саобраћај има хитно наредити прештампавање (пребиљегавање) поштанских марака.

Бр. 12.

Г. Миливој Матић долазећи у додир са људима из народа за време народне скупштине 27. фебруара 1919. у Н Саду опазио је неко дубоко незадовољство и страховање због прилика на нашем подручју. Због тога а и обзиром на то да ће Мађари 15. марта можда покушати какав преврат, предлаже да се формира народна војска, каква је била за време границе. Народ ће се вољно одазвати позиву у такву војску. Уједно предлаже да се сва министарства у Београду упозоре на озбиљност положаја на нашем подручју.

Предлог Матићев подробно изложен у прилогу записника под А.) прима се и умножен у више примерака послаће се Министарствима у Београд. С тим у вези неки наглашују да би путем брошира и журналистике требало радити на умиривању народа те се на предлог Д. Тушановића решава да се „Претходне одредбе за припрему аграрне реформе“ штампане у Службеним Новинама бр. 11 1919. преведу на мађарски и немачки и растуре у довољном броју у народ. Превод на немачки даће г. Душан Попов, а на мађарски г. председник Народне Управе.

Бр. 13.

Повереник за социјалне реформа г. Душан Тушановић износи са су окружне благајне за испомагање раденика легло политичким штрајковима. Треба чиновнике на челу тих благајни заменити позданим особама. Треба те благајне обићи и на лицу места установити потребне измене. Предлаже да се изашље г. Мартин Матић да обиђе те благајне и нужне промене спроведе те предлаже да се у ту сврху г. М. Матићу даде дневница курирска и наплата жељезничке карте II-класе за време путовања.

Предлог се прима.

Закључено и потписано

У НСаду 11. марта 1919.

Др. М Стојков
перовођа

Јоца Лалошевић
председник Нар. Управе

Славном

Председништву
Народне Управе за Банат, Бачку и Барању
Нови Саг

Приликом велике народне скупштине од 27. фебруара о. г. могло се видети да је наш народ обузео страх и забринутост услед опће неизвесности, услед свакодневно све већег и већег нереда у промету, услед комешања у туђим елементима те најпосле услед видљивог растења незадовољства међу српским четима, којима је рат сасвим досадио.

О свему томе имам извештаје од својих људи из разних крајева Војводине, с којима сам се о народној скупштини састао. Сељак је реалиста и не заноси се никаквим утопијама, те зато свему овоме треба велику пажњу обратити.

Предлажем, да се меродавним факторима у Београду журно предочи ситуација, и одма учине предспреме, да се сав поуздан елеменат наш – особито српски – одма војно организује, да нас евентуалне незгоде не затекну неспремне.

У разговору са сељацима дознао сам, да би они сви драговољно одма приступили таквој војној организацији, каква је била у бившој граници т.ј. да сви војни обавезници образују јединице по својим селима а под водством својих официра и подофицира. Оружје није потребно, јер ово је лако добавити, ако је само војна организација свуда спроведена: приближује се 15. март и није неверојатно, да Мађари за тај дан не спремају било какав пуч или препад.

Овај свој предлог сматрам веома пресудним и од еминентне важности, те молим, да се узме у најозбиљнији претрес и учине брзо потребне мере.

У Новом Саду 1. марта 1919.

С поштовањем

Инж. Миливој Матић
члан Народне Управе

Бр. 31.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 4. марта 1919. у Н. Саду.

Присутни су:

- 1.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 2.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 3.) Др. Милан Петровић заменик повереника за просвету
- 4.) Душан Тушановић повереник за социјалне реформе
- 5.) Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 6.) Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
- 7.) Душан Попов повереник за народну обрану

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф политичко-административног одељења.

Председава: Стеван Славнић повереник за саобраћај.

Бр. 1.

Председник чита овај брзојав: „Народној Управи. НСад. На основу одлуке министарског савета позивам ту управу да представнике појединих одсека управе пресели у Београд у надлежна министарства, а тим се има сматрати да је та управа разрешена од дужности. О извршењу овог треба да будем одмах извештен. Поверљиво N° 999. Министар Прибићевић“.

Саопштење се то узима на знање с тим да ће од сваког одсека

отићи повереник или његов заменик у Београд да утврди све што је потребно да се ова наредба изврши. Пошто се представници неких одсека већ налазе у Београду, изашиљу се још у име саобраћајног одсека Миливој Матић, у име одсека за социјалне реформе Душан Тушановић. Ово не тангира оне одсеке, који су већ престали бити саставни делови Народне Управе, а то су: одсек за финансије, одсек за унутрашње послове, одсек за народну обрану, одсек за правосуђе и одсек за просвету, који се разрешава дописом, који је прочитан на овој седници и гласи: „Народној Управи. НСад. По предлогу Народне Управе за Банат, Бачку и Барању Е. бр. 541/1919 а у споразуму са министарским Саветом, одлучио сам:

1. да се у Министарству Просвете образује засебна секција за Банат, Бачку и Барању.

Али, пошто због садашњих прилика, није могућно да секција буде у самом Београду то ће Просветни Одсек Народне Управе у Новом Саду продужити и даље свој рад као секција министарства просвете за Банат, Бачку и Барању, до даље наредбе. Секција ће се управљати према наредбама које ће добивати из Министарства просвете. Све одлуке, која секција буде намерна доносити слаће се претходно на одобрење Министру Просвете. Само у најхитнијим случајевима секција може доносити одлуке без претходног одобрења, али ће и тада бити дужна да накнадно тражи одобрење и оправда свој поступак, или га измени.

2. Секција ће имати три одељења: а) Одељење за основну наставу; б.) Одељење за средњу и стручну наставу; в.) Одељење за рачуноводство.

Чиновнике секције постављаће министар, по предлогу секције, у привременом својству, а они који буду имали права постаће указним чиновницима после потписаног мира, и пошто секција буде дефинитивно пресељена у Београд, када ће министар просвете коначно одлучити који ће од њих остати на служби у самом Министарству, а који ће бити упућен на друге службе.

Ово време које они проведу у служби при секцији, њима ће се урачунати у године сталног службовања.

Жупанијско школске надзорнике постављаће такође Министар Просвете, по предлогу секције као сталне чиновнике.

Предњу одлуку част ми је саопштити Народној Влади знања и

равњања ради. Министар просвете Љуб. М. Давидовић. Бр. 2615. 26. фебруара 1919. у Београду.“

У вези са разрешењем Народне Управе решено је умолити г. Петра Коњовића, који се бави у Београду, да утврди који ће чиновници Народне Управе имати право на двомесечну отпремнину.

Бр. 2.

Председник чита допис Централног Кредитног Завода у погледу уложне књижице бр. 82/XXXXII., да тај завод не може сматрати клаузулу на тој уложној књижици беспредметном и поништењем, те уложени новац не може ставити на расположење Народној Управи.

Решава се: Умолити шефа полиције да новац некадањег Срп. Народног Одбора извади и уложи на име Народне Управе у исти завод. С тим у вези прима се предлог г. Стевана Славнића да у ликвидациони Одбор Срп. Нар. Одбора Новосадског на место Стевана Славнића дође један правник од стране Народне Управе, те се бира Др. Јован Лалошевић у ликвидациони Одбор.

Закључено и потписано:

Н Сад 11. марта 1919

Др. М Стојков
перовођа

Стеван Славнић
председник

Бр. 32.

Записник

о седници Народне Управе, држаној 11. марта 1919. у Новом Саду.

Присутни су:

- 1.) Др. Јоца Лалошевић, председник Народне Управе
- 2.) Стеван Славнић повереник за саобраћај
- 3.) Миливој Матић заменик повереника за саобраћај
- 4.) Душан Тушановић повереник за социјалне реформе
- 5.) Др. Лаза Марковић повереник за народно здравље
- 6.) Др. Сима Алексић заменик повереника за народно здравље
- 7.) Душан Попов повереник за народну обрану

Записник води Др. Мојсије Стојков шеф политичко-административног одељења.

Председник отвара седницу и позива да се оверове записници од две прошле седнице.

Бр. 1.

После оверовљења записника од две прошле седнице председник Народне Управе извештава, да је добио од сваког одсека Народне Управе извешће о томе, како је удешен даљи рад, односно пренос истога у надлежно министарство Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца, те је тако ликвидација Народне Управе за Банат, Бачку и Барању окончана. О томе је председник Народне Управе из-

вестио све велике жупане и градоначелнике на територији Баната, Бачке и Барање званичним дописом, а грађанство путем плаката с тим, да се одсада сви списи, молбе, жалбе имају упутити министарствима Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца, односно одсецима тих министарстава за Банат, Бачку и Барању. Председник Народне Управе поднео је о томе извештај и министарству унутрашњих дела и министру председнику. Све списе, књиге, рачуне и архиву предаће сутрашњим даном, 12. марта 1919. нарочито изасланство министарству унутрашњих дела. У том изасланству ће бити Др. Мојсије Стојков шеф политичко-административног одељења у председништву Народне Управе и Душан Нисторац шеф Канцеларије у председништву Народне Управе.

Узима се на знање с тим да Народна Управа као власт, као форум овим престаје, и с тим да се досадашњи печати одсека Народне Управе измене печатима одсека министарства.

Председник захваљујући се свима члановима Народне Управе на досадањем њиховом савесном раду, закључује седницу, а записник се *stante sessione* оверовљава, пошто је изражена од стране чланова Народне Управе председнику Народне Управе најтоплија благодарност на мудрој и пожртвованом вођењу послова Народне Управе.

Закључено и потписано:
У Новом Саду 11. марта 1919.

Др. Мојсије Стојков
перовођа

председник Народне Управе
Јоца Лалошевић

ИМЕНСКИ РЕГИСТАР

А

Абрамовић Иван 237, 247, 254
Абрамовић Милан 58, 350
Аврамовић Михајло 318, 321
Адамовић Стеван 51, 52, 53, 67,
71, 90, 100, 116, 119, 120, 122,
134, 159, 160, 161, 163, 164, 166,
168, 172, 175, 181, 184, 187, 196,
198, 199, 203, 204, 205, 207, 211,
215, 217
Аксић Снежана 26
Александар I, Карађорђевић,
регент престолонаследник,
потом краљ у Краљ. СХС од
1929. краљ у Краљ. Југославији
18, 156, 170, 235, 238, 257, 261,
364
Алексијевић Иван 194
Алексијевић Мита, П. 315, 363
Алексић Сима 17, 78, 215, 253, 256,
265, 273, 276, 280, 284, 288, 292,
310, 318, 336, 341, 345, 348, 357,
361, 368, 380, 381, 386, 391, 394,
397, 400, 403, 405, 408, 412, 415,
419, 426, 429
Андрић Милан 198, 221
Апић Љубомир 72, 90, 93, 95, 172,
175, 176, 215

Апић Тоша 77
Арадски Мита 401
Аргалаш (Арганаш) Владимир 204
Арсеновић Никола 61, 93
Арсин Миша 93

Б

Бајазет Живко 128
Бакалић Андрија 127
Бала Тибор 68, 207
Балубџић Озрен 126
Барако Ђура 17, 253, 257, 265, 273,
276, 280, 284, 288, 292, 295, 310,
311, 318, 325, 329, 336, 341, 343,
344, 345, 348, 354, 357, 361, 368,
386, 391, 397, 405, 408, 412, 415
Барбуловић Никола 169
Барзик Влада 164
Бахрак 118
Башић Весна 26
Белеслин Илија 237, 242, 247, 248,
249, 251, 265, 267
Белохорски Адолф 191
Бенак Туна 75
Беринкеји Денеш 323, 324
Бертић Јосип 85, 96, 215
Богдан Марко 146
Богданов Јован 237, 242, 247, 254,

265, 267
Богосављевић Андрија 362
Божанић Богдан 237, 247, 249, 251,
265
Бојовић Петар 123, 125, 164, 257,
364, 413, 416
Бокшан Милош 216, 217
Бокшан Радивој 204
Бор Људевит 164
Борђошки Божидар 241
Борђошки Милорад 87
Ботић Јефта 55
Бошковић Душан 231, 237, 242,
247, 248, 249, 251, 254, 265, 267,
268
Бошњаковић Стеван 204
Бранков Милутин 143
Бранкован Иван 16, 216, 280, 284,
292, 310
Брежовски 88, 133
Бркић Војин 237, 239, 243, 247, 248,
249, 251, 252, 261, 262, 263, 331
Бркић Исак 330
Брук Геза 217
Бугарски Војислав 56, 205
Бугарски Коста 17, 274
Бугарски Лаза 330
Будановић Лојза 241
Будаћ Љубица 26
Будишин Јован 241
Булик Јан 237, 249, 251, 252, 265
Буља 316
Буњевчев Бранислав 124
Буровац 118

В

Вагнер Карло 101
Варађанин Аркадије 13, 14, 25, 35,
36, 37, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46,

47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56,
57, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67,
68, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 79,
81, 82, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 92,
93, 94, 95, 97, 98, 99, 100, 102,
103, 104, 105, 107, 108, 111, 112,
115, 116, 119, 121, 122, 123, 124,
125, 127, 128, 131, 132, 133, 134,
137, 138, 139, 140, 141, 142, 144,
145, 148, 149, 151, 152, 154, 155,
158, 159, 162, 163, 165, 166, 169,
170, 171, 172, 174, 175, 177, 178,
180, 181, 183, 184, 186, 187, 189,
190, 192, 193, 195, 196, 198, 199,
202, 203, 206, 207, 210, 211, 213,
218, 219, 223, 224, 225, 226, 227
Варшањи Ђорђе 157
Варшањи Палика 167, 177
Васиљевић Жарко 55, 67, 71, 95,
152, 163, 214
Васић Андрија 237, 247, 248, 254,
265
Вахтл Јован 52, 167, 177, 213
Вашдењеи Габор 147, 152, 182
Велић Ђорђе 35, 52, 67, 214, 217
Вељков Тодор 331
Веркић Обрад 55, 71
Веркић Петар 55, 71
Вешеји Елек 68, 207
Видаковић Михајло 90
Видицки Георгије 65, 67, 214, 237,
247, 249, 251, 265
Вилић Марко 25, 36, 41, 51, 52, 53,
54, 57, 58, 63, 76, 80, 96, 100, 155,
175, 178, 181, 184, 193, 214, 217,
241
Вилсон Вудро 243
Вилт Вилхелм 217
Витолић Живан 237, 241, 247, 249,
251, 254, 265

Вишњиички Стеван 61
Влаовић Милан 242
Влашкалин Милорад 315, 363
Војнић Тунић Иван 237, 247, 254
Војнић Тунић Стипан 18, 237, 241,
247, 248, 249, 259, 274, 310, 358
Вујић Душан 110
Вујић Јован 237, 238, 241, 265
Вујић Милан 71, 91
Вујков Васа 422
Вукадиновић Стеван 102
Вуксановић Бранко 185
Вулко Александар 208, 210
Вучетић Миливој 156
Вучковић Јован 383

Г

Гавански Тоша 96, 199, 215
Гаишин Тома 337
Гајзлер Јозеф 217
Гајинов Ђока 72
Гајиновић Ђорђе 350
Гантер 108, 140
Георгијевић Михајло 118
Георгијевић Федор 72, 153, 159,
215, 330
Гибицеји Калман 52
Гложански Душан 107, 137
Гојковић Ивана 26
Грађански Милан 417
Грајзингер Људевит 75
Грба 63
Грба Бранислав 419
Гргин Душан 369
Григоријевић Миливој 119
Григоријевић Милош 71
Гркинић Сава 337
Гроздановић Никола 188
Гросингер Јанош 217

Грујић Ђорђе 237, 247, 248, 249, 251
Грујић Петар М. 363
Груњик Јан 25, 237, 247, 248, 249,
251, 254, 265
Грчић Стеван 66

Д

Давидовић Љубомир М. 428
Дамјановић Васа 95, 97, 118, 171
Дамјановић Жарко 171
Деак 101
Демко 369
Денеш Лајош 409
Десиминовић К. 309
Деспотов Сава 96
Димић 88
Динић Милош 149
Дицкен Габор 217
Дожић Љиљана 12, 23, 26
Долинка Васа 358
Донга Љубиша 314
Дорош Шандор 202
Дорошки Алекса 75
Дотлић Милош 61, 120, 134, 137,
207, 215
Дотлић Стеван 36, 155, 172, 214,
217
Дунђерски Ђока 217
Дунђерски Новак 66
Дусинг Јохан 217
Душановић Јефта 186

Ђ

Ђорђевић 203
Ђорђевић Ђорђе 369
Ђорђевић Мита 35, 36, 37, 39, 40,
41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49,
50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 59, 60,

62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70,
71, 73, 74, 75, 76, 79, 80, 81, 82,
84, 85, 86, 87, 89, 90, 92, 93, 94,
95, 97, 98, 99, 100, 102, 112, 114,
116, 121, 122, 124, 125, 127, 128,
129, 131, 133, 134, 135, 138, 139,
140, 141, 142, 144, 145, 148, 149,
151, 152, 154, 155, 158, 159, 162,
163, 165, 166, 169, 170, 171, 172,
174, 175, 177, 178, 180, 181, 183,
184, 186, 187, 189, 190, 192, 195,
196, 198, 199, 202, 203, 205, 206,
207, 210, 211, 214, 216, 218, 219,
220, 221, 222, 223, 224, 225, 227,
231, 237, 239, 240, 241, 243, 247,
248, 249, 250, 251, 253, 254, 257,
264, 265, 269

Ђорђевић Слободан 316, 406

Ђукић Љубомир 69, 71, 215

Ђукић Милан 61

Ђурђевић Бошко 71

Ђурђевић Лазар 172

Ђурошевић Младен 77

Е

Еветовић Ива 241

Ердељанин Јован 182

Еремић Богдан 241, 242

Еремић Живко 66

Ернст Бернат 217

Ж

Живановић Војин 169

Живковић 202

Живковић Иса 149

Живковић Јоца 349

Живојиновић Андра 169

Живојиновић Душан 77

Живојиновић Јован 36, 67, 68, 74,
77, 95, 100, 101, 103, 105, 106,
107, 108, 112, 113, 114, 116, 118,
119, 120, 124, 125, 128, 129, 134,
140, 145, 166, 172, 175, 184, 185,
190, 191, 193, 196, 202, 203, 204,
207, 211, 214, 216, 218, 219, 224,
226, 227

Жикић Илија 117

Жикић Јован 117, 221

Жихлавски Павле 202

Жорж Андрија 350

Жорж Стеван 116

Жупански Славко 17, 237, 238, 247,
248, 254, 265, 274

З

Замуровић Александар 72, 163, 216

Зевић Коста 251

Зеремски Иларион 130, 349

Златанић Милан 241

Зличић Ђорђе 54, 86

Зорић Никола 241

И

Иванов Душан 145

Ивачковић Илија 237, 242, 247,
249, 250, 251, 254, 265, 268

Ивковић Ђока 128

Ивковић Ивандекић Мирко 237,
247

Ивковић Никола 125, 128, 132, 142,
149, 159, 166, 170, 178, 181, 184,
190, 196, 199, 200, 203, 207, 211,
215

Игњачев Сава 80, 123

Илијин Лазар 138

Илин Душан 119, 125, 128, 145,

149, 155, 166, 169, 187, 215
Илић Ђура 93, 362
Илкић Ст. 123
Иршаи Антал 217

Ј

Јагеровић Бранко 55, 71
Јакоби 373
Јаковљевић Арон 68
Јаковљевић Исидор 77
Јакшић Милутин 146
Јакшић Стојан 237, 242, 247, 265,
267
Јан Роберт 207, 208
Јанкелић Драгољуб 191, 401
Јанковић Арон 403
Јанковић Милица Н. 153
Јанковић Павле 25, 36, 37, 39, 40,
41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50,
51, 53, 54, 60, 61, 68, 90, 93, 98,
100, 103, 105, 108, 112, 116, 118,
119, 125, 128, 129, 147, 149, 150,
155, 156, 159, 161, 163, 167, 168,
170, 172, 175, 187, 189, 192, 196,
199, 200, 203, 204, 205, 211, 214,
219, 223, 224
Јанчић Милан 363
Јатић Ђока 77
Јеремић Бранислав 363
Јовановић Поп 132
Јовановић Милан А. 69, 71, 80, 82,
87, 90, 93, 95, 98, 103, 105, 108,
112, 116, 142, 148, 149, 152, 155,
156, 159, 163, 166, 170, 172, 175,
193, 199, 203, 207, 211, 214, 215
Јовановић Вакин Милан 68
Јовановић Јован 35, 37, 38, 40, 46,
50, 51, 52, 53, 54, 69, 71, 74, 80,
85, 87, 90, 100, 112, 140, 155, 199,

211
Јовановић Мара К. 232
Јовановић Милан 364
Јовановић Пера 119, 181, 200
Јовановић С. 188
Јовановић Тоша 175, 187, 190, 193,
196, 199, 203, 207, 216
Јојкић Василије 71
Јојкић Владан 101, 308, 329
Јојкић Душан 241, 242
Јојкић Илија 337
Јорговић Коста 59, 71, 129, 214
Јосимовић Душан 70, 241, 242
Јотић Александар 169

К

Каћански Милош 127
Каленић Радивој 94, 95, 98, 211,
215, 217
Карађорђевић (владарски дом)
155, 170, 238, 257
Каракашевић Миливој 79, 96
Карамата Стеван 16, 266, 343, 344,
348, 349, 351, 352, 365, 368, 371,
373, 381, 385, 409
Корољи Михаљ 42
Кастел Фернандо 104, 113, 216,
305, 331
Катић Драгана 26
Кашанин Милан 130, 150, 153, 166,
170, 172, 178, 184, 207, 215, 330,
419
Кенђелац Миливој 238
Кенигштетлер Душан 217
Керац Сава 155
Кириловић Димитрије 19, 55, 56,
67, 71, 80, 82, 87, 90, 93, 103, 112,
116, 119, 122, 123, 124, 132, 142,
145, 149, 150, 151, 155, 166, 170,

- 172, 181, 184, 187, 214
 Кириловић Никола 54, 86
 Кирић Бранко 150
 Киш Ђула 120
 Клајн Леополд 153
 Клемансо Жорж 243
 Клицин Мита 14, 16, 25, 36, 37, 39,
 41, 42, 52, 53, 67, 71, 72, 74, 80,
 82, 94, 95, 98, 119, 125, 140, 147,
 150, 214, 231, 237, 238, 239, 240,
 241, 242, 247, 248, 251, 252, 253,
 254, 263, 265, 269, 273, 276, 280,
 284, 288, 291, 292, 293, 304, 305,
 310, 318, 320, 325, 329, 331, 332,
 336, 339, 341, 348, 353, 356, 357,
 359, 360, 361, 362, 368, 373, 378,
 381, 383, 405, 407, 408, 410, 412,
 419, 420
 Кнежевић Васо 241
 Кнежевић Милош 316
 Књазовић Миша 75
 Кобал Иван 62
 Ковановић Живко 216
 Ковач Балинт 84
 Ковачевић Душан 94, 95, 105, 108,
 112, 115, 116, 119, 122, 123, 132,
 140, 142, 145, 149, 172, 215
 Ковачевић Ђорђе 116, 401
 Ковачевић Жарко 77, 78, 117, 213,
 215
 Ковачевић Зорка 169
 Ковачевић Миливој 16, 81, 85, 87,
 90, 93, 98, 110, 122, 125, 140, 172,
 175, 190, 215, 252, 256, 266, 273,
 274, 280, 284, 288, 290, 291, 292,
 310, 318, 325, 329, 336, 348, 357,
 359, 368, 384
 Ковачић Божидар 59, 98, 214
 Коларски Срета 61
 Кондороши Никола 147, 182
 Кончар-Ђурђевић Константин 422
 Коњевић Александар М. 96
 Коњовић Давид 410
 Коњовић Никола 349
 Коњовић Петар 16, 98, 236, 237,
 242, 247, 248, 249, 252, 253, 254,
 262, 263, 265, 267, 280, 284, 285,
 288, 289, 290, 292, 293, 295, 296,
 310, 312, 325, 329, 332, 336, 338,
 339, 341, 342, 345, 346, 347, 348,
 357, 358, 361, 362, 364, 365, 368,
 371, 373, 377, 386, 388, 400, 405,
 408, 412, 415, 419, 428
 Кореншек 199, 200
 Костић Милан 150
 Костовић Милан 93
 Коцијан Божидар 348
 Крамер Алберт 400
 Кранчевић Драгомир 194
 Кречаревић Александар 409
 Крно Зденко 25, 145, 215, 237, 247,
 249, 251, 254
 Кузмановић Небојша 23
 Кухте Само 202

Л

- Лабо Васиљ М. 145
 Лазић Вукица 164
 Лазић Ђорђе 330
 Лазић Јован 127
 Лазић Тодор 90
 Лајтнер Бене 91, 217
 Лакатош Стеван 238
 Лакић Јован 191
 Лалошевић Душан 36, 67, 214
 Лалошевић Јован 16, 25, 55, 59,
 237, 247, 248, 249, 251, 252, 253,
 254, 258, 265, 266, 273, 275, 276,
 279, 280, 283, 284, 287, 288, 290,

- 291, 292, 296, 310, 314, 318, 322, 325, 328, 329, 331, 335, 336, 339, 341, 342, 343, 344, 345, 347, 348, 354, 357, 358, 359, 360, 361, 367, 368, 372, 373, 375, 380, 381, 385, 386, 390, 391, 393, 394, 396, 397, 399, 400, 404, 405, 407, 408, 411, 412, 414, 415, 418, 419, 424, 428, 429, 430
- Латинчић Јован 59, 80, 81, 82, 85, 87, 93, 98, 112, 114, 116, 119, 128, 132, 134, 138, 142, 145, 149, 159, 166, 169, 172, 175, 178, 187, 190, 196, 199, 203, 207, 214, 230, 237, 242, 247, 248, 249, 250, 251, 254, 255, 257, 265, 266, 268
- Лесковац Милан 86, 150
- Летић 132
- Летић Ђока 217
- Летић Петар 178, 184, 199, 207, 211, 216
- Ловаси Мартон (Lovász Márton) 335
- Ловрековић Фрањо 217
- Лојд Џорџ Дејвид 243
- Лудајић Витомир 241
- Лудајић Сава 242
- Лукић Радојка 26
- Љ**
- Љуштина Михајло 305, 331
- М**
- Магарашевић Александар 273, 275, 276, 279
- Маглић Стеван 55, 237, 247, 249, 251, 254, 265
- Маглић Цвета 337
- Маински Коста 315, 363
- Малагурски Бабијан 231, 237, 247, 248, 254, 263
- Малагурски Јошка 241
- Малагурски Мара 232
- Малетић Лука 172
- Малетић Нића 173
- Малић Мартин 249
- Манојловић Владислав 16, 124, 237, 239, 241, 252, 254, 256, 262, 265, 266, 268, 273, 276, 277, 280, 284, 294, 310, 318, 321, 325, 329, 331, 332, 333, 336, 338, 341, 345, 348, 349
- Манојловић Јован 234, 241, 247, 248, 249, 254, 265
- Манојловић Павле 86
- Манојловић Анастасија Таза 232
- Марић Ленка 150
- Марковић 387
- Марковић Глиша 85
- Марковић Душан 44, 52, 85
- Марковић Евген 193, 225
- Марковић Лаза 17, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 43, 45, 46, 49, 50, 54, 57, 58, 60, 75, 87, 125, 214, 253, 256, 273, 276, 280, 284, 288, 292, 295, 296, 309, 310, 318, 325, 329, 330, 335, 336, 341, 344, 348, 350, 352, 357, 359, 361, 365, 368, 373, 381, 386, 387, 391, 394, 397, 405, 407, 408, 412, 426, 429
- Марковић Анка М. 185, 191
- Марковић Миленко 145
- Марковић Душан С. 36, 214
- Маркуш Димитрије 337
- Мартиновић Павле 66
- Марцикић Љубиша 241, 242
- Масарик Томаш 364
- Матејин Милић 362

Матејић Милан Ћ. 194
 Матејић Борислав 363, 422
 Матијевић 267
 Матић Душан 204
 Матић Мартин 237, 241, 247, 248,
 249, 251, 254, 262, 265, 269, 423
 Матић Милан 68, 216
 Матић Видовић Бранислава 26
 Матић Миљивој 16, 68, 77, 101, 112,
 116, 120, 172, 210, 215, 252, 256,
 265, 273, 276, 277, 280, 284, 287,
 288, 292, 294, 295, 310, 318, 320,
 321, 325, 329, 334, 336, 341, 343,
 345, 348, 357, 361, 368, 373, 377,
 381, 386, 391, 394, 397, 408, 412,
 415, 416, 418, 419, 423, 425, 426,
 427, 429
 Матић Миша 401
 Матић Сима 70
 Мац Јанош 201
 Маширевић Бранко 410
 Машић Сима 69, 82, 100, 172, 215
 Медаковић Дејан 12
 Мергеш Илдико 21, 26
 Мијатов Коста 164
 Мијков Никола 330
 Микић 60
 Миклиан Стеван 330, 363, 387
 Милетић Аркадије 25, 369, 386,
 390, 391, 393, 394, 396, 397, 399,
 400, 412
 Милетић Славко 204, 231, 237, 239,
 240, 241, 243, 247, 248, 250, 253,
 254, 264, 265, 266, 269, 374
 Милић Јован 143
 Милић Тоша 54, 217
 Милованов Милан 71, 127
 Милованов Стеван 153, 168, 181,
 187, 193, 199, 207, 211, 215
 Милованов Тодор 61
 Милодановић Шимун 70
 Милојевић Драгомир С. 63, 205
 Милорадовић Пера 237, 241, 247,
 248, 249, 251, 254, 265
 Милошевић М. 17
 Милутиновић Арсен 155
 Милутиновић Никола 237, 242,
 247, 254, 262, 265, 267
 Мирић 110
 Мирковић Андрија 350
 Мирковић Глиша 69, 71, 80, 83, 85,
 87, 90, 93, 95, 100, 102, 103, 104,
 105, 107, 108, 111, 112, 115, 116,
 134, 136, 137, 145, 150, 163, 166,
 181, 207, 210, 211, 215
 Мирковић Милутин 182
 Мировић Игор 9, 26
 Миросављевић Веља 108, 109, 112,
 122, 132, 134
 Миросављевић Вељко 125, 138,
 149, 150, 152, 155, 159, 163, 166,
 168, 170, 181, 184, 187, 190, 196,
 199, 211, 215
 Миросављевић Коста 25, 35, 36, 37,
 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47,
 49, 50, 51, 52, 53, 54, 57, 60, 63,
 67, 69, 71, 76, 80, 82, 85, 98, 100,
 103, 105, 108, 111, 112, 116, 119,
 120, 122, 132, 144, 145, 149, 152,
 154, 155, 159, 170, 172, 176, 178,
 181, 184, 190, 199, 200, 203, 214,
 217
 Миросављевић Лаза 35, 36, 37, 40,
 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 52,
 54, 60, 62, 63, 65, 67, 71, 74, 76,
 80, 82, 85, 87, 93, 98, 100, 103,
 116, 122, 123, 124, 125, 134, 136,
 138, 142, 143, 145, 149, 150, 151,
 152, 155, 159, 161, 168, 170, 172,
 175, 178, 181, 184, 191, 202, 203,

205, 211, 214, 219, 224, 226
Митровић Ђорђе 319, 321
Михајловић Владислав 292
Михајловић Јован 241
Михајловић Олга 114
Михајловић Славка 114
Михајловић Светислав 16, 25, 237,
241, 247, 248, 249, 251, 252, 253,
265, 273, 276, 280, 283, 284, 288,
292, 310, 311, 312, 318, 321, 325,
329, 333, 334, 335, 343, 345, 368,
373, 380, 381, 386, 391, 394, 397,
400, 403, 405, 412, 415, 416
Михалцић Стеван 231, 237, 247,
251, 349
Мичатек Људевит 38, 145, 149, 155,
156, 160, 163, 172, 175, 181, 184,
199, 200, 202, 203, 207, 215, 217,
231, 237, 254, 262, 265, 267
Младеновић Љубица 160
Мога Паја 118
Монашевић Душан С. 36, 37, 41,
43, 45, 49, 50, 60, 65, 67, 69, 71,
85, 87, 93, 95, 169, 172, 178, 181,
203, 207, 209, 211, 214, 217, 241,
243
Моч Александар 25, 36, 40, 46, 48,
51, 52, 53, 67, 68, 82, 103, 105,
106, 108, 110, 112, 116, 117, 140,
155, 161, 177, 196, 197, 198, 211,
212, 213, 214, 222, 224, 226
Мркшић Јаша 241, 242
Муачевић Васа 358
Мушицки Мита 239, 241, 242

Н

Нађ Шандор 406
Ненадовић 119
Ненадовић Владислав 122, 123,

142, 215
Ненадовић Јован 309, 330
Нешић Марко 242
Николић 160
Николић Бата 138
Николић Бранко 59, 67, 90, 108,
112, 113, 116, 117, 119, 128, 132,
134, 138, 142, 149, 151, 155, 156,
159, 163, 166, 172, 173, 178, 181,
184, 187, 193, 196, 198, 199, 203,
210, 211, 214, 217, 219, 224, 401
Николић Корнел 410
Николић Милан 202
Николић Никола 115, 383
Никшић Стеван Лала 194
Нинков Паја 75
Нинчић 98
Нисторац Душан 430
Новак Светислав 241
Новаковић Симеон 86

Њ

Његован Драго 12, 13, 17, 23, 231

О

Оберкнежевић Сава 25, 75, 81, 98,
100, 103, 104, 105, 106, 108, 110,
112, 115, 116, 122, 128, 132, 142,
145, 155, 156, 159, 166, 170, 172,
175, 181, 184, 196, 199, 203, 205,
207, 210, 215, 221, 222, 224
Обрадовић Ђока 217
Огњановић Душан 140
Огњановић Жарко 191
Орбан Игњат 68, 207, 208
Остојић Јелена 169
Остојић Тихомир 36, 119, 214

П

- Павковић Мирко 153, 221
Павлас Игњат 13, 16, 35, 37, 39, 52,
53, 54, 60, 63, 65, 67, 69, 71, 72,
74, 76, 80, 82, 84, 87, 88, 98, 103,
112, 122, 168, 172, 211, 214, 216,
231, 233, 236, 248, 252, 253, 265,
267, 268, 273, 292, 293, 295, 310,
317, 318, 319, 320, 325, 327, 335,
343, 344, 348, 353, 354, 359, 360,
361, 363, 366, 368, 369, 373, 374,
375, 380, 381, 383, 385, 386, 388,
405, 406, 407, 412, 416
Павлов Орестије 72
Павловић Александар 26
Павловић Богдан 363
Павловић Бошко В. 46, 53, 56, 72,
129, 205, 216
Павловић Велизар 143
Павловић Драгић 69, 70, 143
Павловић Јелка 205, 226
Павловић Леонила 26
Пајерле Нандор 52, 68, 84, 87, 91,
100, 161, 185
Пакашки Бранко 128
Палашти Андраш 217
Палић Емил 336
Пандуровић Владислав 357, 358,
399, 413, 416
Пандуровић Михајло 102
Папин Васа 143
Пауновић Жива 77
Пашић Никола 178
Пејин Јоца 128
Перимац Алимпије 127
Перић Јанко 51, 150, 241, 251
Перкошан Душан 145
Петар I, Карађорђевић, краљ
Србије, потом краљ Краљ. СХС
156, 234, 235, 238, 257
Петков Мита 188
Петровић Бранко 349
Петровић Гаја 143
Петровић Ђорђе 93
Петровић Ивана 26
Петровић Јован 16, 237, 242, 247,
249, 252, 254, 256, 262, 263, 265,
267, 268, 273, 276, 280, 282, 284,
310, 313, 318, 319, 325, 327, 328,
329, 332, 334, 335, 336, 338, 339,
341, 357, 358, 359, 361, 365, 366,
371, 380, 381, 386, 391, 397, 408,
409, 410, 412, 413, 415, 417
Петровић Лазар 143
Петровић Марко 182
Петровић Милан 16, 35, 36, 37, 38,
39, 40, 42, 44, 46, 50, 52, 54, 57,
58, 63, 65, 67, 69, 70, 71, 72, 76,
80, 81, 85, 90, 93, 100, 108, 110,
112, 115, 125, 128, 149, 155, 196,
214, 222, 224, 252, 256, 273, 276,
280, 284, 288, 289, 292, 310, 318,
325, 329, 331, 335, 336, 341, 343,
344, 345, 348, 351, 381, 383, 386,
388, 389, 390, 426
Петровић Никола 349, 350
Петровић Петар 146
Пећинац Милан 74
Пилишер 106, 110, 115
Плавшић Андра 150
Плачков Стеван 61
Попић 119
Попић Милан 216
Попов Душан 17, 253, 257, 280,
284, 288, 325, 326, 328, 329, 331,
336, 341, 345, 357, 359, 361, 366,
368, 373, 381, 383, 386, 391, 392,
394, 397, 400, 405, 419, 423, 426,
429

- Попов Ђура 88
 Попов Јелена 10
 Попов Лазар 333
 Попов Милорад 315, 337
 Попов Секула 61, 93
 Попов Симка (рођ. Недељков) 326
 Попов Чедомир 10
 Попов Чеда 77
 Поповић Александар 143
 Поповић Божидар 237, 238, 239,
 240, 241, 247, 248, 249, 254, 265
 Поповић Давид 290, 330
 Поповић Дака 95, 96
 Поповић Димитрије 406
 Поповић Добривој 82
 Поповић Ђорђе 130, 243
 Поповић Емануил 134
 Поповић Коста 17, 253, 256, 263,
 273, 276, 277, 280, 284, 286, 293,
 294, 310, 318, 322, 331, 336, 337,
 338, 357, 359, 360, 361, 363, 366,
 368, 371, 373, 377, 378, 380, 394,
 412, 419, 421
 Поповић Љубомир 75
 Поповић Манојло 107
 Поповић Мика 258, 261, 294, 318,
 319, 321, 325, 369, 374, 375
 Поповић Милан 55, 71, 80, 82, 123,
 142, 163, 178, 214
 Поповић Миливој 136, 149
 Поповић Мирко 285
 Поповић Михајло 254, 255
 Поповић Никола 68
 Поповић Павле 401
 Поповић Рацко 69, 211, 215
 Прешић Богољуб 35, 36, 52, 80, 82,
 83, 87, 119, 134, 138, 142, 150,
 152, 155, 166, 178, 214
 Прешић Драгољуб 67, 207, 211
 Прешић Младен 55, 67, 71, 80, 82,
 87, 93, 214
 Прибићевић Светозар 18, 261, 346,
 388, 390, 426
 Продановић Живко 241
 Продановић Мита 139
 Прокин Филип 71
 Протић Стојан М. 18, 178, 258, 294,
 337, 349, 385
 Протић Стеван 87
 Профум Бела 52, 68, 161, 207
 Профум Роберт 167, 177
 Путник Бранко 337
 Путник Васа 237, 254
 Путник Данило 77
 Путник Сава 237, 242, 247, 248,
 249, 251, 254, 265, 268

Р

- Радаковић Ђура 349
 Раденковић Панта 155
 Радић Душан 151, 208
 Радованчев Тима 241, 242
 Радојчин Стеван 87
 Радојчић Никола 349
 Радонић Милан 103, 108, 110, 115,
 132, 152, 166, 178, 190, 196, 203,
 215, 217
 Радулашки Миливој 70
 Рајић Блашко 215, 232, 235, 237,
 241, 247, 248, 251, 252, 319
 Рајковић Милош 156, 290, 305, 331
 Рајс Арчибалд 168, 175, 176
 Рајчић Катица 232
 Рајчић Шандор 237, 247
 Ракић Глиша 217
 Ракочевић Михајло 194
 Рат Август 252, 256, 273, 276, 277,
 280, 284, 286, 288, 292, 293, 310,
 318, 325, 329, 336, 341, 343, 344,

- 345, 348, 357, 358, 361, 364, 368,
371, 373, 374, 375, 381, 381, 400,
402, 403, 405, 406, 415, 417, 419
- Рибицаи Калман 157
Ритопечки Душан 241
Рокнић Александар 241
Ролер Бранко 183
Роте Ернест 363
Ружек Михајло 202
Ружић Душан 76, 126, 132, 138,
143, 152, 159, 166, 172, 178, 181,
187, 188, 189, 190, 193, 196, 199,
203, 207, 211, 215, 217
- С**
- Сабљар Гавра 218
Сабо 110
Сабо Јанош 218
Сабо Лајош 68, 207
Савић Влада 241
Савојски Евгеније 355
Самарцић Радован 11
Санто Аладар 182
Саранда Лаза 217
Сатлер Матија 75, 91
Свињарев Миладин 35, 36, 39, 42,
52, 68, 77, 83, 96, 100, 101, 105,
106, 110, 208, 214, 241, 242
Свињарев Милан 36
Свирчевић Христифор 241
Седлачек Јозеф 218
Секереш Балинт 218
Секулић Богосав 169
Секулић Душан 350
Секулић Милан 241, 316, 331, 335
Семичић Алимпије 76
Славнић Ранко 102
Славнић Стеван 16, 252, 256, 265,
273, 276, 280, 284, 288, 292, 310,
318, 321, 325, 329, 336, 345, 348,
357, 361, 363, 368, 373, 381, 386,
394, 400, 406, 408, 412, 415, 419,
426, 428, 429
- Спасић Димитрије 149
Сремчевић 103
Стајић Васа 81, 84, 87, 166, 168,
172, 178, 181, 199, 215, 234, 254,
349
Стакић Душан 52, 105, 108, 109,
112, 122, 130, 134, 155, 159, 163,
166, 170, 172, 175, 178, 184, 187,
193, 196, 199, 203, 207, 209, 211,
214
Стакић Светозар Лабуд 78, 138,
112, 216
Стакић Стојан 68, 119, 207, 211,
215
Стамбулић Сима П. 169
Станковић Војислав 237, 241, 247,
248, 254, 262, 265
Станковић Илија 169
Станковић Олга 232
Станковић Светозар 330, 413
Станојевић Славко 305, 331
Стануловић Максим 93
Стејин Милан 150
Степанов Ђорђе 90
Степанов Емил 71
Стефановић Бранко 71
Стефановић Влада 36, 55, 67, 82,
87, 90, 98, 112, 122, 166, 169, 175,
178, 187, 196, 199, 214, 218
Стефановић Жарко 57, 60, 65, 155,
211, 215, 363
Стефановић Љубомир 25, 36, 43,
44, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 67, 71,
76, 80, 82, 85, 87, 90, 95, 100, 105,
108, 112, 116, 122, 125, 128, 132,
134, 138, 140, 142, 145, 149, 155,

- 159, 163, 166, 170, 172, 175, 178,
184, 187, 190, 199, 207, 211, 214
- Стефановић Никола 406
- Стојаковић Јефта 110
- Стојин Милан 150
- Стојков Мојсије 25, 289, 292, 296,
310, 314, 319, 322, 325, 326, 328,
329, 330, 335, 336, 338, 339, 341,
342, 343, 344, 345, 347, 348, 354,
357, 358, 360, 361, 363, 367, 369,
372, 373, 378, 380, 381, 387, 399,
403, 404, 405, 407, 408, 409, 411,
414, 415, 418, 419, 424, 426, 428,
429, 430
- Стојков Никола 128
- Стојковић Ђорђе 399, 410
- Стојковић Сава 218
- Стојчевић Јован 149
- Страјнић Светозар 218
- Стратимировић Влада 159, 405
- Стратимировић Душан 66
- Стратимировић Радивој 25, 36, 40,
41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50,
52, 53, 59, 66, 67, 71, 74, 80, 82,
85, 87, 90, 93, 98, 103, 104, 105,
108, 112, 116, 119, 122, 125, 127,
132, 142, 144, 145, 149, 152, 154,
155, 159, 161, 163, 172, 175, 178,
184, 190, 199, 203, 207, 214
- Суботин Рада 55
- Суботић Димитрије 128
- Суботић Каменко 96, 137, 215
- Суботић Озрен 153, 329
- Суботић Савка 118
- Суботички Исидор 77
- Сударевић Манда 232
- Т**
- Табаковић Ђорђе 123
- Табаковић Милан 123
- Тајсић Живојин 70
- Тапавица Ђорђе 155, 420
- Татић Павле 35, 37, 38, 40, 44, 51,
57, 63, 65, 67, 71, 72, 74, 76, 78,
80, 81, 82, 87, 90, 98, 140, 166,
172, 175, 181, 196, 214, 218, 231,
237, 239, 240, 247, 249, 250, 251,
254, 265
- Татомиров Ђока 88
- Текеш (Tökés) 369, 374
- Темеринац Душан 55
- Терзин Живко 237, 241, 247, 254,
265
- Терзин Павле 55
- Тодоровић Димитрије К. 17, 25, 53,
62, 67, 68, 69, 76, 78, 82, 85, 87,
90, 100, 103, 132, 215, 237, 247,
248, 249, 251, 253, 254, 273, 276,
280, 284, 288, 292, 293, 310, 318,
329, 333, 334, 336, 345, 346, 357,
361, 368, 370, 373, 381, 400, 405,
408
- Толвет Густав 146
- Томић Милица Ј. 232
- Томић Јаша 13, 14, 35, 36, 37, 38, 39,
40, 42, 46, 51, 52, 53, 54, 57, 63,
71, 72, 74, 98, 125, 205, 209, 213,
218, 233, 234, 235, 247, 248, 251,
252, 254, 262, 265
- Томић Петар 150
- Тополовачки Мита 17, 241, 257,
265, 329, 331, 335, 343, 386, 394,
412, 414
- Тошић Душан 383
- Тошић Живко 71
- Трифковић Ђура 77, 94, 101, 105,
108, 109, 110, 133, 134, 138, 145,
149, 152, 155, 159, 163, 166, 168,
170, 172, 175, 181, 184, 187, 193,

196, 199, 203, 204, 211, 215
Трњанац Милан 143
Турцер Јован 109, 135, 208
Туторов Миладин 370
Тушановић Душан 17, 35, 36, 37,
39, 40, 41, 42, 43, 45, 47, 48, 50,
59, 74, 76, 78, 80, 83, 87, 90, 98,
214, 231, 237, 240, 241, 247, 253,
254, 257, 265, 269, 341, 343, 344,
345, 348, 357, 360, 361, 368, 370,
373, 381, 397, 400, 405, 408, 412,
415, 416, 419, 423, 426, 427, 429

Ђ

Ђирић Душан 102
Ђирић Каменко 422
Ђирић Милан 65, 67, 214
Ђирић Сима 125
Ђирић Чедомир 164
Ђук Дане 349
Ђургуз Данијела 26

У

Увалић Родољуб 75
Удицки Светозар 146
Узуров Сава 75

Ф

Фајт Балтазар 218
Фат Ференц 218
Филипон Мартин 17, 25, 130, 237,
247, 248, 249, 251, 254, 259, 262,
274, 293, 357, 360, 369, 374, 375,
382
Фодор Стеван 207, 208
Форстер Геза 136, 207
Франк Леополд 218

Француски Милан 120, 216, 218,
284
Фридрих 351, 355, 356

Х

Хаднађејев Димитрије 66
Хаднађејев Ђура 218
Хајдук Војнић Јоса 241
Хаџи Коста мл., 67, 69, 71, 82, 87,
142, 152, 155, 159, 214
Хеђи 177
Хес Фридрих 218
Хован Иван 305, 331
Хорват Лајош 218
Храниловић Јован 38, 116, 119,
122, 125, 128, 132, 138, 142, 145,
149, 152, 155, 159, 161, 163, 166,
167, 168, 170, 172, 175, 178, 181,
184, 187, 190, 196, 199, 203, 207,
211, 215, 218, 219, 224, 226, 227,
231, 232, 237, 238, 242, 247, 248,
249, 250, 251, 254, 262, 265, 267,
268
Христилић Петар 78, 222

Ц

Цавнић Татјана 26
Цамбауер Август 68
Цанбауер Густав 207
Цветић Милош 159

Ч

Чакован Ђока 188
Чампраг Душан 188
Чанак Никола 421
Чаталинац Матија 215, 218
Ченејац Живан 77

Чолаковић Гавра 350
Чолаковић Драгутин 55
Чолин Манојло 77

Ц

Џигурски Веселин 422

Ш

Шали Матија 101
Шевић Коста 237, 241, 247, 249,
254, 363
Шигић Иван 68
Шијачић Доша 87
Шијачић Јанко 241
Шиклован Стеван 207, 208
Шикопарија Ђорђе 38, 72
Шилић Александар 178, 207, 210,
211, 216
Шилић Димитрије 203, 207, 216
Шилић Ђорђе 216
Шилић Живан 218

Шилић Павле 83, 167, 350
Шимек Ондре 202
Шмит Игњат 201
Шосбергер Александар 68, 207, 208
Штарке Само (Симон) 237, 247,
248, 254, 265
Штефански Игор 241
Штрангаров Јован 218
Шустер Михајло 202
Шустер Мишко 202
Шутин Марко 167

Леонила Павловић, виши архивист
Љубица Бугаћ, виши архивист

ГЕОГРАФСКИ РЕГИСТАР

А

Ада 68, 241, 242
Алба Јулија (*Alba Iulia*, Румунија)
275
Алибунар 130
Америка 235
Апатин 299, 300
Арад 123
Арадска жупанија 102
Аустро-Угарска монархија 9, 11,
13, 25, 28, 30, 40, 44, 364, 393,
422

Б

Баја 18, 94, 241
Бајша 86
Балинци (*Balinț*, Румунија) 299
Банат 37, 130, 194, 236, 240, 242,
243, 275, 300
Банат, Бачка и Барања (област)
9–11, 13, 15–20, 23–25, 27, 98,
125, 130, 132, 172, 182, 220, 231,
233, 236, 240, 242, 252, 258, 260,
261, 267, 273, 274, 281, 287, 290,
293, 297, 304, 305, 307, 313, 319,
321, 322, 324, 327, 340, 342, 346,
353, 355, 374, 375, 392, 409, 424,

427, 429, 430

Баранда 241
Барања 18, 130, 259, 274, 351, 355,
356, 358, 359, 398, 416
Барањска жупанија 353
Барч 403
Батања 102, 141, 225
Батасек, в. Батосек
Батоња, в. Батања
Батосек (*Bátaszék*, Мађарска) 299,
300
Бач 241
Бачка 69, 96, 194, 238, 263, 282, 285
Бачка Паланка 241
Бачки Брестовац 79, 96
Бачки Петровац 237
Бачко Градиште 116, 136, 150
Бачко Петрово Село 77, 126, 421
Бачко-бодрошка жупанија 17, 259,
274, 366, 377
Башаид 88
Бегеч 49, 83
Бездан 300
Безедек (*Bezedeck*, Мађарска) 182
Бекешка жупанија (*Békés megye*,
Мађарска) 102
Бела Црква 298, 299, 410
Бели Манастир 356, 359
Беље (Барања) 300, 351, 355, 356

- Београд 10, 11, 15, 17, 18, 20, 23, 57,
82, 98, 123, 125, 140, 141, 160,
175, 176, 178, 191, 193, 194, 205,
209, 219, 234, 238–242, 248, 252,
254–258, 261–263, 266–268, 275,
285, 293–295, 306, 312, 319, 320,
327, 328, 331, 337–339, 342, 344,
346, 347, 354, 364–366, 372, 374,
380, 384, 385, 388–390, 392, 393,
395, 396, 398, 402, 403, 406, 407,
409, 413, 414, 416, 417, 422–424,
426–428
- Беч 126
- Бечеј 30, 66, 124, 300
- Бечкерек, в. Зрењанин
- Бођани 75
- Босна 13, 278
- Брањина 231
- Бреме (*Beremend*, Мађарска) 93
- Бремен, в. Бреме
- Брестовац, в. Бачки Брестовац
- Будимпешта 27, 78, 87, 99, 100, 113,
126, 135, 167, 182, 185, 290, 323,
324, 334, 340, 351, 387, 413, 417,
420
- Бузјаш (*Buziaş*, Румунија) 300, 308
- В**
- Вајска 300
- Вац 188
- Вел. Бечкерек, в. Зрењанин
- Вел. Кевереш, в. Кеверешу Маре
- Вел. Кикинда, в. Кикинда
- Велики Семпетар (*Sânpetru Mare*,
Румунија) 127
- Велики Семиклуш (*Sânnicolau
Mare*, Румунија) 300
- Велики Сент Миклуш, в. Велики
Семиклуш
- Вилово 262, 338
- Војводина 10, 11, 13, 129, 164, 170,
268, 293, 424
- Врањево, в. Нови Бечеј
- Врбас 124, 173, 188
- Вршац 17, 231, 238, 241, 274, 298,
299, 409
- Вуковар 241
- Г**
- Госпођинци 61, 93
- Д**
- Далмација 13
- Делиблато 241, 299
- Дента (*Denta*, Румунија) 143
- Дероње 64
- Деспотово 71
- Деспотсентиван, в. Деспотово
- Долово 241
- Дунав 41, 48, 50, 120, 388
- Ђ**
- Ђелу (*Gelu*, Румунија) 164
- Ђула Фехервар, в. Алба Јулија
- Ђурђево 38, 51, 54, 86, 194
- Е**
- Елемир 238
- Ж**
- Жабаль 97, 307
- Жабаре 194
- Жидовин 300

З

Загреб 38, 81, 193, 210, 234, 238,
241, 248, 257, 290, 291, 295, 308,
309, 383, 388
Земун 144
Змајево 30, 55
Зрењанин 27, 107, 238, 262, 282,
294, 298–301, 409, 410

И

Иванда 127
Илава (*Ilava*, Словачка) 188
Ириг 81, 387
Итебеј, в. Српски Итебеј

К

Каменица, в. Сремска Каменица
Карансебеш 299
Карловци, в. Сремски Карловци
Каћ 42, 49, 55, 71, 117
Каћфалва, в. Каћ
Кеверешу Маре 27, 299, 300
Кетфељ, в. Ђелу
Кикинда 27, 123, 146, 238, 241, 242,
300
Кисач 63, 202
Кишфалуб, в. Брањина
Кнежево 356
Ковин 299, 300
Краљевина Србија 9, 10, 13, 15, 23,
26, 190, 194, 234
Краљевство Срба, Хрвата и Слове-
наца/ Краљевина Срба, Хрвата
и Словенаца/Држава Срба,
Хрвата и Словенаца 17, 18, 25,
28, 141, 170, 178, 190, 309, 340
Крашо-северинска жупанија 17,

259, 274, 374

Кула 120, 124, 188, 294, 333
Кулпин 160
Кумане 49
Куцура 145

Л

Лалић 88, 164
Липа (*Lipó*, Мађарска) 182
Липе, в. Липова
Липова (*Lipova*, Румунија) 299
Липова-Безедек, в. Липова и Без-
едек
Лок 201
Лугош 298, 299, 301

Љ

Љубљана 238, 257, 383, 388

М

Мађарска 9, 11, 129, 139, 145, 182,
324, 328, 340, 354
Мали Бергсау (*Beregsau Mic*, Ру-
мунија) 93
Мартонош 71, 127, 212
Мачевић 232
Меленци 138, 241, 242, 308
Митровица, в. Сремска Митрови-
ца
Мол 70, 166, 241, 242
Мориш 80, 88, 123, 141, 164
Мохач 298, 300
Мошница, в. Мошница Веке
Мошница Веке (*Moşnița Veche*,
Румунија) 299

Н

Надлак (*Nădlac*, Румунија) 143, 164
Нађлак, в. Надлак
Немет, в. Мали Бергсау
Нови Бечеј 300, 421
Нови Кнежевац 298
Нови Сад 9, 10, 13–15, 17–21, 23, 29, 33, 35–37, 39–40, 42–76, 79–95, 97–100, 102–108, 110–113, 115–116, 119–135, 137–163, 165–190, 192–212, 218–220, 222–227, 231, 232, 234, 237–239, 241, 242, 247, 248–251, 253, 254, 256, 257, 261, 264, 265, 267, 273–276, 279, 280, 281, 284, 287–290, 292, 296, 298–301, 306, 309, 310, 313, 314, 317, 318, 319, 320, 322, 324, 325, 328, 329, 335, 336, 339–345, 347, 348, 354, 356, 357, 360, 361, 365, 367–370, 372–374, 377, 380, 381, 382, 385, 386, 390–396, 399, 400, 402, 404–408, 411, 412, 414, 415, 423–425, 426–430.

О

Обровац 77
Оршава 299, 346
Осек, в. Осијек
Осијек 358
Остојићево 232

П

Палић 298, 308
Панчево 17, 123, 173, 231, 232, 241, 242, 274, 282, 294, 298–300, 409, 410, 417

Парабућ, в. Ратково
Параге 77, 194
Пардањ 300
Париз 226, 242, 349, 365, 371, 376,
Пачир 90
Пелмоноштор, в. Бели Манастир
Перлез 300
Петроварадин 38, 44, 81, 85, 91, 198
Петровац, в. Бачки Петровац
Петрово Село, в. Бачко Петрово
Село
Печварад 299
Печуј 120, 144, 159, 160, 259, 282, 298–301, 307, 338, 358, 363, 380, 383, 399, 411, 416
Пештанска жупанија 366
Пивнице 75, 160, 202
Пирош, в. Руменка
Праг 193, 238, 257, 290
Прекоморишје 193, 225
Приједор 201
Пустапекла 300

Р

Равно Село 30, 72, 169
Ратково 63, 143
Рума 81
Руменка 61, 63, 135, 142, 163

С

Салајка (део Новог Сада) 83
Сегедин 164
Сента 119, 238, 241, 300
Сентандреја 313
Сентлеринц 403
Сентомаш, в. Србобран
Сивац 30, 48
Сигетвар 403

Сириг 128
Скопље 160
Славонија 81
Сока 145
Сомбор 17, 54, 59, 91, 241, 274, 285,
298, 300, 409, 410
Србија 10, 20, 54, 56, 58, 62, 70, 128,
169, 170, 185, 194, 201, 220, 233,
235
Србобран 107, 123, 241, 353, 370
Срем 49, 238
Сремска Каменица 241
Сремска Митровица 241
Сремски Карловци 10, 19, 44, 92
Српска Војводина, в. Војводина
Српски Елемир, в. Елемир 238
Српски Итебеј 138
Српски Свети Петар, в. Велики
Семпетар
Станишић 117
Станчево (*Stanciova*, Румунија) 299
Стапар 59
Ст. Паланка, в. Бачка Паланка
Ст. Бечеј, в. Бечеј
Ст. Кер, в. Змајево
Ст. Сивац, в. Сивац
Ст. Стапар, в. Стапар
Ст. Футог, в. Футог
Ст. Шове, в. Равно Село
Суботица 17, 35, 38, 100, 126, 130,
143, 159, 161, 167, 181, 200, 210,
222, 225, 231, 232, 234, 241, 263,
267, 274, 290, 298, 299, 301, 307,
308, 410

Т

Тамишка жупанија 17, 274, 374
Темешрекаш 299
Темишвар 17, 21, 146, 241, 259, 274,

282, 293, 298–301, 307, 360, 369,
374, 375, 380
Темишварска жупанија 259,
Тиса 80, 123
Тисасемиклуш, в. Остојићево
Тител 71, 300
Товаришево 87, 91
Толна 358, 416
Толнанска жупанија 353
Торонталска жупанија 17, 259, 274
Турија 71
Турска Кањижа, в. Нови Кнежевац
Турски Бечеј, в. Нови Бечеј

У

Угарска 10, 13, 14, 15, 28, 30, 39, 58,
98, 99, 236, 243, 258, 340, 352,
410, 420

Ф

Фелдварац, в. Бачко Градиште
Фењ (*Foeni*, Румунија) 143
Фехерцеглак, в. Кнежево
Футог 30, 59, 66, 83

Х

Харкањ 308
Херкулесбад 300, 308
Херцеговина 13
Хрватска 81, 278

Ц

Црепаја 241, 242
Црна Гора 70, 128

Ч

Чаково 298, 300
Чанадска жупанија 102, 366
Чехословачка 193, 290, 364
Чурут 241

Ш

Шајкаш 77, 166
Шајкаш Сентиван, в. Шајкаш
Шајкашка (област) 51, 72
Шеље (*Sellye*, Мађарска) 403
Шиклош (*Siklós*, Мађарска) 403
Шомођ (*Somogy*, Мађарска) 358,
416
Шомођска жупанија 353
Шурјан 128

Сандра Радојчић, виши архивист
Ивана Пејровић, виши архивист

ДОДАТАК

✓ *Дневни записник*
Војск у седмици извршној одговора Српској На-
родној Одбрани у Новом Саду у ноћима између
26. и 27. Октобра 1918.

Председава: Јаша Стојитић, председник.

Бележи: Митко Зортевић, секретар.

Присутни чланови извршној одговора:

Аркадије Бараташић, Др Његај Павлас, Јован Јо-
вановић, Коста Миросављевић, Др Милаш Петровић,
Маса Миросављевић; остали чланови Српској На-
родној Одбрани: Др Мирадин Вишњаревић, Марко Ви-
лић, Ђорђе Велић, Будимир Спасовић, Душан
Марковић, Др Векеслава Мос, Митко Кривић,
Ђоковић Трешчић, Др Радојко Стрешчић, Душан
Свакић;

од стране новосадској матицирања:
градски начелник Бела Профрума, велики Каве-
шан, Начелник Појерге, Др Карло Рибичевић се-
натор и начелник полицијски Вахша.

Бр. 1.

Пошто је извесно, да ће српска војска
27. Октобра у 10 сати пре подне ући у Нови Сад,
дошли су у седмицу градски начелник, велики
Кавешан, сенатор и главн полицијски да се стора-
зумеју о односају између овој одбрани и
матицирања односно Команданта и српске вој-
ске која долази.

Решено, да се управља града, мати-
цирања остале привремено на свом ме-
сту, ако на то пристаје војна Команда,

чија војска поседне овај град. У досадашњи тати-
сарати изашли су се поверењем овој одбора: уз град-
ског начелника Др Саван Агаиовић, уз великог на-
челника Др Александра Мос, за Кулаче Марко Вилић,
за Касу Косма Миросављевић и за аировизацију Дим.
Подојовић.

Дале је решено, да се Комитом Српске Народне
Скраје објави грађанско долазак српске војске;

Да овај одбор и грађанско додека српску вој-
ску код дукљанског моста и град се окити срп-
ским заставама; и

Да у име одбора поздраве Команданта
и српску војску председник Јаша Стојић са Бал-
кана Матице Српске, а у име народа српског
потпредседник Др Милан Павлас.

Бр. 2.

Бира се одбор, који ће саврешити пред-
лози о новој организацији политичке обшине
новосадске и зирковштине. Чланови су одобре-
ли: Др Павле Јанковић, Др Радојко Сираковић,
Косма Миросављевић, Јован Јовановић, Др
Милан Павлас и Миша Клицић.

Бр. 3.

Ушла се на тајне изјава Команданта
српске крај. војне полиције у Новом Саду, пот-
поручника Бошка В. Павловића, да у име срп-
ског Краја узима војничку власт у своје руке
и неовин наређењима да се грађанско
покорави.

Оберко у седишту у Новом Саду 18. ок-
тобра 1918.

Миша Зорђевић
секретар.

Др. Радојко Сираковић

Д. П. Губинский
А. П. Мухоморов

Д. П. Губинский
А. П. Мухоморов

Д. П. Губинский

Д. П. Губинский
Мухоморов
Январь 1110
Мухоморов

Заченик

Бојета у седници Велике Народне Скупштине у Новом Саду
24. фебруара 1919.

Председава: Др Славко Милешић, председник.

Белешки: Миша Ђорђевић, перовођа.

Бр. 1.

Председник Др Славко Милешић поздравља скупштиничку добродошлицом, каже, да је ова скупштина сазвана да дора народне посланике за привраћање Народне Представничког у Београду и предлаже, да се дорају у одбор за оверење скупштиника: Бошњак Стојовић, Др Миша Мухомурић, Павле Сташић, Војин Ђукић, Миша Кривић и Др Владислав Макојловић.

Скупштина их једногласно приима с тим, да они уједно буду и чланови одбора за канризацију.

Бр. 2.

Извештај одбора за оверење скупштиника Миша Кривић јавља, да је према поднесеним веровничким присуство 387 скупштиника, дакле већина свих чланова Велике Народне Скупштине и према том може доносити правоважне закључке.

Узима се на знање.

Бр. 3.

Председник позива Скупштину да дора седм председнике и перовође.

Скупштина једногласно приима за председнике: Др Славко Милешића, Бошњака Стојовића и Павла Сташића, а за перовође: Мишу Ђорђевића

и Душана Ступановића.

Бр. 4.

Председник Др Славко Милетић извештава, да је на позив 286 скучиштинара сазвао као председник Велике Народне Савеша ову скучиштину, да бира 24 посланика и 24 зачетника за привремено Народно Представништво Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца, сазвао је за 1. марта 1919. у Београду. Позива скучиштину, да се изјасни, узима ли овај сазив на знање и одобрава ли његов посаоуак.

Скучиштина једногласно узима на знање и одобрава сазив скучиштине за избор посланика у привремено Народно Представништво.

Бр. 5.

Председник извештава, да се гневни ред скучиштинеки овако установи: 1.) Избор народних посланика. 2.) Покупење грађанских места у В.Н.Савешу. 3.) Платење о припадности Баната.

Скучиштина приима предложени гневни ред.

Бр. 6.

Извештај Кардинаценовој одвоја Миша Кривоша извештава, да је Министарство унутрашњих дела преко Председништва Народне Југославије за Банат, Барку и Тарању упутило позив, да се изабере 24 посланика и 24 зачетника за привремено Народно Представништво у Београду. У седници В.Н.Савеша од 26. фебруара о. г. заснувала је спавина мишљење, да је Савеш годно од скучиштине право привремене легислативе и да је једино Савеш надлежан и позван, да бира посланике. После те изјаве ударила се из седнице. В.Н.Савеш ре-

нико је међу њима, да право избора припада Скупштини, која је и Савет дивана и која има право да и сам Савет протрени. Да право избора посланика припада само Народној Скупштини, докас је и то, није је Народна Скупштина од 12. новембра 1918. изабрала делегате и изаслала их за Београд и Загреб, а није право тога избора цеој земљи В. Савету. Свога поља Скупштини да присуству избору 24 посланика и 24 зачетника, те предлаже:

за посланика:

за његова зачетника:

1. Дра Славка Милошита (Вршац)	1. Дра Јована Михајловића (Пакрево)
2. Дра Јована Манојловића (Суровица)	2. Јована Будимина (В. Кикинда)
3. Дра Мишу Мушичкој (Пакрево)	3. Живка Терзића (В. Берек)
4. Богдана Стојковића (Вршац)	4. Душана Јосифовића (Мок)
5. Петру Милорадовића (Пакрево)	5. Вукимиу Марковића (Св. Тарања)
6. Живка Виношита (Барања)	6. Душана С. Мокшевића (Нови Сад)
7. Мишу Кривића (Нови Сад)	7. Дра Светислава Михајловића (Нови Сад)
8. Мишу Јорђевића (Нови Сад)	8. Христинофора Свиревића (Теминвар)
9. Влада Савића (Кикинда)	9. Јану Мркшића (Ага)
10. Дра Александра Војкића (Милановица)	10. Дра Светислава Новака (Вуковар)
11. Дра Милана Свитарова (Нови Сад)	11. Марка Виношита (Нови Сад)
12. Дра Живка Прождаровића (Секшован)	12. Дра Виношита Југајића (Секша)
13. Дра Душана Јојкића (Св. Берек)	13. Богдана Боржомкој (Сомбор)
14. Косиу Мелвића (В. Кикинда)	14. Јанка Петрића (Турци)
15. Јована Бујића (Секша)	15. Дра Јанка Мијарића (Секшован)
16. Душана Пужановића (Нови Сад)	16. Богдана Еремића (Меленци)
17. Васу Крашчевића (Нови Сад)	17. Милана Знашанића (Вршац)
18. Дра Милана Секурића (Нови Сад)	18. Милиу Радовакчева (Уређаја)
19. Дра Мишу Стојановићкој (Пакрево)	19. Милоу Зорита (Долово)
20. Франка Рајића (Суровица)	20. Јошка Малајуркој (Суровица)
21. Дра Јоса Хајдук Војкића "	21. Дра Савана Војкића Пужкића "

22. Дра Мартина Машута (Сомбор)	22. Војислава Свонковита (Судобана).
23. Ива Евменовита (Баз)	23. Мојза Бугановита (Баја)
24. Мора Мишефранка (Св. Палажа)	24. Душана Риточекот (Зембландо).

Скупштина једногласно прихвата предној и дора преднојена 24 Канцеларија за посланике у привременој Народној Представничкој у Београду, а такође и 24 преднојена члане-ника.

Бр. 7.

Извештај Миша Кривица јавља, да је у седници В. Савеша од 26. фебруара о. с. десеторица чланова В. Савеша: Др Јован Петровић, Јован Храниловић, Др Јован Богданов, Др Микола Мухомировић, Др Душан Томковић, Миша Белевић, Стеван Коновић, Стојан Јакшић, Др Јован Милошевић, и др Миша Ивковић поднело изјаву, да се не слажу с тим, да Народна Скупштина дора посланике, да је незаконито сазвана и да због тога напуштају сваки рад у В. Савешу и Народној Скупштини. Стоји изјавом слатно се и члан Савеша Др Сава Пупић. Трећа шом предлаже, да Народна Скупштина изабере не-ста новим избором поучи и предлаже: Дра Миша Мухоми-рот (Палево), Дра Милана Свонарева (Нови Сад), Саву Мудра-јита (Мок), Душана Јосимовита (Мок), Јану Мршића (Ада), Дра Душана Јојкића (Св. Тереј), Вукину Марци-ћа (Св. Палажа), Богдану Ерићу (Келечи), Милана Вла-овита (В. Кикинда), Пину Радованчева (Хрекаја) и Марка Немита (Нови Сад).

Скупштина чини на знање извештај Мише Кри-вица и једногласно дора за чланове В. Савеша предноје-ну једнаесеторицу, и то Дра Миша Мухоми-рот и другове.

Бр. 8.

Члан Миша Кривица расправља питање, Које

да признаје Банаат и многе историјске податке Српских исто-
ричара, који доказују, да Срби имају неоспорно право на Банаат
и ставља овај предмет: Народна Скупштина за Банаат, Бачку и
Барању, под Конференцију Мира у Паризу, да Банаат прикључи
Краљевству Срба, Хрвата и Словенаца, пошто је Банаат од II. ве-
ка већ насељен српским и словенским живљем, па од VI.
века до средине свих српских покрета и српске културе.
И по признању мађарских историчара српски и словенски
елементи је аутохтони живљав, док су остали елементи
помоћу државне власти тамо колонизирани, у намери,
да потисну српски елементи. Покрети су се тек у XVIII. веку
доселили у већем броју. Историја не делимично један
румуњски покрет у Банаату. Док су Срби већ у XV. веку
имали у Банаату шест српских владарских става и 17 срп-
ских православних манастира, Румуни нису имали
ниједног манастира и ниједног владарства. Српски
је живљав поштом пожељем приношава, да се сели
из Банаата.

Устав Зорге Пондвич износи и приказује наше,
истражене према швајцарским подацима саме др-
жаве Угарске, које такође доказују, да српски народ
има етнографска и историјска права на Банаат.

Скупштина уз бурно повлађивање једногласно
уваја поднесе предлог и решава, да се ова одлука
достави Вилхелму, Лојд-Норџу и Клапансу.

Бр. 9.

Председник позива Скупштину да дорада на-
кове за оверене овога саопштења.

Скупштина једногласно дорада Душан С. Мона-
шевића и Војина Фрковића.

Бр. 10.

Председник Др Славо Миланчић захваљује скупштини Народног Народног Савета на њеном одлуци и достојанственом др-
жаву и затвара скупштину.

Скупштина се разгласи уз узвике: Шубео председник!

Милиа Гоцфелу
перовота.

Славо Миланчић,
председник

Оберабант:

Војин Врхуш

Душа С. Манастир

З А П И С Н И К

вођен у седници Великог Народнoг Савета у Новом Саду .14. новембра 1918. год.

Председава: Др Јован Латичић, потпредседник

Бележи: Мита Ђорђевић, перовођа

Присутни: Др. Јован Лаловeвић, Др Светислав Михајловић, Др Сава Путник, Јован Крањковић, Георгије Видицки, Стеван Маглић, Јак Грушић, Зденко Крнo, Јан Булик, Др Мартин Филипoн, Коста Зeвић, Жива Витoлић, Војин Бркић, Ђорђе Грујић, Др Душан Бошковић, Илија Белeслијин, Павле Татић, Димитрије К. Тодоровић, Богдан Божанић, Мита Клицић, Др Илија Ивачковић, Пера Милорадовић, Др Мартин Матић, Јана Томић, Влашко Рајин, Стеван Михаљин.

Бр. 1.

Да би се одлуке Велике Народне Скупштине масама народа нашег објавиле и да би се историјски моменат Народне Скупштине Великог Народнoг Савета и Народне Управе тачно обележио -

решено је, да се одлуке Народне Скупштине засебно одштапају на српском језику, а тако и на другим језицима и да се разнесу по народу, даље

да се изда «Споменица» у којој ће бити опис Народне Скупштине, одлуке, избори, имена скупштинара и др.

У уреднички Одбор за «Споменицу» обрађу се: Др Јован Латичић, Мита Клицић, Јанко Перић, Павле Татић и Мита Ђорђевић.

Бр. 2.

Делегати Народне Скупштине, Јана Томић и Влашко Рајин извештавају да су били у Београду и поднели извештај о раду Народне Скупштине. Највиши политички и политички органи прихвати су одлуке и рад Народне Скупштине с пуном задовољством и поштовањем.

Узима се на повeљо знање.

Бр. 3.

Приступа се избору Народне Управе, за Банат, Бачку и Барању према одлуци Народне Скупштине.

Једногласно се ~~примију~~ бирају ови народни повереници и заменици за одсеке:

I. Председништво и комитетски послови:

Народни повереник: Др Јован Јалопевих
заменик: Петар Ковових.

II. Унутрашњи послови:

Народни повереник: Др Игњат Павлас
заменик: Др Светислав Михајловић.

III. Правоуџбе:

Народни повереник: Др Август Рат
заменик: Др Јован Петровић.

IV. Просвета (школа и црква):

Народни повереник: привремено до сталног попуњавања: Др Јован Јалопевих
заменик: Др Милаш Петровић.

V. Финансије:

Народни повереник: Др Владислав Манојловић
заменик: за сада место није попуњено.

VI. Саобраћај:

Народни повереник: Стеван Славнић
заменик: Миливој Матић.

VII. Привреда:

Народни повереник: Мита Клицић
заменик: Др Миливој Ковачевић.

VIII. Прехрана и снабдевање:

Народни повереник: Др Коста Поповић
заменик: Димитрије К. Тодоровић.

Социјалне трезорне:

Народни повереник: Душан Туланиновић
заменик: Др Мита Топаловић.

X. Народно здравље:

Народни повереник: Др Ђаза Марковић
заменик: Др Сима Алексић.

XI. Народна одбрана:

Народни повереник: Душан Попов.

Заменик: Ђура Барако.

Бр. 4.

Присутни народни повереници и њихови заменици Др Јован Далошевић, Др Игњат Павлас, Мита Клицић, Др Светислав Михајловић, Петар Кововић и Димитрије К. Тодоровић полажу према Устројству за Народну Управу свечану заклетву.

Узима се на знање.

Бр. 5.

Пошто Народна Управа не може одмах отпочети свој рад - позивају се, како Српски Народни Одбор у Новом Саду, тако и сви месни Народни Одбори, да придруже свој организаторни рад све доглед, док не добију упутства од Народне Управе, да рад обуставе.

Провераване се у седници Великог Народнег Савета у Новом Саду 15. децембра 1918.

*Митар Поповић
вероване.*

*Главно Министарство
Председник.*

Закључак.

Божен на међународној седници Народног
Трговачког у Новом Саду, 21. Новембра 1918

Присутни:

- 1, Зр. Јован Јано мениџер трговачког Нар. Трговачког
- 2, Зр. Ђићковић Павле повереник трговачког. Председ.
- 3, Зр. Ђејић Стефан мениџер трговачког повереника за
трговачку не постоје
- 4, Зр. Милошевић Рат повереник трговачког
- 5, Зр. Јоцић Петровић заменик "
- 6, Зр. Мустаџа Петровић ^{заменик} повереника за трговачку
- 7, Милошевић Радован повереник за саопштење
- 8, Милошевић Милић заменик " "
- 9, Зр. Белаја Милошевић повереник за финансије
- 10, Милошевић Радивој повереник за трговачку
- 11, Зр. Милошевић Радивој заменик " "
- 12, Зр. Костић Стојан повереник за трговачку
- 13, Милошевић Р. Милошевић заменик " "
- 14, Зр. Јоцић Милошевић повереник за нар. трговачку
- 15, Зр. Милошевић Милошевић заменик " " "
- 16, Зр. Милошевић Милошевић заменик повереника за
нар. одржање. -

заштита и борбу: Др. Милекавић Милошковић

Тројугаолик оштрава српску.

На основу одлуке српске заштите се:

1, за Нар. Друштво за банат, бару и бачину (у Крајко В. В. В.) зграда на
тој сајмоштини и територији су велики
збоје руже и о тој обави ту је област

2, за се наредо сваке мушкетерије
постави велики друштво, који је узео и
напорите оштромоћеник Нар. Друштво,
узглед трагове: Нови Сад, Суботица, Панчево,
Београд - Каремунга на обим трагова
заштите се засија сине, са којим се
обави ту је, за ишај зградом и траго
вел. оштрава.

3, Менишје се за велике друштво,
узглед напорите оштромоћеник Нар.
Друштво:

а, за територијалну оштравајућу
Др. Славко Милошевић

б, за оштравајућу бар-барометру и
траг Сомбор Др. Коста Вујковић

в, за масичку оштравајућу, траг
Менишје и сајмоштини Кројево Кра-
тованско-северински оштравајућу Др. Мар-
тин Фридрих.

г, за траг Траг и сајмоштини
Кројево бачине Др. Милош Милошевић - Војник

4., успина се казрпн и уиушстбу
 Које ће се зугуити саједно са имено-
 батем и вое. окућанина оуи. поспрпипи
оуиоисоћекиуина Кар. Зирабе;

5., текеи заклетве уетановоује
 се овако: " Заклетвени се мивни боден
за ту че оуиоити, Које ми моје сватве
каласе берно исабеско ислубавати, за
ту свити берар Кар. Зираби за банат,
Тарку и Барабу, за ту вене пореује уврша
вати, својни иегуоставивенина се иоко-
ривати и звануре ијне лубати. Тако
ми тој пошитоа."

Ко-иће гаиоиски ову заклетву, на
 иетин рети: " Заклетвени се мивни боден
 зотазе рети: " Зарајени свој пошитоу рет,
 а рети: " Тако ми бој пошитоа" - уосијају.

6., заклетвује се, за сваки пове-
реник за своје оуелство иураци и иленар-
ној сукници поунесе пословник.

Товереник за правоује иурацје
и пословник за рисципмаарки иосијуиар
Тредсу нит иво иурацје осии
уоавитника за своје оуелете јом и иравис-
лик:

- а, за иленарне сукнице
- б, за КуКевни рет вен. јасавица.
- 7, решавасе, за се уетројн јазиг-

мурко партиновостима, за њему Кар. Јурава,
но и сви партиновости партиновостима, те
сваки поверени штабним на партиновостима
нужне појамке у појму свој ресора.

Јурава партиновостима партиновостима
Комунистичке партиновостима партиновостима.

8.) решава се, да се о партиновостима
власним изда партиновостима партиновостима
партиновостима.

9.) партиновостима партиновостима партиновостима
са партиновостима, да партиновостима партиновостима
изда партиновостима партиновостима, да партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима, да партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима

10.) да се партиновостима партиновостима партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима

Партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима

11.) да се партиновостима партиновостима партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима
партиновостима партиновостима партиновостима партиновостима

za se sa svojom ispravama u arhivu
zabe nar. Jugoslav.

12.7. Primita se okrugovna koja
ima za se gubim na sudsko rukov-
nucstvo. —

Posle ovog je sudbina za Ruzrena.

Obavestavala se

zanim 22. Novembra 1918 u Novom Lazu.

Sp. Ljubojević Karićević

Jozef Kocourek

**ЗАПИСНИЦИ
ПРИВРЕМЕНИХ ОРГАНА ВЛАСТИ
У НОВОМ САДУ 1918–1919.**

Издавачи
Музеј Војводине
Архив Војводине

За издаваче
Др Драго Његован, директор
Др Небојша Кузмановић, директор

Прелом
Татјана Цавнић
Александар Павловић

Сарадници на уносу текста
Мср Ивана Гојковић
Бранислава Матић Видовић
Данијела Ђургуз
Радојка Лукић
Снежана Аксић

Корице
Александар Павловић

Штампа и њез
Футура, Петроварадин

Тираж
1.000 примерака

2018.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

94(497.113) „1918/1919“(093.2)

ЗАПИСНИЦИ привремених органа власти у Новом Саду :

1918–1919. / приредила Љиљана Дожић. - Нови Сад : Музеј Војводине :
Архив Војводине, 2018 (Петроварадин : Футура). - 476 стр. : илустр. ; 28
cm. - (Едиција Присаједињење 1918 ; књ. 7 / Музеј Војводине, Нови Сад)

Тираж 1.000. - Стр. 9–12 : Предговор : Верно животу и документу /
Драго Његован. - Стр. 13–21 : Историјска белешка о фонду / Илдико
Мергеш. - Стр. 23–26 : Напомена читаоцима / Љиљана Дожић. -
Регистар.

ISBN 978-86-81086-09-4 (MB)

а) Војводина - Историја - 1918–1919 - Историјска грађа
COBISS.SR-ID 326183687

Едиција: ПРИСАЈЕДИЊЕЊЕ 1918.

књига 7

ЗАПИСНИЦИ
ПРИВРЕМЕНИХ ОРГАНА ВЛАСТИ
У НОВОМ САДУ 1918–1919.

ISBN 978-86-81086-09-4

9 788681 086094 >